

Täysistunto

Tiistai 24.3.2020 klo 14.03—23.10

Täysistunto alkoi klo 14.03. Täysistunto keskeytettiin klo 19.58. Täysistuntoa jatkettiin klo 20.15. Täysistunto päättyi klo 23.10.

Puhetta johtivat puhemies Matti Vanhanen (14.03—15.58 ja 20.15—21.57), toinen varapuhemies Juho Eerola (15.58—17.58) ja ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (17.58—19.58 ja 21.57—23.10).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

Puhemies Matti Vanhanen: Ennen päiväjärjestyksen asioihin menemistä toistan sen suosituksen, mikä viime viikolla oli, että istunnossa olisivat lähinnä ne edustajat, joilla puheenvuoro on lähellä, seuraavaksi tulossa.

Tänään en aio lisäbudjettiasiassa käynnistää debattia, vaan mennään puheenvuorojen mukaisessa järjestyksessä.

2.1. Muut ilmoitukset

Puhemies Matti Vanhanen: Ilmoitan, että 30 edustajaa on peruuttanut allekirjoituksensa välikysymyksestä hallituksen turvapaikkapolitiikasta, jolloin perustuslain 43 §:ssä säädetty allekirjoitusten lukumäärä ei täyty. Tästä syystä välikysymys on peruuntunut ja asian käsittely on päättynyt.

2.2. U-asiat

Puhemies on 19.3.2020 lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asian U 3/2020 vp.

2.3. Kansalaisaloitteet

Eduskunnalle on 23.3.2020 toimitettu kansalaisaloite KAA 2/2020 vp: Vesi on meidän -kansalaisaloite vesihuollon yksityistämisen estämiseksi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2020 lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 24/2020 vp

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Valtiovarainministeri Katri Kulmunin esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 2,5 tuntia. Asian käsittelyssä noudatetaan asian aikataulutettujen asian osalta sovittuja menettelytapoja. Ja kuten viime viikolla todettiin, kaikki puheenvuorot käytetään paikalta.

Keskustelu

14.05 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suurinta viisautta kriisin keskellä on kyky toimia ja auttaa, ja sitä todella nyt tapahtuu kaikkialla yhteiskunnassa: huolenpitoa ja välittämistä, uusia ideoita, sillan rakentamista tämän kriisin yli, ihmisten yhteyttä ja toisista välittämistä. Me olemme erittäin vakavassa tilanteessa. Koronavirus uhkaa suomalaisen yhteiskunnan peruskiviä: ihmisten terveyttä ja turvallisuutta sekä työtä ja toimeentuloa. Epidemian kestoja sekä kaikkia seurannaisvaikutuksia on vielä mahdotonta ennakoida. Pahimman yli pääseminen edellyttää poikkeuksellisen vahvoja toimia, ja tältä pohjalta olemme laatineet merkittäviä toimenpiteitä ihmisten terveyden ja turvallisuuden varmistamiseksi sekä työpaikkojen, ihmisten toimeentulon ja yritysten maksukyvyyn turvaamiseksi, ja me teemme kyllä kaikkemme, etteivät yritykset ajautu konkurssiin tai suomalaiset työttömyyteen.

Nyt käsittelyssä oleva lisätalousarvio on ensimmäinen koronakriisin vuoksi annettu lisätalousarvio, ja on todennäköistä, että niitä tullaan antamaan vielä useampia tämän kevään aikana. Ensimmäinen koronakriisilisätalousarvio toimeenpanee hallituksen viime perjantaina tekemää kriisipakettia ihmisten ja yritysten tueksi. Lisätalousarvio sisältää kriisipaketin mukaiset lisämäärärahat terveydenhuoltoon ja yritysten suoraan tukeen Business Finlandin ja ely-keskusten kautta. Hallitus päätti viime perjantaina myös muista yritysten maksukykyä ja rahoituksen saatavuutta lisäävistä toimenpiteistä, kuten Finnveran valtuuksien nostamisesta. Tässä lisätalousarviossa eivät ole kuitenkaan vielä mukana ne sosiaaliturvamenojen lisäykset, jotka seuraavat työmarkkinajärjestöjen ehdotuksiin perustuvista työttömyysturvan määräaikaaisista muutoksista. Hallitus on myös erikseen todennut, että kuntien talouden vahvistamiseen palataan huhtikuun kehysriihessä. Ensivaiheessa hallitus toimii ihmisten tueksi ja toisessa vaiheessa kuntien.

Arvoisa puhemies! Tänään käsittelyssä olevan lisätalousarvion suuruus on 398 miljoonaa euroa, ja kun määrärahoja käydään tarkemmin läpi, ovat tietenkin terveys ja turvallisuus etusijalla. Terveysviranomaisten tarpeelliseksi arvioimat toimet eivät varmastikaan jää rahoituksesta kiinni. Näihin tarkoituksiin osoitetaan reilut 40 miljoonaa euroa jakautuen seuraavasti: 12,8 miljoonaa Terveys- ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenojen koronaviruksen aiheuttamiin menoihin, ja nämä kohdistuvat kansalaisille osoitettavaan tiedotukseen, tietojärjestelmien toimivuuteen, laboratoriokapasiteetin ylläpitoon. 6 miljoonaa euroa osoitetaan koronaviruksen aiheuttaman epidemian tutkimukseen, ja tästä 4 mil-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

joonaa euroa on tarkoitus käyttää leviämistä hidastavien toimenpiteiden vaikuttavuuden seurantaan. Suomi osallistui myös koronavirusrokotteen tutkimus- ja kehittämistyöhön 5 miljoonan euron rahoituksella. Tartuntatautien valvontaan ehdotetaan 26 miljoonaa euroa lisäystä. Tämä kohdistuu sairaanhoitopiirien testauslaitteisiin, lääkinnällisten laitteiden hankintaan ja Huoltovarmuuskeskuksen tekemiin hankintoihin. Lisäksi hallitus on varannut ennalta arvaamattomien menojen momentille 200 miljoonaa euroa, jota voidaan myöhemmin kohdentaa tarkemmin ja käyttää terveyden ja turvallisuuden tarpeisiin.

Puhemies! Hyvät edustajat, eri ministeriöt, valtionvarainministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö, kaikki tekevät parhaillaan tiivistä yhteistyötä, jotta voidaan työpaikat, ihmisten toimeentulo, yrityskehitys pystyä turvaamaan mahdollisimman hyvin näissä kriisioloissa. Tähän olemme saaneet tärkeää tukea työmarkkinajärjestöiltä, yrittäjäjärjestöiltä, pankeilta, Suomen Pankilta, Finanssivalvonnalta ja muilta kansantalouden toimijoilta, joita haluan myös omalta osaltani tässä kiittää. Tällainen tilanne edellyttää erittäin laajaa yhteistyötä.

Virus ja sen välttämättömyyksiä katsotut torjuntatoimet ovat aiheuttaneet šokin kotimarkkinoilla. Tulovirta on kadonnut kokonaan esimerkiksi matkailusta, kulttuurialalta, ravintoloilta ja muilta palvelualan yrityksiltä monessa paikassa. Teollisuustuotantoa uhkaa puolestaan globaalien kysynnän taantuma, komponentteja on vaikea saada, logistiikassa esiintyy ongelmia, ja me pyrimme toimiin, joilla kriisin syvyyttä pienennetään ja pituutta toivon mukaan myös lyhennetään, ja näin mahdollisimman moni terve yritys pääsisi tämän tilanteen yli.

Kriisipaketti, johon viittasin jo tuossa yhteistyössä keskuspankin ja rahoituslaitosten kanssa, mahdollistaa suoraan hallituksen toimien perusteella noin 15 miljardilla eurolla lisärahoitusta, josta pääosa on Finnveran kautta tulevia valtiontakauksia yritysten lainoille. Lisäksi luottolaitosten pääomavaatimusten laskeminen mahdollistaa yrityksille uutta rahoitusta yhteensä 30 miljardia, ja kun tähän lasketaan muiden rahoituslaitosten toimenpiteet, päästään kokonaisuutena kriisipaketissa noin 50 miljardiin kansantalouden mittakaavassa. Kaiken kaikkiaan, kun Finnveran valtuuksia nostetaan, niiden hallitusten toimien tarkoituksena on tietenkin se, että valtio nyt takaa ja pankit laittavat sitten rahat liikkeelle, niin että yritykset selviävät tämän poikkeuksellisen tilanteen yli.

Kassatilannetta helpottavat yrityksissä myös mahdollisuudet verojen ja maksujen lykkäämiseen. Niiden volyymiksi on arvioitu 3–4,5 miljardia euroa riippuen siitä, missä määrin yritykset mahdollisuuksiin nyt tarttuvat. Yritykset voivat pyytää lykkäystä kaikkiin verolajeihin mukaan lukien arvonlisävero sekä muut valmisteverot, ja järjestely on laadittu hyvin joustavaksi ja yritysystävälliseksi. Työnantajamaksuja on mahdollista lykätä 3 kuukaudella, mihin luvan myöntää sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö.

Suoraa tukea yritykset saavat yhteensä 200 miljoonaa euroa. Business Finlandin tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan valtuuteen ehdotetaan 150 miljoonaa euroa lisäystä ja yritysten kehittämishankkeiden tukemiseen 50 miljoonan euron valtuutta. Me olemme saaneet jo EU-komissiolta hyväksynnän näiden pienimuotoisten tukien maksuun, ja ensimmäiset tuet Business Finlandin puolelta onkin jo myönnetty. Lisäksi ely-keskuskille ehdotetaan puolta miljoonaa lisäystä talous- ja maksuvaikeuksiin joutuneille yrittäjille nimenomaan auttavaan kriisipalveluun.

Yrittäjien suoraa tukea on myös uusi määräaikainen oikeus työttömyysturvaan. Kaikki yrittäjät yritysmuodosta riippumatta voivat saada soviteltua päivärahaa. Etuuden saanti ei edellytä yritystoiminnan lopettamista. Etsimme parhaillaan sujuvaa mallia tuen maksami-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

seen mahdollisimman nopeasti ja ripeästi. Lakiehdotukset tulevat eduskunnalle lähiviikoina.

Yrittäjiä helpottaa myös lomautusten määräaikainen lyhentäminen 5 päivään, ja työntekijöiden eduksi tulee se, että työttömyysturvan 5 päivän omavastuu-aika poistuu ja valtio vastaa sen kustannuksista. Sosiaali- ja terveysministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö valmistelevat lainsäädäntöä, joka tulee myös eduskuntaan pikaisesti.

Nämä hallituksen päättämät ja työmarkkinaosapuolten esittämät työttömyysturvan saantia ja työelämän pelisääntöjä joustavoittavat toimet ovat voimassa aluksi 3 kuukautta. Tilannehan on hyvin epävarma ja ennakoimaton. Me emme tiedä, mitä on edessä, ja tämän vuoksi puhutaan määräaikaisista toimista, mutta toimenpiteitä tietysti jatketaan, mikäli tarvetta on. Ja kuten totesin, sosiaaliturvan muutosten vaatimia lisämäärärahoja ei ole vielä tässä lisätalousarviossa vaan ne tulevat eduskuntaan myöhemmin.

Arvoisa puhemies! Osana työmarkkinajärjestöjen pakettia oli eläkelaitosten niin sanottu takaisinlainauksen lisääminen suurten yritysten kassakriisien estämiseksi. Lisätalousarviossa ehdotetaankin, että vastavakuutta vaatimatta valtioneuvosto voi myöntää enintään 600 miljoonan euron valtioneuvoston eläkevakuutusyhtiö Ilmariselle Finnairin työeläkkeiden takaisinlainauksen vakuudeksi. Kotimaisen lentoyhtiön toiminta on huoltovarmuutemme kannalta välttämätöntä, ja Finnairin liiketoiminta kärsii merkittävästi koronaviruksen aiheuttamista maailmanlaajuisista vaikeuksista. Jatkuvan kysynnän väheneminen sekä eri maissa voimaan astuneet rajoitukset ovat johtaneet merkittävään liiketoiminnan supistumiseen.

Lisätalousarvio sisältää myös eräitä määrärahoja, joilla vahvistetaan ihmisten turvallisuutta poikkeusoloissa ja viranomaisten riittäviä resursseja Rikosseuraamuslaitokselle, poliisille, Rajavartiolaitokselle, pelastuslaitokselle sekä Puolustusvoimille. Suurin näistä määrärahoista, 5,6 miljoonaa, osoitetaan poliisille, ja Rajavartiolaitokselle osoitetaan 3 miljoonaa.

Kuten hyvin tiedämme, Suomi on palauttanut EU:n sisärajoille epidemian johdosta väliaikaisesti rajavalvonnan 13.4. asti 19.3. alkaen ja EU on palauttanut EU:n ulkorajavalvonnan 30.4. asti. Suomi vastaa oman ulkorajan valvonnasta, ja myös tähän kohdentuu uuden määrärahan pääosa.

Puhemies! Me olemme näyttäneet yhdessä tässä maassa, että Suomi pystyy yhteisvastuuseen, kun tilanne on paha. Koronatilanne on synnyttänyt valtavasti huolenpitoa haavoittuvimmista ja hauraimmista läheisimmistämme. Uskon, että nämä tänäänkin keskustelussa olevat päätökset ovat juuri tätä samaa huolenpitoa. Ja kuten sanoin tuossa puheenvuoroni alussa, hallitus linjaa kehysriihessä myös laajempia ratkaisuja siitä, kuinka rakennamme siltaa pitkälle tulevaisuuteen.

Loppuun haluan vielä muistuttaa siitä, että vaikka lyhyen aikavälin talouspolitiikan agenda on muuttunut, pitkän aikavälin haasteet eivät katoa mihinkään ja kriisinkin hetkellä meidän pitää osata katsoa tulevaan — työllisyysasteen nostaminen, sote-uudistus sekä muut menojen kasvua rajoittavat toimet tulevat entistäkin tärkeämmiksi, kun tämän kriisin yli päästään. Hallitus palaa näihin viivyttämättä heti akuutin tilanteen helpotuttua.

14.16 Sofia Virta vihr: Arvoisa puhemies! Meillä on kaikilla nyt yhteinen huoli läheisistämme, yhteisen kotimaamme tilanteesta ja tulevaisuudesta. Olemme varmasti kaikki nyt samaa mieltä siitä, että terveyden ja turvallisuuden takaaminen on nyt kaikkein tärkeintä.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Useat ammattiryhmät tekevät töitä kovan paineen alla. Tulevina viikkoina, ehkä kuu-kausina, tuo paine tulee kasvamaan entisestään. He tekevät töitä kiireen keskellä uudenlaisessa, pelottavassakin tilanteessa, mutta he tekevät sitä vankalla ammattitaidolla, ja tuohon ammattitaitoon meillä on luottaminen. Tuo ammattitaito ei kuitenkaan riitä ilman resursseja. On selvää, että lisätalousarviolla tulee nyt turvata viranomaisten resurssit toimia tässä poikkeuksellisessa tilanteessa parhaalla mahdollisella tavalla. Meidän tulee pitää huolta esimerkiksi terveyden- ja sosiaalihuollon, varhaiskasvatuksen ja opettajien, Rajavartioston, pelastustoimen, poliisin, siistijöiden sekä esimerkiksi huoltovarmuudestamme huolehtivien tahojen mahdollisuuksista auttaa kotimaamme yli tämän kriisin, ja meidän tulee arvostaa tätä työtä, jota he nyt tekevät, ja muistaa sen arvostaminen myös tämän kriisin jälkeen.

Arvoisa puhemies! Tämä tilanne aiheuttaa suuria kustannuksia kaikille sektoreille, suurta huolta koko elinkeinoelämällemme. Moni yrittäjä elää nyt epätodellisen painajaisunen keskellä yrittäessään pelastaa kovalla työllä rakentamansa yrityksen ja työntekijöidensä työpaikat. Moni työntekijä pelkää työpaikkansa puolesta. Meillä ei ole varaa menettää yhtään yritystä, ei yhtään työpaikkaa, ei yhdenkään suomalaisen toimeentuloa. Hallitus tekeekin nyt kaikkensa, ettei kukaan ajautuisi koronan vuoksi taloudelliseen ahdinkoon, etteivät taloutemme tukijalat, nuo sinnikkäät kotimaiset yritykset, ajautuisi konkurssiin ja ihmiset työttömyyteen. Tähän varaudutaan mittavin toimin varmistaaksemme, että tästä tilanteesta selvitään yhdessä. Haluan kiittää hallitusta siitä, että se toimii nyt nopeasti ja riittävällä vakavuudella myös taloustoimien suhteen. Suomalaisten toimeentulo tulee turvata myös tämän epidemian aikana ja sen jälkeen.

Arvoisa puhemies! Tämän vaikean tilanteen keskellä on äärettömän tärkeää, että me pidämme yhdessä nyt huolta jokaisen hyvinvoinnista, että me varmistamme, ettei kukaan jää tämän uuden tilanteen keskellä yksin, että me teemme kaikkemme, jotta kukaan ei joutuisi vaaralliseen tilanteeseen nyt työssään tai kotonaan — ei henkisesti, ei fyysisesti. Me pidämme huolta siitä, että jokaisella on ulospääsy kodistaan myös poikkeusoloissa, sillä koti ei symboloi jokaiselle turvaa: päihdeongelmat ja lähisuhdeväkivalta ovat läsnä poikkeusoloissakin. Meidän on hyvä myös muistaa, että kaikilla ei ole kotia, johon vetäytyä. Auttavien puhelinpalveluiden roolia tulee vahvistaa, lastensuojelun resursseista pitää huolta. Ihmisten mielenterveyteen satsataan nyt ehkä enemmän kuin koskaan rauhanaikana aikaisemmin. Ihmisten terveyden ja turvallisuuden kannalta välttämättömien palveluiden tulee pyöriä, ja näitä hallitus näillä toimilla varmistaa.

Se, että elämme keskellä poikkeusoloja, ei ole koskaan myöskään syy polkea tai unohtaa ihmisoikeuksien merkitystä. Se on sen sijaan syy pitää entistä vahvemmin huolta siitä, että arvokkaan kotimaamme, välittävän hyvinvointivaltion perusarvot pysyvät nyt voimissaan ja näkyvimmillään, sillä nyt on se hetki, kun me yhdessä rakennamme hyvinvointivaltion verkon aukkoja umpeen, niin ettei kukaan putoa niistä tässäkään tilanteessa läpi. Nyt on se hetki, kun me tarvitsemme sitä yhteisöllisyyttä, johon meistä suomalaisista kyllä on, sillä tällä hetkellä me rakennamme yhdessä selviytymistarinaa, kertomusta siitä, miten tässä pienessä, sinnikkäessä maassa pidettiin jokaisesta huolta tämänkin valtavan kriisin keskellä ja sen läpi. Tätä tarinaa kerrotaan vielä vuosikymmenten päästä, ja silloin meistä jokainen voi sanoa, että me teimme kaikkemme, jotta jokainen selviäisi tästä.

14.20 Jussi Saramo vas: Arvoisa puhemies! Vaikka hallitusohjelmassa oli historiallisen hyvin varauduttu taloussokkeihin, ei koronakriisiä voinut budjetoida yksikään hallitus.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Tämä lisätalousarvio sisältää akuuteimmat lisäykset, ja lähiaikoina on odotettavissa varmasti uusia lisätalousarvioita. Tällaisena aikana hallituksen on toimittava nopeasti, ja on hienoa, että meidän hallituksemme on niin myös pystynyt tekemään.

Epätodelliselta tuntuu lukea opposition edustajien jakamaa uutista, kuinka koronan torjunnassa rahaa riittää vain kahteen litraan maitoa kansalaista kohden. Vaikka kaikki tiedotusvälineet eivät toimisi vastuullisesti, on meidän velvollisuutemme jakaa ihmisille oikeaa tietoa. Nyt ei ole aika lietsoa perusteettomia pelkoja, vaan tehdä kaikki sen eteen, että koronan aiheuttamat seuraukset ovat mahdollisimman lieviä niin terveydellisesti, sosiaalisesti kuin taloudellisestikin.

Perusteltujakin pelkoja valitettavasti on. Talous on romahtamassa ympäri maailmaa, eikä perinteisellä elvytyksellä voida kääntää kehitystä niin kauan kuin joudumme pitämään ihmisiä kotona ja työpaikkoja kiinni. Meidän on varauduttava tuntuvaan elvytykseen siinä vaiheessa, kun rajoituksia aletaan poistaa. Siihen asti pitää etsiä erilaisia tapoja auttaa erilaisissa tilanteissa olevia ihmisiä. On selvää, ettei uusien tukijärjestelmien polkaisu tyhjistä ole helppoa. Hallituksen tehtävä on kuitenkin laittaa virkakoneistoon vauhtia. Pitää etsiä ratkaisuja sen sijaan, että etsitään syytä olla auttamatta ihmisiä.

Yhteiskunnan pysäyttäminen vie monilta toimeentulon kokonaan. Vuokra-, silppu- ja pätkätyöläiset, tarvittaessa töihin kutsuttavat, pienyrittäjät, freelancerit ja muut itsensätyöllistäjät ovat jo suurelta osin pudonneet kokonaan tulottomiksi. Hyvä tilanne ei ole tuhansilla lomautetuillakaan, ja vielä useampi joutuu pelkäämään oman työpaikkansa puolesta, kun yrityksiä uhkaavat konkurssit.

Arvoisa puhemies! Hallituksen päätös mahdollistaa yrittäjille nopea pääsy työttömyysturvan piiriin, vaikka yritystoimintaa ei kokonaan lopeteta, oli todella tärkeä. Lomautusten helpottaminen ja karenssien poistaminen taas auttavat sekä työntekijöitä että työnantajia. On hienoa, että tämä hallitus näyttää oppineen 1990-luvun virheistä. Sen sijaan, että tetaan pankkien omistajia jälkikäteen ja jätetään ihmiset ja työpaikat oman onnensa nojaan, lähdetään tukemaan työtä ja toimeentuloa laajasti. On tärkeää, että talouden tukitoimet suunnataan kaikkein eniten apua tarvitseville, olivat he sitten leipäjonossa, pätkätyöläisiä, lomautusuhan alla olevia työntekijöitä tai yrittäjiä. Käytännössä valtio tulee antamaan myös valtavan määrän yritystukia, ettei yksikään elinkelpoinen työpaikka kaatuisi tilapäisen kysyntäongelman takia. Helpoimpia toimia ovat nyt tehdyt päätökset, maksujen ja verojen siirtäminen kauemmas tulevaisuuteen sekä vakuudettomat lainat ja lainatakaukset. Valtiohan saa itse korotonta lainaa markkinoilta ja pystyy ottamaan kriisistä pahimmat ensi-iskut.

On hyvä, että ihmisille annetaan suoraa tukea toimeentuloon. Sen sijaan pankkien ja suurten pörssiyhtiöiden, joiden omistus on ympäri maailmaa, ei pidä saada vastikkeetonta tukea, joka pahimmassa tapauksessa jaetaan osinkoina ulos jo tänä keväänä. Mikäli pörssiyhtiöt tarvitsevat isoja pääomia, on valtion oltava valmis tekemään sijoituksia oman pääoman ehtoisina. Silloin me kansalaiset saamme omistusta vastineeksi rahoistamme. Ei voi olla niin, että voitot ovat yksityisiä ja tappiot julkisia.

Meillä on myös paljon pieniä yrityksiä, joita päätetyt tukitoimet eivät juuri tavoita. Niitä yrittäjiä, joiden kuluista vuokrat ovat merkittävä osa, eivät hallituksen nykyiset päätökset paljon auta. Mikäli suuret kiinteistönomistajat eivät pian suostu helpottamaan vuokranmaksua, on valtion säädettävä laki vuokrien tilapäisestä leikkaamisesta. Voitaisiin harkita myös vuokratukea, jolla valtio tukisi määräaikaisesti pienyrityksiä maksamalla osan vuokrasta sillä ehdolla, että vuokranantaja pudottaisi vuokran kriisin ajaksi hyvin pieneen osaan

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

aiemmasta. Tämä voisi hyödyttää myös vuokranantajia: Jos pienet yritykset ajetaan kurssiin, loppuu vuokratulo kokonaan. Kun tappioiden jakajia on useita, voivat lopulta kaikki selvitä pienemmillä tappioilla yrityksistä kiinteistönomistajiin ja veronmaksajiin.

Arvoisa puhemies! Lisätalousarviossa panostetaan terveyden kannalta välttämättömiin menoihin yhteensä 200 miljoonaa. Yritysten taloustilanteen helpottamiseksi käytetään toiset 200 miljoonaa. Finnair saa nyt ison lainatakauksen ja on tyypillinen esimerkki yhtiöstä, jonka mahdollinen tuleva pääomittaminen pitäisi tehdä veronmaksajien omistusta lisäten markkinaehtoisella sijoituksella.

Suorat valtiontuet ovat vielä pieniä. Yhteensä erilaisilla takaus- ja muilla järjestelyillä tukipaketin arvo nousee jopa 15 miljardiin euroon. On tärkeää antaa tukea kaikille sitä tarvitseville ilman turhaa byrokratiaa, mutta samalla on varmistettava, että tuetaan työpaikkojen [Puhemies koputtaa] säilyttämistä, ei osinkojen maksamista.

14.25 Sakari Puisto ps: Arvoisa puhemies! Hyvä, että tämä ensimmäinen lisäbudjetti on nyt käsittelyssä tähän alkuun.

Resursseja pitää laittaa mahdollisimman paljon, silti tarkoituksenmukaisesti, viruksen estämiseen, seuraamiseen, suojautumiseen ja hoitoon. Mallina Singapore, Hongkong ja Korea, joissa uusien tartuntojen määrä on saatu taittumaan. Viruksen ehkäisy maksaa, mutta nekin kustannukset ovat kokonaiskuvassa pikkurahoja. Mitä tehokkaammin viruksen leviämistä saa estettyä, sitä enemmän ihmishenkiä säästyy ja sitä tehokkaammin myös taloudellista vahinkoa yrityksille ja kotitalouksille saadaan rajattua. Yritysten kassavirran loppuminen ja konkurssiaalto vasta maksaakin. Koronatoimien vuoksi ongelmissa oleville yrityksille pitää harkita tukea palkkakustannuksiin — ei siis pelkkää lainaa tai lainojen takauksia vaan myös suoraa tukea. Poikkeustoimena sille löytyy perusteita.

Esimerkkiä voidaan hakea Englannista, joka päätti tilapäisesti osallistua niiden ihmisten palkkakustannuksiin, jotka muuten joutuisivat pikaisesti irtisanotuiksi. Englannin mallissa on rahallinen yläraja, ja vain tietty osuus korvataan. Sitä tarjotaan tällä hetkellä kolmen kuukauden määräajaksi, ja tilannetta tarkastellaan myöhemmin uudestaan. Kustannusarvio on karkeasti 1 000 puntaa per henkilö per kuukausi. Kokonaisbudjetti on kolme ja puoli miljardia puntaa, mutta tämä taloudessa, joka on kymmenen kertaa Suomea suurempi.

Näin siis toimitaan Englannissa, joka on kuitenkin anglosaksinen markkinatalous ja myös itselleni hyvin tuttu paikka. Samankaltaista mallia pitää harkita Suomessa meidän omiin olosuhteisiimme, ainakin yksityisen sektorin pienemmille firmoille, joihin poikkeustila erityisesti osuu. Vaikka se maksaa julkiselle taloudelle, yritysten kassavirran ehtymisen johtaisi massiiviseen konkurssien ja työttömyyden aaltoon, mikä on paljon pahempi asia. Nyt on keskityttävä yrityksiin ja työntekijöihin, jotka tilanteen takia ovat vaarassa joutua lomautetuiksi. On paljon parempi, että nämä ihmiset jäävät yrityksiin töihin kuin että heidät äkkipäätöksellä lomautettaisiin työttömyysturvalle, joka sekin maksaa valtiolle. Kustannuksia on verrattava työttömyyskustannuksiin.

Yrityksille pitää antaa tässä tilanteessa ainakin muutama kuukausi aikaa. Moni useamman työntekijän työllistävä yrittäjä näkee lainanoton liian riskialttiina vetona, kun kassavirta ei yllättäen ole. Palkkakustannukset ovat pienemmässäkin yrityksessä kymmeniätuhansia euroja kuukaudessa, joten velkaa voi muutamassa kuukaudessa kertyä niin paljon, että yrittäjä ei halua tai ei voi ottaa riskiä. Siksi suoraa tukea tulisi ainakin harkita tavalla tai toisella. Sitä voidaan rajoittaa ajallisesti muutama kuukauteen, sille voidaan laittaa ra-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

hallinen henkilökohtainen ja/tai yrityskohtainen yläraja sekä omavastuu ja muuta harkintaa sekä ehtoja. Määrällisesti se voi olla maltillinen siten, että sillä tulisi ainakin hetkeksi toimeen.

Aikaa ei ole runsaasti. Pyydän ministeriltä ja hallitukselta, että ymmärrätte tämän asian vakavuuden ja selvitätte suoran tuen käyttöönoton pikimmiten poikkeustoimena.

14.29 Sisäministeri Maria Ohisalo: Arvoisa puhemies! Sisäministeriön hallinnonalan viranomaiset ovat laatineet arvioita koronaviruksen laaja-alaisista vaikutuksista operatiiviseen toimintaan. Niiden perustana ovat epidemian aiheuttama huomattava henkilöstöpoistuma ja toimenpiteet, joilla turvataan viranomaisten kriittisten ydintehtävien hoito poikkeuksellisissakin olosuhteissa. Kaikkia varautumista koskevia määrärahaesityksiä ei esitetty vielä tähän lisätalousarvioon, koska tilanteen tulevaa kehitystä ja sen vaikutuksia viranomaisten toimintaan ei vielä tiedetä, mutta niitä seurataan jatkuvasti, päivittäin. Sisäministeriö pitää tärkeänä, että sisäisen turvallisuuden viranomaisten, alueellinen pelastustoimi mukaan lukien, operatiivisissa tehtävissä tarvittavan henkilöstön riittävä määrä turvataan ja siitä aiheutuvat menot korvataan toteutuneiden kustannusten mukaisesti myöhemmissä lisätalousarvioissa.

Poliisille ehdotetaan 5,6 miljoonaa euroa lisäystä koronavirusepidemiatilanteesta aiheutuviin lisämenoihin. Tätä määrärahaa esitetään lisätyövoiman palkkaamiseen — noin 30 henkilötyövuotta seuraavan yhdeksän kuukauden ajalle — sekä kasvaviin työterveysmenoihin, siivouksiin ja tarvikkeisiin. Lisähenkilöstöllä helpotetaan poliisiyksiköiden henkilöstöön kohdistuvaa työkuormaa erittäin poikkeuksellisissa olosuhteissa. Lisäksi varaudutaan poliisiin kasvaviin työterveysmenoihin. Lisämäärärahalla hankitaan myös läsiivouspalveluita ja desinfiointitarvikkeita. Näillä toimenpiteillä mahdollistetaan poliisin ja asiakkaiden turvallisuuden säilyttäminen mahdollisimman korkealla tasolla koronavirusepidemian aikana.

Arvoisa puhemies! Rajavartiolaitokselle ehdotetaan yhteensä 3 miljoonan euron lisäystä ennen kaikkea siksi, että Suomi on palauttanut EU:n sisärajoille rajavalvonnan väliaikaisesti ajalle 19.3.—13.4. Myös EU on palauttanut EU:n ulkorajavalvonnan koronaepidemian johdosta 30.4. saakka, ja kuten valtiovarainministeri viittasi, Suomi toki vastaa oman ulkorajansa valvonnasta myös tässä tilanteessa. Rajavalvonnan lisäämisen johdosta ehdotetaan Rajavartiolaitokselle 2,5 miljoonan euron lisämäärärahaa kasvaviin menoihin. Sisärajavallonta on toteutettava samalla henkilöstöllä, joka normaalisti vastaa vain ulkorajan valvonnasta. Tästä syystä valvonnan toteuttaminen edellyttää, että nykyisen henkilöstön työpanosta lisätään huomattavasti. Tämä toteutetaan muun muassa ylityönä, varallaolojärjestelyin sekä palkkaamalla Rajavartiolaitokselle lisähenkilöstöä viime vuosina eläköityneistä rajavartijoista. Lisäksi Rajavartiolaitokselle ehdotetaan puolen miljoonan euron määrärahalisäystä epidemiasta aiheutuviin kasvaviin työterveysmenoihin.

Arvoisa puhemies! Sisäministeriölle ehdotetaan lisärahaa myös epidemiasta aiheutuviin pelastuslaitosten varautumismenoihin. Sisäministeriölle ehdotetaan pelastustoimen toimintamenoihin 0,6 miljoonan euron lisäystä aiheutuen koronaviruksen torjunnasta ja siihen liittyvästä varautumisesta aiheutuvista lisäkustannuksista alueellisissa pelastuslaitoksissa. Lisämäärärahaa tarvitaan suojausvarusteisiin ja -tarvikkeisiin, varustehankintojen työpanokseen ja varusteiden jakamiseen paloasemille, ohjeistusten ja käännösten tekemiseen ja desinfiointilaitteisiin. Lisäksi kustannukset sisältävät koronaviruksesta aiheutuvia henkilöstön testauskustannuksia. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

14.32 **Pia Lohikoski vas:** Arvoisa puhemies! Koronakriisi, jonka keskellä elämme, on osoittanut, miten tärkeitä hyvinvointivaltiomme rakenteet ovat. Suomen julkinen terveydenhuoltojärjestelmä on maailman huippuluokkaa, ja olemme pystyneet hyvin lyhyessä ajassa tekemään yhdessä päätöksiä ja sopeutumaan vaikeaan tilanteeseen.

Hallituksen esittämän lisätalousarvion tukitoimilla pyritään tällä hetkellä ensisijaisesti varmistamaan, että terveet yritykset eivät tilapäisen kriisin takia joudu konkurssiin ja että myös kansalaisten toimeentulo turvataan. Emme saa toistaa 1990-luvun laman virheitä. Työttömyyden annettiin silloin kasvaa ja leikkauslistat olivat pitkät. 90-luvun laman seurausten hintaa maksetaan yhä tänään sosiaalisina ja terveydellisinä ongelmina.

Koronakriisistä ei saa myöskään tulla tekosyy, jonka varjolla hyvinvointivaltion perusrakenteita kriisin jälkeen horjutetaan. Päinvastoin hyvinvointivaltiota tulee pitää jatkuvasti kehittyvänä ja vahvistaa.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton mielestä on tärkeää, että talouden tukitoimet suunnataan laajasti kaikkein eniten apua tarvitseville, olivat he sitten leipäjonossa, pätikäyöläisiä, freelancereita, lomautusuhan alla olevia työntekijöitä tai toimeentulonsa menettäneitä muita pienyrittäjiä. Tämän kriisin kustannuksia ei saa kaataa tavallisten ihmisten maksettavaksi samaan aikaan, kun pankit ja suuryritykset jatkavat kuten ennenkin. Tämä kriisi pitää ratkaista yhdessä.

Ihmisten terveys on nyt ensisijaista, ja hallituksen ensimmäisellä lisätalousarviolla varmistetaan, että yhteiskunta toimii poikkeusoloista huolimatta ja että ihmisten terveydestä pidetään huolta. Tukitoimet toimeentulon turvaamiseksi ja työpaikkojen säilyttämiseksi ovat erittäin tärkeitä.

Arvoisa puhemies! Koronan aiheuttama talouskriisi on iskenyt ensin yksityiselle sektorille, ja sen vaikutukset kuntatalouteen näkyvät viiveellä. Kuntien työntekijät pitävät nyt yhteiskuntaa pystyssä, ja kuntia pitää tukea tämän kriisin yli. Hallituksen ensimmäiset tukitoimet suunnataan nyt terveyden turvaamiseen sekä yritysten ja ihmisten toimeentulon tukemiseen, jotta akuuteimmasta tilanteesta päästään yli, mutta kunnille tarvitaan oma tukipaketti mahdollisimman pian, kun tilannekuva selkiytyy. Hallitus onkin ilmoittanut, että kuntia tullaan tukemaan, ja tämä on hyvä ja tärkeä tieto.

Samaan aikaan kuntien pitää nyt lopettaa hätiköidyt henkilöstöön kohdistuvat vähennyks- ja lomautustoimet. Kuntien henkilöstövähennyksissä, joista on uutisoitu, ei ole mitään mieltä nyt, kun moni kansalainen tarvitsee erityistä tukea ja apua. Kunnat voisivat esimerkiksi ottaa nyt varmistukseen koteihin karanteenimaisiin oloihin jäävien ruokahuoltoa.

Arvoisa puhemies! Tämän kevään poikkeustoimet vaativat meiltä uudenlaista ajattelua. Puhuin tästä asiasta jo viime viikolla valmiuslain käsittelyn yhteydessä. Väliaikainen perustulo olisi näissä olosuhteissa järkevä tapa turvata kaikkien suomalaisten toimeentuloa. Toistan tämän näkemykseni siksi, että olen saanut tästä asiasta, siis perustulosta, enemmän palautetta kuin kaikista muista asioista eduskuntatyössäni tähän mennessä yhteensä.

On nähtävissä, että Kela ja työttömyyskassat tulevat ruuhkautumaan todella pahasti monien eri tukien maksatusten paineessa. Perustulo puolestaan maksettaisiin jokaiselle työikäiselle riippumatta siitä, onko työtön, palkansaaja tai yrittäjä. Se tietenkin verotettaisiin progressiivisesti pois niiltä hyvätuloisilta, jotka sitä eivät tarvitse.

Suomessa vallitsee nyt poikkeustila, joka koettelee kaikkien sopeutumiskykyä. Huoli omasta toimeentulosta lisää monen taakkaa, jopa mielenterveydelle antaa paineita kohtuuttomasti. Perustulo olisi näinä poikkeusaikoina erityisen hyvä uudistus, väliaikainen sellai-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

nen, joka voisi vahvistaa hyvinvointia ja luottamusta yhteiskunnassa. Siksi toivon, että hallitus harkitsee tätä.

14.36 Harry Harkimo liik: Arvoisa puhemies! Hallituksen lisäbudjetti tulee tarpeeseen. Panostus on erittäin suuri, mutta ongelmana on, että kaikki yritykset eivät pysty lainaamaan rahaa, koska heillä ei ole mahdollisuutta koskaan maksaa näitä lainoja takaisin. Tämä ei myöskään yksinään auta yrityksiä pääsemään kassakriiseistä ja karikoista, jotka niiden eteen ovat tulleet koronaviruksen takia. Siksi toivonkin, että hallitus tukisi suoraan yrityksiä.

Yksi tapa voisi olla esimerkiksi vuokratuki, jolla valtio sitoutuisi maksamaan yrittäjän vuokrasta kolmasosan, vuokranantaja pakotettaisiin itse maksamaan kolmasosa ja vuokralainen maksaisi kolmasosan. Keinoja kyllä löytyy, jos haluaa. Saksan hallitus ilmoitti juuri, että vuokranantaja ei saa irtisanoa yksityisiä tai yritysvoimakkaita huhtikuun alusta kestäväällä ajanjaksolla, jos he eivät ole kyenneet maksamaan vuokriaan koronakriisin takia. Valtion pitäisi toimia nyt, koska muuten tulee konkurseja. Monet muut maat ovat ottaneet käyttöön myös palkkatuen, jossa valtio maksaa lomautusuhana alla olevien työntekijöiden palkasta useita kymmeniä prosentteja, jopa ne kokonaan.

Haluan myös sanoa, että ei pidä paikkaansa, että Finnvera takaa ja pankit jakaa, kuten ministerit ilmoittivat. Minulla on käytännön esimerkki, jossa Finnvera kyllä takaa 80 prosenttia lainasta mutta yrittäjä joutuu laittamaan siihen 10 prosentin vakuuden. Lisäksi pankki vaatii vielä vakuuksia lopulle 20 prosentille, jota Finnvera ei takaa. Pankki ei suostu ottamaan edes 20 prosentin riskiä vaan ottaa senkin asiakkaalta. Pankit käyttävät tätä tilannetta härskisti hyväkseen. Siihen pitää tulla muutos. Ei voi olla niin, että yrittäjä kantaa ison riskin tästä. Yrittäjä ei ole vastuussa koronaviruksesta, ja hänellä on monessa tapauksessa aikaisemmin tulleita vastuita, esimerkiksi yrityksen perustamisesta.

Luen nyt yhden yrittäjän viestin saamistani lukemattomista viesteistäni: ”Vaimollani on alle vuoden ikäinen liike Helsingin keskustassa. Myynnit lopuivat kuin seinään kaksi viikkoa sitten. Kun ensin helmikuussa maksoimme henkilökunnalle bonukset myyntivoittojen täyttymisestä, viikkoa myöhemmin lomautimme heidät. Tilanne on meidän kannalta kestämätön. Vaimolla on hirveät yrityslainat, ja yhtäkkiä matto vedetään alta. Vuokra on yli 20 000 euroa kuussa, ja myynti on 300 euroa. Valtion tulisi neuvotella vuokraisäntien kanssa. Jonkinlaista vuokratukea tulisi suunnata vuokraisännille, ja nämä voisivat sitten vapauttaa vuokralaiset velkataakasta niistä kuukausista, jolloin myynti on olematon.” Arvoisa puhemies, jotenkin tässä kuitenkin tulee väijäämättä sama asetelma mieleen kuin aiemmin meidän murheellisessa taloushistoriassamme. ”Hallitus tulee tukemaan suuryrityksiä ja lomautettuja työntekijöitä, mutta pienyritykset jäävät ilman ymmärrystä”, näin loppui kirje.

Arvoisa puhemies! Hyvä hallitus, näyttäkää, että olette oppineet historiasta.

14.40 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Koronaepidemia iskee nyt kovaa niihin ihmisiin, jotka ovat jo valmiiksi hauraassa yhteiskunnallisessa asemassa. Nyt testataankin suomalaisen hyvinvointivaltion toimivuutta — näyttää nimittäin siltä, että ne yhteiskuntamme toimialat, jotka jo valmiiksi kärsivät kroonisesta resurssipulasta, kärsivät nyt itse epidemiasta ja siihen liittyvistä rajoituksista kaikkein eniten. Tällaisia palveluita ovat muun muassa asunnottomien palvelut, päihde- ja mielenterveyspalvelut, lähisuhdeväkivaltaa kokevien palvelut ja lastensuojelupalvelut.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Nostan nyt kuitenkin tässä erikseen yhden ryhmän, joka näyttää olevan erityisen haavoittuvassa asemassa, nimittäin omaishoitajat. Mitä tapahtuu, jos omaishoitaja sairastuu koronakriisin aikana? Mitä tapahtuu hoidettaville, joista valtaosa ei mitenkään pärjää itseksensä? Kestääkö terveydenhuolto sekä omaishoitajien että -hoidettavien sairastumisen? Suomessa virallisia omaishoitajia on 45 000, epävirallisesti heitä on vielä enemmän. Ihan ehdoton valtaosa omaishoitajista on naisia, ja he sinnittelevät hyvin pienellä toimeentulolla. Vähän yli puolet omaishoitajista hoitaa ikääntyvää lähimmäistä, ja valtaosa näistä omaishoitajista on itse ikäryhmässä 64—84. Vähän alle puolet omaishoitajista hoitaa puolestaan vammaista läheistä.

Varsinkin ikääntyvien omaishoitajista merkittävä osa kuuluu itse riskiryhmään. Näillä ihmisillä on nyt erityisen tukalaa, kun karanteeni koskee sekä hoidettavaa että omaishoitajaa. Myös moni aikuisen omaishoitaja on joutunut jäämään pois työelämästä, koska päivätoimintakeskukset ovat kiinni. Hoidettavaa ei voi jättää yksin päiväksi kotiin. Omaishoitajat ovat itse toivoneet, että kotihoidon henkilöstön vaihtelevuutta yritettäisiin nyt rajoittaa tartuntojen välttämiseksi, mutta on selvää, että kriisitilanne vaatii myös muita toimenpiteitä koko terveydenhuollon näkökulmasta.

Toinen asia omaishoitajien kannalta on se, että nykyisellään omaishoidon tuki keskeytetään, jos omaishoidettavan sairaalahoito jatkuu yli viisi päivää. Tämä koskee myös omaishoitajia, jos he sairastuvat. Miten siis varmistetaan omaishoitajan toimeentulo tällaisessa tilanteessa, jos omaishoidettava joutuu koronan vuoksi sairaalahoitoon pidemmäksi aikaa? Tukien keskeytyksiin ja arviointeihin tarvitaan helpotusta ja poikkeustilanteen vuoksi ymmärrystä.

Omaishoitajat tekevät yhteiskunnassamme näkymätöntä työtä hyvin pienellä toimeentulolla, ja he ovat ahtaalla ihan normaalioloissakin. Emme saa unohtaa tätä ryhmää nyt kun kriisitoimenpiteitä suunnitellaan lisää hallituksen toimesta.

Arvoisa puhemies! Omaishoitajien lisäksi taide- ja kulttuurikenttä on yksi tämän kriisin pahimmista kärsijöistä. Nyt koko kevään työt ja sen mukana toimeentulo ovat voineet lähteä kirjaimellisesti yhdessä yössä. Kyseessä ovat monesti ihmiset, joiden toimeentulo on ollut epävarmaa jo ennen kriisiä. Jo ennen kriisiä suurimmalla osalla taiteilijoista toimeentulo-ongelmat olivat arkipäivää. Tilanne, jossa suuri osa toimeentulosta on tullut jostain muusta kuin taiteellisesta työstä, on tuttua. Nyt tämä kriisi pahentaa tilannetta entisestään.

On hienoa, että hallitus on lähtenyt rivakasti ja määrätietoisesti tekemään toimia, jotka helpottavat myös ainakin osaa taide- ja kulttuurikentän toimijoista. Lisäksi myös luovilla aloilla voi hakea esimerkiksi Business Finlandin tukea, mutta tässä tapauksessa pitää olla kyseessä yritys. Suurin osa alan toimijoista tekee kuitenkin töitä voittoa tavoittelemattomissa yhdistyksissä, jotka eivät ole tämän tuen piirissä.

Nyt meidän on tehtävä kaikki mahdollinen, että taide- ja kulttuurikentän toimeentulo saadaan turvattua tänä kriisiaikana, mutta tämä ei vielä riitä. Kun akuutti kriisi on ohi, tarvitaan myös luoville aloille jälkihoitoa. Muuten kriisin vaikutukset ulottuvat vuosien päähän ja ei ainoastaan taiteilijoiden vaan meidän kaikkien hyvinvoinnille oleellinen taide- ja kulttuuriala on vaarassa näivettyä. Kyseessä on myös taloudellisesti merkittävä ala, jonka näivettämiseen meillä ei ole varaa.

14.44 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tässä lisätalousarviossa keskitytään koronaviruksen torjunnan ja varautumisen aiheuttamiin kustannuksiin ja muihin

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

asiaan välittömästi liittyviin kiireellisiin talousarviotarpeisiin, kuten yritysten rahoitustilanteen helpottamiseen.

Tulemme tarvitsemaan lähiviikkoina lisää näitä lisätalousarvioita, ja erityisesti kuntatalouden tilannetta on nyt seurattava tarkkaan, sillä kuntia on tuettava valtion lisärahoituksella koronavirustilanteen aiheuttamien menojen kasvun ja verotulokehityksen äkillisen heikkenemisen takia. Monien kuntien taloudellinen tilanne oli jo ennestään heikko, ja nyt epidemian aiheuttamat lisäkustannukset heikentävät tätä tilannetta entisestään. Kunnat ovat todella tukalassa tilanteessa. Hallitus on sitoutunut korvaamaan kunnille veromaksujen lykkäyksestä johtuvat tulomenetykset. Tämä ei kuitenkaan riitä. Laajempi arvio kuntatalouden tilasta on valmistumassa huhtikuun alun kehysriiheen, jossa on sitten mahdollista ajantasaisen tilannekuvan perusteella päättää kohdennetuista lisätoimista.

Mutta muutama tärkeä nosto tästä lisätalousarviosta. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenoihin lisätalousarviossa ehdotettu lähes 13 miljoonan euron lisämääräraha on välttämätön. Lisäykset kohdistuvat muun muassa kansalaisille osoitettavaan tiedotukseen ja tietojärjestelmien toimivuuden turvaamiseen ja laboratoriokapasiteetin ylläpitoon. 6 miljoonaa on tarkoitettu kohdentaa epidemian tutkimukseen, erityisesti pikadiagnostisten menetelmien kehittämiseen ja immunitietin synnyn tutkimiseen sekä sitä koskevan kansallisen seurantajärjestelmän luomiseen. Lisäksi rahoitusta käytetään koronaviruksen leviämistä hidastavien toimenpiteiden vaikuttavuuden seurantaan, ja Suomi osallistuu myös koronaviruksen rokotteen tutkimus- ja kehittämistyöhön. Ja tartuntatautien valvontaan ehdotetaan 26 miljoonan euron lisäystä.

Puhemies! Yritysten rahoitustilanteen helpottamiseksi hallitus on valmistellut mittavan tukipaketin. Lisäksi Business Finlandille on tulossa 150 lisämiljoonaa yrityksiä tukevaan toimintaan. Ely-keskusten yritysten kehittämishankkeiden myöntämisvaltuutta lisätään 50 miljoonaa euroa. Lisävaltuutus käytetään erityisesti palvelualojen mutta tarpeen mukaan myös muiden toimialojen pk-yrityksille myönnettäviin avustuksiin. Lisäksi ely-keskukset saavat rahoitusta valtakunnallisen toimintamallin toteuttamiseen talous- ja maksuvaikeuksiin joutuneille yrittäjille ja talousapupalvelun vahvistamiseen.

Arvoisa puhemies! Työmarkkinajärjestöt ovat omalta osaltaan saaneet sovittua toimet, joilla turvataan etenkin niiden ihmisten toimeentuloa, jotka joutuvat lomautetuiksi tai menettävät työpaikkansa. Lisäksi toimet sujuvoittavat yritysten sopeutumista vaikeaan tilanteeseen. Näihin toimiin kuuluu muun muassa yt-neuvottelujen aikataulun nopeuttaminen, mikä vahvistaa yritysten reagointikykyä. Vastavuoroisesti työntekijöiden taloudellista turvaa parannetaan poistamalla työttömyysturvan omavastuupäivät. Lisäksi valtio varautuu tukemaan työttömyyskassojen toimintaa, jotta ne voisivat parhaalla mahdollisella tavalla tukea työttömäksi joutuneita. Samalla kun näitä toimenpiteitä tehdään, on syytä muistaa, että nämä toimenpiteet ovat luonteeltaan määräaikaista ja työntekijöiden asemaa ei tule pysyvästi heikentää. Työmarkkinajärjestöjen esittämien toimien lisäksi hallitus turvaa yrittäjien ja freelancereiden toimeentuloa yritysmuodosta riippumatta työttömyysturvan kautta, ja tämä on todella tärkeä asia. Lisätalousarviossa esitettyjen toimien lisäksi yritysten rahoitusta turvataan useilla miljardiluokan toimilla, joista keskeisin on Finnveran yritysrahoituksen vakuutuksen nosto. Yhdessä kaikki nämä toimet rakentavat yrityksille siltaa näiden vaikeiden aikojen yli.

Meidän on tehtävä kaikkemme työmarkkinoiden toiminnan turvaamiseksi, elinkelpoisten yritysten konkurssien välttämiseksi sekä palkansaajien aseman helpottamiseksi tässä vaikeassa tilanteessa. Myös poliisille, Rajavartiolaitokselle ja pelastuslaitokselle on tulos-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

sa lisää rahoitusta, ja lisäksi poikkeusoloihin liittyviin yksilöimättömiin menoihin ehdotetaan 200 miljoonaa euroa, ja kaikki nämä rahat tulevat nyt enemmän kuin tarpeeseen. Myös Finnairin toimintaedellytysten varmistaminen ja muun muassa kulttuurialan henkilöiden ja toimijoiden tukeminen on huomioitu tässä lisätalousarviossa.

Mutta, arvoisa puhemies, kansalaisten terveys on kaikkein tärkein asia tässä kriisin hoidossa, ja siihen tarvitaan nyt kaikki mukaan. Vaikka taloustilanne huononee nyt nopeastikin, niin hallituksen toimenpiteillä voidaan kuitenkin tätä iskuja lieventää. Uskon myös, että mitä tehokkaammin voimme vähentää ihmisiin kohdistuvia haittoja, sitä nopeammin myös toivomme tästä kriisistä.

14.49 Juho Kautto vas: Arvoisa puhemies! Olemme saaneet kuulla tänään tässä salissa jomonia puheenvuoroja siitä, kuinka koronaepidemia on vaikuttanut aivan ennennäkemättömällä tavalla yhteiskunnan eri osa-alueisiin. Lisäksi olemme saaneet kuulla, kuinka hallitus on monin eri keinoin valmis tarttumaan tilanteen eteen tuomiin haasteisiin. Olenkin todella iloinen hallituksen esittelemästä lisätalousarviosta ja laajemmasta talouden tukipaketista. Hallitus on pääministeri Marinin johdolla tehnyt väsymätöntä työtä, jotta me yhdessä selviäisimme tästä kriisitilanteesta.

Korona on saattanut ja ennen kaikkea saattaa valtavan määrän suomalaisia suuriin taloudellisiin vaikeuksiin. Tavalliset suomalaiset joutuvat pelkäämään työpaikkojensa puolesta. Siinä ei sisu auta, kun raha ei yksinkertaisesti riitä. On selvää, että vaikeat ajat ovat käsillä ja edessä meillä kaikilla. Yli 120 000 suomalaista on jo nyt lomautusten tai sen uhan piirissä, ja määrän odotetaan vain kasvavan. On aivan keskeistä, että heidän toimeentulonsa turvataan tänä vaikeana aikana. Samalla meidän on tehtävä kaikkemme, jotta heillä on mahdollisimman pian mahdollisuus palata takaisin töihin. Meidän tulee tehdä kaikkemme, ettei terveitä yrityksiä ajaudu konkurssiin tämän toivottavasti mahdollisimman lyhyen kriisin aikana.

Mutta vaikeistakin ajoista selvitään. Hienona esimerkkinä tässä toimivat työmarkkinajärjestöt, jotka kriisin keskellä löysivät nopeasti sovun vaikeistakin asioista. Työttömyysturvan karenssipäivien poistaminen ja toisaalta taas neuvotteluajkojen lyhentäminen lomautustilanteessa ovat esimerkkejä hyvästä yhteistyöstä. Kriisi on osoittanut, miten tärkeä toimiva keskusteluyhteys työmarkkinaosapuolten ja toisaalta hallituksen välillä on. Tais-telu koronan vaikutuksia vastaan on meidän kaikkien yhteinen.

Arvoisa puhemies! Kaikkein koviten tämä poikkeuksellinen tilanne osuu pienyrittäjiin ja itsensäyöllistäjiin. Heillä ei kenties ole suurempien yritysten tapaan säästöjä sukanvarressa pahan päivän varalle, vaan jokapäiväinen kassavirta vastaa päivän palkkakuittia. Kun suomalaiset, onneksi, jäävät nyt viettämään arkea kotioloihinsa yhteisen turvallisuutemme nimissä, katoavat yrityksiltä asiakkaat. Samalla juuri mahdollisuus yrittää on keskeistä nyt ja tulevaisuudessa Suomen työllisyysasteelle. Olenkin tyytyväinen, että hallitus on tässä lisätalousarviossa kohdentamassa tukitoimia erityisesti heihin esimerkiksi lykkäämällä työnantajien lakisääteisiä maksuja ja saattamalla yrittäjät työttömyysturvan piiriin.

On meidän tehtävämme pitää huolta, että suomalaisilla on jatkossakin mahdollisuus tehdä työtä ja voida hyvin. Jokaisen lomautus- ja irtisanomispäätöksen taustalla on ihminen. Meidän on muistettava niitä perheitä, joilla leivän saaminen pöytään on palkasta kiinni.

Arvoisa puhemies! Olen ylpeä hallituksestamme, joka on jo tällä ensimmäisellä tukipaketilla ja lisätalousarviolla valmis tarttumaan näihin haasteisiin ja olemaan tässäkin kriisitilanteessa tavallisen työntekijän ja pienyrittäjän puolella. On meille kaikille selvää, että li-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

sätoimiakin vielä tarvitaan, mutta meillä on tänään käsissämme hyvä alku, joka kohdistaa tuen juuri sitä kaikkein eniten tarvitseville, oli sitten kysymys yksittäisistä ihmisistä tai yrityksistä. Tällä lisätalousarviolla ja tukitoimilla voimme varmistaa, että yhteiskunta toimii poikkeusoloista huolimatta ja että ihmisen terveydestä pidetään huolta. Se on juuri nyt kaikkein tärkeintä.

14.53 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa herra puhemies! Emme valitettavasti vielä tiedä, kauanko koronaviruksesta johtuva poikkeustila kestää. Jo nyt on kuitenkin täysin selvää, että tarvitaan poikkeuksellisia toimia ihmisten terveyden, toimeentulon ja työpaikkojen turvaamiseksi sekä yritysten tukemiseksi. Terveystuollon resurssit on, totta kai, turvattava. Koronaviruksen leviämisen hidastaminen ja sen hoitaminen eivät saa jäädä rahoituksesta kiinni. Nyt käsitellyssä oleva hallituksen esitys vuoden 2020 lisätalousarvioksi on vastauksena juuri tähän.

Samalla on kuitenkin pyrittävä jo ennakoimaan poikkeustilan jälkeistä aikaa. Ei saa siis käydä niin, että selviämme viruksesta, mutta emme kykene enää ylläpitämään hyvinvointivaltiota poikkeustilan jälkeen. Ei siis riitä, että onnistumme minimoimaan koronaviruksen terveydelliset vaikutukset. On myös kyettävä minimoimaan talouden ja työllisyyden väistämättömän notkahduksen aiheuttamat haitat. Emme saa päästää suurtyöttömyyttä tai konkurssiaaltoa valloilleen.

Valtio on nyt ottamassa vastuuta tilanteesta, johon yksikään yrittäjä tai työntekijä ei ole syyllinen. Yrityksiä on siis tuettava tämän yli. Rahoitusta on järjestettävä ja toimintaedellytyksistä on pyrittävä huolehtimaan. Myös tähän lisätalousarvio vastaa. Tasapainoilu viruksen akuuttien terveysvaikutusten ja talouden pitkäaikaisten haasteiden välillä ei tule olemaan helppoa. Poikkeustilan mahdollisesti pitkittyessä tullaan tarvitsemaan lisää keinoja ja lisää rahaa.

Puhemies! Suomi on koronan suhteen monessa asiassa myös onnekas. Viime vuosien suotuisa talous- ja työllisyyskehitys on parantanut kriisikestävyttämme. Soten viivästyttämisestä huolimatta terveydenhuoltomme on yhä maailman huippua. Asutusta on myös Suomessa ympäri maan, ja tämä on meille hyödyksi. Olemme myös huolehtineet huoltovarmuudesta ja varmuusvarastoistamme.

Puhemies! Luotan siihen, että tästäkin selvitään. Lisätalousarviossa on voimakkaita toimenpiteitä ihmisten terveyden ja turvallisuuden varmistamiseksi sekä työpaikkojen, ihmisten toimeentulon ja yritysten maksukyvyyn turvaamiseksi. Ja kuten valtiovarainministeri Katri Kulmuni totesi, Suomi pystyy yhteisvastuuseen, kun tilanne on paha. Koronatilanne on synnyttänyt myös valtavasti huolenpitoa.

14.57 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa puhemies! Yhdyn ehdottomasti niihin puheenvuoroihin, joissa täällä on kannettu huolta suomalaisen yrittäjän ja yritysten toimintakyvystä tämän kriisin aikana ja erityisesti sen jälkeen. On eittämätön totuus, että tämä kriisi lyö nyt ensivaiheessa erityisesti pieniä yrityksiä, yksinyrittäjiä erittäin voimakkaasti. Yksinyrittäjällä se yhtiön tase on yhtä kuin se pankkiautomaatista saatava tilin saldo, ja kun kassavirta pysähtyy kokonaan, jokainen ymmärtää, että silloin yritys on kriisissä. Näitä yhteydenottoja, voin sanoa, minulla on satoja tällä hetkellä.

Se, mitä on täällä peräänkuulutettu useassa puheenvuorossa: me haemme koko ajan malleja, joilla voidaan tehdä suoraa avustusta yrityksille. Me emme voi eritellä mitään tiettyä alaa sieltä, koska kaikki alat tällä hetkellä kärsivät. Ehkä voi sanoa, että alkuun mentiin tie-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

tyllä tavalla vähän matkailu edellä, mutta nyt tämä tulee kaikille aloille, joten meidän on harjoitettava sellaisia keinoja, joilla pystytään suoraan kohdentamaan näille pienille yrityksille sitä apua.

Tässä esityksessä esitetään nyt korotusta Business Finlandin suorille avustuksille eli myöntövaltuuksien nostamista 150 miljoonalla, eli se nousisi kaikkiaan 477,5 miljoonaan. Se, mikä ehkä kuvastaa tätä vauhtia, jolla näitä avustuksia haetaan, on se, että kun kehitysrahoitushaku avattiin 19.3., niin tänä päivänä niitä on haettu kaikkiaan 255 miljoonan edestä — eli montakos päivää tässä nyt tulee, kuutisen päivää, viitisen päivää. Eli tämä kertoo siitä vauhdista, millä haetaan yrityksistä nyt suoria avustuksia. Business Finlandin puolelta on tietysti muistettava, että ne ovat sitten osakeyhtiöedellytyksellä olevia.

Toinen elementti, joka varmasti tulee olemaan — ja tiedän, että on jo — erittäin paljon käytössä, on ely-keskusten kautta tuleva suora yritysten avustus. Me teemme koko ajan töitä siinä, että, sanotaanko, tähän vallitsevaan tilanteeseen verrattain kapealla resurssilla toimivat ely-keskukset voisivat tehdä sitä tehtävää eli kohdennettua avustamista näille yrityksille. Yrityksillä kulut tulevat ilman muuta olemaan nyt keskeiset — vuokratkulut, energia, vesi, tällaiset — ja niissä kyllä vetoan kaikkiin osapuoliin, jotka pystyvät joustavuutta osoittamaan, pari kertaa harkitsemaan, kannattaako esimerkiksi hyvä vuokralainen ajaa konkurssitilaan vuokrilla vai kannattaako tulla hiukan vuokrassa vastaan. Pelkkä lykkäminen on tietysti hyvä asia ensinnä, mutta jos kolme kuukautta lykätään ja sitten tulevatkin neljän kuukauden vuokrat seuraavana vastaan, niin ei se tietysti ratkaisu ole.

Rahoitusta on lisätty Finnveran kautta, mutta tässäkin pitää muistaa se, että tämä rahoitus on nimenomaan tarkoitettu yrityksille, jotka ovat terveessä kunnossa, jotka tarvitsevat lisärahoitusta tämän koronaviruksen aiheuttaman tilanteen takia. Tulee yllättävän paljon palautetta siitä, että korot ovat erittäin korkeat ja epäedulliset. Pääsääntöisesti yritysten talous on ollut siinä vaiheessa pitempään niin huonossa kunnossa, että ei se vastaa tästä epidemiasta tullutta tilannetta. Tärkeintä on oikeastaan se, että meillä on se likvidipuoli siellä olemassa.

Itse en ollenkaan panisi pahitteeksi, vaikka eduskunta käyttäisi tässä kohti budjettivaltaa, ja meillä on näitä nimenomaan suoran avustuksen kohtia, joissa me tulemme kyllä varmasti tarvitsemaan vielä lisää apuja, mutta koko ajan tehdään töitä siinä, että me pystymme kohdentamaan ja auttamaan niitä yrityksiä, jotka ovat kovimmassa hädässä.

15.02 Niina Malm sd: Arvoisa puhemies! Koronavirus on saattanut Suomen, Euroopan ja koko maailman vain muutamien viikkojen sisään sellaiseen tilaan, että käsityksemme ajasta on muuttunut lähes silmänräpäyksessä. Talouttamme koetellaan ennennäkemättömällä tavalla, ja kaikki me kannamme suurta huolta siitä, miten tästä selviydymme.

Tänään käsittelemme hallituksen esitystä lisätalousarviosta, joka antaa vahvan viestin suomalaisille tämän kriisin keskeltä: nyt on kaikin mahdollisin tavoin turvattava työmarkkinoiden toiminta, vältettävä kotimaisten yritysten konkurssiaallot sekä helpotettava työntekijöiden asemaa tässä vaikeassa tilanteessa. Korona ei kohtelee kaikkia tasapuolisesti, ja moni suomalainen joutuu tälläkin hetkellä miettimään sitä, miten tulla toimeen yllättävien lomautusten tai irtisanomisten seurauksena tai joutuvatko he pistämään lapun oman yrityksensä luukulle ilman pienintäkään tietoa siitä, milloin tilanne on normalisoitumassa.

Meidän on huolehdittava siitä, että apua on tarjolla oikea-aikaisesti ja helposti. Ihmisten voimavaroja ei saa kuluttaa siihen, että he joutuvat taistelemaan oman toimeentulonsa turvaamiseksi, ja siksi myös järjestelmämme on nyt joustettava. Lomautetuksi tai työttömäk-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

si joutuvien toimeentuloa turvataan muun muassa siten, että työttömyysturvan omavastuupäivät poistetaan ja työntekijällä olisi oikeus työttömyyspäivärahaan myös silloin, kun lomautuksesta on sovittu. Valtio on varautunut myös tukemaan vuoden 2020 aikana 20 miljoonalla eurolla työttömyyskassojen toimintaa, joiden periaatteesta sovitaan vielä erikseen. Yrittäjien ja freelancereiden toimeentulon turvaamiseksi hallitus esittää, että yritystoiminnan edellytysten heikentyminen koronan vuoksi olisi peruste arvioida yritystoiminta sivutoimiseksi yritystoimeksi, minkä perusteella henkilöllä olisi oikeus työttömyysetuuteen. Yrittäjän työttömyysetuuden saaminen ei myöskään edellyttäisi yritystoiminnan lopettamista. Muun muassa näillä keinoin hallitus pyrkii helpottamaan yrittäjien ahdinkoa. Toimia tullaan vielä varmasti tarvitsemaan lisää, mutta tänään olemme täällä keskustelussa akuuteimmista tarpeista, joihin on vastattava nyt.

Arvoisa puhemies! Finanssivalvonnan päätös laskea suomalaisten luottolaitosten pääomavaatimuksia tulee lisäämään suomalaisten pankkien kykyä myöntää luottoja yrityksille tässä vaikeassa tilanteessa. Samalla kuitenkin on seurattava tarkasti, että pankkien kohdistamat kevennykset kohdistuvat talouskriisin vaikutusten lieventämiseen, eivät siis osinkojen tai tulospalkkioiden maksuun, joiden osalta olisi nyt syytä miettiä, mikä on vastuullista toimintaa tässä tilanteessa.

Arvoisa puhemies! Koronan lopullisia vaikutuksia emme vielä edes tiedä emmekä pysty kokonaisuudessaan arvioimaan, mutta selvää on, että myöskään kunnat eivät tule pääsemään tästä helpolla. Kuntien tilanne on ollut kaiken kaikkiaan hyvin haastava jo ennen pandemian puhkeamista, mutta kunnilla on juuri nyt elintärkeä tehtävänsä siinä, että suomalainen yhteiskunta pysyy tolpillaan tämänkin kriisin yli. Kuntaliitto on arvioinut, että koronavirusepidemian vaikutukset heikentävät kuntien taloutta, ja hallitus tulee arvioimaan kuntien taloutta kokonaisuutena, ja huhtikuun kehysriihessä tuodaan esitykset laajemmista tukitoimista kunnille. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi kohdennettua tukea tai valtionosuuksien määräaikaista kasvattamista.

Hallitus on sitoutunut tukemaan kuntia, ja siksi toivottavaa olisi myös, että kunnat pidättäytyisivät nyt laajoista lomautuksista tai irtisanomisista. Vaikeita päätöksiä joudutaan varmasti tekemään, mutta ennen niitä on tarkistettava kaikki mahdolliset keinot. Esimerkiksi lomautusten minimoimiseksi on kysyttävä avoimin mielin itseltämme, voitaisiinko tehdä jotakin toisin. Yksi vaihtoehto olisi siirtää lomautusuhan edessä olevat työntekijät uusiin tehtäviin, jos tarvetta käsipareille on toisaalla. Joissakin kunnissa on jo perustettu resurssipankkeja tai muilla tavoin lisätty henkilöstön joustavaa käyttöä.

Arvoisa puhemies! Minulla on kyllä vahva luotto siihen, että me pärjäämme. Nyt on vain pidettävä pää kylmänä, autettava ja tuettava niitä, jotka ovat avun tarpeessa, ja kuunneltava viranomaisten ohjeita. Yhdessä olemme kansakuntana selvinneet pahemmastakin.

15.06 Iris Suomela vihr: Arvoisa puhemies! Tämän ennennäkemättömän kriisin keskellä on keskeistä varmistaa, että kaikki voitava tehdään ihmisten terveyden, turvallisuuden ja toimeentulon turvaamiseksi, ja tähän tarpeeseen hallitus nyt vastaa — tai pikemminkin alkaa vastata. Nythän tiedossa on, että edes tämä 15 miljardin historiallinen paketti ei jää ainoaksi toimeksi vaan lisätalousarvioita tullaan tuomaan pitkin kevättä.

On nimittäin niin, että kukaan ei saa pudota tyhjän päälle keskellä pandemiaa, joka on jo valmiiksi rankka, etenkin monelle heikoimmassa asemassa olevalle. Siksi onkin hyvä, että nyt sosiaaliturvaan on tulossa monia helpotuksia. Esimerkiksi työttömyysturvan omavastuupäivien poisto, työssäoloehdon lyhentäminen ja yrittäjille tuotavat laajennukset ovat to-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

della tarpeen, varsinkin niiden kannalta, jotka ovat olleet aiemmin sosiaaliturvan väliinpuotoajia. Moni freelancer ja yksityrittäjä on aiemmin ollut tilanteessa, jossa sosiaaliturvaa ei ole vaikealla hetkellä ollut saatavilla lainkaan, ja siksi on tärkeää, että tämän kriisin jälkeen arvioidaan myös mahdollisuuksia tehdä näistä kehitysaskelista pysyviä.

Yleisesti ottaen on ehdottomasti toimittava niin, että sosiaaliturvan ehtoja tulkitaan tämän kriisin aikana mahdollisimman joustavasti, ja siksi olikin hyvä kuulla Kelalta jo viime viikolla, että he ovat varautuneet nimenomaan toimimaan joustavasti. On nimittäin niin, että keskellä tällaista kriisiä ihmiset eivät pysty välttämättä toimittamaan kaikkia aiemmin vaadittuja selvityksiä, esimerkiksi töiden hakeminen keskellä tällaista tilannetta käy vaikeaksi tai jopa mahdottomaksi, ja samalla ihmisten välttämättömän toimeentulon ja huolenpidon turvaaminen on perustuslakiin kirjattu perusoikeus, jonka on mentävä kaikissa tilanteissa byrokratian edelle. Siksi onkin viisasta viedä järjestelmää kohti yhä perustulomaisempaa suuntaa, jossa nimenomaan nostetaan se jokaisen välttämättömän toimeentulon takaaminen järjestelmän keskiöön, ja jos tämä vaatii lakimuutoksia, niin niihin on meidän oltava valmiita. On varmistettava, että etenkin kaikista köyhimpien suomalaisten välttämätön toimeentulo ei jää kiinni pitkistä jonoista tai budjettirajoitteista.

Samalla on, totta kai, keskeistä huolehtia siitä, että kenenkään hoito ei jää rahapulasta kiinni. On vaikea keksiä tärkeämpää käyttökohdetta veroeuroille kuin ihmishenkien turvaaminen. Terveysturva on nyt kovien haasteiden edessä, kun vaarallinen pandemia leviää varotoimista huolimatta. Hoitajia ja lääkäreitä uudelleen koulutetaan kovan paineen alla, jotta etenkin tehohoidon kapasiteetti voidaan moninkertaistaa. Nyt moni tekee vielä tavallistakin pidempiä päiviä entistä vaikeammin ennakoitavissa olosuhteissa, eikä näköpiirissä ole, että tämä kriisi olisi ohi pian. THL:n ajantasainen arvio lienee, että epidemiahuippu koittaa touko—kesäkuussa, eli vielä monta kuukautta hoitoalalla on painettava kovaa työtä, ja siksi on tärkeää varmistaa hoitotyölle ensinnäkin riittävät resurssit mutta myös ihmisille tuki jaksamiseen, jotta selviämme tästä kaikki yhdessä parhain päin.

Poikkeusolot tuovat mukanaan myös muita kuin fyysisen terveyden ongelmia. Elintärkeiksi nousevat esimerkiksi auttavat puhelinpalvelut, jotka tarjoavat turvaa ja neuvontaa niin yksinäisyydestä kuin vaikkapa lähisuhdeväkivallasta ja mielenterveysongelmista kärsiville. Meidän on varmistettava, että kukaan ei jää yksin keskellä tätä todella ahdistavaa ja vaikeaa tilannetta. Ihmisten terveyden ja turvallisuuden kannalta välttämättömät palvelut on pidettävä pyörimässä myös keskellä kriisiä. Tähän myös perustuslakivaliokunta kiinnitti viime viikolla huomiota mietinnöissään valmiuslain käyttöönotosta ja soveltamisesta. Esimerkiksi sosiaalipalveluista suuri osa on sellaisia, että ne ovat välttämättömiä ihmisille myös keskellä tätä kriisiä, oikeastaan pikemminkin tämän kriisin tähden. Moni lapsi jää nyt koulun turvaverkon ulkopuolelle, moni vanhus jää kokonaan yksin kotiin, jos ei ole läheisiä pitämässä huolta edes puhelinsoitoin, ja nämä poikkeusolot haastavatkin kehittämään kokonaan uudenlaisia toimintamalleja kovan paineen alla. Tätä työtä tehdään nyt kovan paineen alla yöstä päivää kunnissa ympäri Suomen, ja tahdon jo tässä vaiheessa kiittää Suomen kuntia siitä kovasta työstä. Nyt niille kunnille on taattava tuki, taattava ne resurssit, joilla tästä kriisistä päästään yhdessä eteenpäin. Ei nimittäin voi olla niin, että jätämme ihmiset yksin.

Samalla on pidettävä huolta, että kun tästä kriisistä selviämme, niin näitä tänä aikana syntyneitä kustannuksia ei maksateta kaikista heikoimmassa asemassa olevilla. Tiedämme, että myös lamasta toipumiseen tarvitaan hyvinvointivaltion turvaverkkoja. Monella lapsella, nuorella, vanhuksella, kaikista vaikeimmassa asemassa olevalla tulee kestävästi

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

pitkään, jotta he pääsevät elämässään eteenpäin tämän jälkeen. Yritykset kaipaavat osto-voimaisia kansalaisia. Sen takia on tärkeää, että malttia riittää vielä moneksi vuodeksi eteenpäin, jotta näitä nyt tehtäviä toimia ei maksateta myöhemmin liian kovalla tai hätiköidyillä talouskurilla. Meidän on otettava opiksi 90-luvun lamasta, [Puhemies koputtaa] josta viimeisen 30 vuoden aikana tehdyn tutkimuksen perusteella tiedämme, että silloin sysättiin monia suomalaisia pitkäaikaiseen köyhyyteen ja syrjäytymiseen. Näin ei saa käydä — ei nyt keskellä kriisiä, ei ensi vuonna eikä tulevaisuudessa — vaan kaikista on pidettävä huolta, niin nyt kuin vielä [Puhemies koputtaa] kymmenen vuotta tästä eteenpäin. — Kiitos.

15.12 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen: Arvoisa puhemies! Me olemme kaikki nyt todellisen kriisin keskellä. Tämä tilanne on todella muuttunut erittäin nopeasti, ja tässä salissa ollaan oikeutetusti huolissaan ihmisten toimeentulosta ja sosiaaliturvasta.

Täällä on muutamassa puheenvuorossa noussut keskustelussa esiin perustulo. Haluan nyt todeta, että me hallituksessa pyrimme varmistamaan nyt kaikin keinoin nykyisten etuuksien sujuvan ja joustavan maksatuksen ja kohdistamme myöskin näitä uusia toimia niille, joiden tilanne muuttuu nyt erityisesti tai jotka ovat kaikista huono-osaisimpia. Tämä kriisi on tässä ja nyt, ja me tarvitsemme nopeita ratkaisuja, enkä ole aivan vakuuttunut siitä, että tässä tilanteessa täysin uusien järjestelmien rakentaminen olisi edes mahdollista tai että se olisi edes järkevää näiden ihmisten kannalta, jotka ovat nyt tosiasiallisesti avun tarpeessa. Mutta toisaalta ymmärrän myöskin sen, että kun tähän etuusjärjestelmään kohdistuu nyt poikkeuksellisia haasteita, niin on myöskin tarkasteltava tätä järjestelmää ja luovia ratkaisuja ja niiden mahdollisuutta. Ja toivon, että me kaikki muistamme nämä myöskin sillä hetkellä, kun pääsemme uudistamaan meidän sosiaaliturvajärjestelmäämme kokonaisuudessaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Pyydän kiinnittämään huomiota tähän 5 minuutin aikasuositukseen. Meillä on 56 puheenvuoroa jäljellä, eli tunti-, tuntikausiksi, ja lisäksi on tuo tärkeä asetus. Tässä on nyt kyse meillä vasta lähetekeskustelusta.

15.14 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Kaiken muun huolen ja murheen ohella edesämme on valtava taloudellinen kriisi, joka joidenkin arvioiden mukaan tulee ylittämään niin 90-luvun kuin ehkä 30-luvunkin lamat. Viimeiset reilut 10 vuotta käytössämme olleet finanssikriisin jälkitoimet eivät oikein sovellu koronakriisiin. Nyt sekä osa viennistämme että yksityinen kulutus ovat jäissä. Tuotanto putoaa monilla aloilla hetkessä puoleen. Monet sektorit ovat käytännössä pysähtyneet. Kasvua on ehkä päivittäistavarakaupassa ja apteekeissa ja hengityssuojien myynnissä. Ne työvoimavaltaiset pk-yritykset, joiden liikevaihto on alle 5 miljoonaa euroa, ovat kaikkein haavoittuvimmassa asemassa. Ne tarvitsevat välittömästi suoraa tukea kassa- ja rahoituskriisiin ja toiminnan jatkamiseksi. Samaten ne tarvitsevat tukea jälleenrakentamiseen, kun akuutit ja nopeat keinot ovat päättyneet.

Hallitus tekee hyviä toimia, mutta niitä tarvitaan lisää. Voimavaroja on kohdistettava laman syvyyden torjumiseen ja jälleenrakentamiseen. Taloudenkin tärkein suure on tällä hetkellä virus ja se, miten sen aiheuttama epidemia saadaan pysäytettyä. Seuraavaksi tärkein on raha, ja se on rajallista edelleen, vaikka ei näin suuressa kriisissä ehkä niin rajallista kuin yleensä. Budjettivaroja on merkittävästi siirrettävä pk-yrityksille ja ennen kaikkea talou-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

den jälleenrakentamiseen. Yhtä tärkeää on, että valtion menoihin vaaditaan realistinen, pragmaattinen ja kansallismielinen läpivalaisu. Kaikkien toimien pitää hyödyttää Suomea ja suomalaisia ja viedä maattamme kohti parempia aikoja, turvallisuutta, terveyttä ja uutta hyvinvointia.

Arvoisa puhemies! Huoltovarmuuden käsitettä on merkittävästi laajennettava globaaleihin häiriötiloihin. Teollisuuden ja rakentamisen huoltovarmuutta on syytä parantaa, mutta sitä tarvitaan erityisesti kriittisiin tuotteisiin terveydenhuoltoalalle. Kriisin jälkeen omavaraisuuteen ja huoltovarmuuteen on suhtauduttava vakavammin kuin ennen sitä. Kriittisiä tuotteita ei voi enää kilpailuttaa koko unionin alueelle. Varmuusvarastoja tulee merkittävästi nostaa. Konkreettinen huoltovarmuussuunnittelu alojen ja valtion yhteistoimin on aloitettava, jotta toimitusketjujen huoltovarmuus saadaan turvattua myös poikkeuksellisissa kriisioloissa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi sama toive hallitukselle kuin ennenkin: Pitäkää oppositio informoituna ja mukana. Tämä on juuri sitä yhtenäisyyttä, mitä nytkin tarvitaan.

15.17 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Tänään käsittelemme hallituksen ensimmäistä lisätalousarviota, jolla vastataan koronaepidemian aiheuttamaan inhimilliseen ja taloudelliseen kriisiin. Tilanne elää koko ajan, ja hallitus tekee jatkuvasti töitä, jotta saamme käyttöön tarvittavat keinot selvitäksemme tästä kriisistä mahdollisimman vähin vaurioin.

Hallituksen tärkein tehtävä on nyt turvata ihmisten terveys, turvallisuus ja toimeentulo näissä poikkeusoloissa. Kenenkään hoito ei saa olla kiinni rahanpuutteesta, yhdenkään suomalaisen ei pidä jäädä yksin vailla tukea. Myös kriisin aikana ja erityisesti juuri silloin on pidettävä huolta jokaisesta.

Yksi hallituksen ja sairaanhoitopiirien kriittisimmistä tehtävistä on turvata terveydenhuollon toimivuus. On ensiarvoisen tärkeää, että jokainen vakavasti koronaan sairastuva saa tarvitsemansa hoidon, ja samalla on pystyttävä hoitamaan muutkin akuutit toimenpiteet, kuten synnytykset, syöpähoidot ja kiireelliset leikkaukset.

Sosiaali- ja terveysministeriö päätti eilen avata Suomen huoltovarmuusvarastot, jotta voidaan turvata muun muassa suojarusteiden riittävyys. Tämäkin osoittaa, miten poikkeuksellisessa tilanteessa olemme.

Arvoisa puhemies! Terveydenhuoltohenkilökunnan jaksaminen on nyt kovilla. He joutuvat tekemään työtä raskaissa olosuhteissa meidän kaikkien suomalaisten hyväksi. Heille on nyt turvattava työrauha, ja heidän työkykynsä ja jaksamisensa tukemiseksi on tehtävä kaikki mahdollinen. Kiitos ja voimia tässä poikkeustilanteessa.

Arvoisa puhemies! Lisätalousarviossa tehdään merkittäviä panostuksia tutkimus- ja kehitystyöhön. Suomi panostaa 6 miljoonaa euroa laaja-alaiseen tutkimuskonsortioon, joka muun muassa seuraa viruksen leviämistä hidastavien toimenpiteiden vaikuttavuutta, tutkii immunitetin syntyä ja kehittää pikadiagnostiikan menetelmiä. Lisäksi Suomi osallistuu 5 miljoonalla eurolla kansainväliseen rokotteenkehittämistyöhön. On tärkeää, että valjastamme suomalaisen korkean osaamisen tämän viheliäisen viruksen taltuttamiseen.

Arvoisa puhemies! Terveydenhuollon ammattilaisten lisäksi on monia muita ammattiryhmiä, jotka pitävät yhteiskuntamme pyöriä pyörimässä näissä poikkeusoloissa. Kiitos myyjille, siivoojille, jätehuollosta vastaaville, ruoantuotannossa työskenteleville ja monille muille arvokkaasta työpanoksesta. Kiitos myös opettajille, sosiaalityöntekijöille, lastensuojelulle ja kaikille muille, jotka pidätte huolta heistä, joiden omat voimat eivät riitä. On tärkeää, että muistamme näiden ammattiryhmien merkityksen myös tämän kriisin jälkeen.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Arvoisa puhemies! Maassamme on tällä hetkellä valtava määrä ihmisiä ja perheitä, joiden talous on romahtanut. Hallitus julkisti viime perjantaina toimia, joilla tuetaan yrittäjiä ja freelancereita, joiden työn ja toimeentulon edellytykset korona on vienyt. On tärkeää, että yrittäjät on päätetty ottaa työttömyysturvan piiriin ilman, että oma yritys tarvitsee ajaa alas. Kuten tässä salissa on todettu, lisää toimia tarvitaan yrittäjien ja yritysten ahdingon helpottamiseen, ja niitä hallitus jatkuvasti selvittää.

Arvoisa puhemies! Myös kunnissa on nyt suuri huoli talouden kestävydestä. Monen kunnan talous oli heikossa jamassa jo ennen koronavirusta, ja nyt tilanne on paikoin todella synkkä. Kunnat ovat hyvin erilaisissa tilanteissa, ja niiden edellytykset vastata kriisin tuomiin muutoksiin ovat myös erilaisia. On tärkeää, että pystymme tukemaan erilaisia kuntia tässä vaikeassa tilanteessa. Kunnat ovat aivan keskeisessä roolissa siinä, että asukkaille tärkeät palvelut pyörivät myös kriisin aikana.

Kuten tässäkin salissa on useampaan kertaan todettu, kuntien toivotaan nyt pidättäytyvän lomautuksista. Monissa kunnissa onkin siirretty työntekijöitä toisiin, nyt koronan kannalta akuutteihin työtehtäviin. Kunnat järjestävät moninaisin keinoin etäopetusta, koulu-ruokajakeluita, auttavia puhelimia, järjestävät uudelleen poikkeusolojen hallintoa ja kuntajohtamista.

Samalla kunnat toivovat valtiolta selkeitä ja tasapuolisia ohjeita siihen, mitä palveluita ja miten niitä nyt kannattaa tuottaa ja miten niiden rahoitus järjestyy. Tähän pyyntöön meidän on pystyttävä vastaamaan ja ennen kaikkea pystyttävä hyvään yhteistyöhön kuntien kanssa ja varmistamaan se, että kunnat myös keskenään pystyvät näitä hyviä käytäntöjä jakamaan.

Arvoisa puhemies! Tällä lisätalousarviolla hallitus vastaa akuutteihin koronaviruksen aiheuttamiin lisärahoitustarpeisiin, ja se tulee todella tarpeeseen. Työ ei jää tähän, vaan uusia toimia on valmisteltava ja otettava käyttöön mieluiten etupainotteisesti tarpeen mukaan.

15.22 Sanni Grahn-Laasonen kok: Arvoisa puhemies! Kaikki poikkeusoloissa työskentelevät paineisissa olosuhteissa, ja siitä syystä haluan ministerille lausua kiitoksen lisätalousarvion nopeasta tuomisesta tänne eduskunnalle käsiteltäväksi. Rehellistä lienee kuitenkin sanoa, että esitys on näiden päivien aikana jo vanhentunut ja mittakaava jäänyt liian vaatimattomaksi, mistä syystä kokoomus on jättänyt lisätalousarvioon omat esityksensä ja aloitteensa, joita nyt lyhyesti käyn läpi siinä toivossa, että ne myöskin hallituksessa herättäisivät vastakaikua ja että näihin voitaisiin ryhtyä.

Meidän lisätalousarvioesityksessämme kokoomus esittää yritysten tukipakettia, sitä 200 miljoonan euron määrärahaa korotettavaksi 500 miljoonaan euroon, jotta pystymme vastaamaan nopeasti yritysten tarpeisiin ja jotta tässä ei tule pienintäkään viivettä. Sen lisäksi esitämme lisäresursseja testaus- ja suojarustekapasiteetin varmistamiseen sekä poliiseille, Rajavartiolaitokselle lisäresursseja, kuten myöskin kulttuuri- ja taidealalle enemmän resursseja kuin valitettavasti tässä lisätalousarviossa vielä oli.

Haluan sanoa muutaman sanan tästä testaus- ja suojarustekapasiteetin varmistamisen tarpeesta. Meille kantautuu nyt paljon tietoa ja huolta siitä, että kentällä, erityisesti kotihoidossa, suojarusteet ovat jo paikoin olleet puutteellisia. Tiedän, että huoltovarmuusvaraston avaamisen myötä näihin tarpeisiin pystytään vastaamaan nyt paremmin, mutta pidämme ihan välttämättömänä sitä, että tässä toimitaan erittäin ripeästi ja varmistetaan se, että

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

niiden, jotka työskentelevät sosiaali- ja terveydenhuollossa aivan siellä etulinjassa ihmisten pelastamiseksi ja esimerkiksi vanhusten — ikääntyneiden vanhusten, jotka nyt ovat kodeissansa erityksissä — auttamiseksi, suojavarusteiden riittävyys pystytään varmistamaan. Tähän toivon kiinnitettävän erityistä huomiota, ja pyydän myöskin, että eduskunta huomioi asian lisäbudjetin hyväksymisen yhteydessä.

Samoin pidän välttämättömänä sitä, että varmistetaan etuuskäsittelijöiden resurssit Kelle, koska nyt on tulossa uusia tehtäviä ja tarve ja paine kasvavat, jolloin on ihan välttämätöntä, että tähän päästään nopeasti kiinni ja että ihmisten toimeentulon kannalta välttämättömät etuudet pystytään myöntämään ajoissa.

Ministeri Kulmuni, täsmäkysymys teille — kiitos siitä, että olette paikalla. Haluaisin kysyä: kun hallitus valmistelee parhaillaan esitystä, niin koskevatko lomautusten helpotukset tasapuolisesti kaikkia yrityksiä? Tähän olisi nyt tärkeä saada selkeä vastaus.

Ja vielä tästä isosta kuvasta. Pk-yritysten hätä on suuri, ja se näkyy niissä kaikissa yhteydenotoissa, joita meistä jokainen täällä varmasti saa. Kyseessä ovat nimenomaan sellaiset hyvin konkreettiset arjen asiat, kuten vuokranmaksu ja laskujen maksaminen tässä tilanteessa, jossa kysyntä ja tarjonta yhtähetkisesti romahtavat. Meidän on pystyttävä tekemään nopeasti uusia esityksiä, jotka auttavat yrityksiä hädässä. Eli tämä paketti, joka lisätalousarviossa nyt on ja jota nopeasti on pystytty toimeenpanemaan jo muun muassa Business Finlandin kautta, ei kuitenkaan suurta pk-yritysten kokonaisuutta maassamme vielä riittävästi auta. Siitä syystä kokoomus on valmistellut ja tulee jatkossakin valmistelemaan esityksiä, joilla toivottavasti voimme osaltamme rohkaista hallitusta nopeisiin toimiin.

Sen kysymyksen vielä esittäisin teille, että kun nyt on tehty jo päätöksiä esimerkiksi siitä, että pienyrittäjät pääsisivät työttömyysturvan piiriin, niin miten nopeasti näitä esityksiä, joista on jo kerrottu, pystytään saamaan voimaan? Se on se kysymys, joka sieltä kentältä nyt välittömästi nousee.

Kiitan myöskin niitä puheenvuoroja, joissa on kuntataloudesta kannettu huolta. Siellä se hätä on erittäin suuri. Tiedämme jokainen — niin kuin eduskuntasalissa on käsitelty jo monta kertaa tänäkin vuonna, jo ennen poikkeusoloja — miten kuntataloudessa menee huonosti ja miten vaikea kunnissa on ollut pärjätä ennenkin tätä koronakriisiä. Nyt koetaan kunnissa laajalti — myös Kuntaliitto on tähän kiinnittänyt huomiota — että vielä eilisessä infossa, jonka hallitus piti kuntataloudesta, ei riittävällä tavalla vastattu kuntien hätään. Ja sen takia olisin kysynyt, kun ministeri on paikalla, minkälaista apua ja helpotusta valmistelette tällä hetkellä kuntatalouden tilanteeseen liittyen. Koska tosiasia on se, että kunnat siellä kentällä toimeenpanevat ja tekevät asioita nyt tämän kriisin ratkaisemiseksi ja ihmisten [Puhemies koputtaa] suojelemiseksi ihan oma-aloitteisella toimivallalla hyvin niin kuin kenttärajapinnassa ihmisten lähellä, niin täytyy olla voimassa sellainen viesti, että autetaan kuntia myöskin tässä tilanteessa ja nopeasti vastataan sieltä kantautuviin huoliin.

Tämä kriisi osoittaa, mitä kukaan meistä ei tietenkään ole toivonut eikä odottanut, miten tärkeää Suomessa on huolehtia taloudesta hyvän sään ja hyvän päivän hetkellä, jotta tämäntyyppisistä kriiseistä voitaisiin selvitä ja päästä myöskin ylös. Sen takia on aivan välttämätöntä, että kun hallitus kokoontuu käsittelemään näissä hyvin epävarmoissa oloissa kehysriihessään julkisen talouden suunnitelmaa tuleville vuosille, niin hallitus siinä yhteydessä kirjoittaa käytännössä hallitusohjelman uusiksi ja [Puhemies koputtaa] huomioi siinä kokonaisuudessa, että esimerkiksi pelkkä talouden elvyttäminen ei tule riittämään, vaan tarvitaan isoja rakenteellisia uudistuksia.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

15.28 **Pia Kauma kok:** Arvoisa puhemies! Lisätalousarvio tulee todella tarpeeseen, mutta minäkin, kuten edustaja Grahn-Laasonen, olen huolissani siitä, että se on liian pieni jo tässä vaiheessa. Lomautuksia on tällä hetkellä jo 124 000 henkilöä johtuen koronasta.

Rahaa on jaettu, ja sitä on voinut hakea lähinnä kolme kautta: Finnveran takaukset ovat menneet pankkien kautta yrityksille lainoina, ja Business Finlandin ja ely-keskusten avustusten kautta on pystynyt hakemaan rahaa. Tämä raha on mennyt tarpeeseen, ja siitä todella kertoo muun muassa hakemusvyöry, joka sinne Business Finlandiin on nyt tullut. Sinne on tähän mennessä saapunut jo 5 000 hakemusta, kun yleensä vuosittain näitä hakemuksia tulee 7 000 kappaletta. Suurin osa näistä hakemuksista, kolme neljäsosaa, on tullut pieniltä mikroyrityksiltä, joissa työskentelee alle kymmenen henkilöä. 10 000 euroa on voinut hakea toiminnan uudelleensuuntautumisen suunnitteluun ja 100 000 sitten sen toimeenpääntöön. Raha sinänsä on erittäin tarpeeseen, mutta ongelma on todella se, että — aivan kuten edustaja Grahn-Laasonen tässä aiemmin totesi — määräraha on aivan liian pieni, ja kokoomus onkin esittänyt sitä, että sekä Business Finlandin että ely-keskusten kautta jaettava raha kaksinkertaistettaisiin, tai itse asiassa vähän enemmänkin, 200 miljoonasta 500 miljoonaan euroon. Me kannamme huolta myös pienistä toiminimiyrittäjistä, siitä, millä tavalla heitä pystytään tukemaan.

Tässä tilanteessa, arvoisa puhemies, on hyvä katsoa myöskin, mitä muissa maissa tehdään samaan aikaan, koska siellä painitaan samanlaisten ongelmien kanssa. Esimerkiksi Ranskassa muutama päivä sitten julkistettiin yhdeksän kohdan ohjelma, jossa oli yhtenä kohtana 1 500 euron suora tuki mikroyrittäjille. Kysyisinkin teiltä, ministeri Kulmuni: onko meidän myöskin mahdollista antaa aivan suoraa tukea näille kaikkein pienimmille yrittäjille? Toisena kohtana siellä oli myöskin palkkatuki sillä tavalla, että niitä henkilöitä, joita muuten lomautettaisiin tai irtisanottaisiin, voitaisiin pitää ainakin osa-aikaisesti töissä.

Yksi asia, arvoisa puhemies, mikä tässä tulee mieleen myöskin, kun me tuemme yrityksiä, on se, että sen tarkoitushan on tietysti pitää yritys pystyssä mutta myöskin pitää työntekijät siellä, ettemme me joudu sitä kautta talousvaikeuksiin. Yleensä muutosten edellä ihmisiä eniten huolettaa kysymys siitä, miten minulle käy tässä tilanteessa, ja itse mietin tässä kohtaa sitä, että meidän täytyy nyt olla tarkkana, että ne rahat menevät todella sinne tarkoitukseensa. Meillähän on yrittäjiä, jotka ottavat itselleen lähes kaiken tai jopa kaiken palkan osingon muodossa, ja silloin on tietysti ymmärrettävää, että osinkojen maksu pitää sallia, mutta on myöskin yrityksiä, jotka saattavat hyödyntää tätä tilannetta myös sillä tavoin, että kun he saavat tukea, niin he sitten edelleen ottavat niitä osinkomääriä, mitä aikaisemminkin olivat ajatelleet, ja silloinhan se tuki ei vastaa tarkoitustaan, vaan tämä on tarkoitettu näiden yritysten toiminnan ylläpitämiseen.

Arvoisa puhemies! Kun mietin myöskin, miten tuemme yksilöä, joka miettii, kuinka minä selviän, niin täytyy miettiä myöskin niitä päivittäisiä elinkustannuksia, jotka hän joutuu kohtaamaan, ja tietysti arvonlisävero on yksi asia, jota silloin tulee pohtia, erityisesti välttämättömyyshyödykkeiden osalta, kuten ruoka ja esimerkiksi sähkönsiirto ja sähköenergia. Voisimmeko me esimerkiksi tilapäisesti alentaa arvonlisäveroa tai jopa poistaa sen näillä alueilla, joita kaikki ihmiset aivan välttämättömyyshyödykkeinä tarvitsevat?

Sitten lopuksi, arvoisa puhemies, minäkin nostaisin vielä huolen sairaaloiden työntekijöistä ja myöskin heidän tarvikkeistaan, suojatarvikkeista, kuten maskeista ja suojatakeista ja tämäntyyppisestä välineistöstä, ja tietysti myöskin testausvälineistä. Jollain tavalla tuntuu vähän kummalliselta, että meillä Suomessa hyvinvointivaltiossa joudumme mietti-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

mään, onko meillä tarpeeksi näitä tarpeellisia tarvikkeita sairaaloissa, jotta ihmiset voivat tehdä turvallisesti ja terveellisesti työtä meidän kaikkien hyväksi.

15.33 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koska maassa eletään poikkeusoloja ja joka ikinen päivä tilanne muuttuu, miten epidemia etenee, minkälaisia seurauksia sillä on yhteiskunnassa laajasti tai taloudellemme, niin toki pitää paikkansa, että kun viime viikolla olemme tämän lisätalousarvion toimittaneet eduskunnalle, niin senkin jälkeen on jo ehtinyt tapahtua paljon. Eli totta kai hallitus lähtee siitä, että valtiovarainvaliokunta niiden päivittäin täsmentyvien tietojen perusteella, kun eletään poikkeusoloja, totta kai käyttää sitä budjettivaltaa, mikä sillä on, koska meillä ei ollut viikko sitten vielä kaikkia niitä tietoja, mitä meillä tänä päivänä on siitä, kuinka paljon vaikkapa Business Finlandille ja ely-keskuksille on tullut hakemuksia tähän suoraan yrityskoh- taiseen rahoitukseen. Ja kyllä etenkin näiden ely-keskusten kautta kanavoitava raha on ni- menomaan pienille yrityksille, toiminimiyrityksille, yksinyrittäjille — ei tarvitse olla osa- keyhtiötä, että sen piiriin pääsee. Ja kyllä tällaisessa kriisitilanteessa tietenkin korostuu suomalaisen sosiaaliturvan ja pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan vahvuus, se, että meillä on vahva sosiaaliturvajärjestelmä, ihmiset eivät putoa täydelliseen työttömyyteen, vaan me voimme edetä nyt ensiksi lomautusten kautta ja koetamme minimoida sillä, kuin- ka tätä kriisiä pystytään myös taloudellisesti mahdollisimman hyvin hoitamaan, että ei ajauduta konkurssiaaltoon tai massatyöttömyyteen.

Arvoisa puhemies! Tässä tuli myös kysymyksiä siitä, koskeeko tämä kaikkia yrityksiä. Kyllä, on tarkoitus niin. Työehtosopimuksiinhan ovat jo monet työnantaja- ja työntekijä- järjestöt vieneet näitä työmarkkinaosapuolten yhdessä sopimia asioita, ja toivon mukaan ensi viikolla eduskunnassa on myös lainsäädäntö, jolla se saadaan koskemaan myös järjes- täytymätöntä kenttää. Ajattelen, että tällaisella kriisin hetkellä varmastikaan niitä poliitti- sia kiistoja ei kannata niinkään esiin nostaa, vaan nyt kaikki haluavat yhdessä hoitaa isän- maan puolesta tätä asiaa mahdollisimman hyvin, että pystytään minimoimaan kaikki ne haitat, mitä tästä kriisistä joka tapauksessa tulee.

15.35 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Aivan aluksi kiitän ministeri Kulmu- nia näistä vastauksista, joita toitte esille. On erinomaista, että myöskin pienyritystajien tilan- ne huomioidaan. Aivan erityisesti heiltä on tullut viime päivinä itsellenikin viestiä. He elä- vät monesti hyvin tiukoilla, ja tilanteet ovat hyvin moninaiset. Juuri näin, niin kuin minis- teri totesi, että meidän sosiaaliturvajärjestelmämme on hyvin kattava ja myöskin joustava, ja nyt tietysti näinä aikoina on aivan erityisen tärkeää, että käytämme joustavuutta ja arvi- oimme tilanteita aina niiden paikallisten olojenkin ja yrittäjän oman tilanteen mukaan.

Tällä hetkellä, arvoisa puhemies, eduskunnan työtakin rytmittää se, ja myöskin monella tavalla täällä näkyy se, että elämme näitä poikkeusaikoja, ja se, että me suojaamme täällä toisiamme, tarkoittaa sitä, että suojaamme samalla myös itseämme. Tuolla talon ulkopuo- lella myös kaikin tavoin näkyy se, että me olemme yhdessä nyt suomalaiset kaikki liikkeel- lä ja haluamme hoitaa tämän tilanteen mahdollisimman vähin vahingoin.

Siksi on hyvä, että nyt saimme tämän lisätalousarvion näin pikaisella käsittelyllä tänne eduskuntaan, mutta aivan kuten tässä on nyt monissa puheenvuoroissa tullut esille, ja myöskin valtiovarainministeri totesi sen: tilanne on jo tuosta viime viikostakin muuttunut, ja siksi tarvitsemme lisää toimia. Pidän erittäin tärkeänä sitä, minkä myös ministeri Lintilä kertoi, että lisää toimia yrityselämän tukemiseksi on valmisteilla, ja niitä odotamme. Luo-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

tan kyllä itse täysin hallituksen luovuuteen myös tässä asiassa, että yrityselämän erilaiset tilanteet tulevat huomioitua.

On erittäin hyvä, että tässä lisätalousarviossa helpotetaan myös työntekijöiden tilannetta työttömyysturvan omavastuuajaksi poistamalla ja työssäoloa lyhentämällä. Ihmisillä on nyt huoli toimeentulosta. Moni miettii sitä, miten jatkan yritystoimintaa tässä tilanteessa, miten elätän perheeni, miten järjestän lasteni kotikoulun samalla, kun teen vaativaa etätyötä, miten varjelen monisairasta lastani tai omaishoidettavaa puolisoani tässä tilanteessa, miten käy maatilalla, kun kausityöntekijöitä ei näy. Kysymyksiä on paljon, ja meiltä, eduskunnalta, odotetaan näihin vastauksia ja aivan erityisesti maamme hallitukselta. On hyvä, että nyt ollaan liikkeellä ja kuumeisesti mietitään keinoja eri tilanteiden helpottamiseksi.

Lisätalousarvion keskeisiä asioita on myös se, että näillä lisämäärärahoilla varmistetaan se, mistä kaikesta tässä on pohjimmiltaan kysymys: ihmisten terveydenhoidosta. Tässä nyt olemme kuulleet myös siitä, miten ministeriön johdolla selvitetään sitäkin, mistä tässä keskustelussa tänään on puhuttu, että miten me voisimme Suomessa käynnistää terveydenhuollon suojarusteiden ja myös hengityslaitteiden tuotantoa. Uskon, että me suomalaiset, jos jotkut, löydämme näihin usein aika teknisiin ja myöskin taloudellisiin asioihin ratkaisut. Jonain päivänä me kaikki voimme taas olla yhdessä tässä salissa ilman, että kukaan joutuu miettimään sitä, oliko hengityssuojaimen poisjättäminen sittenkin virhe.

15.40 Paula Werning sd: Arvoisa puhemies! Hallitus on juuri päättänyt 15 miljardin euron tukipaketista. Tänään meillä täällä täysistunnossa on lähetekeskustelussa hallituksen esitys vuoden 2020 lisätalousarviosta, 400 miljoonasta eurosta. Tämän esityksen keskiössä on ihminen. Hallitus turvaa ihmisten terveyttä ja toimeentuloa. Se turvaa myös työpaikkoja ja yritysten rahoituksen. Olemme maailmanlaajuisesti erittäin haasteellisessa tilanteessa myös täällä Suomessa. Marinin hallitus toimii määrätietoisesti kantaen vastuun tilanteesta, johon yksikään suomalainen ei ole syyllinen.

Tämä poikkeava tilanne vaikuttaa nyt ja tulee vaikuttamaan vielä senkin jälkeen, kun akuutista vaiheesta päästään ylitse. Tällä hetkellä kuitenkin on keskityttävä siihen, kuinka nyt toimitaan ja kuinka nyt tässä akuutissa vaiheessa autetaan suomalaista yhteiskuntaa, yrityksiä ja työntekijöitä tehokkaimmalla ja parhaimmalla mahdollisella tavalla. Hallitus tekee kaikkensa työmarkkinoiden turvaamiseksi, elinkelpoisten yritysten konkurssien välttämiseksi sekä palkansaajien aseman helpottamiseksi tässä vaikeassa tilanteessa. Tällä 400 miljoonan euron lisätalousarviolla turvataan viranomaisten resurssit ja lisätään yritysten avustuksiin käytettäviä määrärahoja.

Arvoisa puhemies! Viime viikolla työmarkkinajärjestöt toivat oman esityksensä hallituksen tietoon. Nyt on syytä kiittää työmarkkinajärjestöjä nopeasta kyvystä sopia asioita yhdessä. Suomessa on ollut tapana toimia kolmikantaisesti, ja myös tämän kriisin keskellä kolmikannassa sopiminen osoitti voimansa. Työmarkkinajärjestöjen esitysten pohjalta hallitus tulee turvaamaan etenkin niiden ihmisten toimeentuloa, jotka joutuvat lomautetuksi tai menettävät työpaikkansa.

Hallitus tekee myös voitavansa sujuvoitukseksi yritysten sopeutumista vaikeaan tilanteeseen. Yksi hyvin merkittävä toimenpide on mielestäni se, että hallitus tulee turvaamaan yrittäjien ja freelancereiden toimeentuloa yritysmuodosta riippumatta työttömyysturvan kautta. Mainittavaa on myös se, että kaikilla toimialoilla yritysten rahoitusta turvataan useilla miljardiluokan toimilla ja lisäksi tullaan ottamaan käyttöön uusia suoria tukia. Hallitus tulee turvaamaan yritysten maksuvalmiuden kriisin yli ja näin estämään konkurssseja.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää nyt tätä 400 miljoonan euron lisätalousarviota. Tässä jatkuvasti muuttuvassa tilanteessa on hyvä muistaa, että hallitus on valmis antamaan lisätalousarvioesityksiä tarpeen mukaan hyvin nopealla aikataululla. Hallitus tulee arvioimaan julkisen talouden suunnitelmaa sitä koskevassa neuvottelussa kehysriihessä huhtikuussa ja arvioi vuoden 2020 myöhemmässä lisätalousarviossa tarvetta myös muihin koronaviruksesta välittömästi aiheutuviin määrärahalisäyksiin sekä laajemmin taloutta tukeviin toimenpiteisiin. Myös kuntatalouden tilannetta seurataan herkeämättä, ja hallitus tulee tarvittaessa tukemaan kuntia koronavirustilanteen aiheuttamien menojen kasvun tai verokehityksen äkillisen heikentymisen tilanteessa.

Totean nyt erittäin mielelläni, että hallitus on reagoinut tähän poikkeavaan tilanteeseen hyvin nopeasti ja osoittanut toimillaan voimakasta välittämistä jokaisesta suomalaisesta ja jokaisen suomalaisen toimeentulosta. Akuutti kriisityö tehdään nyt. Jälkityö tehdään myöhemmin, kun sen aika on.

15.44 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Jokainen päivä, kun ihmiset ja valtiot ovat tai eivät ole eristyksissä, vaikuttaa siihen, millä nopeudella tämä epidemia pääsee leviämään. Joka ikinen päivä maksaa taloudellisesti ja inhimillisesti todella paljon. Sen takia yhä enemmän on ryhdytty pohtimaan, voidaanko aktiivisella testaamisella ja tiedon keräämisellä helpottaa tilannetta siihen asti, kun lääke tai rokote on valmistettu.

Tänään kuulimme, että Helsingin yliopiston tutkijat ovat kehittäneet testin, joka pystyy ainakin alustavien tietojen mukaan tunnistamaan koronartartunnan ja siitä selvinneet, jopa lievin oirein tai oireetta sen poteneet. Näistä testeistä voi olla korvaamaton apu pandemian aikana, koska niillä voidaan seuloa niitä, jotka ovat jo muodostaneet immuniteetin tautiin. Jo nyt olemme saaneet viestejä myös yrityksiltä, jotka kertovat, että myös heille olisi erittäin houkuttelevaa, mikäli tällaista tietoa olisi saatavilla, jolloin voitaisiin tietää, ketkä ihmiset voivat ilman eristystä tehdä töitä ja liikkua vapaasti. Myös terveydenhuollon kannalta tämä on todella rahanarvoista tietoa, koska silloin ei tarvitse terveydenhuollon henkilökuntaa pitää ainakaan varmuuden vuoksi karanteenissa, jos nämä testit toimivat, kuten nyt on saatu kuulla. Joka tapauksessa, tosiaankin meidän pitää sinnitellä siihen asti, että saadaan rokote, lääke tai erittäin kehittynyt testaus, mutta nyt kehitystyö on todella vikkellä.

On huomioitava, että myös tällaisen globaalien kriisien aikana on kasvualoja, ja nyt kun Suomessa vaikuttaisi olevan tällaisia globaaleja ja yhteiskunnallisia merkittäviä ratkaisuja kehitteillä, on tärkeää pitää huolta, että niistä pidetään kiinni ja niihin satsataan riittävästi. On hyvä, että lisätalousarviossa on huomioitu tutkimus ja teknologia ja testaaminen. Täytyy arvioida, millä intensiteetillä siihen kannattaa satsata. Jo nyt vaikuttaa siltä, että koska maailman kiinni pitäminen maksaa ihan joka päivä aivan valtavia summia, niin tällaisten terveysteknologiaratkaisuiden arvo on aivan toisenlainen kuin normaalitilanteessa. On kilpajuoksu sekä terveydellisten ratkaisuiden osalta että talouden osalta. On yleensä myös huomattavasti edullisempaa ennaltaehkäistä ja johtaa tiedolla ja testata kuin hoitaa ihmisiä tehohoidossa. Tämä on myös huomioitava tässä yhtälössä.

On myös arvioitava, voiko nopea hallinta, perusteellinen karanteeni olla myös talouden kannalta edullisempi ratkaisu. On väitetty, että se antaa aikaa sille, että meillä on parempi testaus ja teknologia käytössä. Nyt on selvää, että näitä ratkaisuja joka puolella tosiaankin tulee olemaan lisää.

On huomioitava myös, että sekä lyhyellä, keskipitkällä että pitkällä aikavälillä me tarvitsemme näkyvyyttä ja positiivista visiota tämän kriisin yli. On mahdollistettava nyt jos

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

koskaan se, että kun ihmiset joutuvat työttömyysturvalla olemaan kotona, heillä on mahdollisuus opiskella, jos se heidän elämäntilanteeseensa sopii. Nyt ei ole aika estää opintoja. Jotta me todella luomme siltaa tämän kriisin jälkeiseen aikaan, niin me tarvitsemme satsauksia koulutukseen. Meidän elvyttävien toimenpiteidemme pitää olla uutta luovaa pitkällä tähtäimellä. On selvää, että koronakriisistä johtuvien tekijöiden seurauksena on jo nyt työvoimapulaa tietyillä aloilla, ja on selvää, että myös tämän kriisin jälkeen on työvoimapulaa tietyillä aloilla. Me tiedämme, että on aloja, joilla on vallinnut täysi työllisyys, ja nyt olisi tärkeätä lisätä aloituspaikkoja ja koulutuspaikkoja, jotta ihmisillä on mahdollisuus osallistua yhteiskunnan rakentamiseen täysivoimaisesti tämän kriisin jälkeen, joka saattaa valittavasti vielä jonkun aikaa kestää. Useat korkeakoulut ja yliopistot ovat avanneet verkko-opetuksen nyt epidemian aikana. Opinnot tulisi aloittaa etänä verkossa, ja niitä voisi jatkaa epidemian jälkeen lähiopetuksena, esimerkiksi. Tämä on tärkeätä myös ihmisten mielen-terveyden kannalta, toivon kannalta, että me annamme niitä mahdollisuuksia eikä jouduta siihen tilanteeseen, että ollaan toimettomana kotona.

Lyhyellä aikavälillä on tosi tärkeätä, kuten täällä on moni tuonut hyvin esiin, että pienyrittäjiltä ja järjestöiltä ei vedetä mattoa alta, kuten tämä virus uhkaa tehdä. Jos hyvät aiheet ja joustoajatukset eivät toteudu esimerkiksi vuokramarkkinoilla, on pohdittava lain-säädännöllisiä keinoja, kuten joissain maissa on tehty, jotta voidaan turvata tämä [Puhemies koputtaa] yliveno-aika. Ja samalla on todellakin muistettava, että kun ajatellaan, että yhteiskuntaa tuemme joka tapauksessa monin suurin tulonsiirroin, niin yritysten tukemisen osalta meidän täytyy myös pohtia vaikuttavuutta, oikeudenmukaisuutta ja sitä, mikä on tästä kriisistä selviytymisen kannalta kaikkein paras ratkaisu.

15.49 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Kun valmiuslaki otettiin viime viikolla käyttöön, todettiin tässä salissa monessa puheenvuorossa, että poikkeuksellinen tilanne vaatii poikkeuksellisia toimia. Nyt käsittelyssä oleva lisätalousarvio on yhdessä aiemmin julkistettujen koronatoimien kanssa yksi Suomen historian suurimmista talouspaketeista, jonka myötä koronakriisin hoitamiseen panostetaan yhteensä 15 miljardin euron edestä. Voidaan siis todeta, että nyt myös talouden osalta on otettu poikkeukselliset toimet käyttöön meillä Suomessa.

Täällä on tänään nostettu monia näkökulmia, jotka on syytä pitää päätöksenteon keskiössä myös poikkeusoloissa, sillä juuri poikkeusoloissa yhteiskunnan toimintakyky punnitaan. Koronakriisi nostaa hyvinvointivaltion perusarvot suurempaan arvoon kuin ehkä koskaan aiemmin. Kukaan ei saa pudota tyhjän päälle keskellä pandemiaa, ja siksi onkin tärkeää, että lisätalousarvio sisältää panostuksia erityisesti heikoimmassa asemassa oleville. Erityisryhmät ja heikoimmassa asemassa olevat on huomioitava myös, kun kunnissa toteutetaan poikkeusolojen palveluja.

Arvoisa puhemies! On selvää, että kenenkään hoito ei saa jäädä rahapulasta kiinni. Kii-reellisimmät toimet kohdistuvat nyt suojavarusteiden riittävyyden turvaamiseen ja testaus-kapasiteetin lisäämiseen. Lisätalousarvio sisältää 400 miljoonan euron edestä suorita panostuksia niin sosiaaliturvaan ja terveydenhuoltoon kuin työpaikkojen säilyttämiseen. Nämä toimet ovat välttämättömiä, jotta kaikki saadaan pidettyä mukana myös kriisin aika-na. Sosiaaliturvaan on tulossa seuraavaksi kolmeksi kuukaudeksi lukuisia helpotuksia: by-rokratiaa puretaan ja sosiaaliturvan ehtoja tulkitaan mahdollisimman joustavasti.

Arvoisa puhemies! Suomalainen terveydenhuoltojärjestelmä toimii nyt poikkeuksellisen kovan paineen alla, ja terveydenhuollon ammattilaiset ympäri maata venyvät uskomat-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

tomiin suorituksiin. Haluan tässä kiittää kaikkia eturintaman puurtajia niin soten kuin ope-tustoimen puolella. Nyt jos koskaan on ensiarvoisen tärkeää varmistaa sote-puolelle kaikki sen tarvitsemat resurssit. Hoitajia ja lääkäreitä perehdytetään uusiin tehtäviin parhaillaan, jotta etenkin tehohoitoa paikkojen määrää voidaan tarvittaessa lisätä. Muut sairaudet eivät katoa mihinkään. Samaan aikaan kaikki kiireellinen avuntarve, sairastumiset ja onnettomuudet hoidetaan koronatoimien rinnalla.

Hyvä uutinen on se, että meistä ihan jokainen pystyy omalta osaltaan vaikuttamaan tehohoitoa paikkojen ja terveydenhuollon resurssien riittävyyteen noudattamalla nyt määräyksiä ja ohjeita tiukasti. Mitä vähemmän uusia tartuntoja syntyy, sitä vähemmän myös vakavia sairastumisia ilmenee. Tämä vaatii nyt ihan jokaiselta yhteisen vastuun kantamista. Pidetään siis huoli omasta ja toisten hyvinvoinnista noudattamalla annettuja ohjeita.

Arvoisa puhemies! Meidän on hyvä muistaa, että akuuttien toimien lisäksi on koko ajan varauduttava myös kriisin jälkeiseen aikaan. Sekin aika koittaa vielä. Koronaviruksen jättämiä jälkiä hoidetaan pitkään. Tämä lisätalousarvio on hyvä alku, mutta lisää talouspaketteja tarvitaan esimerkiksi kuntien taloustilanteen paikkaamiseen.

15.53 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Käsillä on nyt lisätalousarvio, joka yhdesä muiden hallituksen linjausten kanssa on osa historiallista talouspakettia, ja historiallinen on tilannekin. On syytä kiittää hallitusta päättävistä toimista tiukassa ja vakavassa paikassa, vaikka tämä on vasta alkua.

Koronan laukaisemassa vaikeassa tilanteessa voi tunnistaa kolme osaa: Ensinnäkin meillä on käsillä akuutti terveyskriisi. Toisekseen talouteemme on iskenyt äkillinen šokkistoppi. Kolmanneksi on syytä ymmärtää, että tällä taudilla ja sen talousvaikutuksilla on pitkä häntä ja meillä on edessämme laajempi pohdinnan paikka taloutemme kestävydestä ja häiriönsietokyvystä eli resilienssistä kaikissa mittakaavoissa yksilöistä globaaliin talouteen. Näitä kolmea näkökulmaa seuraten voi laatia tilanteen vaatimaan päätöksentekoon kolme periaatetta, jotka on syytä huomioida, oli kyse sitten tämän lisätalousarvion toimeenpanosta tai seuraavan laatimisesta:

1) Suojellaan ihmisiä ja terveyttä. On huolehdittava siitä, että taudin etenemistä rajoitetaan tehokkaasti eivätkä terveydenhuollon resurssit lopu kesken. Leviämisen rajoittaminen ja hoidon toimivuus on nyt kriittisin asia, mutta koronan taltuttaminen vaatii lisäksi varsin kattavaa testausta, jotta rajoituksia päästään aikanaan ajoissa tehokkaasti purkamaan. Suomen on myös syytä kantaa vastuunsa rokotteen kehittämisestä. Näihin toimiin lisätalousarviossa esitetään lisärahoitusta, ja hyvä niin. Testauslaitteisiin ja muihin lääkinällisiin hankintoihin varataan 26 miljoonaa euroa, 4 miljoonaa on tarkoitettu käyttämään koronaviruksen leviämistä hidastavien toimenpiteiden vaikuttavuuden seurantaan, ja rokotteen kansainväliseen tutkimus- ja kehittämistyöhön on kaavailtu 5 miljoonaa. Näiden summien ohella on syytä varautua vieläkin merkittävämpään taloudellisten ja teollisten resurssien mobilisointiin epidemian taltuttamiseksi.

2) Sillataan talous ja toimeentulo kriisiin yli. Tilanne, jossa iso osa yhteiskunnasta päätetään — perustellusti — laittaa säppiin, on monelle yritykselle, järjestölle ja julkiselle toimijalle taloudellinen katastrofi, ja se tietää työpaikan menettämisen uhkaa valtavan monelle. Erityisen vaikea tilanne on tietysti pienille palveluyrityksille, joilla vuokra juoksee mutta tulovirrat hyytyvät. Kaikki jo linjatut talouden ja toimeentulon siltaamistoimet eivät suoraan ole tässä lisätalousarviossa, mutta tässäkin on ihan merkittäviä panostuksia yritysten rahoitustilanteen helpottamiseen esimerkiksi Business Finlandin kautta. Suorien rahoitus-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

päätösten ohella koko julkisen sektorin tulee työnantajana, tulonsiirtojen ja tukien maksajana ja merkittävänä hankintojen tekijänä etsiä kaikki keinot lievittää ihmisten ja yritysten talouskurimusta.

3) Opitaan tästä kriisistä ja rakennetaan entistä resilientimpää ja kestävämpää yhteiskuntaa. Suomen ja globaalin talouden sitkeydestä koronan kaltaisen pandemian suhteen on tietysti vielä ennenaikaista tehdä lopullista tuomiota. Se saattaa vielä yllättää ihmisten luovuudesta kumpuavalla ponnahtuskyvyllään. Siitä ei kuitenkaan pääse mihinkään, että järjestelmä on ollut jo pitkään törmäyskurssilla ilmastopäästöjen, maankäytön ja biodiversiteetin kapenemisen asettamiin fysikaalisiin rajoihin eikä siten ole kestävällä pohjalla. Karnean pandemian hopeareunus onkin se, että se ostaa meille aikaa ja mahdollisuuden oppia. Ilmastonmuutos, lajikato ja taloudellinen epätasa-arvo ovat kaikki valtavia uhkia ihmisten hyvinvoinnille ja terveydelle. Nyt koronan edessä suojelemme erityisesti vanhimpia ikäpolvia. Samalla kun teemme sen ja aikanaan kun toivomme kriisistä, tulee meidän muistaa myös nuoret ja tulevat sukupolvet, joiden tulevaisuuden hyvinvoinnin edellytykset meidän on turvattava. Talouden stoppi ei saa olla syy hidastaa välttämättömiä investointeja vähähiiliseen ja kestäväan infraan, jota edelleen tarvitaan nopeasti. Kun ihmiset saadaan taas kodeistaan liikkeelle, aika monen työpanoksen soisi menevän esimerkiksi uusien raiteiden, kestäväan ja huoltovarman maatalouden ja kaikenlaisen vähähiilisen energiantuotannon ja teollisuuden suunnitteluun ja rakentamiseen. Kaikkia meneillään tai pohdinnassa olevia yhteiskunnallisia uudistuksia sote-mallista sosiaaliturvaan ja valtion omistajapolitiikkaan on syytä arvioida myös tämän kriisin näkökulmasta. Tämä ei ole ensimmäinen eikä viimeinen šokki, jonka kohtaamme. Onkin tärkeä arvioida, millaiset rakenteet parantavat yhteiskuntamme kriisinsietokykyä ja mitkä sitä heikentävät. Tätä tarkastelua ei kuitenkaan pidä tehdä vain kansallisesta näkökulmasta vaan pohtia, miten kansainvälinen yhteisö ja EU voivat yhdessä vastata ja varautua erilaisiin uhkiin entistä paremmin. Tästä kriisistä on tarjolla myös oppitunteja eksponentiaalisesta kasvusta meille päättäjille. Eksponentiaalinen kasvu yhdistettynä päätösten ja vaikutusten väliseen viiveeseen luo tilanteen, jossa on pakko toimia ennakoivasti epävarman tiedon perusteella.

Se, että noin puolet tästä lisätalousarviosta, 200 miljoonaa, on jyvitetty poikkeusoloihin liittyviin ennalta määrältään yksilöimättömiin menoihin, kertoo osaltaan, kuinka epävarmassa tilanteessa me nyt koronan kanssa elämme. Tällaisesta tilanteesta voidaan selvitä vain yhteistyöllä ja yhteisvastuulla. Onneksi suomalaiset ovat jo monin tavoin osoittaneet, että kykyä ja halua auttaa ja osallistua on. Huolehditään siitä, että kaikki tämä osaaminen ja auttamisen halu saadaan kanavoitua kriisin selättämiseen.

Joka tapauksessa: voimaa, viisautta ja kaikki tuki hallitukselle ja viranomaisille tämän haasteen edessä!

15.58 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Ely-keskuksille on osoitettu tukea, ja toivotaan, että pienet yritykset siitä pääsevät joustavasti osaksi. Tärkeätä on huomata se, että pelkkä maksujen viivästyminen ja siirtäminen eteenpäin ei auta, koska niin kuin ministeri Lintiläkin tuossa aikaisemmin sanoi, jos maksut siirtyvät eteenpäin, niin ne tulevat sitten vastaan joka tapauksessa.

Toinen näkökulma liittyy vuokriin: Paljon on tullut viestejä yrittäjiltä, jotka ovat myös julkisten yhteisöjen, esimerkiksi kuntien, vuokralaisena. Kannustan kyllä kuntia suhtautu-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

maan joustavasti tässä tilanteessa kuntansa alueella oleviin yrittäjiin ja kunnan omissa ti-loissa oleviin yrittäjiin, että yritystoiminta jatkuu vielä tämän kriisin jälkeen.

Varmuusvarastot ja huoltovarmuus ovat asioita, jotka ovat tärkeitä. Niiden tärkeys ehkä on tässä hieman päässyt välillä hämärtyämään. Itse kun olin maanpuolustuskurssilla 2012, niin valmiuslaki ja huoltovarmuus tuntuivat tärkeiltä asioilta, mutta ne tuntuivat siitä huolimatta hyvin etäisiltä asioilta, asioilta, joita ei uskonut itse kohtaavansa tässä työssä tai oman elämänsä aikana ylipäätään.

Sitten varsinainen pääasiani, hallitus — täällä on yksi ministerikin paikalla, hienoa, että on yksi ministeri ehtinyt mukaan, voimia vain: Tiedotus on kansalaisille erittäin tärkeätä. Meistä jokainen edustaja on varmasti viikonloppuna ja nyt lähipäivinä ja -viikkoina vastannut kansalaisten hätäntyneisiin kysymyksiin, ja niitä kysymyksiä tulee myös jatkossa. Oikea-aikainen, nopea, selkeä, ymmärrettävä, selkokieline tiedottaminen on äärimmäisen tärkeätä. Se vähentää ongelmia, se vähentää käytöstä, joka on meille kaikille haitallista, ja lieventää niitä oireita, joita tällaisista tilanteista syntyy, ahdistusta ja hermostuneisuutta.

Hallitus osoittaa 600 000 euroa viestintäkampanjoille ja 3 miljoonaa euroa kansalaiskirjeen toteutukseen. Sinänsä näitä asioita, hyviä asioita, vastaan minulla ei ole yhtään mitään, päinvastoin hyvä, että tiedotetaan. Esitän kuitenkin vielä ajatuksen, että kun 3 miljoonaa euroa menee näihin kansalaiskirjeisiin, niin onko se tässä akuutin kriisin aikana kuinka toimiva tapa lähestyä kansalaisia. Se kirje laaditaan, oikoluetaan, asiantuntijoita kuullaan, mietitään tarkkaan, minkä sisältöinen se on, se menee taittoon, se menee painoon, se lähetetään maakuntiin, ja ennen kuin se on sitten postilaatikossa, niin siinä on mennyt monta monituista päivää ja voi olla, että se viesti on pahasti vanhentunut, kun se kansalaisille tulee, ja vanhentunut viesti tässä tilanteessa saattaa olla jopa turvallisuusriski.

Sen takia tällaista ajankohtaista tiedottamista pitäisi tehdä toimivissa tiedotusvälineissä entistä enemmän, ja kannustan sentyyppiseen ajatteluun, että ministeriöiden tiedotteita olisi ikään kuin mainostyyppisinä ja sisällöltään yhdenmukaisina päätiedotusvälineissä useita kertoja viikossa, ja varmasti mediatalot mielellään näitä ”mainoksia” ottavat vastaan. Hinnasta uskoakseni päästään kyllä tässä tilanteessa aika joustavasti sopimaan. Mediatalotkin ovat lisäksi taloudellisissa vaikeuksissa tässä tilanteessa. Lisäksi valmiuslain 126 § antaa mahdollisuuden julkaisuvelvollisuuteen, eli jos tilanne pitkittyy ja kriisi pahenee, valmiuslain mukaan tiedotusvälineillä on julkaisuvelvollisuus, eli niiden on julkaistava valtioneuvoston ja ministeriöiden tiedotteita nopeasti, koko väestöä kattavasti ja viivytyksettä sellaisenaan, ja tätä korttia kannattaa kyllä pitää mukana. Yhdenmukaisesta tiedosta on kova kysyntä. Esimerkiksi kouluasioista koko viikonloppu tuli kysymyksiä, miten toimitaan, miten tehdään oppilaiden kanssa ja näin pois päin. Että tietoa kaivataan.

16.03 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Suomen hallitus on osoittanut toimil-laan merkittävää johtajuutta näiden vaikeiden viikkojen aikana. Haluan kiittää hallitusta siitä valtavasta työstä, jota he ovat tehneet kansalaistemme hyväksi. Olen tyytyväinen myös siihen, että olemme täällä eduskunnassa kyenneet puhaltamaan yhteen hiileen tässä vaikeassa tilanteessa. Myönteistä on myös se, että myös työmarkkinajärjestöt ovat toimineet ansiokkaasti ja tuoneet omat esityksensä nopealla aikataululla hallitukselle ja autta-neet osaltaan ratkaisemaan tätä erittäin poikkeuksellista tilannetta Suomessa. Kansa tarvitsee meidän yhtenäisyyttämme ja näin myös luottamusta tulevaisuuteen.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Me emme vielä tiedä, mitä meillä on edessämme. Selvää kuitenkin on, että koronavirus on keskuudessamme ja se tulee leviämään vielä edelleen. Meidän tehtävämme päättäjinä on varmistaa, että leviäminen tapahtuu mahdollisimman hallitusti ja niin hitaasti kuin mahdollista, jotta terveyspalveluiden kantokyky säilyy kaikkialla Suomessa.

Nyt on myös aika tehdä merkittäviä taloutta elvyttäviä toimia, joilla taloudet, kunnat, yritykset, autetaan selviämään tämän vaikean kriisin yli. Tänään käsiteltävässä vuoden ensimmäisessä lisätalousarviossa nämä vastuulliset ja nopeat toimet näkyvät. Lisätalousarvio on suuruudeltaan lähes 400 miljoonaa euroa. On tärkeää muistaa, että se kulkee käsi kädessä työmarkkinajärjestöjen kanssa sovittujen toimien kanssa. Näiden toimien mittaluokan arvioidaan olevan yhteensä jopa 15 miljardia euroa.

Arvoisa puhemies! On selvää, että kansalaisten terveys ja elämä on nyt kaikkein tärkeintä. Samalla on kuitenkin tärkeää myös se, että huolehdimme maamme taloudesta, yhteiskunnan toimivuudesta, yritysten toimintaedellytyksistä, työpaikoista, työllisyydestä ja ihmisten toimeentulosta. Kansallisen pelastuspaketin avulla pyritään minimoimaan suomalaisten yritysten konkurssit, torjutaan kassakriisiä sekä tuetaan yksittäisten ihmisten toimeentuloa kriisitilanteessa. Näiden lisäksi terveydenhuollon toimintaedellytyksiä vahvistetaan entisestään. Nämä tukitoimet ovat mittavia ja elintärkeitä.

Tukitoimet tulevat auttamaan kaikkia yrityksiä, pk-yrityksiä, freelancereita sekä itsensäyöllistäjiä. Yrittäjällä tulee olemaan oikeus työttömyysturvaan, mikäli yrityksen toimintaedellytykset ovat heikentyneet merkittävästi koronan vuoksi. Lisäksi työntekijöiden tilannetta helpotetaan muun muassa parantamalla työttömyysturvan tasoa väliaikaisesti poistamalla työttömyyden alun viisi omavastuupäivää.

Sosiaali- ja terveysministeriön osalta nyt käsiteltävän lisätalousarvion myötä panostetaan kansalaisiin kohdistuvaan tiedotukseen, koronaviruksen tutkimukseen niin täällä Suomessa kuin kansainvälisesti sekä sairaanhoitopiirien testauslaitteiden ja muiden lääkinnällisten laitteiden hankintaan. Lääkinnälliset laitteet ja hoitoon liittyvät tarvikkeet ovat erittäin keskeisiä hoidossa, jotta terveyspalveluiden valmiustila voidaan pitää hyvällä tasolla. Tarviketarve herättää suurta huolta tällä hetkellä ympäri Suomen, näin myös meillä Etelä-Karjalassa Eksotessa. Myönteistä on, että valmiusvaraston tarvikevarasto on ilmeisesti avattu — näin ainakin eilen televisiosta kuulin. Nyt on ehdottoman tärkeää, että valtio turvaa ja huolehtii jokaisen sairaanhoitopiirin tarvitsemat tarvikkeet ja laitteet. Tässä me emme saa epäonnistua, sillä epidemian hoito edellyttää erilaisia suojatarvikkeita ja hoitotarvikkeita, jotta potilaita voidaan hoitaa sairaaloissa tai kotihoidossa voidaan hoitaa hoivaa ja hoitoa tarvitsevia ihmisiä.

Kuten hallitus on todennut, me tulemme saamaan useita lisätalousarvioita lähiaikoina ja näin tukemaan eri tahoja koronaepidemian yli. Kuntien tilanne on ollut vaikea jo pitkään. Viime vuosi oli historian huonoimpia, ja nyt koronavirus uhkaa kriisiyttää monen kunnan toiminnan ilman lisätukia. Kunnat harkitsevat parasta aikaa yt-neuvotteluja, lomautuksia ja jopa irtisanomisia. Kunnat odottavat nyt hallitukselta ja eduskunnalta toimia tai linjauksia, miten niitä tullaan auttamaan tässä vaikeassa tilanteessa. Poikkeava tilanne on syntynyt nopeasti, kunnissa toimiin on ryhdytty ripeästi ja kiitettävästi. Tulevaisuus on kuitenkin epävarma, ja kuntien on selvittävä tästä niin terveydenhuollon kuin talouden osalta. Toivoisin, että hallitus pystyisi antamaan mahdollisimman nopeasti jonkinlaisia suuntaviivoja, miten ja minkälaisessa aikataulussa se tulee auttamaan kuntia tämän vaikean ajan yli ja mahdollisesti siitä vielä eteenpäin. Eilen saimme informaatiota, [Puhemies koputtaa] mutta siltä osin jäi moni asia vielä epävarmaksi.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

16.08 **Sari Multala kok:** Arvoisa puhemies! On todella tärkeää, että tässä poikkeuksellisessa tilanteessa saadaan myös valtiolta lisärahoitusta kriisin akuuttiin hoitamiseen. Kuten todettua, tässä tällä kertaa esitettävät varat eivät tule olemaan vielä riittäviä, ja sen vuoksi toki olisi toivonut, että nyt jo olisi ehkä voitu varautua vielä suuremmin panostuksin tiettyiltä osin. Esimerkiksi pienten ja keskisuurten yritysten — toki myös joidenkin isojen, mutta erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten — tilanne on erittäin tukala. Kassakriisi alkoi käytännössä jo kaksi viikkoa sitten: kysyntä loppui, ja nyt on lomautettu todella, todella suuri määrä henkilöstöä. Sen vuoksi niin valtion kuin kuntien ja kaikkien muidenkin siihen kykenevien toimijoiden on pyrittävä kaikin mahdollisin keinoin auttamaan näitä yrityksiä, jotta nämä nyt lomautetut henkilöt eivät päädy työttömiksi. Se ei ole kenenkään etu.

Huoli toimeentulosta on todellinen paitsi näillä työntekijöillä myös tietysti yrittäjillä. Monella on kyseessä koko elämäntyö, ja siinä on kiinni koko omaisuus omaa kotia myöden. Siksi toivon myös niitä lakimuutoksia, jotka mahdollistavat sen, että pienet yrittäjät, esimerkiksi freelancerit ja myös toiminimiyritykset, y-tunnuksella toimivat yrittäjät, pystyivät niin toimimaan yrittäjinä kuin sitten saamaan työttömyysturvaa mahdollisimman nopeasti.

Poikkeuksellisina aikoina tarvitaan poikkeuksellisen selkeää viestintää, ja ihmisten on koettava, että rajoitukset ovat oikeudenmukaisia, kun niitä tehdään. Se, missä tällä hetkellä on ollut erilaisuutta ja puutettakin, on ollut testauksen määrä, ja on hyvä, että tässä lisätalousarviossa nyt osoitetaan siihen lisämäärärahoja. Kun testausta tehdään nyt tällä hetkellä kuitenkin vain hyvin rajatusti, on erittäin tärkeää, että samanaikaisesti viestitään — kun meillä on paljon sellaisia tapauksia, joilla on varmasti oireiden perusteella tai hyvin todennäköisesti koronavirus — ja annetaan riittävät ohjeet siitä, kuinka tulee välttää kontakteja ja kuinka tulee pysytellä kotioiloissa, kunnes kaikki tartuntariski on poistunut. Nyt tässä on aika paljon erilaisuutta joidenkin osalta. Niiden osalta, jotka ovat saaneet diagnoosin ja testauksen, ohjeistukset ovat tiukat ja hyvät, mutta niiden osalta, jotka eivät, saatetaan menettellä valitettavan toisin. Tähän toivon selkeyttä.

Huoli on erityisesti niistä lapsista ja nuorista, ja tietysti myös aikuisista, jotka tarvitsisivat paljon tukea myös näinä poikkeuksellisina aikoina. Tulevassa täysistunnossa, seuraavissa asiakohdissa keskustelemme enemmän siitä, mitä koulu- ja varhaiskasvatuspuolella tapahtuu valmiuslain sovellusasetuksen myötä.

Kunnissa kuitenkin tehdään, ja on jo tehty, paljon päätöksiä, mitä tulee esimerkiksi kouluruokailuun tai varhaiskasvatusmaksujen hyvityksiin, ja haluankin kiittää kuntia nopeasta toiminnasta. Haluan myös kiittää niitä kaikkia opettajia ja varhaiskasvattajia, jotka tämmöisessä epävarmassa tilanteessa hoitavat sitä työtään, ja myös totta kai niitä vanhempia, jotka ovat toimineet suositusten mukaan ja pitäneet lapsensa kotona, kun siihen on ollut mahdollisuus. Tiedän, että aivan varmasti ei ole helppoa etätyön tekeminen samanaikaisesti, kun lapsia kotona hoitaa tai jopa sitten siinä vieressä auttaa etäkoulun käynnissä.

Haluan myös kiittää hoitohenkilökuntaa, joka näissä poikkeuksellisissa oloissa tekee työtä todella paljon, ja moni muukin sellainen kriittisillä aloilla oleva ammattikunta, jotka pitävät tämän yhteiskunnan pyörimässä. Työt eivät jakaudu nyt tasaisesti, ja se aiheuttaa varmasti myös epäoikeudenmukaisuuden tunnetta. Se, mitä me voimme täällä päättäjinä tehdä, on huolehtia, että sille työlle on riittävät resurssit ja myös esimerkiksi suojautuminen, mitä tulee sellaisten henkilöiden työhön, jossa suojautumista tarvitaan.

Yksi asia, jota en ole vielä kuullut täällä nostettavan esiin, on urheilijoiden toimeentulo. Tässä lisätalousarviossa esitetään nyt lisäresurssia Taiteen edistämiskeskukselle, mutta li-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

säresurssia ei ole tullut vielä tässä yhteydessä liikuntaan ja urheiluun, ja toivon, että seuraavassa lisätalousarviossa ja siihen mennessä saamme tänne eduskuntaan käsiteltäväksi myös sellaiset lakimuutokset, jotka mahdollistavat urheilijoiden sosiaaliturvan parantamisen ja siihen lisärahoituksen. — Kiitos.

16.13 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomea on kohdannut todella kova kansallinen kriisi, ja tämä kriisi on, totta kai, myös Euroopan laajuinen. Meidän yhteiskuntamme kriisinsietokyky ja selviämiskyky on monella tapaa koetuksella.

Hallitus on nyt antanut ensimmäisen lisätalousarvion, jossa tähän kriisiin liittyviin toimenpiteisiin osoitetaan määrärahoja ja valtuuksia. Hyvä näin, että se näin nopeasti tänne eduskunnan käsittelyyn saatiin, ja siitä tänään valtiovarainvaliokunnassa meillä oli ensimmäinen kuuleminen, ja uskon, että se hyvin myös etenee.

Täytyy sanoa, että kun tämä kriisi on ennen kaikkea tietysti terveydellinen kriisi, ihmisten henkeä uhkaava kriisi, niin tämä on toki myös taloudellinen kriisi. Täytyy sanoa, että siinä mielessä tämä asettaa meidän yhteiskuntamme kahdellakin tavalla kovan paineen alaiseksi. Ennen kaikkea henkinen kriisinsietokyky, mutta myöskin taloudellinen kriisinsietokyky on todella koetuksella. Sen lisäksi, että tämä tietysti on nyt kovimmin iskenyt niihin ihmisiin, joiden terveys on uhattuna ja jotka ovat jo sairastuneet, niin myös sitten siellä taloudellisella puolella yritykset ja yrittäjät, suomalaiset yrittäjät, jotka pitävät tätä hyvinvointiyhteiskuntaa pystyssä, ovat ensimmäisinä kohdanneet tämän kriisin vaikutukset.

Tämä näkyy tietysti kaikista eniten ja ensimmäisenä palvelualoilla ja palvelusektorilla, matkailu- ja ravitsemusalalla, kaupanalalla. Olen — niin kuin varmasti kaikki tässä salissa olevat kollegat ovat saaneet — saanut todella paljon pieniltä mikroyrittäjiltä ja isommiltakin yrityksiltä huolestunutta palautetta, hätähuutoja siitä, kuinka nyt asiakkaat ovat hävinneet ja työntekijät on jouduttu lomauttamaan ja kassavirtaa ei kerta kaikkiaan tule. Sitä varten hallitus on nyt osoittanut näitä erilaisia tukimekanismeja, joista tietysti tämä Business Finlandin 150 miljoonaa ja ely-keskuksille osoitettu yritysten kehittämisavustus, 50 miljoonaa, ovat niitä suoria rahallisia tukia.

Aivan kuten tänään valtiovarainvaliokunnassa jo kuulimme, tässä viikonlopun aikana hakemuksia on tullut niin paljon, että varmasti lisää rahaa vielä tarvitaan ja tämä ei ollenkaan ole ensimmäinen lisäbudjetti ja lisätalousarvio, jota tältä osin tulemme tässä salissa lähiviikkoina ja lähipäivinä käsittelemään. Meidän on yhdessä toimittava, ja uskon, että meillä on myös hyvin vahva kansallinen yksimielisyys siitä, että meidän on pelastettava ja autettava yrittäjät tämän kovimman kriisin yli, ettei sitten mennä siihen pisteeseen, että se yritystoiminta kokonaan loppuu ja näistä yrittäjistä ja heidän työntekijöistään tulee loppujen lopuksi työttömiä, sitten kun tämä kaikki on ohi ja ollaan päästy väljemmille vesille. Tähän tilannetta ei todellakaan saa päästää, ja sen takia on hyvä, että nämä tukielementit näin nopeasti saatiin, mutta tarvitaan vielä, totta kai, uusia. Uskon, että se on päivänselvää kaikille.

Yksi ongelma tietysti on se, miten meillä riittää riittävästi henkilöstöä ensinnäkin Business Finlandin osalta, ely-keskuksissa, työttömyyskassoissa, Kelassa, miten meillä riittää tarpeeksi osaavaa henkilökuntaa ja kuinka nopeasti sitä pystytään perehdyttämään, jotta nämä kaikki hakemukset, mitä nyt tulee niin yrittäjiltä kuin lomautetuilta tai irtisanotuilta työntekijöiltäkin, saadaan nopeasti käsiteltyksi. Tämä on varmasti iso haaste, ja se on lähi-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

viikkoina monen viranomaisen osalta eskaloitumassa, ja siinä mielessä on hyvä, että tässä lisätalousarviossa siihenkin osoitetaan tiettyjä määrärahoja.

Totta kai tässä tarvitaan paljon yhteisvastuuta, ja kyllähän se on näin, että lähes kaikissa näissä toimenpiteissä, mitä nyt on tehty, kunnat ovat eturintamassa näitä olleet toteuttamassa. Kuntien taloudellinen tilanne oli jo valmiiksi melko heikko, mutta täytyy myös sellainen positiivinen sana sanoa, että kyllä minä olen ilahtunut siitä, kuinka hyvää suomalaisissa kunnissa tämä kriisiosaaminen on, kuinka hyvällä tasolla se on ja kuinka nopeasti siellä on polkaistu isojakin toimenpiteitä käyntiin ja pystytty sitten valmistautumaan tähän koronaviruksen mahdolliseen ja todennäköiseenkin leviämiseen sen oman kunnan alueelle.

On selvää, että kunnissa on samaan aikaan iso huoli tästä kuntien talouden kestävydestä, riittämättömistä määrärahoista, ja on selvää, että nyt sitten hallitus joutuu tätäkin pohtimaan ja varmasti myös kehysriihessä joudutaan pohtimaan tätä, kuinka me voimme kunnat auttaa tämän pahimman tilanteen ja kriisin yli. On aivan selvää, että niin valtion kuin koko julkisen talouden kulut tässä merkittävästi tulevat lähiaikoina kasvamaan, ja sen takia niihin on ratkaisuja jatkossa [Puhemies koputtaa] löydettävä. Ja uusia lisäbudjetteja varmasti tarvitaan.

16.19 Riikka Slunga-Poutsalo ps: Arvoisa puhemies! On ihan ymmärrettävää, että tässä ensimmäisessä lisätalousarviossa pyritään tekemään niitä ensimmäisiä lisäyksiä, joilla turvataan yritystoiminnan maksuvalmiutta ja vahvistetaan terveydenhuollon resursseja. Olin kuitenkin toivonut, että jo tässä lisätalousarviossa olisi huomioitu Kelan tilanne. Onneksi Kela on vihdoon tänään saanut vahvistuksen siitä, että heidän tarpeensa lisäbudjettiin ovat menneet perille, ja ne ehkä huomioidaan seuraavissa lisätalousarvioissa.

Kela on hyvin herkästi se taho, joka ottaa iskut vastaan, vaikka syytötehdas haastaviin tilanteisiin löytyisi muualta: milloin lainsäädäntöhankkeissa ei noteerata Kelan antamia lausuntoja, milloin Kelalle annetaan kiireisillä aikatauluilla lisää tehtäviä, joiden vaikutuksista tai kustannuksista ei ole etukäteen mitään tietoa, tai annettuun arvioon ei suhtauduta sen vaatimalla vakavuudella. On ymmärrettävää, että Kelalla on huoli siitä, noteerataanko heidän tilanteensa tämän kriisitilanteen hoitamiseksi. Kelahan on normaalioloissakin toiminut tiukan budjetin kanssa.

Nyt tiedämme jo, että käsillä oleva kriisi tulee vaikuttamaan Kelan myöntämiin tukiin. Tartuntapäivärahat, sairauspäivärahat, työttömyysturva, yleinen asumistuki, toimeentulotuki — nämä kaikki ovat sellaisia palveluja, joiden tarpeen tiedämme nousevan huomattavasti. Jo pelkästään näiden tehtävien lisääntyvä työmäärä tuo merkittävän lisätarpeen Kelan asiakas- ja puhelinpalvelun työmääriin, jotta asiakkaat oikeasti saavat päätökset ja tuen ajoissa. Vaikka kuinka Kelan työntekijät yrittäisivät suojata itsensä epidemialta, eivät etuuskäsittelijät ja asiakaspalvelussa olevat työntekijät voi välttyä sairastumisilta.

Näiden Kelan perustoimintojen lisäksi on jo linjattu täysin uusia tehtäviä, kuten yrittäjille laajennettu työttömyysturva. Tämä on päätöksenä erittäin hyvä asia, ja sen soisi jatkuvan jossain muodossa myös kriisin jälkeen. Tämän mahdollisen lainmuutoksen maksatuksesta tulevat nähtävästi huolehtimaan Kela ja työttömyyskassat. Yrittäjistä hyvin harva on työttömyyskassojen jäsenenä, joten paine päätöksistä tulee Kelalle. Kokonaisuudessaan tämän projektin vaikutuksia Kelan toimintakuluihin on vaikea vielä arvioida, mutta jo tämänhetkisten tietojen mukaan vaikutukset olisivat vähintään noin 12 miljoonaa euroa.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Olisin nyt pyytännyt arvoisaa hallitusta ymmärtämään Kelan tilanteen, mutta hallitukselta opetusministeriä huolimatta kukaan ei ole paikalla. Toivon, että hallituspuolueiden edustajat vievät sitä terveistä, että älkää unohtako Kelaa. Pitäkää huoli siitä, että Kela ei unohdu, kun suunnitellaan uusia toimintoja ja Kelan palveluvalikoimia, saati sitten lisärahoitusta. — Kiitoksia. [Antti Kurvinen: Tärkeä asia, hyvä puheenvuoro!]

16.22 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Olemme kohdanneet kansakuntana yhteisen koettelemuksen.

Pieni lapsenlapseni oli juuri ennen koronakriisiä tehohoidossa. Hänessä jylläsi yhtä aikaa kaksi virusta, joista kumpikaan ei ollut koronavirus. Lääkäri sanoi jälkepäin, että vielä 10 vuotta sitten lapsi olisi menetetty. Entä jos lapsi olisikin sairastanut pahimman koronapiikin aikana, olisiko hän päässyt ajoissa tai edes mahtunut tehohoitoon? Tarvitsemme riittävän määrän tehohoitopaikkoja eri puolilla maata. Lapsenlapseni on toipunut, emme menettäneet häntä.

Tunnen suurta kiittolisuutta lääkäreitä ja hoitajia kohtaan, jotka tekevät sydämellään työtä elämän puolesta. Koronakriisi on herättänyt meitä kaikkia auttamaan, jakamaan, joustamaan, antamaan toiselle omastaan. Korona jättää meihin ja kansaamme jäljen, eikä tuo jälki ole kaikilta osin kaunis. Tästä tulee myös rumaa jälkeä, jota meidän tulee minimoida ja ehkäistä. Meidän tulee päättäjinä suojella koronan aiheuttamassa poikkeustilassa ainutlaatuista, arvokasta elämää. Meidän tulee suojella ja tukea myös työntekijöitä. Haluan kiittää hallitusta ja viranomaisia vastuun kantamisesta, suunnitelmallisesta ja oikea-aikaisesta toiminnasta.

Tämä ensimmäinen lisätalousarvio tulee todella tarpeeseen. Se varmistaa terveydenhuollossa tarvittavia resursseja. Koronaviruksen hidastaminen ja hoitaminen eivät jää rahoituksesta kiinni. On pidettävä sydän lämpimänä ja pää kylmänä, että pystymme hoitamaan samalla myös muut sairaudet, kuten oli lapsenlapseni kohdalla.

Kiitän hallitusta siitä, että se tekee kaikkensa, etteivät terveet yritykset ajaudu koronan vuoksi konkurssiin ja suomalaiset massatyöttömyyteen. Erityisen iloinen olen pienille ja mikroyrityksille kohdistetusta tuesta. Hallitus kantaa vastuuta tilanteesta, johon yksikään yrittäjä tai työntekijä ei ole syyllinen. Lomautuksia on nyt jo paljon, monella on huoli toimeentulosta. Akuuteinta on turvata yritysten rahoitus ja turvata työpaikkoja, rakentaa siltaa kriisin yli. Olen iloinen ja vakuuttunut hallituksen ripeistä toimista poikkeusolojen valitessa. Nämä toimet saavat minulta täyden tuen. On ilo huomata, että myös toimeenpano on lähtenyt ripeästi liikkeelle esimerkiksi Business Finlandin osalta, jolle on tullut valtavasti hakemuksia. Hakemuksien käsittelijöitä tulee olla riittävästi. Tässä hakemusten määrässä näkyy monen uuden alun mahdollisuus.

On oikein aloittaa myös selvitystyö mahdollisuuksista tuottaa itse kansakuntana tarvittavia suojavarusteita. Tämä auttaa niin tässä vallitsevassa tilanteessa kuin vastaavissa tulevaisuuden terveysuhkissa. Tämä ei tule olemaan viimeinen terveysuhka tässä kovin pieneksi käyneessä, globaalisti verkottuneessa maailmassa.

Arvoisa puhemies! Tämän yhteisen koettelemuksen aikana suomalainen yhteiskunta voi näyttää yhteistyön voiman. Julkinen ja yksityinen puoli puhaltavat samaan hiileen. On tärkeää, että kun huoltovarmuusvarasto nyt avataan, sitä aletaan myös täydentää mieluiten suomalaisella tuotannolla. Usea meistä tulee menettämään läheisensä tämän kriisin aikana. [Puhemies koputtaa] Pidetään se mielessä, kun teemme kipeitä päätöksiä tämän kriisin ratkaisemisessa ja sen jälkeen.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt vielä edustaja Marttinen, jonka jälkeen tämän asian käsittely keskeytetään.

16.27 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Oma ja läheisten terveys on varmasti tällä hetkellä meidän kaikkien mielessä päällimmäisenä. Koronavirusepidemia on ennen kaikkea terveydellinen mutta myös laajasti taloudellinen kriisi globaalisti, Euroopan laajuisesti sekä meillä täällä Suomessa. Hyvin tämän osoittaa myös se, että tämän päivän tietojen mukaan valtakunnallisesti lähes 160 000 työntekijää on jo yt-neuvotteluitten piirissä. Puhutaan siis erittäin merkittävistä määristä. Valitettavasti kaikki ennusmerkit näyttävät siltä osin, että Suomessakin ollaan menossa huonompaan suuntaan ja virus tulee iskemään myös meihin erittäin rajusti, kuten se tulee iskemään myös muualle Eurooppaan ja myös globaalisti.

Herra puhemies! Tämä lisätalousarvio on tärkeä ensiaskel, jolla ensinnäkin turvataan meidän terveydenhuollon työntekijöille riittävät resurssit, turvataan mahdollisuudet torjua tätä virusta, suojavarusteet ynnä muuta. Se on kaikkein tärkeintä, että tällä hetkellä resursseista ja rahasta ei jää kiinni se, millä tapaa me voimme virusta torjua.

Mutta, herra puhemies, toiseksi haluan todeta sen, että tässä kohtaa on erittäin tärkeätä kiinnittää huomio myös siihen toiseen asiaan, johon virus vaikuttaa, eli yrityksiin ja työpaikkoihin. Kyse ei ole pelkästään siitä, että ilman apua tuhannet yrittäjät tulevat tekemään konkurssin, vaan kyse on ennen kaikkea myös siitä, että meidän täytyy pystyä pelastamaan ne kymmenien- tai satojentuhansien suomalaisten työpaikat, niiden tavallisten suomalaisten perheenisien ja -äitien työpaikat ja se tulevaisuudenusko, sillä on selvää, että tällaisen akuutin kriisin myötä yksikään terve yritys ei saa ajautua konkurssiin, ja siihen niitä toimia tarvitaan.

On hienoa ja tärkeää, että hallitus toimillaan on ensinnäkin helpottamassa yritysten rahoituksen saantia, on helpottamassa sitä, että yritykset pystyvät neuvottelemaan pankkien kanssa siitä, että lainoja voidaan pitkittää, voidaan hakea lisää maksuaikaa. Minusta oli myös hienoa, että Finanssivalvonta, joka valvoo meidän pankkejamme, viime viikolla teki päätöksen siitä, että suomalaisten liikepankkien vakavaraisuussääntöjä höllennetään, jolloin myös tämä osaltaan auttaa siinä, että pankit pystyvät taas vastaavasti yrittäjien kanssa neuvottelemaan lainaehdoista.

Oikeastaan tässä kohtaa haluan todeta myös sen, että kun nyt viranomaiset ovat tulleet näin vahvasti jo vastaan pankkeja, niin täytyy odottaa myös meidän pankeilta, että ne todella käyttävät nyt sen liikkumavaran, mikä niille on annettu siihen, että kun se tavallinen raumalainen pk-yrittäjä tulee sinne pankin tiskille ja sanoo, että hänen täytyy saada apua tämän lainansa hoitamiseen, niin sitä apua ja ymmärrystä todella myös löytyy, koska sitä varten näitä toimia on tehty.

Herra puhemies! Totean vielä toiseksi sen, että nämä toimet, mitä hallitus on nyt laittanut jo tässä kohtaa liikkeelle, ovat pääsääntöisesti sellaisia, joilla tätä rahoituksen saantia helpotetaan, mutta meillä on kuitenkin aika paljon myös yksinyrittäjiä, kuten vaikka parturi-kampaajia tai pieniä ravintola- ja hotellialan toimijoita tai sitten ihan tällaisia pk-yrityksiä, joihin tämä kriisi on iskenyt niin, että heille on syntynyt vakava kassakriisi, ja on tietysti selvää ja minusta aika kohtuutonta, että jos vaikka perheyrittäjä on laittanut koko omaisuutensa kiinni yrityksen kehittämiseen, niin heille tarjotaan sitten lisälainanottoa tämmöisessä tilanteessa, johon käytännössä kukaan tässä maassa eikä myöskään maailmassa ole pystynyt varautumaan. Sen takia haluan myös nostaa esille sen, että tässä tilan-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

teessa hallituksen täytyy valmistella myös pikaisesti lisätoimia. Tämä lisäbudjetti on siis hyvä alku, mutta tarvitaan lisätoimia, suoria tukimuotoja pk-yrittäjille, ja haluaisin nähdä, että myös verotuksen puolella tehdään toimia. Me olemme myös esittäneet esimerkiksi omassa paketissamme, että työnantajamaksut voitaisiin väliaikaisesti vapauttaa yrittäjien osalta.

Totean vielä loppuun myös sen, herra puhemies, että on hienoa, että VM:ssä on valmisteltu nyt helpotusta yrittäjille näihin maksujärjestelyihin verotuksen osalta, mutta olisi kyllä minusta aika kohtuullista, että samassa yhteydessä, kun näitä muutoksia tehdään, tätä veronmaksua pystyisi lykkäämään eteenpäin korotta eikä neljän prosentin korolla, mitä esitys taas esittää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat, tätä asiakohdtaa tässä vaiheessa varten varatut 2,5 tuntia ovat kuluneet. Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.32.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.53.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan aiemmin tässä samassa istunnossa keskeytetyn asiakohdan 3. käsittelyä.

17.53 **Aki Lindén sd:** Arvoisa puhemies! Nyt käsittelemme todella äärettömän tärkeää asiaa. Lisätalousarvion suuruus on 389 miljoonaa euroa, mutta se liittyy tavattoman tärkeään kokonaisuuteen, jonka hintalappu tulee olemaan moninkertainen. Kolmasosa kaikista edustajista on pyytännyt puheenvuoron tähän asiaan, ja täytyy tietysti kysyä itseltään, että mitä erityistä aion nyt tässä sanoa. Kunnianhimoinen tavoitteeni on yrittää nivoa yhteen kaksi asiaa: tämän meneillään olevan koronaepidemiakriisin taloudelliset seuraukset ja terveydelliset seuraukset. Nyt ei ole valtioneuvoston edustajia paikalla, mutta viitataan siihen, että me emme ottaneet käyttöön viime viikolla valmiuslain 89 §:ää, jossa todetaan, että ”poikkeusoloissa eduskunnalle annettua hallituksen esitystä lisätalousarvioksi sovelletaan jo ennen kuin eduskunta on päättänyt lisätalousarviosta, jos eduskunta antaa tähän suostumuksensa”. Me siis etenemme tässä lisätalousarviossa perinteisellä eli normaalilla tavalla.

No, itse tästä tilanteesta, johon nyt tämä lisätalousarvio asettuu, ja käytän nyt tietoisesti vähän räväkkää ilmaisua: me olemme ottaneet käyttöön tämän koronaepidemian torjunnassa poltetun maan taktiikan. Tarkoitan tällä sitä, että meillä on vihollinen, johon ei ole täsmäasetta. Täsmäase olisi esimerkiksi sellainen, kun vuonna 85 Suomessa me viidessä viikossa saimme 95 prosentille meidän väestötämme niin sanotun sokeripalarokotteen silloin uhkaavan polioinfektion uhatessa, mutta sellaista meillä ei nyt ole käytössä. Toinen lähes täsmäase olisi se, jos meillä olisi testejä, jotka olisivat nopeita, varmoja ja halpoja ja joita voitaisiin tehdä sadointuhansin määrin hyvin nopeasti. Tällöinhän me pääsisimme tilanteeseen, jossa me löytäisimme taudinkantajat, voisimme eristää heidät, ja silloin meidän ei tarvitsisi muun yhteiskunnan osalta mennä niin rajuihin rajoittamistoimenpiteisiin

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

kuin me olemme nyt menneet. Mutta kun meillä ei ole tällaista tilannetta, niin me olemme, niin kuin muutkin maat, valinneet mallin, jossa me lähdemme hyvin voimakkaasti rajoittamaan ihmisten kontakteja. Itse tuen tätä mallia — olen siitä viimeksi tänään ollut radio-keskustelussa, jossa olen asettunut sille kannalle, mitä tänään on tulossakin, että tulee vielä voimakkaampia rajoituksia — mutta mehän tällä teemme mittavat vauriot meidän talouselämälle. Tosin tämä on tietenkin harkittu ratkaisu tässä tilanteessa. Lääkäritaustastani huolimatta olen yhtä huolestunut tästä taloudesta kuin tästä terveysvaikutuksesta, vaikka tietysti tässä mennään terveys ja terveydenhuolto edellä.

Mikä tämä hintalappu tulee näistä taloudellisista vaikutuksista olemaan? Esitän hyvin tällaisen yleisen makrotason arvion. Meidän kansantaloutemme on 240 miljardia euroa. Jos me nyt kolmen kuukauden ajan siitä päivittäisestä keskiarvosta, 700 miljoonasta, leikkaamme tai joudumme leikkaamaan pois neljänneksen tai kolmasosan, niin käytännössä hintalappu on 15—20 miljardia euroa. USA on tekemässä pakettia, jonka hintalappu on 2 000 miljardia dollaria. Asukasluvut ja valuuttakurssit huomioiden se vastaisi Suomessa 30:tä miljardia. Me olemme suunnittelemassa 15:tä miljardia, joka tietysti — esimerkiksi ottaen huomioon sen, että USA:n terveydenhuolto on neljä kertaa kalliimpaa kuin Suomessa — saattaa olla riittävä ja vastata tuota samaa kokonaisuutta. Tietysti tärkein taso — puhuin äsken yleisestä tasosta — on se ihminen, se yrittäjä, se ammatinharjoittaja, perheenjäsenet siellä. Nyt kysymys on siitä, millä tavalla meidän hallintomme pystyy sen mittavan avun, jota suunnittelemme, kohdentamaan sinne yritystasolle ja ihmistasolle niin, että sen vaikuttavuus, sen hyöty on mahdollisimman suuri ja oikeudenmukainen. Tämä tulee olemaan tämä suuri, suuri haaste tässä koko asiassa.

Mutta niin kuin sanottu, tällä kertaa meillä on 389 miljoonan euron lisätalousarviopaketti, jossa kohdennamme rahoja sekä näihin poikkeusolosuhteisiin että muun muassa THL:lle ja eräisiin tärkeisiin talouselämän kohtiin, muun muassa luoville aloille ja majoituselinkeinoon, mutta kokonaisuutena kysymys tulee olemaan miljardeista euroista.

On arvioitu myös tämän vaikutuksia kuntatalouteen. En rohkene nyt itse mitään tarkkaa sanoa. Kysyimme sitä tänään hallintovaliokunnassa kuntaministeri Paaterolta, mutta itse luulen — käytän tietoisesti sanaa ”luulen” — että kysymys on siitä, että menetämme varmasti miljardin verotuloja ja kulumme ovat miljardin verran suuremmat kuin olisivat muuten, jolloin vaje kasvaa 2 miljardilla. Tämä on jopa vähän rohkeampi tai suurempi arvio kuin minkä Kuntaliitto on esittänyt.

Mutta kannatan voimakkaasti tietenkin tätä lisätalousarviota.

17.59 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! On tärkeää, että hallituksen ensimmäinen lisätalousarvio on nyt käsittelyssä. Resursseja pitää laittaa paljon ja aggressiivisesti mutta, totta kai, myös tarkoituksenmukaisesti viruksen leviämisen estämiseen, seuraamiseen, siltä suojautumiseen ja hoitoon. Mallia voi hakea jo monista maista, jotka ovat kovilla toimillaan saaneet uusien tartuntojen määrän laskemaan. Tämä maksaa, mutta vain tasurahoja verrattuna siihen skenaarioon, ettemme saa epidemiaa taltutettua nopeasti.

Ministerien pitäisi myös välittömästi selvittää ja toimeenpanna suorat yritystuet etenkin pienille ja keskisuurille yrityksille ja näin ollen estää muuten väistämättömiä edessä olevia konkurssseja. Business Finlandille on tullut yrityksiltä tukihakemuksia alle viikossa saman verran kuin normaalisti vuodessa, ja lomautettuja on jo pelkästään Uudellamaalla lähes 100 000. Satsaukset yrityksiin ja niiden työntekijöihin on myös suora sijoitus terveyteen ja

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

tulevaisuuteen, koska kukaan ei halua 90-luvun laman kaltaista itsemurhien aaltoa sekä kaikkia muita laman mukana tulleita inhimillisiä ongelmia.

Myöskään tällaisina poikkeuksellisina aikoina emme saa karsia Suomelle välttämättömistä toimista, kuten laadukkaasta koulutuksesta sekä tutkimustyöstä, sillä ne ovat Suomelle elintärkeitä asioita tulevaisuuden kannalta. Samalla meidän on karsittava ei-välttämättömiä, täysin toissijaisia menoja.

18.00 Heidi Viljanen sd: Arvoisa puhemies! Elämme kriisin keskellä, jonka vakavuus kirkastuu meille päivä päivältä paremmin. Vasta reilu viikko sitten — haluan korostaa, vasta reilu viikko sitten maanantaina — hallitus ilmoitti Suomen olevan poikkeusoloissa. Jo seuraavana päivänä eduskunnalle annettiin valmiuslain käyttöönottoasetukset, ja jo saman viikon perjantaina hallitus ilmoitti yrityksille ja työmarkkinoille suunnatusta tukipaketista sekä lisätalousarvioesityksestä. Lisätalousarvion turvin hallitus haluaa turvata niin ihmisten terveyttä, toimeentuloa ja työpaikkoja kuin yritysten rahoitusta. Yksikään työntekijä tai yritys ei ole syyllinen olemassa olevaan tilanteeseen, siksi tuki on näissä olosuhteissa välttämätöntä.

Tässä hetkessä hallituksella ja meillä täällä eduskunnassa ei ole mitään tärkeämpää tehtävää kuin tukea yhteiskuntamme läpi tämän kovan koettelemuksen. Siihen tarvitaan tietysti rahoitusta mutta myös yhteistyötä, aivan jokaisella sektorilla. On ollut ilo nähdä, millaiseen yhteistyöhön nyt jo monissa asioissa on ympäri Suomea ryhdytty. Korona on meidän yhteinen haaste.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala on tällä hetkellä erittäin kovassa paineessa koronaepidemian vuoksi, erityisesti ne henkilöt, jotka työskentelevät terveydenhuollossa, meidän eturintamassa. Heille tässä kohtaa jo suuret kiitokset ja tsemppin toivotukset. Nyt tälle hallinnonalalle esitetään 43,8 miljoonan määrärahalisäystä. Tällä rahoituksella turvataan se, että pärjäämme parhaalla mahdollisella tavalla tämän epidemia-tilanteen kanssa nyt ja mahdollisesti myös tulevaisuudessa. Myös määrärahalisäys Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenoihin on tärkeä. Näin pystytään lisäämään laboratoriokapasiteettia, ja se puolestaan edellyttää erilaisten tarvikkeiden ja reagenssien hankintaa. On myös huomioitava, että tällaisessa tilanteessa hintataso on valitettavasti kasvussa.

Jatkuva viestintä on poikkeusolosuhteissa keskeistä ajankohtaisen tilannekuvan välittämiseksi kansalaisille. Kansalaisten tulee saada oikeaa ja luotettavaa tietoa, ja tässä kohtaa korostan sanaa ”luotettava”. Siksi viestintään osoitettu määrärahalisäys on tärkeä. Tällä toteutetaan sekä kaikkiin kotitalouksiin jaettava kansalaiskirje että jatkuva viestintä ajankohtaisesta koronaepidemiaan liittyvästä tilannekuvasta kansalaisille. Tähänastisesta viestinnästä ja hyvästä ja selkeästä sellaisesta haluan hallitusta myös kiittää.

On tärkeää, että jatkossa sairaanhoitopiirimme ovat nykyistä paremmin varautuneita vastaavankaltaisiin tilanteisiin. Testauslaitteisiin ja muiden lääkinnällisten laitteiden hankintaan on nyt panostettava. Sekä näihin että Huoltovarmuuskeskuksen menoihin osoitettava 26 miljoonan euron lisäys on tärkeä. Erityisesti suojavarusteet ovat tässä tilanteessa kriittinen hankintakohde. Myös osallistuminen 5 miljoonan euron panoksella rokotteen tutkimus- ja kehittämistyöhön on tärkeää — kuvaa sitä, että tahtotila koronaepidemian kuittamiseksi on selvä.

Arvoisa puhemies! Yritysten tukeminen, työmarkkinoiden turvaaminen ja pikaiset määrärahat sosiaali- ja terveysministeriölle ovat ensimmäisiä ja välittömiä toimia tässä tilan-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

teessa. Lisäbudjetteja tullaan tarvitsemaan kuitenkin lisää. Tiedämme kuntatalouden jo ennestään haastavan tilanteen, ja koronaepidemian vaikutukset kuntien tilanteeseen tulevat olemaan mittavia — kuinka mittavia, sitä me emme tiedä kukaan. Tilannetta kunnissa onkin arvioitava jatkuvasti. On myös oletettavaa, että lähitulevaisuudessa joudumme tekemään rakenteellisia uudistuksia julkisen talouden kestävyuden turvaamiseksi.

Yhtä kaikki, tämä lisätalousarvio pitää sisällään ne ensisijaiset toimet, jotka tässä vaiheessa tarvitsemme luomaan turvaa ja toimintaedellytyksiä haastavassa ja uudessa tilanteessa. Edelleen on paljon kysymyksiä ja epävarmuutta, koskivatpa ne yksittäisiä ihmisiä, yrityksiä tai kuntia. Kysymyksiä tulee joka päivä lisää. Haluan kuitenkin tässä yhteydessä kiittää hallitusta nopeasta toiminnasta ja korostaa sitä, että kriisissäkin toimenpiteiden tulee olla harkittuja eikä hätiköityjä.

18.05 Veronica Rehn-Kivi r: Arvoisa puhemies, värderade talman! Vi står inför en alldeles unik situation då vi i dag tar ställning till en tilläggsbudget som har kommit till på grund av endast en fråga: coronaviruset och dess följder. De nästan 400 miljonerna som nu föreslås är viktiga tilläggsresurser för att stävja både den ekonomiska och hälsomässiga osäkerhet och oro som nu råder. Jag är speciellt glad över tilläggsanslagen till social- och hälsovårdsministeriet och Institutet för hälsa och välfärd, som föreslås få 43,8 miljoner euro.

Att ge tillförlitligt information och upplysning till medborgarna ska stå högt upp på prioritetlistan i rådande situation. Vi ska också satsa på datasystemets funktion och att upprätthålla laboratoriekapaciteten.

Av tilläggsanslaget anvisas 6 miljoner euro för ett omfattande konsortium för forskning som gäller coronavirusepidemin. Anslaget riktas särskilt till utveckling av snabba diagnosmetoder och undersökning av uppkomsten av immunitet. Det är viktigt att anslagen för forskning används till att uppfölja effekten av åtgärderna som görs för att bromsa spridningen av coronaviruset.

Som ordförande för riksdagens vaccingrupp ser jag nu med tillförsikt fram emot att ett vaccin mot coronaviruset snabbt kan tas i bruk.

Arvoisa puhemies! Koronavirusta vastaan kehitetään parhaillaan kuumeisesti myös rokotteita. Hallituksen lisätalousarviossa ehdotetaan, että Suomi tukee rokotetutkimustyötä 4 miljoonalla eurolla epidemiavalmiussinovaatiokoalitiio CEPIn kautta sekä miljoonalla eurolla kansainvälisen rokoteinstituutin IVIn kautta. On tärkeää, että Suomi osallistuu rokotteen kehitystyöhön ja että rokote saadaan kehitettyä mahdollisimman nopeasti. Rokotteen avulla tauti saataneen taltutettua, varsinkin jos ja kun tartuntakierroksia tulee lisää.

Tutkimukseen ja kehitystyöhön kohdistuvat panostukset ovat välttämättömiä. Vain tukemalla tätä työtä voimme olla mukana ennaltaehkäisemässä tautien leviämistä ja olla paremmin varautuneita samankaltaisiin tilanteisiin tulevaisuudessa. Tuen vahvasti hallituksen lisätalousarviota.

18.08 Anders Norrback r: Arvoisa puhemies, ärade talman! Regeringen har presenterat en viktig och nödvändig tilläggsbudget och stödpaket. Tack för det — som från många andra här i dag. Det absolut viktigaste är att trygga sjukvårdens tillgång på resurser. Det är sjukvården och dess personal som står i fronten i vår kamp mot coronaviruset, och här behövs alla insatser som bara kan fås.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Den andra stora utmaningen som följer i den medicinska krisens spår är de ekonomiska effekterna. Likviditetssituationen blir avgörande för många företag, och vi måste på alla sätt se till att företagen får hjälp för att överleva. Samtidigt måste vi också se till att alla medborgares minimiinkomst är tryggad i detta undantagstillstånd. Här ger jag regeringen en stor eloge för att man både reagerar och agerar.

Arvoisa puhemies! Tässä tilanteessa on liian aikaista harkita elvytystoimia. Meidän on ensisijaisesti varmistettava, ettei likviditeettikriisi pahene. Vasta kun olemme päässeet pahimman kriisin yli myrskyn laannuttua, voimme arvioida tilanteen vakavuuden. Voimme kuitenkin varmasti jo tässä vaiheessa todeta, että kansalliset taloudelliset haasteemme tulevat olemaan paljon laajemmat kuin mitä ne olivat ennen pandemiaa. On varmaa, että poikkeustilanne menee ohi jonakin päivänä, ja silloin meillä koittaa paluu uuteen normaaliin. Toivon, että hallitus jo tässä vaiheessa miettii, millä tavoin taloutta ja työllisyyttä lähdetään parantamaan, kun se päivä koittaa.

18.09 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Me elämme tällä hetkellä tilanteessa, joka vaatii kaikilta yhteiskunnan toimijoilta aivan valtavia ponnistuksia, ja tässä salissa on tämän päivän aikana kuultu jo useita hyviä ja hyvin rakentavia puheenvuoroja. Lämpimät kiitokset siitä kaikille kollegoille.

Hallitus on osaltaan toiminut vastuullisesti ja päämäärätietoisesti hyvin nopeastikin muuttuvassa toimintaympäristössä, ja siksi on paikallaan myös kiittää hallitusta jo tähän mennessä tehdystä työstä meidän kaikkien suomalaisten hyväksi. Tämä hallituksen ensimmäinen lisätalousarvio on saatu käsittelyyn nyt ennätysnopeasti, ja siihen sisältyvä talouden tukipaketti on mittaluokaltaan merkittävä ja vastaa tällä hetkellä välittömiin ja akuutteihin tarpeisiin. Samalla siinä ennakoidaan tulevia haasteita, jotka kohdistuvat kansalaisten terveyteen, toimeentuloon, turvallisuuteen, elinkeinoelämän ja yritysten toimintaedellytyksiin.

Hallituksen päämääränä on suomalaisen terveydenhuoltojärjestelmän toimivuuden, viranomaisten voimavarojen sekä suomalaisen työn turvaaminen. Tärkein tavoitteemme on varmistaa hoito kaikille sitä tarvitseville ja toisaalta estää siirtymä lomautusaalloista masatyöttömyyteen. Vaikka monissa perheissä ja kotitalouksissa eletään nyt poikkeuksellisissa oloissa, on arjen sujuvuutta tuettava kaikin mahdollisin keinoin. Kuten aina ennenkin kriisien keskellä, kansalaisyhteiskunnan ja vapaaehtoistyön merkitys on suuri. Antakaamme siis täysi tuki myös sille.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että terveydenhuollon rahoitusta lisätään, sillä sen toimintakyky on varmistettava kaikissa olosuhteissa. Haluan myös itse korostaa terveydenhuollon henkilöstön turvallisuutta. He toimivat tällä hetkellä hyvin vaativissa olosuhteissa raskasta työtä tehden. Oli hienoa kuulla, että Huoltovarmuuskeskuksen varastoja aletaan purkaa ja että sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö ja Huoltovarmuuskeskus yhdessä toteuttavat myös lisähankintoja, jotta tarvittavat hoitotarvikkeet ja suojavälineet riittävät kaikkialla maassa.

Yritysten maksuvalmiuden varmistaminen on nyt välttämätöntä konkurssiaallon välttämiseksi, ja tähän hallituksen mittava paketti vastaa hyvin. Sen lisäksi toimenpiteet yrittäjien toimeentulon turvaamiseksi ovat ainutlaatuisia. Eläke- ja veromaksuihin tehtävien joustojen ohella erityisesti työttömyysturvan ulottaminen yrittäjiin tuo välittömän avun toimeentulonsa täysin menettäville ihmisille. Kiitosta on osoitettu myös talousapupalvelun

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

avaamisesta. Kentällä on valtava hätä ja tiedontarve loputon. Yrittäjien henkinen jaksaminen on nyt todella koetuksella, ja myös siihen tulee suhtautua vakavasti.

Arvoisa puhemies! Kuten me kaikki nyt jo tiedämme, vain viime viikolla valmisteltu lisätalousarvioesitys ei tule riittämään. On erinomaista, että hallitus on selkeästi viestinyt, että jatkotoimia valmistellaan päätöksentekoon. Hallitus on sitoutunut tukemaan kuntia kriisin keskellä. Kunnat vastaavat nyt toiminnallaan siitä, että yhteiskuntamme pyörii ja ihmisistä pidetään huolta. Laajempi arvio kuntatalouden tilasta ja vaadittavista toimenpiteistä on valmisteltava mahdollisimman pian. Pelkkä yhteisöverotuoton kompensointi ei riitä, sillä sen suhteen kunnat ovat jo lähtökohtaisesti hyvin eriarvoisessa asemassa. Siksi kuntakohtainen tarkastelu on tarpeen. Joudumme varmasti puuttumaan myös valtionosuuksiin, jotta kunnissa puolestaan olisi mahdollisuus välttää mittavat lomautukset, irtisanomisista puhumattakaan. Ilman valtion tukea suomalainen kuntakenttä ei kuitenkaan nyt pärjää. Elämä jatkuu tämän kriisin jälkeenkin, ja siksi kunnissa on kyettävä pitämään osaavasta henkilöstöstä huolta.

Ihmisten oikeus toimeentuloon ja sosiaaliturvaan on perustuslaillinen oikeus, josta on pidettävä kiinni myös poikkeusolosuhteissa. Siksi Kelan resursseihin on seuraavan lisätalousarvion yhteydessä kiinnitettävä erityistä huomiota. On odotettavissa, että työttömyysturvan ja toimeentulotuen, sairaus- ja tartuntapäivärahan sekä yleisen asumistuen tarve tulee kasvamaan. Näihin menoihin on varauduttava ja varmistettava hakemusten käsittely. Tämä edellyttää joustoa myös jatkossa omalta järjestelmältämme.

Haluan lopuksi vielä todeta, että tämä kriisi iskee kaikkein kovimmin jo ennestään heikoimmassa asemassa oleviin ihmisiin. Olen huolissani syrjäytyneistä nuorista, yksinäisistä vanhuksista, köyhistä, lastensuojelua tarvitsevista perheistä sekä päihde- ja mielenterveyspotilaista. Kun poikkeusoloissa palveluja joudutaan supistamaan ja resursseja priorisoimaan, meillä on iso vastuu huolehtia, että erityistä tukea ja apua tarvitsevat eivät jää yksin. Me tarvitsemme nyt todella paljon yhteistyötä viranomaisten, valtion ja kuntien ja meidän päättäjien välillä yli puoluerajojen.

Arvoisa puhemies! Oli vaikuttavaa, kuinka nopeasti työmarkkinajärjestöt löysivät yhteisymmärryksen keinoista, joita nyt hallitus panee laajalti toimeen. Aika, jossa elämme, koettelee kansantalouttamme, [Puhemies koputtaa] mutta erityisesti se haastaa kansalaisten henkistä kriisikestävyyttä. Tuota kestävyyttä vaaditaan myös meiltä. Pidetään pää kylmänä ja vedetään yhtä köyttä, sillä tästä selviää.

18.15 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Tilanne on nyt korutonta kertomaa sekä terveyden että talouden näkökulmasta. Nyt hallituksen pitää antaa selkokielisiä ohjeita ja määräyksiä ja kansalaisten noudattaa niitä tinkimättömästi. Sillä pelastetaan nyt ihmishenkkiä.

Lisätalousarviossa kiinnitetään huomiota oikeisiin asioihin, mutta nyt on huolehdittava, että panoksia, joita voidaan irrottaa, suunnataan niin, että vaikutukset ovat mahdollisimman tehokkaita. Tämä kriisi on nyt tullut hoidettavaksi, ja se pitää tehdä.

Hallitus on kertonut 15 miljardin paketista yritysten tukemiseksi. Mitä tämä tarkoittaa käytännössä? Tästä ollaan ymmällä yrittäjäkentässä. Mika Lintilä totesi äsken, että nyt haetaan uusia malleja tukea pieniä yrityksiä. Nyt sille on tarvetta. Tässä esimerkkiviesti Pohjanmaalta: ”Nyt ihmetyttää tämä tuki, mitä yrittäjille on luvattu. Ely-keskus saamassa rahaa, eikä ole muuta tarjota kuin jotain Business Finland -rahoitusta, millä ei ole mitään merkitystä palvelualoille. Huoltoasemayrittäjänä 20 vuotta ja täysin eturintamassa tässä

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

sopassa. Tilanne on se, että kaikki on lomautettu ja aukioloaikoja supistettu. Ei täällä mitään kehitystyötä tehdä, että Business Finland -tukea saisi. Täällä karsitaan kuluja ja ollaan hallitsemattomassa syöksykierteessä. Olisi olettanut puheiden perusteella, että jotain rahallista tukea saisi. Olemme ahdingossa meistä riippumattomista syistä, ja lääkkeeksi tarjotaan velanottoa. Ely-keskus myös luuli viime viikolla, että heillä on jotain tarjottavaa. Tänä — siis eilen, kun asianomainen yrittäjä on asiaa selvittänyt — ”tiedustelun tuloksena: ei siellä mitään ole.” Tällaisia viestejä tulee nyt kaikkialta. En syytä ketään, vaan haen ratkaisuja. Tätä määrärahaa pitää korottaa, ja aivan ensimmäiseksi kehotan vakavasti miettimään perusteita Business Finland -tuelle: jos kriteerinä on kehityshankkeet, niin sitten yrityksen toiminnan sopeuttamisen sillä perusteella, että yritys voi jatkaa toimintaansa äkkipsähdyksen jälkeen, pitää olla nyt yksi kriteerit täyttävä hanke. Toinen viesti puolestaan kertoo, että Finnveran takaaman rahoituksen saaminen vakavaraiselle yritykselle tyssäsi siihen, että yksi pankkiryhmä sanoi, että heillä on vaikeuksia saada Finnveran takauksia. Onko tässä pankkiryhmiä välillä nyt eroavaisuuksia ja pankit eri asemassa Suomessa? Tähän olisi hyvä saada vastaus.

Arvoisa puhemies! Kokoomus on tekemässä lisätalousarvioon täydennysesityksiä siitä syystä, että tilanne muuttuu koko ajan, niin kuin tässäkin salissa on todettu.

Valtiovarainministeriön esityksessä mainittiin, että lisätalousarvioita tulee pian lisää. Tulevissa esityksissä tuleekin huomioida huoltovarmuuteen liittyviä kysymyksiä. Elintarvikkeiden saatavuus on tärkeä osa huoltovarmuutta ja kansalaisten kannalta ykkösasioita. On siis huolehdittava työvoiman liikkuvuudesta tilanteesta, jossa yleistä liikkumista rajoitetaan. Elintarviketuotanto tarvitsee myös ensi kesänä kausityöntekijänsä. Samoin on huolehdittava vielä tiukemmin energiaomavaraisuudestamme, kun kriisin talousvaikutukset ovat pitkät ja talvi tulee, arvoisa puhemies, tulevaisuudessakin säännöllisin väliajoin.

18.19 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa puhemies! Suomalaiset ovat poikkeuksellisen kriisin edessä, ja silloin tarvitaan poikkeuksellista tukea. On todella välttämätöntä, että lisätalousarvio on saatu eduskuntaan. Kiitos sitä hallitukselle, mutta kuten edellinenkin puhuja totesi, niin tilanne elää koko ajan, ja tämä esitys on jo mittakaavaltaan liian pieni. Siksi kokoomus jättää lisätalousarvion vastalauseessa seitsemän muutosta, jotka toivomme hallituspuolueiden huomioivan. Meidän on tästä kriisistä selvittävä, ja se tehdään vain yhteistyössä.

Valtava määrä yrittäjiä on ajautunut kriisiin kassavirran tyrehtyttyä. Ongelmia on kaiken kokoisilla yrityksillä, mutta eritoten pienillä yksinyrittäjillä ja toiminimiyrittäjillä. Siellä tilanne on todella kestävä, eikä varmasti siellä kestä enää monta päivää. Sen takia suoraa tukea on saatava pian. Yrittäjät roikkuvat löysässä hirressä, ja nyt apua tarvitaan. Siksi kokoomus esittääkin vastalauseessaan suoran tuen nostamista 500 miljoonaan euroon. Konkurssiaaltoa on taltutettava kaikin tavoin, ja lisätoimia hallitukselta toivotaan yrittäjyyden ja työpaikkojen pelastamiseksi ja sitten tulevaisuudessa uusien syntymiseksi. Eli tukea kokoomuksen eduskuntaryhmältä varmasti tulee.

Kaikkein olennaisinta tässä akuutissa kriisissä on terveydenhuollon toimintakyvystä huolehtiminen, se on olennaista. Todella vakavia viestejä olen saanut entisiltä kollegoilta, terveydenhuollon ammattilaisilta, että henkilöstöä kehoitetaan säästämään suojaimia ja käyttämään niitä vastoin normaalikäytäntöä tai käyttöohjeita. Hätä on todellinen.

Jos haluamme terveydenhuollon toimintakyvyn ylläpitää ja siitä huolehtia, niin silloin meidän on huolehdittava siitä, että suojavarusteita on riittävästi. Se on ainut keino pitää ter-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

veydenhuollon henkilöstö terveenä ja hengissä. Terveystuonhenkilöstö tarvitsee kaiken tuen, riittävät suojavarusteet ja myöskin ohjeet, miten suojavarusteita käytetään. On tietenkin hyvä sanoa, että tukea tarvitsevat kaikki kriittisillä aloilla toimivat, ja suojaimiakin tarvitaan muualla, mutta nostan tässä nyt terveydenhuoltohenkilöstön.

Haluan tässä sanoa, kun täällä on iloittu siitä, että varmuusvarastot avataan: se on toki välttämätöntä, mutta on sanottava, että on erittäin vakavaa, että varmuusvarastot on jouduttu avaamaan suojavarusteiden ehtymisen takia jo nyt. On hälyttävää, että suojavarusteista on pula jo tässä vaiheessa, kun koronaviruksen arvioitu kuormitus terveydenhuollolle on vasta alkumetreillä, eli tuo epidemian piikki on vasta tulossa, eli tuohon sairastuneiden ja tehohoitoa tarvitsevien ihmisten huippulukemaan on vielä hyvin pitkä matka.

Se, mikä tästä tilanteesta tekee vakavan, arvoisa puhemies, on se, että sosiaali- ja terveysministeriö ei ole vielä tähän päivään mennessä antanut ohjeita suojavarusteiden käytämisestä. Tämän kertoi sosiaali- ja terveysministeriö viime viikonloppuna, eli ollaan askelia jäljessä. Eli nopeasti ohjeet tarvitaan, ministeriön pitää kiireellisesti ohjeistaa suojainten käyttö. Tämä aika, kun varmuusvarastoja käytetään, täytyy käyttää hyödyksi niin, että hankinnat tehdään ja myöskin katsotaan, voidaanko suojainten ja erilaisten laitteiden valmistusta käynnistää Suomessa, jotta me pääsemme vaikeiden aikojen yli. Nuo vaikeat ajat ovat tässä vasta tulossa. Olikin todella erinomaista, että lääkintätarvikkeita koskevat eurooppalaiset standardit asetetaan komission pyynnöstä vapaasti saataville, ja näin myöskin valmistusta on hyvä kiirehtiä. Viime kädessä sitä valmistusta on käynnistettävä valtion määräyksillä.

Sitten hallituksen asiakirjoihin näistä suojaimista, niin täytyy sanoa, että niitä ei tarvita vain sairaanhoitopiireissä, vaan niitä tarvitaan perusterveydenhuollossa, siellä on pulaa, korona-asemilla, niitä tarvitaan kotihoidossa. Pidän aika vakavana, että kotihoitoon tuli ohje käyttää suuojaimia vasta 20.3., kun siellä ovat juuri ne kaikkein vaativimmassa tilanteessa olevat. Eli muistutan tässä, että poikkeustilassa sosiaali- ja terveysministeriö, valtioneuvosto johtaa terveydenhuoltoa, ja ohjeet on pikaisesti saatava kuntoon.

On myöskin huolehdittava siitä, että muu terveydenhuolto toimii, koska jos nyt ihmiset eivät pääse hoitoon ja heidän tilansa heikkenee, niin he sitten kuormittavat päivystystä ja muuta erikoissairaanhoitoa. Sen takia on tärkeää, että perusterveydenhuolto toimii, ja esitänkin, että hallitus kannustaisi ja varmistaisi sen, että kunnat käyttävät esimerkiksi palveluteleitä, että varmasti perusterveydenhuoltoon pääsee.

Ihan lopuksi ilmaisen huoleni siitä, että tässä lisätalousarviossa ei ole voimavaroja Kansaneläkelaitoksen [Puhemies koputtaa] toimintamäärärahoihin. Siellä on nyt jo isot hakemussumat, ja on vaarassa, että etuuksien maksatus viivästyy. Eli vetoan hallituspuolueisiin siitä, että seuraava lisätalousarvio [Puhemies: Aika!] saadaan mahdollisimman pian ja sitten myöskin Kelan toimintamahdollisuudet turvataan.

18.24 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Katsoin tänään Facebook-feediäni matkalla valtiovarainvaliokuntaan. Suru iskee päivityksiä lukiessa. Yksi kirjoittaa: ”Eilen se tehtiin, päätös, joka oli oikea, ainoa mahdollinen mutta äärimmäisen raskas. Yrittäjäpuoliso sulki yksityisyrittäjänä pyörittämänsä ruokalaravintolat. Molemmat ovat kiinni tästä päivästä alkaen toistaiseksi.” Toinen ystävä päivittää parturi-kampaamon näkökulmasta: ”Jos et vielä ymmärrä, mitä vallitsevatkin rajoitukset tarkoittavat yrittäjäperheelle, voin avata sen veran, että mikäli puolisoni ei voi harjoittaa yritystoimintaansa, pelkkä kolmen kuukauden sulkua aiheuttaa jo 10 000 euron velan, eikä tässä puhuta menetetyistä ansiosta vaan ihan

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

puhtaasti niiden yrityksen juoksevien kulujen maksuista. Liiketoimintasuunnitelmassa kävimme läpi uhkakuvia, tätä emme osanneet ennustaa.” Kolmas yrittäjäystävä perustaa kosmetiikka-alan yrittäjänä verkkokauppaa, myy kurseja ja lahjakortteja tulevaan, koettaa keksiä keinoja, joilla selvitä korona-ajan yli. Neljäs on esittävä taiteilija, joka on vetäytynyt mökille odottamaan aikaa, jolloin voisi palata töiden ja palkan piiriin, viides matkailualan freelancer, jonka kaikki työt lähitulevaisuudessa on peruttu.

Arvoisa puhemies! Tämä kriisi kohtaa aiempia kriisejä enemmän omaa sisämarkkinaamme ja sen palvelualoja. Tämä ei valitettavasti poista sitä tosiasiaa, että taluskriisi on käsillä myös kansainvälisillä markkinoilla. Toimia yrittäjien tueksi on hallitus päättänyt jo monta. Tämä lisätalousarvioesitys sisältää niitä, samoin kuin kokonaisuudessaan 15 miljardin euron talouspaketti. Business Finlandin yritysten kehittämishankkeiden ja ely-keskusten kautta jaetaan erilaisille yrityksille tukea kriisistä selviytymiseksi. Ely-keskusten tuki on nimenomaan talous- ja maksuvaikeuksissa oleville yrittäjille, mitä edustaja Sankelo kysyi. Samoin Business Finlandin 127,5 miljoonaa euroa on tuotantoketjujen häiriöiden paikkaamiseen. Myös sosiaaliturvan muutoksien ja yrittäjien työttömyysturvan kautta on tarkoitus helpottaa freelancereiden, taiteilijoiden ja pienyrittäjien arjen toimeentuloa.

Monen palveluyrityksen kulueristä vuokra on suurin. Toivon todella, että tässä vuokranantajat suuresta pieneen katsovat yhteistä etua ja ovat valmiita vuokrahelputuksiin. Monen yrityksen kassavirta on myös vähissä, jolloin tärkeäksi voi nousta se, että voi laskuttaa tähän mennessä tehdyn työn, vaikka laskutuspäivä olisi sovittu kauemmaksi tai urakan loppuun. Näissä pienissä toimissa toivon isojen toimijoiden kulkevan edellä.

Seuraava lisätalousarvio tarvittaneen myös pian, sillä tähän valmisteluun ei Kelan ja kuntien taloustilanteen helpottaminen ole vielä ehtinyt mukaan. Kunnilla on tärkeä rooli pitää yllä palveluita myös poikkeusaikana, tukea alueen yrittäjiä ja toimia vastuullisena työnantajana. Kunnat ovat toki keskenään erilaisessa asemassa vastaamaan koronan tuomiin haasteisiin, mutta toivon hallituksen tavoin, ettei lomautuksia tarvitsisi tässä kohtaa käynnistää. Henkilöstöltä varmasti löytyy joustoa siirtyä tukemaan toimialoja tai tehtäviä, joissa työntekijöitä puuttuu kasvaneesta paineesta johtuen, esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhoidon tehtävissä.

Lisätalousarvion ydinasioita ovat lisäykset sosiaali- ja terveysministeriön alaisiin koronaviruksesta aiheutuneisiin kiireellisiin menotarpeisiin: Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle 12,8 miljoonaa euroa muun muassa tiedotukseen ja tutkimukseen koronan leviämistä ehkäisevien toimien vaikuttavuudesta, kansainväliseen rokotetutkimukseen 5 miljoonaa euroa, tartuntatautien valvontaan 26 miljoonaa euroa sairaanhoitopiireille sekä Huoltovarmuuskeskukselle, jonka rahoitustarve hintojen noustessa valitettavasti vain kasvaa. Esitettyä lisätalousarviota tarvitaan kipeästi ja kiireesti.

18.29 Joakim Strand r: Arvoisa puhemies, värderade talman! Ensinnäkin kiitos hallitukselle erinomaisesta lisätalousarviosta. Näitä tulee varmasti lisää lähiaikoina.

Ett varmt tack till regeringen för en utmärkt tilläggsbudget.

Siitä täytyy sanoa, että harvoin mikään hallitus on näin lyhyessä ajassa tehnyt näin paljon isoja päätöksiä. Tässä kun peräänkuulutetaan päätöksiä, niin niitä kyllä on tehty ja lisää niitä tulee. Kiitos kaikille, myös oppositiolle, siitä hyvästä yhteistyöstä ja yhteishengestä, mikä tässä talossa on ollut.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Halusin sen verran ottaa koppia tuosta, kun kollega Sankelo puhui hyvin Business Finlandista. Siitä olen pitkälti samaa mieltä, että nyt olisi tärkeää, kun Business Finland käsittelee näitä hakemuksia, että katsotaan myös sitä, minkätyyppisiä investointeja nämä yritykset ovat viime vuosien aikana tehneet, koska nyt on kyse selviytymisestä. Ei voi vaatia, että nyt hirveästi innovoidaan keskellä tätä kriisiä, juuri niin kuin sanoi kollega Sankelo, joka myös hyvin tuntee pohjalaisen ja vientirannikon yrityskentän — nyt täytyy oikeasti selvittää, tarvitaan rahaa sinne yritystilille.

Det är viktigt att man också från Business Finlands synvinkel tar i beaktande sådana investeringar som har gjorts under de senaste åren och inte kräver att man nu mitt i krisen, när det handlar om att överleva, innoverar så hemskt mycket.

Sen aika tulee kyllä myöhemmin sitten, kunhan tästä akuutista kriisistä selvitään, mutta sen takia onkin hienoa, että tässä on nyt pitkälti toistasataa miljoonaa myös Business Finlandille.

Vi har stora satsningar på Business Finland i denna tilläggsbudget och mera kommer det säkert i framtiden.

Lisää tulee myös jatkossa.

18.30 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa puhemies! Aivan ensimmäiseksi kiitokset hallitukselle tästä todella tarpeellisesta lisätalousarviosta, ja aivan kuten edustaja Strand tässä edellä totesi, tuskin mikään hallitus sotien jälkeen on näin lyhyessä ajassa tehnyt näin merkittäviä päätöksiä kuin mitä Marinin—Kulmunin punamultahallitus nyt. Ja kiitos näistä päätöksistä myös oppositiolle ja siitä opposition antamasta tuesta. Tässä kriisissä tarvitaan nyt kansallista yhtenäisyyttä.

”Tukinainen” tuolta Lapista laittoj tänään viestiä ja toivotti voimia kaikille päättäjille, ja hän totesi, että olette kohtuuttomassa tilanteessa: joudutte pohtimaan sitä, kuollaanko tässä koronaan vai kuollaanko tässä konkurssiin. Mielestäni hallitus on valinnut yhdessä opposition kanssa aivan oikean tien: tässä mennään nyt kansanterveys edellä, mutta myös nämä konkurssit on nyt pyrittävä välttämään kaikilla mahdollisilla tukitoimilla tuonne yrityksille, ja olen vakuuttunut, että tämän lisätalousarvion ja myös muiden tulevien tukitoimien avulla tästäkin tilanteesta selvitään. Meidän täytyy nyt varmistaa yritysten toimintaedellytykset ja niitten rahoitus tässä akuutissa kriisissä. Kaikki on tehtävä sen eteen.

Olen huolissani siitä, että niin kuin tämä koronakriisi ei riittäisi, niin samaan aikaan meidän valtioon, meihin päättäjiin pyritään vaikuttamaan netin, sosiaalisen median kautta myös disinformaatiolla. Olen valittaen lukenut esimerkiksi nyt tuolta Twitteristä ja muista somen kanavista, kuinka siellä esiintyy väitteitä, että vaikka rajat on laitettu kiinni, niin ne vuotaisivat tällä hetkellä kuten seula ja Suomeen saapuisi turvapaikanhakijoita valtavia määriä tälläkin hetkellä. Tällaiset väitteet eivät yksiselitteisesti pidä paikkaansa, ja jokaisen vastuullisen poliitikon tehtävänä on torjua tällainen disinformaatio. Sen jälkeen, kun hallituksen rajoittamistoimet astuivat 19.3. voimaan, meille on saapunut tähän maahan yksi turvapaikanhakija, joka on mahdollisesti jostain valtakunnan rajan ylittänyt. Ja toivon todella tässä koko tältä salilta sitä yhtenäisyyttä, että me puhumme faktoilla, koska faktat,

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

avoin tiedonvälitys ja totuudessa pysyminen ovat niitä asioita, jotka varmistavat sen kansakunnan yhtenäisyyden ja sen, että tästäkin vaativasta kriisistä yhdessä selvitään.

18.33 Anna-Kaisa Ikonen kok: Arvoisa puhemies! On vastuullista varata rahaa pahojen päivien varalle. Nuo pahat päivät ovat täällä tänään. On oikea hetki tehdä riittäviä kohdennettuja lisäyksiä, jotta Suomi ja suomalaiset selviävät tästä kriisistä. Nyt tarvitaan hyvää, avointa viestintää, rajoituksia ihmisten suojaksi ja turvaksi, toimivaa terveydenhuoltoa ja pelastuspakettia yrityksille, jotta terveet yritykset eivät kaadu ja ihmiset menetä työpaikkojaan ja toimeentuloaan.

Lähden ensin liikkeelle sotesta. THL:n riittävä resursointi on olennaista, jotta meillä on jatkuvasti riittävä ja oikea tilannekuva ja tietopohja. Taudin etenemisen hallintaan tarvitaan niin ammattilaisten kuin kansalaistenkin käyttöön jatkuvasti ajantasaista tietoa epidemian ehkäisystä, taudin leviämistilanteesta ja sen hoidosta. Ihmisiä on myös osattava ohjata oikean lisätiedon ääreen. Voisiko nyt ajatella valtakunnallista kampanjaa neuvontanumeroista, jotta hätänumero 112 ei tukkeudu?

Rahoitusta tarvitaan terveydenhuollossa myös riittävään testauskapasiteettiin, suojava-rusteiden hankintaan, hoitoon ja erityisesti tehohoidon turvaamiseen. Varsinkin sairaalahoitoa tarvitsevien potilaiden sekä terveydenhuollon ja vanhustenhuollon ammattilaisten testaaminen kaikissa tilanteissa on varmistettava. Samoin suojava-rusteita on hankittava niin, että ne riittävät sekä erikoissairaanhoidon että perusterveydenhuollon tarpeisiin sekä esimerkiksi kotihoidossa olevien ikäihmisten ja muiden riskiryhmään kuuluvien parissa työskenteleville. Myös niiden oikea käyttö on ohjeistettava.

Kriisi on osoittanut, että yhteiskuntamme on riippuvainen monista kaukanakin tuotettavista tarvikkeista ja varaosista ja kriisin aikana niiden saatavuus heikkenee ja hinta nousee. Toivon, että tässä tilanteessa kyettäisiin nostamaan suomalaisten yritysten tuotantoa ylös, jotta turvaamme riittävän omavaraisuuden ja huoltovarmuuden myös tällä puolella. Suojautumiseen liittyen pidän myös hyvänä, että rokotteen tutkimus- ja kehittämistyöhön on tässä lisätalousarvioesityksessä varattuna rahoitusta.

Kokoomus esittää myöskin poikkeusolojen liikkumavaraksi poikkeusoloihin liittyvien ennalta yksilöimättömien menojen lisäyksen tuplaamista, jotta kriisiä kyetään hoitamaan joustavasti. Toki tällainen lisäys edellyttää eduskunnan informoimista rahojen käytöstä, mutta se tuo tarvittavaa liikkumavaraa ja joustavuutta nopeaan tilannetarpeeseen.

Haluamme myös muistuttaa palvelusetelien tarjoamista mahdollisuuksista. Taudilta suojautuvia, kotiinsa jääviä ikäihmisiä ja muita riskiryhmiin kuuluvia tulisi tukea palvelusetelillä, jolla on mahdollisuus hankkia esimerkiksi kotiinkuljetuspalveluita lääkkeille ja ruualle. Kuntien tulisi myöntää seteleitä heille, joilla ei muuten ole edellytyksiä saada apua kotiin.

Tämän sotien lisäksi kuntakentässä tulisi varautua myöskin opetuksen puolen tarpeisiin. Käytän toisessa pykälässä siitä erikseen puheenvuoron, joten en syvenny siihen tässä yhteydessä enempää, mutta otan esiin ihan laajemminkin kuntien selviytymisen tehtävistään. Se on nimittäin kriittisessä tilanteessa tällä hetkellä. Kuntaliitto arvioi, että kuntien taloustilanne tulee heikkenemään jopa 1,5 miljardilla eurolla menojen kasvaessa ja tulojen romahtaessa tässä kriisitilanteessa. Jos kuntakenttä oli jo valmiiksi poikkeuksellisen vaikeassa tilanteessa, niin nyt näkymät vasta ovatkin vaikeat. Kuntien velvoitteita on arvioitava uutta tilannetta vasten, ja kaikkiaan selvää on, että kunnat tarvitsevat nopeasti kriisipaketin.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Lisäresursseja tarvitaan myös turvallisuuteen, koska poliisin tehtävät voivat poikkeusoloissa lisääntyä nopeasti. Samoin pelastuslaitoksille tulee todennäköisesti aiheutumaan lisämenoja, ja niihin tulee varautua, ja siksi nämä tulee ottaa tulevissa talousarviotarpeissa huomioon. Myös taide- ja kulttuuriala ja urheilu- ja liikunta-ala on muistettava. Tilanne heijastuu niihinkin voimakkaasti. Eli oikeastaan tämä ulottuu hyvin laajasti kaikille yhteiskunnan sektoreille.

Arvoisa puhemies! Vielä viimeiseksi haluan nostaa esiin yhden kaikkein kriittisimmistä kysymyksistä terveyden ohella, nimittäin kysymyksen yrityksistä. Kokoomus esittää merkittäviä korotuksia eli hallituksen esittämää 200 miljoonan euron lisämäärärahaa korotettavaksi 500 miljoonan euroon yritysten tukemiseksi. Nyt tarvitaan riittävän vahvoja ja merkittäviä tukitoimia, jotta niillä on vaikutusta. Ongelmia on kaikenkokoisilla yrityksillä, ja siksi on tunnistettava eri kokoisten ja eri alojen yritysten erilaiset tilanteet ja tarpeet unohtamatta myöskään yksinyrittäjiä ja toiminimiyrittäjiä. Terveitä yrityksiä ei saa päästää kaatumaan. Ihmisten työpaikat ja toimeentulo on pyrittävä turvaamaan ja auttamaan yritykset vaikean ajan yli.

18.38 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Ikoselta viisaita sanoja ajatellen sitä, miten pystymme tukemaan yrityksiä, mutta tämä on niin poikkeava tilanne ja erilainen kriisi kuin mitä meillä on ollut, että emme ole tietyllä tapaa voineet varautua. Meidän pitää pystyä tässä huomaamaan yrittäjät, meidän pitää pystyä huomaamaan palkansaajat, sitten meillä on tämä kuntasektori, josta Ikonen myös mainitsi, eli tämä koko suuri paketti on toisaalta ehkä täysin semmoinen tuntematon kuitenkin, mihin ei olla pystytty varautumaan, niin kuin sanoin, ja tilanteet vaihtelevat päivittäin.

Lisäksi kun seurataan, mitä tapahtuu naapurimaissa, mitä tapahtuu Euroopassa, Kiinassa, Yhdysvalloissa, minkälaisia toimia kukin tekee tai mitä näissä kaikissa maissa tapahtuu ja mihin suuntaan he menevät, niin niitä pitää tietysti tarkalla silmällä myöskin arvioida.

Uskon, että tähän saliin tulee vielä monta — valitettavasti monen monta — lisätalousarviota, ja varmasti hallitus joutuu myös tarkkaan miettimään, missä vaiheessa niitä antaa, ja valmistautumaan siihen ja sillä tavalla miettimään myös seuraavia askeleita.

Tarkemmin ottaen en tietysti tiedä, mitä kaikkea kokoomus tulee nyt esittämään — tuossa osa tulikin — mutta varmasti nekin ovat sellaisia, jotka hallitus sitten tulee osaltaan arvioimaan ja miettimään, onko siellä sellaisia esityksiä, joiden avulla pystyttäisiin jo varautumaan tulevaan entistä paremmin.

Se, mistä olen huolissani tietysti näiden yritysten ohella, on tämä kuntien tilanne. Me aina vetoamme ja hallitus vetoaa kuntiin, että mitä siellä tehdään ja miten siellä toimitaan, mutta se pelkkä vetoaminen ei tietysti riitä, kun siellä päätöksentekoon tulee asioita, joihin on myöskin kunnissa reagoitava. Koska me monet kuntapäätäjänä tiedämme, että niihin on reagoitava sitten nopeasti, niin tässä talossa yritämme tietysti kaikilla tavoin huomioida myöskin kunnat.

Tämä on varmasti vuosikymmeniin pahin kriisi, mitä on ollut. Siksi meiltä edustajilta toivotaan, että pystyisimme valmistautumaan mahdollisimman hyvin ja antamaan vastauksia kansalaisille, mutta ainakin itse on todettava, että tällaista palauteryöppyä ja tällaisia kysymyksiä ja esityksiä kansalaisilta ei ole minkään asian puolesta tällä kaudella vielä tullut kuin nyt tulee. Niitä tulee somen kautta, niitä tulee sähköpostissa, tulee soittoja, ja kaikkiin emme pysty osaltamme vastaamaan vaan yritämme kaivaa tietoa ministeriöiltä ja hallitukselta ja kaikista mahdollisista lähteistä. Ihmisillä on todella kova tiedontarve. Se kos-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

kee niin yrittäjiä kuin se koskee henkilöitä, jotka saattavat joutua lomautetuksi tai jopa irtisanotuksi. Eli nyt tietyllä tavalla tarvitaan valmistautumista mutta sitten tarvitaan myöskin meiltä malttia. Me pystymme rauhassa katsomaan näitä esityksiä ja niitä täällä hyvin myöskin käsittelemään.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan todeta myös sen, että kyllä tässä vääjäämättä tulee itse miettineeksi, kuinka suuri alijäämä Suomen valtion budjetissa tulee tänä vuonna olemaan. Se on tietysti sinänsä sellainen asia, mitä ei pidä tuijottaa nyt, kun kriisiä ratkaistaan, ollaan siinä kriisissä, mutta niin kuin sanoin, niin pitää katsoa eteenpäin ja on valmistauduttava ja myös se tilanne on koko ajan pidettävä mielessä, miten sitten, kun tämä kriisi tästä selviää, miten me pääsemme mahdollisimman nopeasti mukaan siihen toivottavaan kasvuun, mitä tulee tapahtumaan, ja millä tavalla myöskin valtion budjetti saadaan sitten osaltaan myöhemmin tasapainotettua.

Meillä on edelleen tarve monenmoisille uudistuksille. Viime kaudella puhuttiin paljon reformeista. Se tarve näille uudistuksille ei ole kadonnut mihinkään, ja uskon, että tämä kriisi osaltaan tulee myöskin vauhdittamaan sitä tarvetta niiden muutosten aikaansaamiseksi.

18.42 Joonas Könttä kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä lisätalousarviokeskustelussa painopiste tulee olemaan tietysti talouskysymyksissä, mutta haluan todeta tähän alkuun kuitenkin, että terveys on kaiken a ja o ja terveys on ykkönen hallituksella tämän kriisin hoidossa. Mutta meidän pitää nähdä kuitenkin vastuullisina päättäjinä tulevaisuuteen, aina vuoteen 2030 ja siitä eteenpäin, ja tämä lisätalousarvio, hallituksen esittelemä tukipaketti, on eräänlainen silta tämän kriisin yli. No, haastavaa tässä on tietysti se, että kukaan ei tiedä, kuinka kauan tämä kriisi kestää, joten sen sillan pituutta on käytännössä mahdoton vielä arvioida, mutta ehkä nyt kysymyksessä on kuitenkin peruskivi sille.

Arvoisa puhemies! Erityisesti kriisin alkuvaiheessa matkailu- ja ravintola-ala on isoissa ongelmissa. Edelleen vuokrat juoksevat, henkilöstökulut juoksevat, mutta kassavirta on nolla. Tämä on iso haaste tässä alkuvaiheessa, ja sen takia meillä on nyt esitelty tukitoimia, mutta on totta, että varmasti lisää tarvitaan. Siitä olen tyytyväinen, että hallitus on kyennyt nopeisiin päätöksiin ja esittelee niitä aina, kun uusia toteuttamiskelpoisia tukia tai muita helpotuskeinoja on tehty. Ja siitä kiitos myös oppositiolle, että oppositio tämän yhteisen kriisin edessä monella tapaa kirittää hallitusta. Kiitän opposition edustajia siitä, että sieltä tulee konkreettisia ehdotuksia. Sitten ministeriöissä voidaan selvittää, ovatko ne aidosti sellaisia, jotka saadaan toimimaan, vai eivät, mutta siitä kirittäjän roolista — vaikkakin tässä ollaan nyt erittäin monella tapaa samassa rivissä ja samassa rintamassa — kiitän oppositiota ja myös niistä ehdotuksista, mitä sieltä on tullut.

On selvää, että esimerkiksi myös sinne vuokrapuolelle, joka on iso kuluerä monelle pienelle yritykselle tai yrittäjälle, pitäisi saada nyt helpotusta, ja paitsi että valtio voi siinä auttaa, vetoaisinkin kyllä myös näihin isoihin kiinteistöhallinnointirahastoihin ja muihin yhtiöihin ja toivoisin, että he huomioisivat tämän kriisin, mikä näillä monilla pienillä yrityksillä on, ja näkisivät hieman kauemmas siinä, onko se tällaisen isonkaan yhtiön etu, että vuokralainen ei pysty maksamaan vuokriaan ja sitten vähän ajan päästä ei ole ollenkaan vuokralaista, joka siellä sitä vuokraa maksaisi. Eli tässä toivoisin kyllä sitä yhteishenkeä ja vastuunkantoa myös näiltä isoilta toimijoilta, vaikkapa erilaisten kauppakeskusten omistajilta.

Mitä tulee sitten Suomen talouteen — edustaja Ovaska aivan oikein tässä aiemmin maalasi tulevaisuudenkuvaa siitä — niin kyllähän meillä on edessä myös jälleenrakentaminen

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

ja sen jälkeen talouden tasapainottaminen. Ne fundamentaalit ongelmat meidän järjestelmässämme eivät ole kadonneet minnekään. Ne on nyt laitettava ehkä vähäksi aikaa sivuun, mutta ne tulee muistaa ja pitää mielessä, koska entistä enemmän me tulevaisuudessa tarvitsemme paitsi joustoa myös sellaisia rakenteita, jotka erilaisiin kriiseihin reagoivat entistä nopeammin. Ei tämä kriisi tule olemaan viimeinen. Tästä päästään kyllä yli ja eteenpäin, mutta aina ihmiskunnan historiassa tulee uusia kriisejä, ja niistä päästään kyllä yhteistyössä, niin kuin on tässä maassa aina tehty, myös kohti parempia aikoja.

Toivoisin, että sitten kun mennään tällaisiin konkreettisiin elvytystoimiin, me kykenemme löytämään riittävästi myös sellaisia hankkeita, jotka paitsi silloin rakennusvaiheessa tuottavat työllisyyttä myös kauemmas tulevaisuuteen olisivat hyvinkin työllistäviä. Ja tämä lisätalousarvio on nyt ensiaskel paitsi tässä terveydenhuollon kustannusten huomioidmisessa myös ikään kuin ensimmäisissä tukitoimissa. Mutta näitä valitettavasti nyt tarvitaan liikaa, ja kaikki ideat oppositiosta toivotamme kyllä tervetulleiksi. Se tapa ja tyyli, jolla tässä on ikään kuin isosta kuvasta oltu samaa mieltä, vaikka joistain politiikkakysymyksistä ehkä esitetty eriäviä mielipiteitä... Minusta tämä iso kuva on nyt kunnossa tässä maassa ja tässä salissa. Me ymmärrämme siirtää semmoisen päivänpoliittisen kinastelun sivuun ja keskittyä todellisiin asioihin. Minä olen varma, että kyllä tästä selvitään, ihan niin kuin pääministerikin on sanonut.

18.47 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Monessa suomalaisessa yrityksessä on nyt todella vakava tilanne. Usea pieni yritys, niin kuin isompikin yritys, käy jopa eloonjäämiskamppailua. Siksi tässä tilanteessa on äärimmäisen tärkeää, että me päättäjinä huolehdimme, että ne yritykset, joissa tämä koronavirus ei ole aiheuttanut muuta toimintaa kuin sen, että on täytynyt tehdä suojaamisratkaisuja, ehkä etätyöratkaisuja, pystyisivät jatkamaan liiketoimintaansa mahdollisimman normaalisti ja sitä kautta pitämään myös Suomen talouden rattaita pyörimässä. Meidän tulee myös huolehtia siitä, että huolimatta välttämättömistä rajoituksistakin, jotka liittyvät tähän liikkumiseen, me pystyisimme avaamaan reittejä myös sille, että yritykset saisivat työntekijöitä, jotta se liiketoiminta voi pyöriä.

Mutta suurin huoli meillä varmasti on niistä tuhansista ja taas tuhansista suomalaisista yrityksistä, erikokoisista yrityksistä, joissa kassavirta on tyrehtynyt joko lähes kokonaan tai pahimmassa tapauksessa aivan kokonaan. Toiminta on seis, kulut juoksevat, eikä tähän epävarmuuteen ole oikein antaa vastausta. Meillä kaikilla on sama tilanne, että me emme pysty täällä salissa tietämään, kuinka pitkään tämä kriisi tulee jatkumaan. Jos meillä olisi siitä edes jotakin aavistusta, olisi paljon helpompi antaa vastauksia niihin kysymyksiin, joita meillekin esitetään, ja sama epävarmuuden tilanne — ja voi sanoa, että vielä paljon pahemmassa tilanteessa, kun tulot ovat pysähtyneet ja talous on ajautunut kriisiin — on monessa yrityksessä. Siellä tehdään nytten välttämättömiä toimia, joilla yritetään pelastaa yrityksen liiketoiminnan jatkuminen, kun tämä kriisi on ohi, ja vaikka meidän näkökulmasta lomautukset ovat aina ikävä asia sinänsä, niin tässä tilanteessa on luonnollisesti parempi, että määräaikaaisesti lomautetaan henkilöstö ja valtio sitten tulee näitä työntekijöitä vastaan omavastuupäivien poistolla tai vähentämisellä ja tätä kautta huolehditaan siitä, että terve suomalainen yritys ei ajautuisi kuitenkaan konkurssiin tässä kriisitilanteessa. Meidän päättäjien tehtävä on nyt huolehtia siitä, että omalta osaltamme teemme kaikkemme, että yksikään terve suomalainen yritys ei ajautuisi konkurssiin, ja sen takia haluan kiittää — vaikka täällä ei tällä hetkellä ole paikalla ministereitä — erityisesti hallitusta nopeasta reagoimisesta.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Tässä lisätalousarviossa pääpaino on nytten yritysten rahoitustilanteen helpottamisessa ja nimenomaan määrärahoilla Business Finlandille ja ely-keskuksille, jotka antavat näitten määrärahojen turvin suoraa tukea pääosin pienille ja keskisuurille yrityksille. Sitten erikseen on olemassa rahoituspaketti, jolla Finnvera pystyy nykyistä suuremmalla osuudella takaamaan yritysten lainoja aina 80 prosenttiin saakka tässä tilanteessa, mutta tässä lisätalousarviossa pääpaino on nyt nimenomaan sillä määrärahalta, joka lisätään, 150 miljoonaa euroa, Business Finlandille tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen yrityksissä tässä tilanteessa. He ovat luoneet jo valmiin tuotteen, ja sitä on jo pystynyt hakemaan ennen kuin tätä määrärahaa on myönnetty, ja hakemuksia on tietojemme mukaan tullut runsaasti. Se kertoo, että tuote sinänsä on suurin piirtein oikea varmasti, koska kysyntää on, mutta tämä tuote kohdistuu osakeyhtiöihin, pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, ja sitten ely-keskuksille ollaan esittämässä 50:tä miljoonaa kehittämishankkeiden tukemiseen, ja tämä raha kohdistuisi sitten pieniin yrityksiin, muihinkin kuin osakeyhtiömuotoisiin, eli toiminimellä ja henkilöyhtiömuodossa toimiviin, kaikkein pienimpiin yrityksiin. Se, mikä on vielä kysymysmerkki, on se, minkälainen rahoitustuote ja avustustuote tämä ely-keskusten jakama raha on, mutta äärimmäisen tärkeää on, että mahdollisimman pian saisimme tämän tuotteen käyttöön ja että se olisi semmoinen, että se pystyisi vastaamaan tähän äärimmäiseen hätään, joka nyt on näissä kaikista pienimmissä yrityksissä. Siellä on kysymys yrittäjän toimeentulosta, jokapäiväisestä leivästä mutta myös työntekijöitten toimeentulosta.

Haluan myös ottaa, [Puhemies koputtaa] arvoisa puhemies, tässä lopussa esille tilanteen, joka on erittäin huolestuttava. Moni pieni ja keskisuuri yritys on nyt joutunut maksuvaikeuksiin sen takia, että he toimivat isompien yritysten, suuryritysten alihankkijoina, [Puhemies koputtaa] ja nämä suuret yritykset ovat laittaneet maksuhanat kiinni tämän tilanteen selviämiseen saakka. [Puhemies: Aika!] Nyt pitäisi huolehtia myös, että kaikki yritykset saisivat maksut pyörimään, jotta nämä eivät ajautuisi sen takia ahtaaseen tilanteeseen.

18.53 Johannes Yrttiäho vas: Arvoisa puhemies! Koronaviruksen leviämisen estämisessä on ryhdytty toimiin, jotka rajaavat monella tavalla kansalaisten perusoikeuksia. Taustalla ovat asiantuntija-arviot siitä, että terveydenhuollon kapasiteetti joutuu koronan leviämisen myötä ehkä jopa liian lujille. Olisi syytä tunnustaa, että sosiaali- ja terveydenhuollon resurssien pitkään jatkunut heikentäminen ja julkisten palveluiden yksityistäminen ovat keskeinen syy sille, ettei terveydenhuollon kapasiteettiin voida nyt aivan täysin luottaa. Kyse ei ole vain suojarusteiden riittävydestä, josta paljon puhutaan. Henkilöstön palkkakehitys on ollut heikkoa, henkilöstöpula on pahentunut ja työ käynyt jatkuvasti raskaammaksi. Töitä tehdään olosuhteissa, jotka ovat yhä useammin suorastaan vaaralliset, siis muutoinkin kuin tämän akuutin tartuntataudin vuoksi.

Sote-alan työvoimasta 90 prosenttia on naisia. Alan palkat ovat vastaavan koulutustason miesvaltaisia aloja huomattavasti matalampia. Kuntasektorilla säännöllisen työajan keskiansioiden kehitys on ollut yksityistä sektoria ja valtiota merkittävästi heikompi. Lähihoitajan tehtäväkohtainen palkka on 2 095 euroa ja sairaanhoitajan tehtäväkohtainen palkka 2 445 euroa. Nämä palkat eivät vastaa työn vaativuutta. Hoitoala tarvitsee nyt ja tulevaisuudessa ammattiin soveltuvia osaajia. Alan houkuttelevuus on laskenut, ja alalta siirtyään muihin tehtäviin ja ulkomaille. 320 000 koulutetusta 72 000 työskentelee muualla, ja näistä 40 000 työskentelee täysin toisella alalla.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Arvoisa puhemies! Julkisen sektorin työehtosopimusneuvottelut ovat käynnissä. Tehyn ja SuPerin tavoitteena on vientialojen 3,3 prosentin palkankorotusten lisäksi erillinen palkkatasa-arvo-ohjelma. Tavoitteena on palkkojen korottaminen vuodessa 1,8 prosenttia miesvaltaisia aloja enemmän 10 vuoden ajan. Vaatimus on palkkojen jälkeenjääneisyys ja työolot huomioiden todella maltillinen. Tasa-arvo-ohjelma maksaisi valtiolle 100—150 miljoonaa euroa vuodessa. Summa ei ole suuri, kun katsotaan niitä taloudellisia panostuksia, joita hallitus on nyt käynnistänyt ja käynnistämässä. Tästä paljon puhutusta 15 miljardista hoitajien palkkojen korottamiseen vaadittu summa olisi alle prosentti.

Esimerkiksi Uusi-Seelanti on päättänyt nostaa naisvaltaisen sote-alan palkkoja siten, että kokoaikaisen työntekijän vuosiansiot nousisivat noin 3 000 euroa vuodessa. Kokonaiskustannukset ovat noin 1,3 miljardia euroa. Saksassa on maaliskuussa 2019 päätetty nostaa julkisen sektorin kaikkia palkkoja 8 prosenttia, vähintään 240 euroa kuukaudessa. Lisäksi osapuolet sopivat nostavansa hoitajien peruspalkkaa 120 eurolla, jolla halutaan lisätä alan vetovoimaa. Koulutetut hoitoalan työntekijät saivat lisäksi vuoden 19 alusta 50 euroa ja tämän vuoden alusta vielä lisäksi 50 euroa. Tämän Saksan paketin kustannusvaikutus on 7 miljardia euroa.

Arvoisa puhemies! Olisikin tärkeää, että myös Suomessa valtiovalta vaikuttaisi voimakkaasti osana koronakriisin ratkaisemista sellaisen hoitajien palkkaratkaisun puolesta, jolla heidän oikeutettuja vaatimuksiaan voidaan viedä eteenpäin. Jo seuraavalla lisätalousarviollla olisi osoitettava tähän riittävät rahat. Viisasta olisi myös osoittaa tuntuva tilapäinen palkankorotus koronakriisin etulinjassa työskenteleville.

Hallituksen antamat asetukset mahdollistavat sote-alan henkilökunnan oikeuksiin puutumisen, jos se on kriisin ratkaisemiseksi välttämätöntä. Tulossa on ilmeisesti edelleen myös työvelvoitetta koskeva soveltamisasetus. Paineet ovat kovat ja ne kasvavat. Esimerkiksi Espanjasta on raportoitu hoitajien kohtaamien paineiden johtavan jopa sotaoloissa syntyviin traumaperäisiin stressihäiriöihin. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön jakamisesta on nyt huolehdittava riittäväillä palkankorotuksilla ja muilla työehtojen parannuksilla, jotta Suomen sosiaali- ja terveydenhuolto ja sen henkilöstö kestävät koronakriisin. — Kiitos.

18.58 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Täällä on käyty tänään pitkää, perusteellista keskustelua arvokkaassa hengessä ja yksimielisessä hengessä tämän hallituksen nopeasti aikaansaaman lisätalousarvioesityksen osalta. Kaikki puheenvuorojen käyttäjät ovat tunnistaneet tämän kriisin luonteen, ja siihen halutaan mahdollisimman tehokkaasti päästä kiinni. Tietenkin ytimessä on terveydenhuolto ja sen resurssien varmistaminen, mutta kyllä tässä on taustalla myöskin — ja kaikki me sen tunnistamme myöskin — koko talousjärjestelmän, koko talouden toiminnan kriisi. Tässä on hyvin vaikeasta asetelmasta kysymys.

Tämä työmarkkinajärjestöjen aikaansaama sopuratkaisu tai yhteisymmärrys kertoo siitä yhteishengestä, joka täällä Suomessa nyt on olemassa, puhalletaan yhteiseen hiileen. Ja ymmärän, että tämä hyvin laaja paketti, joka tästä on nyt sitten syntymässä — hintaluokaksi on laitettu peräti 15 miljardia euroa kokonaisvaikutuksiltaan — on mittaluokaltaan häkellyttävä, ja on upeata, että me pystymme näin vakavalla resursoinnilla tähän prosessiin tarttumaan. Sitä tässä juuri tarvitaan, ja se pohjautuu hyvin pitkälle niihin esityksiin, joihin työmarkkinajärjestöt omista esityksissään päätyivät.

Jäin hieman pohtimaan tuota kokoomuksen vastalauseita siitä, että ne varatut voimavarat, joita nyt tässä lisätalousarviossa kaavaillaan, ovat riittämättömiä. Minä en uskalla ar-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

vioida, onko kokoomus oikeassa näissä laskelmissaan, mitä he tekevät, mutta myöskin hallitus tietää hyvin, että me emme pysty ennakoimaan tuota jatkoa tässä prosessissa, ja on jo henkisesti varautunut siihen, että lisätalousarvioita meille vielä on tulossa tämän kriisin kuluessa, ja tämä sitten yksilöityy tässä matkan varrella. En osaa sanoa, onko vastalause juuri tässä kohdassa nyt sitten paikallaan. Sillä voi olla oma poliittinen merkityksensä, mutta se on siinä.

Täällä on tämän päivän kuluessa useaan kertaan myöskin tehty viittauksia muiden maiden tilanteisiin ja esimerkkeihin ja siihen panostukseen, mitä eri maissa on tehty — on viitattu muun muassa Ranskaan, Ranskassa on suoria yritystukia käytössä — ja eri maissa on vähän erilaisia menettelytapoja. Yksi iso ryhmä tietysti on ei ainoastaan nyt näissä isoissa tukipaketeissa huomioidut osakeyhtiöt, pienet ja keskisuuret yritykset vaan myöskin pienemmät yrittäjät — meillä on 180 000 ammatinharjoittajaa, yksinyrittäjää, ja heidän tilanteensa on äärimmäisen kriittinen. On hienoa, että me yritämme yhteishengellä tulla vastaan, ei ainoastaan nyt valtiovalta merkittävällä budjettipanostuksellaan vaan myöskin niin, että edellytetään sitä, että erityyppisten velkojien velvoitteita pyrittäisiin hieman rajoittamaan: Pankeille on annettu kehoituksia, että jos ei nyt vietäisi aivan viimeiseen asti niitä vaateita siitä, että tietyt maksut viivästyvät. Verottaja on valmis ottamaan huomioon sen, että viivästyksiä tapahtuu. Myöskin ulosotossa ollaan tulossa vastaan siinä, että deadlinet eivät päde. Ja yksi lohko, jossa voisi paljonkin tehdä, on varmasti myöskin vuokranantajat. Nyt tässä on sekin kysymys, että vuokrissa vuokranantajien olisi hyvä myöskin tiedostaa se tilanne, että kun kovin moni yksinyrittäjä esimerkiksi, ja erityisesti, on siinä tilanteessa, että bisnes menee alta ja vuokrasta pitäisi suoriutua, niin tämä taakanjakomahdollisuus kannattaisi huomioida. Itselläni on tieto Espanjasta esimerkiksi siitä, että siellä on laajemmassa mitassa tehty sillä tavalla — tämä esimerkki on nyt kampaamoalalta — että vuokranantajat ovat tietoisesti tulleet kampausalalla vastaan siten, että he puolittavat vuokran, eli tämä taakka jaetaan yhdessä: tämä yrittäjä ei joudu suorittamaan tätä vuokra vastuutaan, kun bisnestä ei yksinkertaisesti ole, asiakkaita yksinkertaisesti ei ole täysin määrällisesti, ja silloin myöskin vuokranantaja tulee tässä toiselta puolelta vastaan. Juuri tämän tapaista yhteen hiileen puhaltamista toivoisin myöskin Suomessa, että meillä ei sitten mahdollisesti joku taho ulosmittaa kaikkea mahdollista tässä kriittisessä tilanteessa vaan tätä taakkaa todella aidosti kannetaan yhdessä.

19.03 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Niin kuin täällä tänä päivänä on moneen otteeseen todettu: olemme erittäin vakavan asian äärellä, ja tässä on nyt sitten toiminnan paikka. Koronavirusepidemia on vaikuttanut ennennäkemättömällä tavalla meidän kaikkien elämään kuin maailman talouteenkin, ja sen takia myös Suomessa on hyvä reagoida.

Tässä nyt käsittelyssä on lisätalousarvio, ja se on enemmän kuin tervetullut tähän tilanteeseen, joten suuret kiitokset hallitukselle ja asianomaisille ministereille. Tämä lisätalousarvioesitys on alkuesitys tulevien viikkojen varalle. Lisätalousarviossa olevat määrärahaesitykset ovat vain välttämättömiin toimiin, ja lisäksi on tulossa lähiaikoina uusia esityksiä. Uskon myös niillä olevan merkitystä Suomen talouteen ja ennen kaikkea tuonne kuntapuolelle. Paitsi kiitokset hallitukselle, niin täytyy myös kiittää muiden tapaan työmarkkinajärjestöjä, joilla oli erittäin hyviä esityksiä, ja hallitus niitä sitten otti omalta osaltaan käyttöön.

Arvoisa puhemies! Hallitus lähtee ajatuksesta, että kansalaisten terveydentila koronaviruksen osalta turvataan kaikin mahdollisin keinoin. On myös turvattava terveyden- ja sai-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

raanhoidon toimintaedellytykset niin henkilöstön kuin myös materiaalien ja laitteiden osalta, mitä tarvitaan koronaviruksen tyrmäämiseksi tai ainakin heikentämiseksi.

Lisätalousarviossa on määrärahasyöksiä liki 400 miljoonan euron tarpeisiin. Tukipaketti on kaiken kaikkiaan noin 15 miljardia euroa, mikä sisältää erilaisia toimenpiteitä yritysten tukiin, verotukseen, julkisen sektorin määrärahalisäyksiin sekä Finnveran kotimaan lainojen takausten lisäämiseen.

Täällä on nostettu jo aikaisemmin huoltovarmuuskin esille, ja nostan myös itse. Se on erittäin tärkeässä roolissa yhteiskunnan eri alojen toimintaedellytysten turvaamiseksi, ja lisärahoitustarvetta sielläkin on, mikä on myös tässä lisätalousarviossa huomioitu.

On tärkeää huolehtia pk-yritysten toimintaedellytysten jatkumisesta, mikä turvaa työntekijöiden jatkamisen työssään. Toivon yrityksiltä vastuullisuutta yhteistoiminnassa työntekijöiden kanssa yrityksen toiminnan jatkamiseksi suuremmista häiriöistä.

Toisaalta pitää huolehtia työntekijöiden ja pienyrittäjien toimeentulon turvaamisesta, jos työttömyys kohtaa. Työttömyyskassat ja Kela tulevat olemaan henkilöstön osalta todella tiukoilla, joten oletan Kelalle osoitettavan henkilöstön palkkaamiseen lisärahoitusta seuraavassa budjetissa tai jo ehkä hieman aikaisemminkin.

Kuntatalouden tila ei ole hyvällä tasolla, ja kunnilla on rahoitustarvetta terveyden- ja sairaanhoitopalveluiden tiimoilta. Tämä tulee meidän huomioida myös tulevaisuudessa. Olemmehan saaneet kuntaministeriltäkin jo viitteitä siitä, millä tavalla kuntatalouden tila tullaan turvaamaan.

Haluan myös osaltani tuoda esille, ja toiveeni on, kun yrityksiä veronmaksajan rahalla tuetaan, ettei osinko- ja tulospalkkioita nosteta niissä yrityksissä, jotka ovat saaneet valtiontukea toimintaansa. Pidän tätä yhteiskuntavastuuta erittäin hyvässä arvossa.

Mielestäni eduskunnassa vallitsee kuulemani mukaan hyvä yhteistyö, ja toivon, että se jatkuu edelleenkin tässä yhteydessä opposition kesken. — Kiitos.

19.07 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! On tärkeää, että kannamme omalta osaltamme yhdessä vastuuta tilanteesta, johon yksikään suomalainen tai suomalainen palkansaaja tai yrittäjä ei ole missään tapauksessa syyllinen.

Hallituksen nopealle reagoinnille erityisesti kiitos niin poikkeusololainsäädännön valmistelussa kuin nyt annettavassa lisätalousarviossa, jonka avulla yritetään turvata yritysten toimintakykyä, suomalaisia työpaikkoja, ihmisten toimeentuloa sekä tietysti suomalaisen terveydenhuoltojärjestelmän toimivuutta.

Tässä yhteydessä on myös syytä kiittää, niin kuin moni muukin, työmarkkinajärjestöjä, jotka tekivät nopealla aikataululla sopimuksen. Monen kunnan toiveena olisi kyllä ollut, että tämä sopimus olisi yltänyt myös julkisille aloille. Tärkeää olisikin nyt pikaisesti tehdä päätös, jolla työmarkkinajärjestöjen sopimus saadaan jalkautettua käytäntöön. Onkin hiukan epätietoisuutta meillä päättäjillä sekä erityisesti yrityksillä toimenpiteiden käyttöönoton aikataulusta ja jalkauttamisesta.

On tärkeää, että tässä tilanteessa annamme myös viranomaisresursseihin niin Rajan, pelastuslaitoksen kuin poliisinkin osalta tässä talousarviossa lähes 10 miljoonaa euroa lisärahaa. Sisäinen turvallisuus ja arjen turvallisuus ovat tärkeässä roolissa poikkeuslainsäädännön ollessa voimassa, ja viranomaistyön resurssit on turvattava, ja tällä saadaan sitten lisäresursseja kenttätöihin.

Tänään käsittelyssä oleva hallituksen lisätalousarvioesitys, 15 miljardin euron rahoituspaketti, on erityisen tärkeä tässä akuutissa kriisissä. Finnveran rahoitusvaltuuksien nosta-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

minen, Business Finlandin suora yritysrahoituksen nosto sekä ely-keskusten yritysten kehittämishankkeiden tuen nostaminen ovat tärkeitä toimenpiteitä suomalaisen työn ja yritysten pelastamiseksi. Lisävaltuuksien myötä pitää myös huolehtia resursseista, joilla yritysrahoitushakemuksia käsitellään, ja täällä useissa puheenvuoroissa on myös nostettu esille, että myöntämisperusteita ehkä on tässä tilanteessa tarpeen käydä läpi yritysrahoitusta myöntävien tahojen osalta.

Arvoisa puhemies! Kuntatalous on kriisissä jo ilman poikkeusolojakin. Kuntien alijäämäiset tilinpäätökset ja yt-neuvottelut ovat olleet arkea viime vuosina. Monissa kunnissa eilen hallituksen kokouksissa käynnistettiin yt-neuvottelut, ja isossa osassa kuntia niitä ei voida odottaa kehysriihen. Kunnat ovat hyvin erilaisissa lähtökohdissa.

On aivan selvää, että määräaikaisiin lomautuksiin joudutaan. Irtisanomisia pitää kaikin keinoin välttää, niin kuin pääministerikin hienosti on todennut. Kun liikunta- ja kulttuurilaitoksia on suljettu, koulujen ja päiväkotien sulkeutuessa iso osa työntekijöistä jää ilman työtehtäviä. Samaan aikaan henkilöstön kanssa onkin selvitettävä myös niitä tehtäviä, mitä poikkeusolot tuovat tullessaan, jotta mahdollisimman vähillä lomautuksilla selviäisimme kuntakentässä.

Kuntatalouden osalta on erityisesti tärkeää, että kunnille kompensoitaisiin verotulojen menetykset sekä sote-menojen ennustettu kasvu kriisi aikana. Kuntapalvelut ovat kumminkin suomalaisen hyvinvoinnin perusta, ja nyt on tärkeää tukea kuntia taloudellisesti näissä poikkeusoloissa, jotka vaikuttavat jokaisen suomalaisen arkeen.

19.11 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että tämän varsinaisen sairauden hoitamisen ohella selviämme myös niistä taloudellisista vaikutuksista, jotka tämä tulee aiheuttamaan — jotta elinkelpoiset yritykset tulevat selviämään tämän laman yli ja jotta mahdollisimman monella suomalaisella on työpaikka myös tämän kriisin jälkeen. Tässä on päästy jo hyvälle alulle, myöskin lisätalousarviossa on hyvää pohjaa, vaikka onkin tarvetta vielä nostaa määrärahoja erityisesti yritystukien suhteen.

Arvoisa puhemies! Haluan kuitenkin erityisesti kiinnittää huomiota siihen, että tässä on tehty jo merkittäviä päätöksiä liittyen lomautuksiin ja ne päätökset ovat pääosin varsin hyviä, eli nopeutetaan sitä aikaa 14 päivästä 5 päivään, jolloin voidaan lomautus tehdä, ja toisaalta lomautuksen kohteeksi joutuva työntekijä voi ilman omavastuu-aikaa saada lomautuskorvauksen, ja toivottavasti myös saa sen korvauksen mahdollisimman nopeasti. Tämä on hyvä peruslähtökohta samoin kuin sekin, että tässä tilanteessa myöskin määräaikaiset henkilöt voidaan lomauttaa ja lisäksi myöskin yksinyrittäjille ja freelancereille tulee mahdollisuus työttömyysturvaan. Nämä kaikki ovat erittäin tärkeitä päätöksiä ihmisten toimentulon näkökulmasta katsottuna.

Mutta, arvoisa puhemies, tähän lomautuspäätökseen liittyy kyllä sellainen sudenkuoppa, että toivon, että se ei tule menemään niin, että TESien kautta on mahdollista poiketa siitä 5 päivän säännöstä. Koska jos se lakiesitys tullaan kirjaamaan niin, että TESin poikkeusmahdollisuus on olemassa, niin se tarkoittaa silloin sitä, että kaikkiin TESeihin pitää kirjoittaa tämä 5 päivän sääntö ja voi hyvinkin — ja varmasti, jos näin tehdään — käydä niin, että kaikkiin TESeihin sitä ei tässä vaiheessa saada kirjoitettua, ja jos näin käy, niin silloin toisaalta yritykset ja toisaalta työntekijät ovat keskenään eriarvoisessa asemassa. Eli on äärimmäisen tärkeää, että tämä tulee kattavasti kaikkiin ja että tällaisessa poikkeusolotilanteessa lain pitäisi mennä TESien ylitse, jotta me varmistamme, että tilanne on tasapuolinen kaikille, että autetaan elinkelpoiset yritykset laman yli, ja samalla myös sen, mikä tässä on

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

kaikkein tärkeintä, että myöskin työntekijöillä on sitten työpaikka jäljellä. Eli toivon, että sellainen ratkaisu sitten löydetään, jossa nyt nähdään se, että tämä on niin vaikea tilanne, että tässä on mentävä yksiselitteisesti ilman mitään alakohtaisia poikkeuksia ja vääntöjä läpi, jotta päästään parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen.

19.14 Mats Löfström r: Ärade herr talman! ”Det är en underlig känsla, inte för att jag har något ärende till Sverige, men det känns ändå konstigt att inte kunna åka dit.” Det här sa en nära vän till mig på Åland häromdagen. Jag tror att alla har haft väldigt mycket och många tankar den senaste veckan. Undantagstillstånd råder i dessa coronatider. Regeringen har vidtagit kraftiga åtgärder för att man vill säkerställa att bilderna från norra Italien inte ska behöva uppstå i Finland. Nästan alla länder har nu vidtagit liknande åtgärder.

Följden av coronaviruset och de åtgärder som vidtagits är att vi kommer att få en kraftig smäll mot ekonomin. Egenföretagare och småföretagare har fått se omsättningen och kassaflödena torka upp. Stora företag kämpar också med likviditetsproblem. Vissa branscher är mer drabbade än andra, vissa branscher har helt tappat omsättningen. Många frilansare har fått alla saker avbokade. Jag tror att vi alla här känner någon när och kär som redan drabbats eller kommer drabbas ekonomiskt. Därför behövs nu en brandkårsutryckning för ekonomin på samma sätt som nödbromsningen mot corona i början på förra veckan.

Ärade herr talman! Regeringen presenterade i fredags ett paket på 15 miljarder euro till stöd för företag i olika storlekar samt att trygga alla människors utkomst och grundtrygghet om man blir permitterad eller av med jobbet. En del av de insatserna finns redan med i denna tilläggsbudget som har beretts i expressfart av regeringen. Det är mycket bra insatser jag stöder fullt ut. Det här är redan det andra paketet och ett tredje paket förbereds redan. De ekonomiska insatser som nu görs är så stora att det så klart inte finns finansierat i någon ursprunglig statsbudget. Normalt är jag för att man ska hålla hårt i slantarna, men i detta läge skulle det vara oansvarigt att inte smälla allt som finns i plånboken i bordet. Det skulle vara dumsnålt. För om det inte görs kommer företag och arbetstagare inte orka över svackan. Massarbetslöshet och misär blir i så fall följden. Även om statsekonomi kortsiktigt skulle ha sparat, skulle man få betala tillbaka det med en långvarig ekonomisk kris eftersom de företag som gått under och de arbetstagarna som hamnat i knipa inte skulle kunna vara med då ekonomin börjar dra igen. För ekonomin kommer börja dra igen, och då vill vi att permitteringarna och uppsägningarna ska kunna dras tillbaka så fort som möjligt.

Ärade herr talman! Den här krisen kommer inte vara lätt för någon. Den kommer inte ta slut i morgon eller nästa vecka. Det kommer krävas mycket tålamod. Det kommer att vara lätt att bli nedstämd, och en ekonomisk kris som är allvarlig i sig kommer kännas kanske ännu värre nu när man inte på samma sätt kan vara tillsammans och lika enkelt samlas och prata om de problemen som man har.

Vi är alla i den här krisen tillsammans, och vi kommer att ta oss igenom den tillsammans. Vi kommer alla sannolikt känna någon eller många som blir permitterade. Vi kommer känna människor som behöver gråta och vara ledsna. Därför är det också extra viktigt att ställa upp för varandra. Även om man inte träffas på samma sätt så är det viktigt att ringa och hålla kontakten med varandra, att inte ge upp hoppet eller framtidstron. Det här kommer ta slut även om det inte är i morgon.

Ärade herr talman! En kris gör också att man funderar extra mycket på vad som är viktigt för en. Det är fantastiskt att se överallt i vårt samhälle hur massor av människor ställer upp för varandra. I trapphuset till min övernattningslägenhet i Helsingfors finns två styck-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

en lappar uppsatta där man erbjuder äldre och behövande hjälp med att hämta livsmedel eller annat från butiken. Utanför det lokala bageriet köar människor med två meters avstånd och respekterar de anvisningar man fått, och man respekterar varandra. Många restauranger på Åland och runt om i Finland erbjuder hemleverans eller take away av lunch och middag både till vardag och till fest. Överallt ser vi initiativ och påhittiga idéer som hjälper varandra att ta oss igenom denna tid av undantagstillstånd. Det visar att vårt samhälle är starkt. De här företagen behöver dock inte enbart stöd genom tilläggsbudgetar för att hålla ekonomin igång. De behöver stöd och de behöver att alla tar sitt ansvar att efter sin egen förmåga stöda sitt lokalsamhälle för att hålla ekonomin igång. En hämtlunch från den lokala restaurangen är här ett av många bra alternativ.

Ärade talman! Vårt samhälle har varit med om kriser förr. Vi kommer ta oss igenom också detta. Även om det känns överkligt eller som en film man bara skulle vilja stänga av i det här skedet är det viktigt att nu inte tappa gnistan. Filmen kommer ta slut och samhället kommer återgå till ett normalt tillstånd igen. Tillsammans är vi starka.

19.27 Marko Kilpi kok: Arvoisa herra puhemies! Poliisi on koronanvastaisessa taistelussa terveydenhoidon kanssa tiukasti siellä etulinjassa. Poliisi turvaa yhteiskuntajärjestyksen, ja sen ylläpitäminen on erityisen tärkeää poikkeuksellisissa tilanteissa.

Poliisi ei voi varsinkaan kenttätoiminnassa välttää kontakteja asiakaskunnan suhteen, ja joskus nuo kontaktit voivat edetä hyvinkin tiiviiksi. On myös otettava huomioon, että varsinkin poliisiin kanta-asiakaskunnassa henkilökohtaisesta hygieniasta huolehtiminen ei useinkaan ole edes välttävällä tasolla. Virusten torjunta ei ole siellä ensimmäisenä mielessä eikä vielä viimeisenäkään. Tästäkin johtuen poliisiin ammattikunta on yksi riskialttein saada tartunta.

Puhemies! Poliisin toiminta on yksinkertaisesti turvattava. Siihen ei riitä pelkkä henkilökohtaisten suojaamien jakaminen. Niitäkin on käytettävä harkiten jokaisessa kohtaa, missä niitä ei voi käyttää, tai suojaimet loppuvat kerta kaikkiaan alkuunsa. Läheskään aina ei kuitenkaan voida etukäteen ennustaa, millaisia välineitä tehtävällä voidaan tarvita. Kriittisetkin tilanteet tulevat usein yllättäen ja nopeasti. Jälleen kerran se tartuntariski on olennainen.

Poliisin henkilöresurssien puute tulee kyllä nyt näyttäytymään pelottavan vahvasti tässä tilanteessa. On käytännössä täysin mahdotonta asettaa koko työvuoroa karanteeniin, jos yksi sairastuu. Samalla tavalla on täysin mahdotonta eristää työtilat, joissa sairastunut on ollut. Jokainen ymmärtää, mitä tämä tarkoittaa käytännön tasolla. Samahan koskee myös ajoneuvokalustoa. Vähäisten resurssien vuoksi on myös mahdotonta pitää ryhmien miehitykset samoina niin, että työntekijöitä ei käytetä ristiin muissa työvuoroissa. Aina on vajasta jossain, mikä on jollakin tavalla paikattava. Mikäli olisi riittävästi resurssia, tämä olisi edes jollakin tasolla hoidettavissa.

Tällä hetkellä poliisitoiminnan reservien rakentamisen pitäisi olla täydessä vauhdissa. Ei voida olettaa eikä odottaa, että pahin kaatuu päälle. Eläkeläispoliisien saaminen takaisin töihin, sekään ei tapahdu hetkessä. Tutkintatehtävistä on kartoitettava ne poliisit, jotka voivat toimia kenttätehtävissä. Sama koskee liikennesektorin poliiseja.

Myös tukitoimintojen tarpeellisuus korostuu tämmöisissä tilanteissa. Partiot käyttävät vuorosta toiseen samoja poliisiautoja. Vaihto tapahtuu käytännössä aina lennossa. Autot on nyt kuitenkin desinfioitava monta kertaa vuorossa. Puhdistamiseen on oltava riittävästi aikaa, ja se on tehtävä riittävän huolellisesti. Tämä on otettava myös huomioon resurssien

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

suhteen, ja tässä on yksi kohta, joka voitaisiin hoitaa näillä tukitoiminnoilla: joku muu hoitaisi autojen desinfiointin, samalla vähennettäisiin myös poliisien tartuntariskiä. Tässä tilanteessa kaluston huollon merkitystä ei voi millään tavalla liikaa korostaa.

On tietysti selvä asia, että jos virus pääsee leviämään voimalla yhdellekin poliisiasemalle, se lamauttaa sillä alueella koko poliisitoiminnan. Sellaista tilannetta olisi hyvin vaikea korjata naapuripiirien poliisiresursseilla. Se johtaisi vain lisälamaantumiseen. Minä luulen, että on tässä täysin turha ruveta kuvailemaan sellaista tilannetta, jossa meillä ei tässä täysin poikkeuksellisessa tilanteessa olisi toimivia poliisivoimia. Jokainen pystyy sen itse kuvittelemaan edes jollakin tasolla.

On myös ymmärrettävä se, että ensihoidossa ja pelastustoiminnassa ja Rajavartiostossa on hyvin samankaltaisia tilanteita, mutta niissä asiakaskontakteja pystytään kontrolloimaan hieman paremmin ja tilanteet ovat jossain määrin ennustettavampia kuin poliisilla. On kuitenkin huomioitava, että esimerkiksi Espanjassa on jo 4 000 hoitotyöntekijää sairastunut.

Arvoisa puhemies! Hallitus on esittänyt poliisille lisärahoitusta tässä tilanteessa 5,6 miljoonaa. Edellä mainituista syistä se ei ole riittävää, sillä kalustokin tulee viemään nyt oman osansa. Kokoomuksessa olemme esittäneet lisärahoitukseksi 10,6 miljoonaa, ja se olisi sellainen raha, jolla poliisi voisi tässä vaiheessa ja tässä tilanteessa turvata toimintansa. Tässä taistelussa — niin kuin kaikissa taisteluissa yleensä — eturintama on pidettävä murtumattomana. — Kiitos.

19.32 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Muutamia huomioita omalta osaltani.

Ensinnäkin on ihailtavaa se, että hallitus on reagoinut tähän tilanteeseen nopeasti, ja voin sanoa, että ei kovin paljon nopeammin sitä olisi voinut tehdä. Pitää muistaa, että meillä on kriiseistä kokemusta ihan tuoreen muistin ajalta: Silloin 90-luvun alussa, kun Suomi oli talouspoliittisten karkeiden virheiden jälkeen tilanteessa, jossa oli pakko toimia kriisinomaisissa olosuhteissa, silloin pystyttiin toimimaan. Pitää muistaa, että silloin esimerkiksi työttömyys lähenteli 15 prosenttia ja Suomeen saatavan ulkomaisen valuutan, rahan, saaminen tähän maahan oli kiven alla. Muistamme silloisen valtiovarainministerin epätoivoiset kommentit, että miten tässä oikeasti käy. Siitähän onneksi nyt ei ole kysymys, eli me pystymme tähän reagoimaan itse. Tämä ei ole itse aiheutettu päänsärky. Tässä on kysymys vain siitä, miten ulkoa tulevan uhkan pystymme torjumaan. Siinä on olennainen ero.

On tärkeää, että tässä on koko yhteiskunta mukana, niin kuin on ollutkin. Siitä kaikille toimijoille kiitos. Valtio ja kunnat tekevät koko ajan hyvää yhteistyötä. Työmarkkinaosapuolet ovat vahvasti mukana, ovat sen osoittaneet jo vahvoilla toimillaan. Yritykset toimivat vastuullisesti. Totta kai siellä tapahtuu lomautuksia, sen me kaikki tiedämme, mutta siihenkin tilanteeseen on mukauduttava, että yritykset selviävät tämän vakavan tilanteen yli.

Terveystenhoito on tällä hetkellä Suomessa todella kovilla, ja on ihailtavaa ja kunnioitettavaa, että siellä ihmiset tekevät suurella sydämellä töitä luopuen omasta mukavuudestaan, ja on varmaa, että tähän pystytään. Tämä tilanne jatkuu tällä lailla, kunhan pidämme vain huolen siitä, että tällä terveydenhuoltohenkilöstöllä, kaikilla heillä, jotka siinä toimintaympäristössä tekevät työtään, on riittävän hyvät suojarusteet. Se, että me turvaudumme Suomessa nyt ensimmäistä kertaa varmuusvarastoihin, jotka on tarkoitettu kriisin ajalle, saadaksemme suojarusteita näille työntekijöille, tärkeää työtä tekeville ihmisille, on myös tavallaan hälytysmerkki meille, että olemmeko kriisivalmiudessa oikealla tasolla ja

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

yleensäkin hygieniassa, kun joudumme menemään varmuusvarastoja penkomaan tilanteessa, joka tulee yllättäen eteen. Ehkä siinä on hieman tulevan suunnittelun paikka, mutta sen aika on lähiaikoina.

Myös turvallisuuspuolelle tämä on iso vaatimus, kuten edustaja Kilpi hyvässä puheen-
vuorossaan äsken kuvasi. Se koskee myös Rajavartiostoa, se koskee Puolustusvoimia, se koskee kaikkia, ja tämän takia valtion eri toimielinten yhteistyön valtioneuvoston johdolla pitää olla tässä asiassa saumatonta, ja sitähän se on ollutkin.

Mutta tärkeää on pitää huoli siitä, että meidän rahoitusjärjestelmämme pysyy kunnossa ja hyvässä toimintavalmiudessa. Valtiovarainministeri Katri Kulmunin sanonnalla ”valtio takaa ja pankit jakaa” pystytään varmistamaan, että mahdollisimman vähän yrityksiä menee nurin sen takia, että tilanne on rahoitusmarkkinoille ja markkinoille niin huono, kuin se tällä hetkellä on.

Hieman on ollut merkkejä siitä markkinoilla, että pankit vetävät nyt tässä ikään kuin, en sano, että vetäisivät jotakin välistä, mutta kiristävät turhaan näitä systeemejä, vaikka valtio on taannut sen, että rahoitus pystytään järjestämään ja että pankit eivät lähde tässä omaa etua ajamaan, vaan asettuvat sen yrittäjän ja pienen yrityksen asemaan, koska pienet yritykset ovat tässä kaikista vaarallisimmassa asemassa. On syytä muistaa se, että kaikkien meidän kannalta ne pienet yritykset, palveluntarjoajat, pienet tuotantolaitokset, pienet nyrkkipajat, parturit ja niin edelleen, ovat niitä työpaikkoja, jotka ympäri Suomea joutuvat epätoivoiseen tilanteeseen. Toivon, että tässä asiassa toimimme määrätietoisesti ja autamme nämä pienet yritykset tämän edessä olevan vaikean ajan yli. Yksikään yritys ei saa sen takia mennä nurin, että joku rahoitusasia jää hieman puolitiehen.

Ja sitten, arvoisa puhemies, lopuksi haluan sanoa sen, että kun tämäkin kriisi jonakin päivänä loppuu — on ennustettu, että se kestäisi ehkä puolesta vuodesta 9 kuukauteen, kuka tietää, sen me näemme jo tämän vuoden aikana — tärkeää olisi huomata, arvoisa puhemies, se, että nyt, kun lähdemme kriisin jälkeen uuteen tilanteeseen varautumaan ja Suomea nostamaan ylös tästä vaikeasta tilanteesta, niin nyt pitää vihdoinkin ja viimein tajuta se, että tähän urakkaan tarvitaan koko Suomi mukaan. Siitä, että me olemme keskittäneet tänne Etelä-Suomeen kaiken, me saamme nyt tavallaan kärsiä. Ja jos me haluamme esimerkiksi energiahuollon, niin maatalous on tällä hetkellä aivan ratkaisevassa asemassa. Jos meillä ruokahuolto ei pelaa, niin silloin tämä kansakunta on todella, todella suurissa vaikeuksissa. Sen takia meidän on otettava sydämen asiaksemme tässä talossa, että suomalaiset maanviljelijät pärjäävät hyvin ja tiloilta tulee meille välttämätöntä puhdasta ruokaa, jota ilman emme selviä mistään tilanteesta. Toivon, että nämä pitkän aikavälin, tulevaisuuden, kannalta tärkeät asiat nostetaan esille. Sama koskee energiahuoltoa. Jos olemme riippuvaisia tuontienergiasta yhä enemmän, niin kuin nyt taitaa olla vähän pyrkimystä siihen: Kuvitellaanpa, jos tuo itäraja menee kiinni ja vaikka sieltä hakkeenkuljetukset Suomeen loppuvat. Missä tilanteessa silloin ollaan? [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Tässä muutamia huomioita. On tärkeää, että hoidamme kriisin hyvin, mutta vielä tärkeämpää on se, että otamme tästä opiksemme ja rakennamme entistä vahvempaa Suomea.

19.37 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Poikkeustila tosiaankin vaikuttaa tällä hetkellä meidän jokaisen arkeen. Toisaalta se on myöskin hyvä niin, koska jokaisen suomalaisen on huomattava, että meidän jokaisen toiminnan on tähdättävä siihen, että suojaamme riskiryhmiä ja samalla turvaamme kriittisten alojen, kuten terveydenhoidon, hoi-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

van, turvan, kuljetusten, elintarvikepuolen ja infrapuolen, toimintakykyä. Vältetään siis lähikontakteja ja minimoidaan liikkumista. Jokaisen on toimittava vastuullisesti ja ohjeiden mukaisesti, kun tiedämme, että kyse on siitä, riittääkö tehohoitoa sitä tarvitseville tulevina viikkoina ja kuukausina.

On siis tärkeää, että lisätalousarvio on meillä käsittelyssä nyt, mutta tämä on vasta alkusoittoa. Viimeisen viikon aikana olemme kuulleet, että niin jalkapallon arvokisat kuin olympialaisetkin siirretään, ja jos lainaa urheilutermejä, niin tarvitaan oikeasti tätä joukkuepelaamista — meidän joukkue on yhtä vahva kuin sen heikoin lenkki — ja myöskin sen takia on tärkeää, että niin tässä lisätalousarviovalmistelussa kuin kaikissa tulevissa valmisteluissa meillä on yhtenäinen näkemys siitä, minne mennään, ja myöskin tätä valmistelua tehdään oppositio—hallitus-rajat unohtaen, koska me tiedämme, että tarvitaan uusia lääkkeitä. Ne vanhat lääkkeet, joita taloudessa on normaaleissa talouden ongelmassa, haasteissa, ne lääkkeet, jotka ovat olleet 90-luvun laman jälkeisessä ajassa — itsekin muistan perheyriksen konkurssin niiltä ajoilta — eivät nyt toimi. Eli tarvitaan uusia, ja koska tilanne on niin akuutti — ehkä se, mitä silloin tapahtui kuukaudessa, tapahtuu nyt päivässä — tarvitaan vaikuttavia toimenpiteitä, toimivia, kuitenkin samalla myöskin kannustavia ja vastuullisia siinä mielessä, että meidän täytyy tuoda sitä tulevaisuususkkoa meidän yrittäjille ja työntekijöille, jotka ovat todella huolissaan.

Yrittäjiltä tosiaan alkoi viime viikon alussa tulla todella huolestuneita viestejä ja soittoja. Tiedämme, että esimerkiksi tapahtuma-, palvelu-, matkailu- ja ravintola-alan yritysten toiminta on käytännössä loppunut kuin seinään rajoitusten myötä, ja parhaillaan hallitus varmaan tekee rajoituksia vielä lisää. Yrittäjät kyllä ymmärtävät kovat toimet, koska ihmisten terveyden on tämän viheliäisen virusepidemian osalta oltava keskiössä ja kaikkien toimien etunenässä. Yrittäjät ymmärtävät kovat toimet, joilla koronavirusta vastaan taistellaan, mutta silti ei voi olla niin, että meidän työntekijät, yrittäjät, yritykset laitetaan maksamaan se lasku, jolla me turvaamme kaikille suomalaisille parempaa näkymää ja yritämme tätä viheliäistä tautia, näkymätöntä taistelukumppaniamme, taltuttaa, vaan vastuu on meillä yhteiskuntana, ja vastuu on meillä myöskin siitä, että me saamme niitä ripeitä ja vaikuttavia toimia.

Hallitus tosiaan on julkaissut tämän lisätalousarvion ja valmistellut sitä. Täällä on niin sosiaali- ja terveystaloudelle kuin yritysten rahoitustilanteeseen helpotusta, mutta jos nyt näitä urheilutermejä lainaa, niin tämä on oikeastansa, jos 400 metrin juoksuun lähdetään, se lähtölaukaus: kaikki ovat lähtöviivalla, mutta meillä on se kokonainen rata kierros vielä edessä. Sen takia on tärkeää, että me ymmärrämme kaikki, että tässä eivät ole nyt ne kaikki toimet. Yrittäjiltä tulee huolta siitä, miten on työnantajamaksujen osalta, tullaanko niitä jäädyttämään, miten on yksinyrittäjän sosiaaliturva, joka on hyvä asia, turvaako se miten pitkäksi ajaksi. Niihin tulee vielä ratkaisut muissa vaiheissa, ja toimia tulee tällä viikolla ja seuraavilla viikoilla valmistella yhteistuumin. Me kaikki tiedämme, että kukaan ei tästä selviä yksin vaan asiat tehdään yhdessä.

Hallintovaliokuntana parlamentaarisesti kannamme tietenkin vastuuta siitä, että meidän poliisi, rajavartiolaitos ja hätäkeskukset ja pelastustoimi pystyvät varautumaan, ja on tärkeää, että niille on täällä on euroja laitettu.

Edustaja Kilpi [Puhemies koputtaa] puhui tässä edellä poliisin varautumisesta, ja en lähde niitä asioita toistamaan, mutta on todella tärkeää, että poliisi pystyy myöskin — kuten kaikki, jotka tekevät sitä asiakastyötä — varautumaan näitten suojavarusteiden osalta. [Puhemies koputtaa] Koska huoltovarmuusvarasto [Puhemies: Aika!] jouduttiin jo ottamaan

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

käyttöön, niin se myös tarkoittaa sitä, että tarvitaan innovaatioita täällä Suomessa, jotta saadaan tuotettua lisää suojavaarusteita.

19.43 Veikko Vallin ps: Arvoisa herra puhemies! Haluan tuoda tähän lisätalousarvio- ja koronakriisikeskusteluun suomalaisten yrittäjien äänen. Se on suoranainen hätähuuto. Yrittäjät ovat olleet jo vuosikymmeniä tämän maan talouden selkäranka. Ilman menestyviä yrittäjiä ei meillä olisi vahvaa julkista sektoria eikä siis hyvinvointivaltiotakaan. Nyt, kun yrittäjät tarvitsevat apua, on meidän vastattava siihen huutoon. Resursseja meillä kyllä on, kyse on tahtotilasta.

Hallituksen nykyiset toimet tukea yrittäjiä eivät mielestäni ole riittäviä. Suomen Yrittäjät on tehnyt esityksen toimenpiteistä, joiden avulla me luomme yrittäjille, yrityksille ja heidän työntekijöilleen paremmat olosuhteet selviytyä tästä koronakriisistä mahdollisimman vähillä vahingoilla. Kenellekään tässä salissa ja kotikatsomoissa ei liene tarpeellista muistuttaa, mikä murhenäytelmä oli 1990-luvun talouskriisi. En tiedä, pystymmekö nyt välttämään vastaavan kriisin, mutta ainakin meidän on yritettävä. Emme saa lamaantua ja pelätä velkarahan käyttämistä työpaikkojen turvaamiseen ja yritysten konkurssien välttämiseen. Olemme ottaneet kymmeniä miljardeja velkaa silloin, kun meillä meni hyvin. Se ei ehkä ollut kovin järkevää, mutta nyt velan ottaminen on suorastaan pakollista. Hyvinvointivaltio on pelastettava. Suomen Yrittäjät on tehnyt esityksen toimenpiteistä, jotka turvasivat osaltaan yritysten rahoitusta ja estäisivät kassakriisejä.

Luen tässä osan niistä toimenpide-ehdotuksista.

1. Työnantajatuki: Valtion ja työeläkeyhtiöiden pitää ottaa kantaakseen työnantajan sosiaalivakuutusmaksut 1.4. alkaen kolmen kuukauden ajaksi. Työeläkemaksujen osalta voidaan hyödyntää niin sanottuja Emu-puskureita. Vaikutus olisi noin 1,4 miljardia kuukaudessa eli yhteensä 4,2 miljardia.

2. Yrittäjätuki: Valtio ottaa vastuulleen yrittäjän YEL- ja MYEL-maksut 1.4. alkaen kuuden kuukauden ajaksi, jotta yrittäjän rahat eivät lopu. YEL-vakuutettuja on 207 000 ja MYEL-vakuutettuja 57 000. Eläkemaksutuki yrittäjälle maksaisi valtiolle lisää noin 105 miljoonaa kuukaudessa. Puolen vuoden tuki maksaisi yhteensä 630 miljoonaa euroa.

3. Yksinyrittäjätuki: Valtio maksaa 1.4. alkaen kolmen kuukauden ajan yrityksille, joissa ei ole työntekijöitä eikä selvittämättömiä verovelkoja 2019 lopussa 724 euroa kuukaudessa. Tämä tukee jatkamaan yritystoimintaa.

4. Valtio palauttaa alkuvuonna maksetut oma-aloitteiset verot, arvonnlisävero ja työnantajasuoritukset, ja ennakkoverot hakemuksesta vuoden lainaksi yritysten käyttöpääoman vahvistamiseksi. Verojen koroton maksulykkäysaika on yksi vuosi, joka alkaa, kun valmiuslaki ei enää ole voimassa.

5. TE-toimistoja ohjeistetaan suhtautumaan myönteisesti starttirahayrittäjien maksujaksojen pidentämiseen ja jatkamiseen, jotta varmistetaan aloittavan yrittäjän yritystoiminnan jatkuvuus. Tätä varten vahvistetaan starttirahojen resursointia.

6. Julkisten vuokranantajien — valtio, kunnat, niiden yhtiöt, Metsähallitus ja työeläkeyhtiöt — pitää alentaa vuokriaan oma-aloitteisesti vähintään kolmen kuukauden ajaksi. Hallitus vetoaa suuriin kiinteistöyhtiöihin, että ne alentavat määräajaksi kauppakeskusten vuokratasoa sekä joustavoittavat aukioloaika.

7. Valtion ja kuntien pitää toteuttaa julkisia hankintojaan etupainotteisesti, mikä turvaa monen yrityksen toimintaa ja pitää markkinan elävänä kriisin yli.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Arvoisa puhemies! Tässä oli siis osa yrittäjien esittämistä toimenpiteistä. Jos teillä, hallituspuolueet, menee sormi suuhun ettekä tiedä, miten auttaisitte suomalaisia yrittäjiä, kaivakaa tämä lukemani lista esiin ja ruvetkaa tekemään päätöksiä. Aika on nyt rahaa. Mitä kauemmin hidastelette ja epäröitte, sitä rumempaa jälkeä tulee.

Arvoisalle hallitukselle haluan lopuksi sanoa, että kukaan ei tule teitä historiassa syylistämään siitä, että autoitte liikaa suomalaisia yrittäjiä tässä kriisissä. Jos sen sijaan annatte tämän maan talouden selkärangan, mikro- ja pk-sektorin yritysten, tuhoutua, ei teille kunnian kukko laula, kun historiankirjoja aikanaan kirjoitetaan. — Kiitos.

19.47 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Meillä on käytetty erinomaisen hyviä puheenvuoroja. Tällainen taloudellisen tilanteen eräänlainen romahtaminen tai ennakointi siitä, paljonko tarvitaan nyt rahaa, on todellakin ollut ennakoitavissa. Me tarvitsemme sosiaali- ja terveydenhuoltopuolelle lisää rahaa: siellä on perusterveydenhuolto mutta myös erikoissairaanhoidon.

Olin eilen erikoissairaanhoidon hallituksen kokouksessa. Me tiedämme sen, että koska nyt joudutaan alasajamaan kaikki kiireetön hoito, niin meillä ei myöskään ole niitä tuloja. Samoin sairaanhoitopiirillä on ihan likviditeettiongelmia. Se taas vaikuttaa kuntatalouteen. No, koulupuolella on tietysti omat juttunsa, sen me olemme tänään jo täällä kuulleet monissa puheenvuoroissa. Kunnat tulevat olemaan hyvin, hyvin vaikeassa tilanteessa. Ne ovat olleet jo tähän asti hyvin vaikeassa tilanteessa, ja tämä vielä pahentaa sitä.

No, sitten tänä päivänä puhumme erityisesti yrittäjistä. Edellinen puheenvuoron käyttäjä mainitsi juuri näistä Suomen Yrittäjien tekemistä hyvistä ehdotuksista. Kyllähän tässä nyt erityisesti pk-yrittäjät ja yksinyrittäjät itseäni murehduttavat. He ovat ottaneet tästä nyt yhteyttä. He pelkäävät sitä, että vaikka tämä lisätalousarvio — sinänsä on hyvä, että se on annettu näin nopeasti — haluaa auttaa yrittäjiä, niin nyt pitää todella ne vaikutusten arviointit katsoa. Ennustan ja uskon, että yrittäjät itse kyllä tietävät, auttaako vai eikö auta.

Sitten täällä puhuttiin myöskin turvallisuuspuolesta. Rajavartiosto, poliisi ja pelastusvoimat on todella tärkeää huomioida.

On erittäin hyvä, että tämä lisätalousarvio nyt annettiin, mutta me jokainen täällä sisällä tiedämme sen, että ei tässä vielä kaikki. Me tulemme tarvitsemaan vielä seuraavia ja seuraavia, ja siinä pohtisinkin, pitäisikö hallituksen tehdä ihan sellainen pidempiaikainen suunnitelma. Ymmärrän sen, että on tulossa kehysriihi — siinä katsotaan seuraavalle neljälle vuodelle — mutta ajattelin, että tällainen hieman pidempikestoinen suunnitelma kaikista näistä skenaarioista — kauhuskenaario ja sitten hieman höllempi — eli mitä vielä pitää tehdä. Totta kai kehysriihessä sitten katsotaan sitä paljon pidempiaikaista, mutta se toisi hieman turvallisuutta, kun meillä olisi suunnitelma siitä, mitä kaikkea me voimme vielä tarvita, ja sitä sitten käynnistettäisiin, ja vaikka se tuotaisiin pala kerrallaan, niin olisi laajempi suunnitelma. Nyt vähän tuntuu siltä, että jos mennään niin kuin kädestä suuhun ja aina katsotaan, mitä nyt tarvitaan, niin se ei välttämättä ole sitten hallittua.

Tämä puheenvuoroni ei ollut mikään kritiikki vaan pohdinta siihen, mitä mielestäni kannattaisi tehdä. Kiitos tästä, ja jatkoa varmasti seuraa. — Kiitos.

19.50 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Suomi on tänään enemmän yksi kuin koskaan ainakin oman elämäni aikana, tämäkin päivä siitä todistaa. Yhdessä tulemme selviämään kriisistä.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Tämä hallituksen käsitteillä oleva 397 miljoonan lisätalousarvio on tärkeä avaus. Rahaa tulemme tarvitsemaan jatkossakin paljon, mutta kerrankin voin sanoa, että nyt ei ole varaa tinkiä. Nyt pitää toimia nopeasti, aivan kuten hallitus on nyt toiminut. Kansalaisten terveys on nyt ensimmäinen asia. Siksi näen huolta siitä, että sairaaloissa lääkärien ja sairaanhoitajien riittävyys ja saatavuus on turvattu, huolta myös siitä, että sairaaloiden henkilöstöä riittää myös logistiikkaan, vastaanottoon, laitoksen huoltamiseen, ruokapalveluihin ja välinehuoltoon. Me tarvitsemme sairaanhoidossa henkilöstöresursseja.

Haluan nostaa yhä edelleen huoleni myös siitä, onko terveydenhuollossa saatavilla riittävästi lääkkeellistä happea. Lääkkeellinen happi on varteenotettava hoitomuoto koronan hoidossa, varsinkin tässä tilanteessa, kun ei ole rokotetta. Toivon, että vihdoinkin myös me voisimme täällä kehittyneessä Suomessa toimia samalla tavalla kuin monessa muussa maassa on jo vuosia toimittu. Mekin voisimme monen muun maan ohella ottaa vihdoinkin käyttöön ilmasta paikan päällä valmistettavan generoidun hapen. Nykyisin yleisesti käytettävä pullohappi ei tule terveyskeskuksissa ja vanhainkodeissa riittämään tulevassa tilanteessa. Toivon, että tämä asia ratkaistaan mitä pikimmiten.

Kriisi on vasta aluillaan, joten lomautukset — erityisesti terveydenhuollossa, edes määrälliset — eivät ole maamme selviämisen vuoksi oikea ase. Nyt on luotava julkinen henkilöstöpankki ja henkilökunta on pidettävä jatkuvassa palveluksessa. Tarvitsemme eri tehtäviin henkilöitä, siis erityisesti terveydenhoidossa, mutta monella muullakin sektorilla, kuten täälläkin on aikaisemmin sanottu, poliisitoimessa ja pelastustoimessa. Samoin meidän pitää myöskin varmistaa, että saamme jatkossakin puhdasta kotimaista ja turvallisesti tuotettua ruokaa.

Viime päivinä ja myös täällä tänään olemme kuulleet useasti sanottavan, että terveitä yrityksiä pitää tukea. Nyt näyttää käyvän niin, että osa tulee saamaan yhteiskunnan tukea ja helpotuksia ja osalle yhteiskunnan resurssit eivät tule riittämään. Ministeri Lintilä sanoi tänään tässä salissa, että emme voi eritellä mitään tiettyä alaa, eli kaikki sektorit ovat samalla viivalla avun suhteen. Tämä on hyvä lupaus.

Lisätalousarviossa ely-keskusten kautta suunnattava 50 miljoonan lisäävustus kehittämishankkeisiin on oikeansuuntainen.

Business Finlandin 150 miljoonan lisäys on hyvä, mutta kuten tiedämme, Business Finlandin avustukset kohdistuvat vain osakeyhtiöille. Business Finlandilta on haettu valtavat määrät avustuksia lyhyessä ajassa — varmasti taitaa olla jo yli 5 000 kappaletta — ja arvoltaan reippaasti yli nyt lisätalousarviossa kirjatut 150 miljoonaa. Ministeri Kulmuni lohdullisesti antoi lupauksen, että ei tarvitse olla osakeyhtiö, vaan kaikkia autetaan. Toivon, että tämäkin lupaus tulee toteutumaan.

Ministeri Lintilä mainitsi, että jos vuokranmaksua saa siirrettyä 3 kuukautta vuokraisännältä, niin 4. kuulla vuokrat on jo sitten merkittävä. Jokainen meistä tietää, että kaikilla toimivilla yrityksillä on oma kulurakenteensa. Kun kassavirta lakkaa, tiedämme, mitä siitä seuraa, vaikkapa tässä tapauksessa vuokraisännälle.

Arvoisa herra puhemies! Siinä olen täysin samaa mieltä edustaja Kiljusen kanssa, että nyt jokaisen tahon pitää tulla vastaan, kaikilla sektoreilla. Olemme nyt kaikki yhdessä mukana tässä valitettavassa tilanteessa, ja tänään on tullut selväksi tässä salissa, jo aikaisemmin valtiovarainvaliokunnan kuulemisissa, että yritykset, mitkä ovat terveessä tilassa, saavat ainakin jonkinlaista apua joko Business Finlandin tai Finnveran kautta. Finnveralta ei kuitenkaan voi saada lainaa ilman pankin vaatimia vakuuksia. Vaikka vakuudet nyt ovat pienemmät kuin normaalissa maailmantilanteessa, voivat ne olla varsinkin kasvuyrityksil-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

le silti liian suuret. Siksi pelkoni onkin, missä kulkee se raja: mitkä yritykset saavat apua ja mitkä yritykset eivät tule selviämään? Tähän kysymykseen joudun vastaamaan useita kertoja päivittäin. Kysymys on vaikea vastattavaksi tässä vaiheessa, ja siksi toivonkin, että tulemme lisäämään hallituksen tiedottamista ja neuvontapalveluja.

Meidän tuleekin huolehtia siitä, että meille ei käy niin kuin edellisen laman jälkeen tapahtui — edellisen laman seurauksena menetimme yhden osaavan yrittäjäsukupolven. Laman myötä meni monelta yrittäjältä yritys, luottotiedot ja monilta vielä enemmän. Tämä johti siihen, että yrityksiä ja erilaista omaisuutta realisoitiin pilkkahinnalla. Varakkaat niin sanotut vanhan rahan yrittäjät rikastuivat entisestään, ja rohkeat ja myös kykenevät yrittäjät pelattiin pois markkinoilta. Vaikka huoleni saattaa tänään olla etuajassa, niin sellaista tilannetta, minkä saimme edellisen laman jälkeen kokea, ei saa tulevassa tilanteessa syntyä. [Puhemies: Aika!] Tässä salissa me varmistamme sen, että näin ei tule käymään.

Arvoisa herra puhemies! [Puhemies: Aika!] On päivänselvää, että terveys on nyt kaikkein tärkein asia. Terveydellä ei ole hintalappua. Nyt meidän tehtävänä on huolehtia toinen toisistamme, [Puhemies koputtaa] ja samalla jokaisen kuuluu noudattaa viranomaisen säädöksiä. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Arvoisat edustajat! Meillä on nyt semmoinen tilanne, että joudutaan keskeyttämään tämä istunto kohta hetkeksi aikaa. Meillä on tulossa lähetekeskusteluun valtioneuvoston juuri antama hallituksen esitys laiksi majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta. Mutta otetaan yksi puheenvuoro vielä.

19.56 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Kiitän ensinnäkin hallitusta tästä ripeydestä. On syytä ottaa huomioon, että tämä lisäbudjetti valmisteltiin jo lähes viikko sitten ja esitys annettiin perjantaina. Sen jälkeen on saatu paljon lisää tietoa, ja nyt tilanne jo näyttää ehkä taas toisenlaiselta ja pahemmalta. Kaikkein tärkeintä on se, että hallitus on huomannut nuo kaikki ongelmakohtat ja avannut ne tässä budjetissa, ja erityisen tärkeää on, että yritysten vaikeudet otetaan huomioon.

Tässä on Business Finlandille ja ely-keskuksille avustusvaltuuksia lisää 200 miljoonaa euroa. On jossain määrin kuvottavaa se kilpalaulanta, mitä täällä salissa on harjoitettu siitä, ovatko nämä riittäviä määriä. Me kaikki tiedämme, että ne eivät ole riittäviä. Me tiedämme myös sen, että kukaan ei tiedä, mikä on se oikea määrä. Mutta hallituspuolueilla on kyllä varsin suuri valmius nostaa näitä summia, ja niitä joudutaan lisäämään vielä monta kertaa. Nimenomaan nämä avustukset, suorat avustukset ovat se tärkein, nopea tapa auttaa äkkiä vaikeuksiin joutuneita yrityksiä.

Tärkeää on myöskin näitten Finnveran rahoitusvaltuuksien korottaminen ja luotto- ja taustappioiden korvausprosenttien nostaminen. Valitettavasti nämä rahoitustavat muodostuvat aika kalliiksi yrityksille ja sopivat lähinnä niille yrityksille, joilla on vakuusvajetta. Varmastikin nämä ovat tarpeellisia, koska 80 prosenttia tulisi olemaan sitten sellaista lainarahaa, johon ei tarvita vakuuksia, kun Finnvera niistä vastaa, mutta monelle pankille voi se riskinotto siitä 20 prosentistakin olla ongelmallista. Ehkä paras tapa ainakin pienyrittäjälle on mennä sinne omaan pankkiin ja ottaa sieltä ihan normaalia luottoa, jos vakuuksia on vielä käytettävissä.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Asian käsittely ja keskustelu keskeytetään. Keskustelua jatketaan istunnossa myöhemmin ilmoitettavana ajankohtana. Istunto jatkuu 20.15.

Täysistunto ja asian käsittely keskeytettiin kello 19.58.

Täysistuntoa ja asian käsittelyä jatkettiin kello 20.15.

Puhemies Matti Vanhanen: Jatkamme kello 20 keskeytettyä istuntoa ja asiakohdan 3 käsittelyä. Hallituksen uusi esitys ravintolatoimintaa koskien otetaan viimeisenä asiana lähetekeskusteluun. — Lisätalousarviosta edustaja Talvitie.

20.16 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Jatketaan siis tosiaan tästä lisätalousarviosta. On tärkeää, että meillä on tämä lisätalousarvio täällä käsittelyssä, ja kuten äskeisessä puheenvuorossa toin esiin, niin tarvitaan niitä panostuksia niin yritysten rahoitus-tilanteen helpottamiseen kuten myöskin sosiaali- ja terveysministeriölle ja myöskin sinne turvallisuuspuolelle.

Hallintovaliokunnassa ollaan kannettu huolta siitä, miten meidän poliisi siellä etulinjassa on varautunut niin suojavarusteiden kuin ohjeistuksen ja muun osalta, koska me tiedämme kaikki tässä salissa, että ei ole varaa siihen, että yhtäkkiä meillä on kymmeniä, jopa satoja poliiseja poissa sen takia, että siellä joku saa tämän viheliäisen virusepidemiatartunnan tai tartuntaepäilyjä alkaa olla niin paljon. Eli on tarvetta nyt ripeästi toimia siten, että vaikka tätä rahoitusta tulee tämä reilu 5 miljoonaa, niin myöskin niitä muita varotoimenpiteitä tehdään tai varautumista, niin kuin edustaja Kilpi sanoi tässä äsken, kuka huolehtii poliisiautojen puhdistamisesta, voidaanko sitä jotenkin muuten tehdä ja niin edelleen.

No, sitten vielä näihin suojavarusteisiin. On siis tärkeätä, että niihin tulee rahoitusta. Vaikka osa kollegoista on täällä kehunut, että on hienoa, että huoltovarmuusvarasto nyt avataan, niin kyllä se itsessäni ainakin aiheutti myöskin huolta siitä, että joudutaan ottamaan se käyttöön jo nyt. Mutta on tärkeätä, että me toimimme nyt myöskin siten, että meidän kaikki yritykset, joilla on mahdollisuutta muuttaa tuotantosuuntaansa, sen myöskin pohtivat.

Kerron tähän hyvin kannustavan esimerkin Oulusta. Viime lauantaina sain viestin yritykseltä Screentec. Vanhoja opiskelukavereita on siellä ja tekee erilaista lääketieteelliseen elektroniikkaan liittyvää suojakalvoa ja lääketieteen diagnostiikkaan liittyvää apuvälinettä. He kertoivat, että he aikovat viikonlopun aikana tehdä protoa ja tuotantosuunnan testejä, voisivatko he alkaa tehdä tällaisia suojavisiirejä. Jo tänään sain kännykkään kuvan tällaisesta suojavisiiristä, jonka he ovat yhdessä Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin OYSin kanssa tehneet niitten sääntöjen ja tarpeiden mukaisesti, mitä on.

Screentec tosiaan on jo tilannut materiaalit tuhannelle ensimmäiselle tällaiselle suojavarusteelle. Yrityksen ei tarvitse tehdä sitä lääketieteen tarviketta, mitä yleensä he tekevät, vaan he pystyvät tekemään nopean tuotantosuunnan muutoksen. Tavoite on nyt niin, että materiaalihankinnat pääsisivät jopa siihen, että he pystyisivät tekemään näitä suojavisiirejä satatuhatta kappaletta. Nämä ovat ensimmäisiä viestejä siitä ja tulevia viestejä varmaan saadaan, että meidän yrityksissä on potentiaalia innovoida aivan uudenlaista toimintaa.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Näitä tämäntyyppisiä suojavisiirejä tarvitaan terveydenhuollon saralla mutta niitä tarvitaan myöskin muilla saroilla.

Me olemme, arvoisa puhemies, todella poikkeuksellisessa tilanteessa. Tämä poikkeus-tilanne vaikuttaa meidän kaikkien arkeen. Kuten ekassa puheenvuorossa sanoin, tämä lisätalousarvio on ehkä juoksusuoraesimerkeillä ajateltuna se ensimmäinen lähtölaukaus, että mennään kaikki niihin lähtötelineisiin, mutta koko 400 metriä on vähintään matkaa ja tarvitaan paljon tekoja. Tarvitaan myöskin asennetta siihen, että tulee niitä uusia toimia, uusia lääkkeitä, miten tästä voidaan mennä yhdessä eteenpäin. Me tiedämme, että kukaan ei selviä tästä yksin.

Olin tuossa kuun alussa elämäni ensimmäistä kertaa 100-vuotissyntymäpäivillä. Mieheni mumma täytti Pohjanmaalla Nurmossa 100 vuotta. Anoppini oli löytänyt tekstin, jonka tämä Salme-mumma oli kirjoittanut talvisodan mainingeissa Nurmon nuorisoseuran lehteen. Luen muutaman lainauksen: ”Elämämme matka on tuntematon. Sen varrella on monenlaisia taisteluita.” ”Ei ole pieni se taistelu, jota käydään jokapäiväisen leivän vuoksi.” Tässä on hyvin vahvasti se näkymä, että on käyty monenlaista taistelua sen jokapäiväisen leipämme vuoksi.

Ja me kaikki kansanedustajat tiedämme, että mistään muusta asiasta ei ole saatu niin paljon palautetta kuin näinä päivinä ollaan saatu siitä huolesta, joka ihmisillä on niin työpaikoista, yrityksistä kuin toimeentulostakin, miten tästä yhdessä selvitään. Mutta me yhdessä voimme selvitä sillä asenteella, millä tätä Suomea on jälleenrakennettu myöskin aikaisemmin. Yhdessä kun katsotaan eteenpäin, tulevaisuus tehdään yhdessä, ja sillä keinoin me voimme tästä selvitä. — Kiitos.

20.21 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Koronavirusepidemia on meidän päättäjäsukupolvemme eittämättä syvin ja vaikein kriisi. Ensinnäkin se on suora uhka meidän terveydellemme ja hyvinvoinnillemme. Toisekseen se aiheuttaa vakavia iskuja käytännössä kaikille yhteiskuntamme sektoreille. Näiden iskujen lieventämiseksi suomalaiset nyt odottavatkin hallitukselta lisää ratkaisuja.

Tähän nähden nyt lähetekeskustelussa oleva hallituksen lisätalousarvio on hyvä alku, mutta me kaikki tiedämme, että se ei riitä. Koronavirus sairautena romahduttaa ihmisten keuhkot, ja saman se tekee taloudelle. Maamme keuhkot eli yrittäjät ovat romahduksen partaalla. Lukuisissa suomalaisissa perheissä ja yrityksissä huoli tulevasta on nyt suurta, kun oma työ tai yritys on mennyt tai kohta menemässä alta. Siksi me tarvitsemme lisää päätöksiä, joilla suomalaiset autetaan, tekoahjeltetaan kriisin yli. Aika on rahaa, joten me tarvitsemme tekoahjeltystä nopeasti. Uskon, että me kaikki tässä salissa olemme tästä yhtä mieltä.

Arvoisa puhemies! Kokoomus haluaa tukea hallitusta tässä työssä. Viime viikolla toimimme hallitukselle omat ehdotuksemme yritysten kysynnän tukemiseen ja ihmisten arjen helpottamiseen. Moni näistä keinoista olikin mukana hallituksen perjantaina julkaisemassa talouspaketissa, joten kiitos siitä. Silti kannustaisin hallitusta tutkimaan vielä myös niiden pois jääneiden kohtien toteuttamista. Esimerkiksi ehdotuksemme työnantajamaksun poistamisesta niiden yritysten kohdalta, jotka tässä vielä pitävät kiinni työvoimastaan, tai paikallisen sopimisen edistämisestä tulisivat monelle yrittäjälle edelleen tarpeeseen.

Lisäksi on, ikävä kyllä, todettava se, että hallituksen perjantainen 15 miljardin talouspaketti ei tuonut riittävästi tukea kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien pk-yritysten tilanteeseen. Ehdotuksemme viime viikolla ja edelleen onkin se, että hallitus selvittää pikais-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

ti vastaavien suorien pk-yritysten hätärahoituskeinojen käyttöönottoa, joihin on päädytty jo muun muassa Saksassa. Yksi rahoituksen lähde tälle poikkeukselliselle ja eittämättä kalliille ratkaisulle voisi olla jo olemassa olevat Emu-puskurit.

Tulemme myös lähipäivinä tuomaan uusia keinoja hallituksen harkittavaksi. Kun kyse on suomalaisten työpaikoista, yrityksistä ja tulevaisuudesta, yhtään kiveä ei saa jättää kääntämättä, ratkaisuja on löydettävä.

Arvoisa puhemies! Ratkaisuvaihtoehtoja siis on olemassa, ja toivon todella, että hallitus suhtautuisi näihin meidänkin esittämiimme keinoihin myönteisesti. Me kaikki tiedämme, että tästäkin kriisistä selviämme, mutta nyt on kyse siitä, että millaisella hinnalla. Tehdään siis mieluummin liian paljon kuin vähän yhteisen tavoitteen eteen.

20.24 Juhana Vartiainen kok: Arvoisa puhemies! Nyt on todella olennaista se, että sen sijaan, että käytetään yleiseen kysyntäelvytykseen rahaa, niin käytetään rahaa viisaasti ja kohdennetusti ja autetaan sekä kotitalouksia että yrityksiä tämän sokin yli myös tavoilla, joiden ei tarvitse oikeastaan maksaa mitään tai vain hyvin vähän julkiselle taloudelle. Yksi asia, joka tulee usein esiin yrittäjien kanssa puhuessa, on tämä työvoiman vähentäminen. Sehän on järkevää tällaisessa tilanteessa varsinkin, kun meillä on tunnetusti hyvä sosiaaliturva, jonka piiriin sitten kuitenkin lomautetut työntekijät pääsevät.

Minä olen ymmärtänyt, että tulossa on laki, hallituksen esitys, joka tekee mahdolliseksi lomautuksen varoajan lyhentämisen 5 päivään 14 päivästä. Se on ainakin minun kontaktipiirissäni oleville yrittäjille hyvin tärkeä. Toivoisin, että hallitus voisi vahvistaa — ja huomaa myös, että täällä on työministeri Tuula Haatainen paikalla — että tähän saliin tulee sellainen lainsäädäntö, jolla tämä lyheneminen voidaan todella varmistaa kaikille yrityksille kaikilla toimialoilla lakiteitse niin, että yritykset tietävät, millainen normisto heitä koskee. Suomessahan on yli 200 työehtosopimusta, jos oikein muistan, ja monelle pienelle yritykselle on hyvin vaikea tietää, missä työehtosopimus tässä asiassa mahdollisesti seisoo. Siksi toivoisin, että hallitus voisi vahvistaa sen, että lakiteitse tämä lyheneminen viiteen päivään todella toteutuu kaikille yrityksille.

Toinen kysymys, joka on askarruttanut omaa mieltä, on se, että nämä työmarkkinoita koskevat väliaikaiset lait on nyt määrätty kestämaan vain kolme kuukautta, vaikka työmarkkinajärjestöjen alkuperäinen yhteinen ehdotus — joka siis ei ollut mikään sopimus vaan yhteinen ehdotus — olisi kuitenkin ollut se, että ne olisi tässä vaiheessa säädetty kestämaan vuoden loppuun, jos oikein muistan. Nehän olisi aina voitu keskeyttää tarpeen mukaan. Kolme kuukautta tuntuu kuitenkin aika lyhyeltä ajalta. Miksi on valittu kolme kuukautta tässä tapauksessa? Sehän voi myös tarkoittaa sitä, että hyvin todennäköisesti — ajattelin jo tässä meidän työyhteisöäkin — me joudumme sitten kesällä näitä lakeja pidentämään. Tätä on aika vaikea ymmärtää.

Tämä yleisenä huomiona tästä hallituksen sinänsä monella tapaa perustellusta ja hyvästä lähestymistavasta tässä kriisissä. — Kiitos.

20.27 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Me elämme hyvin poikkeuksellista aikaa, ja se näkyy myöskin tämän eduskuntatyöskentelymme poikkeuksellisuudessa. Minäkin istun väärällä paikalla pitääkseni kollegaani etäisyyttä, painoin kyllä oikeata nappia, mutta ymmärrän tämän, että me joudumme tätä istuntosalijärjestelyäkin vähän nyt tässä muovamaan ja päivän agendakin vaihtuu tässä matkan kuluessa.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Tämä on hyvin kriittinen tilanne, ja haluan ainoastaan yhdestä asiasta tässä vielä korostaa, kun puhutaan tästä lisätalousarviosta, ja se on näiden suojavarusteiden kiireellisyys mitä suurimmassa määrin. Meillä on raporttia sairaaloista, hoitoalalta, jolla on kriittinen tilanne siinä, että suojavarusteita ei ole riittävästi, ja nämä ihmiset, jos ketkä, tarvitsevat niitä, koska jos meillä rojahtaa myöskin hoitohenkilökunnan osalta tämä terveydenhuoltojärjestelmä, olemme täydellisessä pulassa. Mutta haluaisin muistuttaa, että suojavarusteita tarvitaan myöskin muissa ammateissa. Kampaajista hierojiin ollaan ammateissa, joissa ollaan lähikontakteissa — vaikka heidän asiakaskantansa onkin vähentynyt, joka tapauksessa niitä ammatteja vielä harjoitetaan ja suojavarusteita tarvitaan aivan aidosti myöskin näissä yhteyksissä.

Täällä on tänään arvosteltu Business Finlandia siitä, että sen tuki ollaan antamassa uuteen innovatiiviseen toimintaan ja kehittämishankkeisiin. Mutta niin kuin edustaja Talvitie täällä toi esille, hyvin tärkeä on tämä lähtökohta nimenomaan poikkeusoloihin sopivista innoittavista hankkeista ja tämä Screentec-hanke, mihin edustaja Talvitie viittasi, siihen, että lähdetään kehittämään uudentyypisiä suojavarusteita, aidosti otetaan tämä kriittinen tilanne kiinni — nämä ovat juuri sitä, mitä me yrityksiltä kaipaamme, ja mikä tärkeintä, juuri tämäntapaisiin hankkeisiin tätä julkista rahoitusta myös ohjataan.

20.29 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Hallitus on tehnyt hyviä ja määrätietoisia toimia tämän koronakriisin taltuttamiseksi ja sen vaikutusten minimoimiseksi Suomen kansaan ja suomalaisiin yrityksiin, mutta paljon on kuitenkin vielä tehtävää.

Erityisesti tällä hetkellä olemme tilanteessa, niin kuin täällä salissa monen suulla on jo tänään todettu, että pk-yrittäjät eli pienet ja keskisuuret yritykset ovat vielä tyhjän päällä ja vapaassa pudotuksessa. Me tarvitsemme yrittäjille niin sanotun yrittäjätuen ja me tarvitsemme yrittäjille enemmän rahoitusta, jotta työpaikat ja yritykset saadaan pelastettua. Nyt on kevät, kurjet ovat saapuneet etelästä, mutta suot ovat jäässä — kurki kuolee ennen kuin suo sulaa, sanoi Sixten Korkman tänä päivänä mainiossa kirjoituksessaan Helsingin Sanomissa. Nyt on tosiaan niin, että sille kurjelle tarvitaan ruokaa, jotta se elää tämän vaiheen yli, ennen kuin se suo sulaa, ja näin ollen pyydän ja toivon, että hallitus huomioi tämän yrittäjien hädän myös tulevaisuudessa esityksissään siten, että työpaikat ja yritysten tulevaisuus saadaan varmistettua ja mahdollisimman suuressa osassa pelastettua. Nimittäin se raha, mikä tähän menee, joudutaan sitten joka tapauksessa käyttämään työttömien uudelleen kouluttamiseen, kurssien hoitamiseen ja starttirahoihin ja niin edelleen, jos me nyt annamme tämän hyvin maamme kansalaisia työllistävän yrityskannan kaatua tämän kriisin seurauksena. Sen takia hallitukselta peräänkuulutan vielä vahvoja toimia yrittäjien puolesta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

4. Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksen sekä opetuksen ja koulutuksen järjestämismuutoksista koskevista väliaikaisista rajoituksista annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:n muuttamisesta

Muu asia M 6/2020 vp

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto viimeistään keskiviikkona 25.3.2020 klo 11.00 mennessä.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 1 tunti. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

16.33 Opetusministeri Li Andersson (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näissä poikkeuksellisissa oloissa meidän yhteinen tehtävämme on suojella suomalaisten turvallisuutta ja terveyttä. Siksi on otettu käyttöön rajoitustoimia, joilla halutaan estää tämän koronaviruksen leviämistä, ja siksi on ensiarvoisen tärkeää, että me yhdessä varmistamme, että nämä käyttöönotetut toimet myöskin todella tehoavat.

Poikkeusoloissakin oikeusvaltiossa on kuitenkin noudatettava lainsäädännön keskeisiä periaatteita, ja hallitus on nyt joutunut korjaamaan tätä linjausta lähiopetuksen järjestämisestä 1., 2. ja 3. vuosiluokkien osalta, koska Suomen lainsäädäntö ei tällä hetkellä tunne tällaista virallista luetteloa yhteiskunnan kannalta kriittisistä aloista. Siksi perusteet lasten erilaiselle kohtelulle eivät tässä alkuperäisessä asetuksessa olleet riittävän tarkkarajaiset. Hallitus on jo valtioneuvoston kanslian johdolla käynnistänyt valmistelun näiden kriittisten alojen määrittelemiseksi juridisesti kestäväällä tavalla, jotta sitten tulevaisuudessa voidaan sopeutua poikkeusoloihin vielä nykyistä nopeammin ja yksiselitteisemmin, mikäli tarvetta sellaiselle on. Eli tämän nyt tehdyn muutoksen tekeminen perustuu sivistysvaliokunnan lausuntoon ja myöskin perustuslakivaliokunnassa käydyissä asiantuntijakeskusteluissa esille tulleisiin seikkoihin. Toisin sanoen lähiopetuksen rajoittamista lapsiin, joiden vanhemmat työskentelevät kriittisillä aloilla, ei oltu onnistuttu muotoilemaan asetuksessa siten kuin perusoikeusrajoitukselta ja ihmisten erilaiseen asemaan asettamiselta edellytetään säädöstasolla.

Tämän asetuksen 3 §:n muutoksen merkitys on siis nyt se, että 1.—3.-luokkalaisten osalta, mitä tulee heidän oikeuteensa saada lähiopetusta, asetuksesta poistetaan edellytys huoltajien työskentelemisestä yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisillä aloilla. Haluan kuitenkin huomauttaa, että valtioneuvoston 16.3.2020 antaman linjauksen mukaan vanhempien tulisi edelleen mahdollisuuksien mukaan pitää 1.—3. vuosiluokillakin lapsensa kotona tapahtuvassa etäopetuksessa, jotta epidemian etenemisen hidastamiseksi tarpeettomia kontakteja vältettäisiin, eli tämä on edelleen suositus, tämä on edelleen ensisijainen vaihtoehto.

Arvoisa puhemies! Tämän epidemian hidastaminen on jokaisen suomalaisen velvollisuus. Kaikkien vanhempien on siis vähennettävä omat ja lapsensa lähikontaktit minimiin. Asetusmuutoksesta huolimatta olemme koko ajan viestittäneet vanhemmille, että mikäli lapsi on varhaiskasvatuksessa tai 1.—3. vuosiluokilla, niin älä vie lasta lähiopetukseen, ellei se ole täysin välttämätöntä. Tätä viestiä on myös kuultu, ja suomalaiset huoltajat ovat hienosti kantaneet vastuuta. Eilen maanantaina sekä Opetushallitus että Opettajien Ammattijärjestö OAJ ovat molemmat arvioineet, että tämä muutos linjauksiin ei aiheuttanut

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

suurta oppilasmäärän kasvua suomalaisissa kouluissa ja perusopetuksen piirissä olevien oppilaiden määrä on edelleen poikkeuksellisen vähäinen.

Näin toimii toisin sanoen oikeusvaltio poikkeusoloissa. Kaikki tarvittava tehdään, tarvittavat korjaukset tehdään, kun ongelmia ilmenee, ja perustuslakia noudatetaan kaikissa olosuhteissa.

16.37 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Olemme lasten oikeuksien toteutumisen kannalta historiallisessa tilanteessa. Meille aikuisillekin tämä tilanne koronan suhteen voi olla kuormittava ja ahdistava, mutta lapsille on monesti vielä vaikeampaa käsitellä sitä, mitä kaikkea nyt on tekeillä ja käsillä, ja tämä meidän pitäisi muistaa joka ikinen päivä, vaikka poikkeuksellisessa tilanteessa elämmekin. Lapset eivät myöskään itse ole siinä asemassa, että he voisivat nyt puolustaa sitä, että myös valmiuslaissa ja sen soveltamisasetuksissa noudatetaan lähtökohtaisesti lapsen etua ja lapsioikeusmyönteistä kantaa.

Arvoisa puhemies! Lapset ovat myös hyvin eriarvoisissa tilanteissa sen suhteen, miten he nyt saavat tukea tässä poikkeustilanteessa. Todellinen vaara on se, että ne lapset ja perheet, joilla on jo valmiiksi kasaantunut erilaisia ongelmia, kuten päihde- ja mielenterveysongelmia, kärsivät tässäkin tilanteessa eniten. Lisäksi poikkeustilanne aiheuttaa monissa perheissä suurta epävarmuutta ja taloudellisia ongelmia. Kotiin käpertyminen ei ole paras mahdollinen tilanne näissä perheissä. Hyvinvoivat perheet selviävät tästäkin yllättävästä kriisistä varmasti.

Meidän päättäjien tehtävä on suunnata katse erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin perheisiin. On hienoa, että monet kunnat, järjestöt ja muut perheiden kanssa toimivat tahot ovat jo nyt hyvin ripeästi alkaneet keksiä uudenlaisia tapoja toimia ja auttaa. Paljon epävarmuutta herättää nyt kuitenkin se, miten esimerkiksi etäopetuksesta vastaavat opettajat saavat kopin niistä lapsista ja nuorista, joista herää huoli. Nämä lapset eivät välttämättä vastaa puhelimeen, eivätkä heidän vanhempansa välttämättä ole tavoitettavissa Wilman kautta. Samaan aikaan viranomaisia kuitenkin sitovat samat lastensuojeluvollisuudet kuin aina aikaisemmin.

Myös pääsääntöisesti etänä tapahtuva opetus ja siihen liittyvä vanhempien kasvava vastuu voi olla kuormittavaa niissä perheissä, joissa tilanne on kriittinen jo ennestään. Lasten taustan vaikutus oppimistuloksiin on muutenkin kasvamassa, etänä tapahtuva opiskelu tuskin auttaa tässä tilanteessa.

Nyt on kuitenkin tärkeää tiedottaa siitä, mistä apua saa nopeasti ja matalalla kynnyksellä. Palveluiden saamisessa on normaaleissakin olosuhteissa liikaa paikallista vaihtelua. Meillä pitää olla nyt ja poikkeustilan jälkeen tarpeeksi resursseja, jotta voimme puuttua niihin perheitä kuormittaviin tekijöihin, jotka tästä ennalta näkemättömästä tilanteesta seuraavat. On järkevää puuttua näihin ennaltaehkäisevästi juuri nyt. Näin negatiiviset vaikutukset perheiden hyvinvointiin ja eriarvoistumiseen eivät jatku vuosien päähän, kun ongelmat eivät pääse kasautumaan.

Myös poikkeusaikaan liittyvän lainsäädännön lapsivaikutukset on tärkeä selvittää. Tämä työssä myös lasten ja nuorten näkemysten selvittäminen on ensiarvoisen tärkeää.

16.41 Pasi Kivisaari kesk: Kunnioitettu puhemies! Vaikka kriittisten alojen lista oli alusta saakka pitkä ja tulkinnanvarainen, alettiin tätä epäselvää ohjeistusta koulujen ja opetuksen järjestäjien osalta suunnittelemaan ja myöskin toteuttamaan. Käytänteet toki vaihtelivat, mutta tilanne otettiin haltuun niin hyvin kuin vain oli mahdollista. Siksi perjantain uusi

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

tarkennus jokaisen ykkös-, kakkos- ja kolmosluokkalaisen oikeudesta lähiopetukseen aiheutti ymmärrettävää hämmennystä. Palikat oli vähän saatu kasaan, ja taas oltiin uuden tulokinnan edessä.

Mutta niin kauan kuin ihmiset tekevät työtä, asiat ovat epätäydellisiä. Edelleen siis on yksiselitteisen tärkeää, että kaikki ne lapset, jotka suinkin kykenevät, ovat kotona — kouluun ja päiväkoteihin mennään vain ja ainoastaan, jos on pakko. Suuri kiitos ministeri Anderssonille siitä, että olette monin eri tavoin vedonneet vanhempiin, ja se on mitä ilmeisimmin myös hyvin toiminut.

Itse toivon myöskin vanhemmille turnauskestävyyttä. On aivan selvää, että vanhemmuutta koetellaan. Monet hoitavat niin työtään, lasten kotiopetusta kuin muitakin arjen askareita samanaikaisesti. Samalla huoli perheen toimeentulosta ja ylipäättään perheen tulevaisuudesta lisääntyy. Ja vaikka kriteerit tältä erää myös poistuivat, silti monet ovat juuri niillä kriittisillä aloilla, joilla etätyötäkään ei ole mahdollista tehdä. Perheissä siis luovietaan ja koetetaan selvitä arjesta.

Suomalaisille päiväkodeille, kouluille, oppilaitoksille ja koulutuksen järjestäjille on kylä syytä antaa suuri kiitos. Hädän hetkellä heihin voi nojata, yhteiskunnan etulinja pitää. He toimivat kaikessa siinä laajuudessa, mikä on nyt mahdollista toteuttaa. Siksi myös valtiollan osalta pitää pyrkiä siihen, että mahdollisimman vähän hämmennetään. Kasvatus- ja opetusala sekä vanhemmat ovat monin paikoin ääri rajoilla. Oleellista on joustavuus ja luottamus riittävän maalaisjärjen ja paikallisen osaamisen pohjaan.

Ja jos tilanteesta haluaa jotain positiivista löytää tai ilmaista, saattaa olla, että muutamassa viikossa on otettu digiloikka, joka olisi saattanut muuten jäädä toteutumatta. Poikkeus-tilan aikana myös epäoleellisuudet häviävät ja oleellisuudet tulevat käyttöön. Tehdään se, mikä on kaiken ydintä, ja unohdetaan muu hälinä.

Puhemies! Suojelemme rajoittamalla, rajoitamme suojelemalla — siitähän kaikessa on kyse. Vaikka itse kannan syvää huolta vaikkapa etäopetuksessa olevien oppilaiden ja opiskelijoiden oppimisesta tai kasvattajien, opettajien ja vanhempien jaksamisesta ja lasten hyvinvoinnista, niin silti sanon, että suurinta viisautta kriisin keskellä on toimia yhteisvastuullisesti elämää ja tulevaisuutta suojellen.

Puhemies! Yksittäisiä kysymyksiä ja epävarmuuksia on solkenaan. Olemme kuitenkin poikkeusoloissa. Kun tämä aika väistyy, on selvää, että opetuksen ja koulutuksen järjestäjät, opettajat, kasvattajat, oppilaat ja opiskelijat tarvitsevat tukea. Tämä aika jättää haavoja. Silloin on jälleenrakentamisen aika, ja siinäkin on onnistuttava.

16.46 Iris Suomela vihr: Arvoisa puhemies! Tämä aika on poikkeuksellinen meille kaikille, mutta erityisesti tämä näkyy nyt lasten ja nuorten arjessa. Tällä kriisillä tulee varmasti olemaan syvät jäljet etenkin niihin, joiden elämä on vasta alussa. Monelle aikuiselle muutama kuukausi on aika, joka voi tuntua silmänräpäykseltä, mutta lapselle ja nuorelle se aika on ikuisuus. Se on aika, jonka aikana lapsi voi oppia esimerkiksi kävelemään tai puhumaan. Siksi nyt on pyrittävä kaikin keinoin varmistamaan, että jokainen lapsi saa aidosti yhdenvertaisen mahdollisuuden oppia. Tämä mahdollisuus on keskeinen niin lasten ja nuorten kuin koko maan tulevaisuuden kannalta.

Oppiminen on perusoikeus ja yksi sivistysvaltion kivijaloista. Tämän perusoikeuden turvaamiseksi moni opettaja, muu koulun henkilökuntaan kuuluva ihminen ja rehtori ja vanhempi on tehnyt nyt viime viikkoina töitä itseään säästämättä, ja jo tässä vaiheessa nämä kaikki ihmiset ansaitsevat meiltä kiitoksen sydämiemme pohjasta.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Samalla on kuitenkin huomioitava, että tämä aika tulee varmasti jatkumaan vielä pitkään, ja kiitoksen lisäksi tarvitaan konkreettisia toimia opettajien, lasten ja vanhempien tukemiseksi. Tämä tarkoittaa riittäviä panostuksia kuntiin mutta myös niitä arjen palveluita, vaikkapa sitten puhelinpalveluita, joilla varmistetaan, että kukaan ei jää yksin ahdistuksensa kanssa, siinä pisteessä kun voi hyvinkin tuntua, että seinät kaatuvat päälle, kun on pitänyt hoitaa niin omat työt kuin lapsen oppimisen tukeminen kotona. Siksi nyt on keskeistä, että oppimisen tuesta ei leikata, sosiaalipalveluista ei leikata vaan niihin pikemminkin panostetaan.

On ollut todella huolestuttavaa kuulla Suomen kunnista, että nyt kaavaillaan lomautuksia ja jopa yt-neuvotteluja tilanteessa, jossa pikemminkin me olemme erikseen korostaneet, että näin ei tulisi toimia. Toisaalta tällaiset ratkaisut ovat tavallaan ymmärrettäviä, kun pohtii kuntien talouskriisiä. Siksi onkin varmistettava, että raha riittää. Siksi on ollut hyvä kuulla, että tähän valtioneuvosto on mitä pikimmiten vastaamassa, sillä nyt ollaan todellakin lasten ja nuorten tulevaisuuden äärellä. YK:n lasten oikeuksien sopimuksessa erikseen alleviivataan, että siitä sopimuksesta ei saa poiketa edes sodan tai muiden poikkeusolojen aikana, vaan oikeastaan se sopimus on pohjimmiltaan säädetty juurikin siksi, että lapsilla välttämättömät oikeudet toteutuisivat myös vaikeina aikoina. Juuri vaikeina aikoina niitä sivistysvaltion peruskiviä haastetaan. Juuri niinä aikoina meidän on kaikkien tehtävä työtä, että lasten oikeudet turvataan.

Nämä oikeudet toki turvataan myös Suomen perustuslaissa, jonka 16 §:ssä nimenomaan korostetaan, että ”julkisen vallan on turvattava jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada kykijensä ja tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä”. Tähän meidän on nyt todella kiinnitettävä huomiota. Perusoikeuksien turvaaminen ei sulje pois tehokkuutta, ei sulje pois kiireellisyyttä siinä, kun pyritään turvaamaan oikeutta elämään — sitä kenties kaikista keskeisintä perusoikeutta — mutta on samalla tunnistettava, että jotta saamme nämä kaikki sovitettua yhteen, vaaditaan koko yhteiskunnalta kovaa panosta ja kovaa työtä, koska pelkillä kiitoksilla, pelkillä sanoilla emme saa varmistettua, että tästä mahdollisesti kuukausien mittaiseksi venyvistä kriisistä todella selvitään. Joten nyt todella toivon, että me näemme tämän kaikki yhdessä niin keskeisenä ja tärkeänä asiana, että varmistamme lasten oikeuksien toteutumisen niin keskellä tätä kriisiä kuin tämän kriisin jälkeenkin.

Tässä jo aiemmassa keskustelussa alleviivattiin, että toki tämän kriisin ratkaiseminen tulee synnyttämään Suomen julkiseen talouteen kovia paineita niin kunnissa kuin valtion tasolla. Niitä paineita on pidemmällä aikavälillä pystyttävä ratkaisemaan, mutta samalla on tunnistettava, että koulutuksesta, lapsilta ja nuorilta, leikkaaminen ei voi missään vaiheessa olla se keino, jolla taloutta lähdetään tasapainottamaan. Se ei voi olla se keino nyt, se ei voi olla se keino laman jälkeen eikä se voi olla se keino myöskään viiden vuoden kuluttua, sillä nimenomaan sen pohjalta, kun 90-luvun laman jälkeen ymmärrettiin suojata lasten ja nuorten oikeutta oppia, meillä sitten on se tulevaisuus, mitä me nyt elämme. Nimenomaan se on suomalaisen yhteiskunnan keskeinen vahvuus. Nimenomaan se takaa myös vakaan pohjan elinkeinoelämälle. Siksi on riitettävä malttia panostaa koulutukseen ja oppimiseen nyt mutta myös tulevaisuudessa. Todella toivon, että tämä muistetaan vielä pitkään tämänkin talon seinien sisällä.

16.51 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Koronaepidemian hidastamiseksi Suomessa on otettu käyttöön lukuisia rajoituksia, joista koulujen ja päiväkotien osittainen sulkemi-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

nen on yksi. Koulut ja päiväkodit ovat paikoin auki, mutta kuten tiedämme, on suositeltavaa, että lapset hoidetaan kotona, jos siihen on mahdollisuus. Kuten ymmärrämme, viruksen torjumisen pitää olla etusijalla, ja kuten täällä monessa puheenvuorossa on todettu, olisi hyvä, että lähiopetukseen ja päiväkoteihin menisivät vain ne lapset, joiden vanhemmat eivät voi hoitaa heitä kotona.

Oppilasmäärien nouseminen lisää oppilaiden sekä opetus- ja muun henkilökunnan riskiä sairastua ja levittää epidemiaa muualle yhteiskuntaan. Lisäksi linjaukset ja niiden muuttuminen rasittavat koulujen käytännön järjestelyjen suunnittelua. Mutta etäkoulu tai kotiopetus — millä nimellä sitä haluaa kutsua — ei ole sekään ongelmatonta, kuten moni on täällä kertonut. Itsekin olen jälleen kerran huomannut, ettei minusta ainakaan alakoulun opettajaksi olisi. Se on aika rasittavaa hommaa. Monissa hyvinvoivissakin perheissä se, kun vanhemmat yrittävät samalla selviytyä etätöistään ja opettaa toista ja neuvoa toista ja rajoittaa kolmatta ja yhdeltä pitää repiä pelilaitteita ja niin edelleen, on hyvin haastava kokonaisuus — ja ehkä hyvin pitkään, tämä voi jatkua kuukausia. Mutta enemmän kuitenkin olen huolissani niistä perheistä, joissa on ollut merkittäviä ongelmia jo ennen tätä kriisiä. Niissä tilanne voi hyvin helposti kärjistyä. Viitataan ongelmiin, kuten vanhemmuuden puute, päihdeongelmat, kasvatuksen yleiset haasteet, arjen sujumattomuus ja muut yleiset elämänhallinnan ongelmat. Ne korostuvat poikkeusoloissa, erityisesti kun kotoa ei pääse pois. Monille lapsille päiväkotitai koulu on sosiaalisesti ja psyykkisesti, joskus myös fyysisesti, elinehto — fyysisesti erityisesti silloin, jos lapsen päivän ainoa lämmin ruoka syödään koulussa.

Kuntien tilanne tulee tässäkin mielessä vaikeutumaan. On todennäköistä, että lastensuojelu, perhetyö ja terapiat tulevat kuormittumaan entisestään. Samoin poliisille tulee enemmän sekä perheväkivaltatehtäviä että selvitettävää kaduille, joilla turhautuneet nuoret, ehkä muutkin, purkavat oloaan. Kuten tiedämme, monissa kunnissa tilanne on jo toivoton, suorastaan kriisiytynyt. Lapsia voi olla saman lastensuojelun työntekijän vastuulla jopa sata. Työntekijöiden vaihtuvuus on suuri ongelma. Ennaltaehkäisy ei ole toiminut korona-kriisiä ennenkään lainkaan riittävällä tavalla. Samoin lapsia jopa sijoitetaan myös siksi, että mielenterveyspalvelut eivät ole järjestyneet. Etätö ja karanteenit vaikeuttavat monia toimia myös lastensuojelussa.

Arvoisa puhemies! Poikkeusolot ja epidemia vaikuttavat kaikkiin. Eniten ne vaikuttavat sairaisiin, köyhiin, huono-osaisiin, vanhuksiin ja lapsiin. Toivon, että kaikki yhdessä voimme pohtia toimenpiteitä tilanteen helpottamiseksi ja että hallitus ottaa opposition mukaan tähänkin toimintaan.

16.54 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on tullut hyvin arvokkaita näkökulmia meidän lasten ja nuorten, perheiden ja kaikkien kansalaisten hyvinvoinnin turvaamisesta.

Itse näin eilen ensimmäistä kertaa elämässäni koronavihkon. Ekaluokkalainen poikani teki siihen oppimistehtäviä — ekaluokkalaiset olivat nimenneet tuon vihkon tuolla nimellä.

Tämä kansaamme ja koko maailmaa kohdannut koronakriisi on koettelemus, joka osoittaa meille myös tässä hetkessä sitä, että uhkana ei niinkään ole se, että me arvioisimme toimintaamme, vaan se, että meidän täytyy jatkuvasti arvioida sitä, mitä me olemme tehneet, ja että olemme tarvittaessa valmiit myös muuttamaan toimintaamme. Hallitus on nyt muuttanut tätä asetustaan sivistysvaliokunnassa ja perustuslakivaliokunnassa esiin tulleiden

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

seikkojen nojalla, ja opetusministeri totesi, että ykkös—kolmosluokkalaisten lähiopetuksen saaminen ei ole kiinni heidän vanhempiansa työpaikasta. Ministeriön suositus ja ensisijainen vaihtoehto kuitenkin edelleen on, että lapset käyvät koulun kotona, ja on hyvä, että, ministeri, olette sitä tuoneet esille. Itsekin olen hyvin kiitollinen suomalaisille vanhemmille siitä, että he toimivat vastuullisesti ja ovat ottaneet lapsensa sinne kotiin kouluun, vaikka se ei — niin kuin tässä keskustelussa on tullut esille — ole useinkaan kovin helppoa vaan se on vaativa tehtävä, kun samalla on siinä kotona oma, ehkä hyvinkin vaativa, etätyö hoidettavana tai sitten täytyy käydä kodin ulkopuolella töissä ja kodeissa on muutenkin erilaisia tilanteita.

Aivan kuten edustaja Purra totesi, kodeissa on paljon erilaisia ongelmia ja ne korostuvat tällaisena aikana ja meillä on ollut paljon haasteita ja vaikeuksia jo entuudestaan esimerkiksi lapsiperheiden perhetyön ja kotipalvelun ja erilaisten mielenterveyspalveluiden tarjoamisessa ja ne nyt korostuvat. Nyt on aivan ensiarvoisen tärkeää, että näiden saatavuudesta keskustellaan ja että teemme kaikkemme, jotta nyt lapset ja nuoret voisivat mahdollisimman hyvin kotona, kun sitä lähiopetusta ei ole. Koulu on monille lapsille äärimmäisen tärkeää.

Yhdyn myös edustaja Honkasalon toiveeseen siitä, että nyt on erityisen tärkeää tiedottaa perheitä mutta myös lapsia ja nuoria siitä, mistä apua voi saada. Ongelmien ennaltaehkäisy on ihmisen kannalta mutta myös talouden kannalta aina parempi kuin se, että korjaamme asioita jälkikäteen.

Samalla haluan myös omalta osaltani kiittää maamme opettajia ja koulujen henkilökuntaa. Pidän eilen etätyön ohessa kotikoulua ensimmäisen kerran lapsilleni, ja se onnistui minultakin, koska ohjeet olivat hyvät ja selkeät — jokaisen lapsen opettaja oli kirjoittanut Wilmaan hyvät ohjeet. Tässä tilanteessa korostuu se, että me kaikki — kodit, koulut, ihan jokainen — toimimme yhteistyössä. Ja tietysti tärkeää on myöskin se, että lasten ja nuorten yhteydet oppilashuoltoon säilyisivät. Selviämme tästä yhdessä.

16.58 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa puhemies! Tulin tänne saliin ihan kiittäkseni teitä, opetusministeri Andersson, työstänne tämän kriisin keskellä. Ei varmasti ollut helppo päätös laittaa kouluja kiinni, ja siitä huolimatta siihen suuntaan ollaan lähdetty, tai voimakkaasti rajoittamaan sitä, että tartuntoja ei tapahtuisi koulussa, kun suurin osa lapsista saadaan kotiin.

Tahdon kiittää teitä myöskin siitä, että selkeästi lähditte yrittämään tätä ratkaisua, että saataisiin rajattua, että minkä ammattiryhmien lapset sitten olisivat siellä lähiopetuksessa ja muut jäisivät kotiin. Minä uskon, että vaikka tähän ei päästy, niin tämä omalta osaltaan oli itse asiassa aiheuttamassa sen, että vanhemmat ottivat erittäin tosissaan sen, että nyt kun sitten kaikki lopulta voidaan viedä kouluihin, niin on ymmärretty se, että ei kuitenkaan viedä, vaikka se mahdollisuus on olemassa.

Vielä tahdon kiittää myöskin siitä, että olette niin voimakkaasti haastatteluissa ja myöskin sosiaalisessa mediassa viestineet vanhemmille siitä, että vaikka lapsi periaatteessa on oikeus viedä kouluun, niin siitä huolimatta tätä mahdollisuutta nyt ei käytettäisi, jos ei ole aivan pakko. Tätä linjaa, viestintälinjaa, jatkakaa voimakkaasti eri kanavissa. Uskon, että tämä tilanne paranee entisestään.

Tulikohan nyt kiitettyä tarpeeksi monta kertaa, kyllä siinä taisi kaikki kiitokset tulla. — Kiitos. [Keskeltä: Hyvin todettu!]

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

17.00 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Minäkin voin yhtyä edustaja Tynkkysen tavoin kiittämään ministeriä tästä erittäin hyvästä työstä, mitä olette tehnyt oppilaitten ja koululaisten ja varhaiskasvatuksen osalta. Se työ, mikä sitten kunnissa on tehty — minulla on ollut mahdollisuus seurata oman kuntani toimintoja, miten on tehty — on oikeastaan mahdollistanut sen, että opettajat ja koko henkilökunta on pystynyt toimimaan yllättävänkin nopeasti erilaisissa asioissa ja monet käytännön toimet on saatu ripeästi liikkeelle, ja sitä kautta tilanteet ovat menneet huomattavasti paremmin kuin mitä tässä olisi saattanut pahimmillaan käydä.

Arvoisa puhemies! Näissä vaativissa poikkeusoloissa oppivelvollisuus on edelleen olemassa, ja kyse on siitä, että opetus järjestetään pääsääntöisesti kotona etäopetuksena. Poikkeuksena ovat 1.—3.-luokkalaiset lapset, joilla on mahdollisuus osallistua lähiopetukseen, mutta toivotaan kuitenkin, että jos on mahdollista, niin lapsi voisi olla kotona ja opiskella etäopetuksena. Nyt meille valiokunnassakin on selvinnyt, että ongelmana on myös se, että etäopetusta ei ole määritelty selkeästi laissa ja se on nyt aiheuttanut sen, että kunnat toteuttavat tätä etäopetusta — niin kuntien sisällä kuin myös eri kunnissa — hyvin eri lailla. Sen takia nyt olisi varmaan jossain vaiheessa hyvä lähteä pohtimaan tätä ja lähteä linjaamaan sitten etäopetuksen roolia, koska voi olla, että me joudumme joskus tulevaisuudessakin vastaavanlaisiin tilanteisiin. Joka tapauksessa se on tärkeä määrittää. Kun lapsi on lähi- tai etäopetuksessa, niin vastuu kaikissa näissä tilanteissa on, että kunta vastaa siitä opetuksesta — ei vanhemmat, vaan koulu ja siellä toimivat opettajat. Vanhemmat tukevat tässä etäopetuksessa, mutta he eivät sillä tavalla vastaa siitä. Meidän pitää tunnistaa se julkisen vastuu ja opettajan vastuu tästä opetuksesta.

Nyt on tullut esille — tietysti peilaan tätä tilannetta omaan kotikaupunkiini Lappeenrantaan, jossa seuraan tätä tilannetta hyvinkin tarkasti — että kun me olemme etäopetuksessa, niin meillä kaikilla lapsilla ei ole yhdenvertaisia mahdollisuuksia oppia ja ymmärtää, kun on käytetty Wilmaa ja kaikkea muuta vastaavaa. Nyt Lappeenrannan kaupunki muun muassa ratkaisi tämän sillä tavalla, että me määritimme sen, mikä on etäopetus ja teimme opetussuunnitelmat, viikkosuunnitelmat ja päivärytmit, että klo 8—15 käydään koulua ja se on määritelty tarkoin, mitä kulloinkin tehdään, milloin syödään, milloin liikutaan, mitä oppitunteja on ja mitä opetellaan, ja opettaja valvoo sitä digilaitteitten avulla. Nyt tämä on tarkoittanut sitä, että Lappeenrannan kaupunki on hankkimassa kaikille lapsille myös digilaitteet, ja sitä kautta pystytään tasavertaisesti tukemaan jokaiselle lapselle mahdollisuus oppia, ja tämä mahdollistaa etäopetuksen toteuttamisen tasavertaisesti kaikille lapsille. Se mahdollistaa myös sen, että pystytään suunnitelmallisesti auttamaan kaikkia lapsia, nuoria heidän oppimisessaan tai jos heillä on ongelmia, vaikeuksia, niin opettaja pystyy sitten eri lailla tukemaan yksilöllisesti oppilasta. Tämä helpottaa vanhempien kuormittumista. Tämä on tuonut myös motivaatiota lapsille, on perustettu erilaisia WhatsApp-ryhmiä ja autettu toinen toisia erilaisissa asioissa, elikkä tämä voi olla myös mahdollisuuskin, mutta tämä edellyttää sitä, että nämä digilaitteet ja opiskeluvälineet on turvattu kaikille lapsille ja opettajat aidosti ottavat vastuun lapsen opettamisesta.

Tästä syystä kysynkin nyt teiltä, mitä kysyin tuolla äsken valiokunnassakin: nyt jos muutkin kunnat lähtisivät tähän tilanteeseen ja tekisivät selvityksen siitä, että jokaiselle lapselle ja nuorelle turvattaisiin nämä oppimisvälineet kotiin, niin kun siitä tulee kustannuksia kunnille, niin samalla lailla kuin muitakin asioita tällä hetkellä tuetaan, niin voisiko tämä olla yksi peruste, että tuettaisiin kuntia hankkimaan digilaitteet kaikille lapsille, joko sillä tavalla, että kunta omistaa ne ja lapsi saa ne sitten kotiin — tai sitten jos vanhemmat

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

ovat hankkineet, niin ei tarvitse sitten hankkia — mutta joka tapauksessa turvattaisiin, että kaikilla lapsilla [Puhemies koputtaa] nämä laitteet olisi. Mitä mieltä ministeri tästä asiasta on?

17.05 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Tässä on käyty jo aika hyvin läpi tätä, mistä tässä asiassa on kyse. Käsittelimme tätä valiokunnassa jo viime viikolla, ja nyt jatkuu tällä viikolla.

On todella tärkeää, että tässä tilanteessa, vaikka itse soveltamisasetus muuttuu, viesti perheille ja vanhemmille on hyvin selkeä, ja näin vaikuttaa olleen. Tosin totta kai se, että nyt useammilla on mahdollisuus tämän soveltamisasetuksen nojalla lapsensa lähiopetukseen laittaa, on lisännyt lasten määrää lähiopetuksessa, esimerkiksi meillä Vantaalla noin tuplasi sen määrän lapsia, jotka nyt lähiopetuksessa ovat. Sen vuoksi, kun tämä kriisi todennäköisesti tulee kestämään, olisi erittäin, erittäin tärkeää, että perheille on olemassa tukea, tietysti lapsille tukiovetusta ihan normaaliin tapaan mutta myös muuta tukea kunnista vielä enemmän kuin normaalisti, sillä kuten tässä on hyvin kuvattu, niin tilanne saattaa perheissä olla hyvin haastava, ihan tavallisissakin perheissä mutta erityisesti tietysti niissä perheissä, jotka ovat tuen tarpeessa muutenkin.

Kunnat tekevät nyt päätöksiä jo ennakoiden ja ovat niitä tehneet jo ennen näiden soveltamisasetusten käyttöönottoa. Kun ministeriössä tietysti on nyt kädet täynnä töitä näiden asioiden kanssa, niin toivottavasti kuitenkin keräätte myös tietoa siitä, kuinka kunnat ovat näitä asioita nyt järjestäneet, ja ne hyvät käytännöt saadaan leviämään ja käsiä ei sidota liian tiukasti.

Odotamme erittäin mielenkiinnolla sivistysvaliokunnassa nyt sitä, miten perustuslakivaliokunta tulee tämän uuden asetuksen myötä kantaa ottamaan esimerkiksi kouluruokailun järjestämiseen. Liian monelle lapselle ja nuorelle se on päivän ainoa lämmin ateria. Meillä Vantaalla on tehty tällä hetkellä sellainen linjaus, että lastensuojelun asiakkaat ovat oikeutettuja kouluruokaan niiden lasten lisäksi, jotka lähiopetuksessa ovat. Pohdimme myös kaikenlaisia muita ratkaisuja, jotta ne, jotka ruokaa tarvitsevat, sitä myös päivittäin saisivat. Tämä koskee tietysti muitakin kuin vain lapsia. On paljon aikuisiakin, joilla on tarvetta ruoasta. Joka tapauksessa kun saamme perustuslakivaliokunnan kannan, niin toivottavasti liikkumavaraa jää siinä kunnille, kuinka näitä asioita voidaan siellä arjessa toteuttaa, sillä kunnat ovat hyvin erilaisia.

Varhaiskasvatuksen osalta tilanne on ollut tietysti sama koko ajan, eli siihen ei muutoksia tullut. Se, mikä on hienoa huomata, on se, että sivistysvaliokunnan lausunnossaan jo aiemmin ja ministeri Anderssonin esittämä suositus siitä, että niiden vanhempien osalta, jotka ottavat lapsensa pois varhaiskasvatuksesta, ei myöskään perittäisi varhaiskasvatusmaksuja, on otettu monessa kunnassa vastaan sellaisenaan ja toteutettu. Oma kuntani Vantaa teki tämän päätöksen tänään eilen mahdollistamamme hallintosäännön nojalla, ja se on todella hyvä asia, sillä jo niiden suositusten, mitä julkinen valta antaa, ovat ne sitten kunnat tai valtio, pitää toimia samassa suunnassa sen maksupolitiikan kanssa, eli ei voi olla niin, että peritään maksuja, jos suositellaan, että pidetään lapset pois päiväkodeista.

Muutaman huomion haluan tähän nostaa, eli oppilas- ja opiskelijahuolto on kysymys, joka pohdituttaa sivistysvaliokunnassa ja sen toteutuminen näinä poikkeuksellisina aikoina. Kouluruokailun jo mainitsinkin.

Toinen asia on se, että eri kunnissa järjestetään eri tavoin esiopetusta, ja nyt esiopetuskin on ikään kuin etäopetusta suurimmalla osalla. Aiemmin oli ministeriössä ajatuksena se

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

ja siellä on ilmeisesti vastattukin näin, että toivotaan, että näille lapsille, jotka eivät esiopeutuksessa olisi — nyt varmasti moni sinne ehkä palaa, mutta jos sinne jotkut eivät palaa — järjestettäisiin sitten tarpeen mukaan esimerkiksi muuta varhaiskasvatusta. No, sitten kuitenkin on niin, että tämä muu varhaiskasvatus aika monessa kunnassa varmaan nyt lakkaa väliaikaisesti olemasta. Eli tähän olisi hyvä olla jonkunlainen mahdollisuus kuitenkin, sillä varmasti perheissä on myös sellaisia tilanteita, että aikuisten on päästävä käymään jossakin, ovat ne sitten terveydelliset syyt tai työhön liittyvät syyt — kaikki eivät voi kaikkea työtä hoitaa kotona etänä — niin että olisi olemassa myös sellaisia väliaikaisia hoitomahdollisuuksia hoitotarpeita varten esimerkiksi ulkona päiväkotien pihoilla, jos ei haluta sisätiloissa sitä tartuntariskin välttämiseksi järjestää. Uskon, että ministeriöön varmasti tiedot kantautuvat ja ministeriö sitten niihin tarvittaessa lisäohjeistusta kunnille antaa. — Kiitos.

17.10 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomi on turvallinen oikeus- ja sivistysvaltio, jossa lasten oikeuksien sopimus on voimassa myös poikkeavissa oloissa, kun valmiuslaki on päällä.

Kuten opetusministeri Andersson sanoi, myös valmiusoloissa toimitaan ja halutaan toimia perustuslain mukaan. Jotta nämä perusoikeudet toteutuvat vaikeissakin oloissa, perustuslakivaliokunnalle on annettu tällainen asetusten jälkitarkastajan tehtävä. Valtioneuvosto teki valmiuslain pohjalta tekemäänsä asetukseen aivan kuin korjausliikkeen, kun kriittisten alojen, ammattien listasta ei saatu riittävän tarkkarajaista. Listan tarkoitus oli aivan perustellusti ylläpitää yhteiskunnan toimintakykyä. Haluttiin rajata lasten määrää opetusryhmissä ja estää tartuntojen leviäminen. Perusoikeuksia ei kuitenkaan voitu turvata riittäväällä täsmällisyydellä. Osoittaa hyvää päätöksentekokykyä, kun voidaan tehdä myös korjausliikkeitä, kun syyt ovat perusteltuja. Kuten edustaja Tynkkynen edellä totesi, kriittisten alojen listat osaltaan ohjasivat vanhempia vastuullisuuteen ja ottamaan suuren osan lapsista kotiin, kun siihen oli mahdollisuus. Kiitän ministeri Anderssonia tämän asian ponnekkaasta esillä pitämisestä. On toki hyvä muistaa, että tilanne on myös silloin aivan oikein, kun pienet lapset käyvät koulua siellä koululla ja vanhemmat tekevät tärkeää työtä, että yhteiskuntamme pyörii.

Tähän mennessä on selvitty hyvin. Oma ysiluokkalainen poikani teki suorastaan innostuneesti eilen Instagram-tilinsä kautta tutkimusta siitä, kuinka paljon nuoret luottavat poliisiin, ja vertasi saamiaan tuloksia nuorisobarometrin tuloksiin. Erilaiset oppimisympäristöt ja tehtävät avaavat aivan uusia mahdollisuuksia oppia syvällisestikin. Koko koulujärjestelmämme oppii tässä uutta. Kaikilla lapsilla ja nuorilla on edelleen oikeus osallistua koulun opetukseen, nyt suurin osa etäopetuksessa.

Kotona toteutettava opetus kohtaa myös omat haasteensa, niin kuin täällä on hyvin kuvattu. Kun tilanne pitkittyy, voi tulla turnausväsymystä, kuten edustaja Kivisaari edellä kuvasi. Perheiden vaikeudet voivat kasaantua poikkeavissa oloissa. Uskon, että opettajien arvostus kasvaa, kun monet pääsevät kokeilemaan laidasta tätä mainiota ammattia, ja haluan ankin lausua kiitoksen kaikille opettajille, jotka venytte ja vanutte ja joustatte tässä tilanteessa.

Kohdataan myös vanhemmuuden hukassa oleminen. Työttömäksi jääminen voi olla kova isku ja viedä mielen matalaksi. Pahimmillaan tilanteet voivat mennä väkivaltaan ja aivan sietämättömiin olosuhteisiin. On syytä muistaa, että lastensuojelu toimii näissäkin oloissa normaalilla tavalla, ja on tärkeää, että lasten yhteys oppilas- ja opiskelijahuoltoon

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

säilyy koko ajan. Perheet tarvitsevat perhetyötä, konkreettista kotiapua ja tukea mielenterveyden ja elämänhallinnan ongelmiin. Yhdessä selviämme ja onnistumme.

17.14 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! On hienoa kuulla, että tämä valmistelu näistä kriittisistä aloista on nyt aloitettu. Sitä ei koskaan tiedä, me voimme tarvita sitä hyvinkin pian. Tällä hetkellä tosin näyttää, että perheet ovat hyvin ottaneet tämän viestin vastaan, eikä tällä viikolla ole tullut vielä hirveätä ryntäystä ykkös—kolmosluokkalaisia. Toki iso- ja alueellisia eroja on. Helsingissä ei tainnut olla kuin muutamia prosentteja, ja sitten edustaja Multala kertoi, että Vantaalla olikin jo reilusti enemmän.

Siten, mikä tässä on tullut esiin, on turnauskestävyys. Eli tätä pitää kyllä seurata tarkalla silmällä, että kuinka paljon näitä ykkös—kolmosia tulee tänne kouluihin. Jos kotona alkaa menemään vähän huonommin ja vanhemmat eivät ehkä enää jaksakaan, niin sitä on sitten aika helppo kertoa lapsille, että menkää kouluun. Jos näin tapahtuu, niin sitten nämä muut poikkeusolojen toimet vesittyvät kyllä aika äkkiä.

Sitten täällä on ollut tästä kouluruokailusta. Eli se on vähän ongelmallinen. Valiokunnassa edustaja Kiljunen kertoi, että heillä esimerkiksi kaikkiin ykkös—kolmosiin oltiin yhteydessä ja kysyttiin, ketkä tarvitsevat kouluruokaa. Sieltä tuli selkeitä vastauksia asiasta. Just näin päin tämän pitää mennä, eli me emme voi lapsille vierittää tätä työtä. Kuinka moni lapsi tulee kertomaan koulussa, että meillä kotona on asiat niin huonosti, että minä en saa kunnon ruokaa? Eli just näin, että me otamme sen johtajan roolin tässä.

Sitten oppilashuollosta: Sitä ei ole monissa kunnissa enää saatavilla, ja se on kyllä aika iso ongelma, niin että siihenkin tarvitaan ehkä selkeyttä. Sama, mistä kanssa edustaja Kiljunen puhui, nämä opiskelussa tarvittavat laitteet: näistä tulee ainakin itselleni aika paljon viestiä, että mitä niitten kanssa sitten tehdään ja korvaavatko kunnat ne, ja jos kunnat korvaavat, niin korvaako valtio sitten kunnalle nämä.

Ehkä nyt jo kannattaa alkaa valmistautumaan tähän kriisin jälkeiseen osaamisvajeeseen ja näiden lasten ja nuorten tuleviin mielenongelmia, joita varmasti tulee enemmän. Siihen varautuminen jo nyt on tärkeätä. — Kiitos.

17.17 Noora Koponen vihr: Arvoisa puhemies! Aika, jota elämme nyt, on muuttanut hetkessä kymmenientuhansien lasten ja nuorten arjen. Kun arki muuttuu, muuttuu koko elämä. Tutut ja turvalliset seinät, käytävät ja pulpetit ovat vaihtuneet kodin huoneisiin, ikkunoihin ja ihmisiin, opettaja on vaihtunut puhelimeen tai pädiin.

Kun koko tulevaisuus muuttuu ja näyttää epävarmalta, moni lapsi voi kokea pelkoa ja ahdistusta, epävarmuutta siitä, miten minun nyt käy, jaksavatko äiti ja isä, jaksavatko sisarukset, jaksako perhe — jaksako lapsi tai nuori, joka tarvitsee enemmän tukea oppimisessaan ja arjessaan. Nämä huolet painavat monia meidän lapsistamme. Moni heistä on peiloissaan, muttei uskalla kertoa siitä. Moni on ahdistunut siksi, että oppiminen on muuttunut vaikeaksi.

Oppilashuollon merkitys tulee muistaa näinä vaikeinakin hetkinä. Koulunkäyntiavustajien ja koulunkäynninohjaajien merkitys lapsen ja nuoren oppimiseen tulee muistaa myös nyt poikkeusolojen aikana.

Arvoisa puhemies! On selvää, että resursseja pitää ohjata sinne, missä niille kriittisin tarve on. Myös kouluterveydenhuollossa on paljon ammattikuntaa, jonka osaamista tarvitaan nyt akuutisti ja väliaikaisesti sosiaali- ja terveydenhuollossa. Mutta mietittävä on myös se, että lapsilla ja nuorilla olisi edelleen mahdollisuus saada apua näiden pelkojensa käsitte-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

lyyn, apua oppimiseen tarvitsemallaan tavalla, etänäkin. Tämä haastaa kuntia, mutta tämä haaste on tiedostettava.

Lapsista ja nuorista on huolehdittava etenkin tässä vallitsevassa tilanteessa niin, että akuuttia apua on sitä tarvitsevien myös mahdollista saada. Meidän tehtävämme on yrittää varmistaa parhain mahdollisin tavoin se, ettei kenenkään tarvitsisi pelätä. Lapset ja nuoret eivät ole rasite, he ovat voimavara ja tulevaisuus.

17.20 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä vakavassa kriisissä aivan ensisijaista on hengen ja terveyden suojeleminen, ja sen takia on todella tärkeää, että täältä lähtee vahva viesti suomalaisille perheille, että ne kaikki perheet, jotka voivat pitää omat lapsensa kotona, siellä etäopetuksessa kodin suojissa, myös näin tekisivät. Mutta samaan aikaan pitää muistaa, että Suomen tärkein tavoite on se, että joka ikinen lapsi saa sieltä varhaiskasvatuksesta ja perusopetuksesta sellaiset riittävät perustaidot ja -tiedot ja oppimisen ilon, että se kantaa vähintään toisen asteen koulutukseen ja sieltä työelämään, ja tästä tavoitteesta emme saa nytkään luopua. Jokaisen lapsen elämä on ainutkertainen, ja tämä aika, joka tässä meillä on edessä kriisin aikana, on lapsen elämässä pitkä aika. Sen takia meidän täytyy huolehtia siitä, mihin perusopetuslain mukaan oppilaalla myös on oikeus: opetussuunnitelman mukaisen opetuksen ohella oppilaanohjaukseen, riittävään oppimiseen ja koulunkäynnin tukeen koko perusopetuksen ajan. Siksi on erittäin tärkeää, että opetusministeri keskittyy siihen, millä tavalla tämä asia turvataan.

Meillä on erittäin hyvät opettajat, maailman parhaat opettajat, mutta he tässä kriisitilanteessa tarvitsevat myös tukea, tukea menetelmiin mutta myöskin voimavaratukea. Kunnissa on erittäin tiukkaa, ja kysynkin: milloin on tulossa lisätalousarvio, jossa tulisi myöskin tukea tähän kriisitilanteeseen opetukseen? Tässä nyt käsittelyssä olevassa lisätalousarviossa sitä ei ole, mutta uskon, että sellainen on nyt sitten tulossa, on tultava.

Moni lapsi on heitetty kylmään veteen nyt, kun me lapsia ja lasten terveyttä suojelemme. Täällä on ollut nyt hyviä puheenvuoroja siitä, että monen lapsen tilanne kotona on todella vaikea eivätkä lapset siellä kotiympäristössä pysty oppimaan ilman erityistä tukea. Tuo kuukausi on lapselle ikuisuus, mutta tässä on edessä ehkä monta ikuisuutta, kun tämä pahin kriisi-aika kestää. Meidän onkin tehtävä kaikkemme, ettei yhdellekään lapselle synnyisi oppimisessa sellaista vajetta, jota on sitten jälkikäteen vaikea kuroa umpeen. Tässä on riski, että tämän ikäluokan lapsista osa putoaa opinpolulta pois, ja siksi tämä erityinen tuki on tärkeää, ja toivon, että opetusministeri siihen tässä vastaa.

Meidän on myös katsottava tulevaan. Katsoin, että opetusministeri oli sanonut, että mahdollisesti tämä tilanne aiheuttaa sen, että tarvitaan lisävoimavaroja opetus- ja kulttuuriministeriön saralla, mutta itse olen vahvasti sitä mieltä, mitä OAJ on sanonut, että on aivan selvää, että tarvitaan lisää tukea, kun tämä kriisi on ohi ja lapset palaavat kouluihin. Kysynkin: millä tavalla olette ajatelleet kehysriihessä tähän valmistautua? On aivan selvää, että hallitusohjelmalta on pohja pudonnut ja aivan uudelta pohjalta täytyy katsoa tätä tilannetta. On tärkeää, että varmistetaan, että jokainen lapsi saa sitten sen tuen, nyt tämän kriisin aikana mutta myöskin sitten, kun kouluihin palataan.

Helsinkiläisenä kansanedustajana haluan todeta sen, että meidän opetustoimen taholta erityisesti on tullut toiveita siitä, että katsottaisiin oikeutta kouluruokailuun. Perusopetukseen ei tunne etäopetusta, ja meillä ei ole määritelty lakisäätöisesti niitä oikeuksia, mitä lapsilla on, ja silloin tietenkin ainakin itse tulkitseen, että ne oikeudet, mitä perusopetuslaissa on, ovat myöskin etäopetuksessa. Mutta nämä huolestuttavat kuntia, ja siinä mielessä ar-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

vostan sitä, että sivistysvaliokunnan puheenjohtaja Paula Risikko on todella vahvasti käyttänyt puheenvuoroja siitä, että on tärkeää, että perustuslakivaliokunta tämän kouluruokailuasian katsoo ja katsoo myöskin tämän oppilashuoltoasian. Sitä kunnissa odotetaan.

Myös helsinkiläiset opettajat ovat olleet huolissaan siitä, kun opetusministeriön taustamuistioissa ja asiantuntijapuheissa todetaan, että opettajilla on sama vastuu vastata oppilaiden turvallisuudesta, kun he ovat etäopetuksessa, ja tähän ei käytännössä ole mahdollista. Olisi hyvä, että tästä tulisi Opetushallituksesta ohjeistusta.

Olen itse terveydenhuollon koulutuksen saanut ja hyvin paljon tätä terveyspuolta tästä katson, ja toivon, että Ruokavirasto ja THL mahdollisimman nopeasti antaisivat ohjeet kouluruokailun järjestämisestä. Ei riitä, että sitä järjestetään perheiden tueksi, kun lapset sitä ruokaa tarvitsevat — ravitsemus on tärkeää — mutta nyt täytyy myöskin kyetä huolehtimaan niistä hygieniaohteista, ja uskon, että koulut tähän tarvitsisivat ohjeita. Myöskin Opetushallituksen kouluruokailusta vastaavat virkamiehet ovat tähän kiinnittäneet huomiota, ja totean, että näitä ohjeistuksia ei vielä ole tullut, ja siinä mielessä kirittäisinkin hallitusta ohjeistuksen saamiseen poikkeusoloissa. Koko terveydenhuoltoa johtaa valtioneuvosto, ja nuo ohjeet tarvitaan [Puhemies koputtaa] myöskin koulupuolelle, ja toivon, että ne mahdollisimman [Puhemies koputtaa] nopeasti saadaan.

17.25 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! On hyvä, että perustuslakivaliokunta käsittelee valmiuslain käyttöönottoa ja asetuksia tarkasti ja huolellisesti ja tarkastelee esityksiä voimassa olevan lainsäädäntömme ja perusoikeuksien valossa.

Meille kaikille on järkeenkäypä ehdotus siitä, että 1.—3.-luokkalainen tarvitsee aikuisen apua oppimisessaan enemmän kuin vanhemmat lapset ja nuoret. Samoin meille on selvää se, että jos ja kun tartuntariskiä halutaan vähentää, ei kouluun tulisi tulla muutoin kuin todellisissa tarpeissa. Tätä todellista tarvetta hallitus pyrki kuvaamaan kriittisten alojen listalla, johon kuuluvat muun muassa terveydenhuolto, logistiikka, pelastustoimi, elintarvikeketju, jätehuolto, vesihuolto ja niin edelleen. Lainsäädäntömme ei kuitenkaan sellaista listaa tunne, ja siksi keinona on tällä hetkellä suositella tätä toimintatapaa perheille ja kunnille, jotka opetusta järjestävät. Viesti on kuitenkin saavuttanut perheet — kiitos siitä, myös ministerille sinnikkydestä.

Myös varhaiskasvatukseen lapsia vievien perheiden kannalta on ollut jonkun verran epäselvyyttä varsinkin alussa. Moni huoltaja on pohtinut, saako viedä lastaan päiväkotiin. Joku kokee syyllisyyttä viedessään ja toinen toisaalta ahdistusta hitaasti etenevistä työtehtävistä ja hermostuvasta lapsesta siinä vieressä. Yhtälö ei ole helppo varsinkaan, jos tilanne jatkuu tällä tavalla pidempään, ja eri työnantajat myös ovat suhtautuneet tilaisuuteen keskenään eri tavoin: toiset eivät mahdollista etätyötä lapsen ollessa kotona.

Perheet ovat erilaisia, ihmisten jaksaminen on erilaista. On hyvä, että vaihtoehtoja kuitenkin on. Hyvää on myös se, että erityinen tuki on turvattu kaikille ja oppilashuollon toimet — ainakin omassa kotikunnassani — on etäopetustilanteessakin luvattu säilyttää ja tarjota kaikille tarvitseville joko etänä tai tarvittaessa myös henkilökohtaisten tapaamisten muodossa. Kunnan nuorisotoimet ovat myös käynnistäneet netin kautta tsättipalveluita, joiden puoleen nuoret voivat huoliensa kanssa kääntyä. Näistä toivon riittävää tiedotusta.

Olen kiitollinen kuullessani hienoja esimerkkejä toimivasta etäopetuksesta, opettajan, oppilaiden ja perheiden yhteistyöstä, toimivasta etäyhteydestä, jossa opettaja on yhteydessä oppilaisiinsa säännöllisesti, päivittäin. Toivon, että tällainen mahdollisuus on tasavertai-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

sesti tarjolla kaikille niin laitteiden, jotka täällä mainittiin, kuin opettajien osaamisen puolesta. Sitä on tietysti vaikea nopeasti kehittää, mutta oppeja ja kokemuksia voidaan jakaa.

Kouluruokailujen järjestämisestä on myös hyviä kokemuksia. Monessa kunnassa jaetaan eväitä esimerkiksi ulkona heille, jotka haluavat, eli turvallisia tapoja järjestää on olemassa. Toivottavasti näistä myös kerätään kokemusta ja saadaan suositukset kaikille kunnille.

Olemme yhdessä ottaneet vastuun haastavassa tilanteessa. Toivon voimia niin perheille, opettajille kuin myös ministerille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vielä edustaja Ovaska.

17.28 **Jouni Ovaska kesk:** Arvoisa herra puhemies! Varmaan aivan aluksi on syytä kiittää opetusministeriä siitä, miten on toimittu nyt, kun näitä uutisia on tullut ja mitä tulee näihin ykkös—kolmosiin ja muuta, koska välillä viime perjantaina, kun sitä uutisointiakin seurasi, niin tuntui, että osaltaan... — no, oli tiettyjä poliittisia toimijoita, ei ehkä tässä salissa, mutta muualla, jotka halusivat ohjata sitä keskustelua vielä väärään suuntaan ja oikeastaan syyllistääkin hallitusta ja eduskuntaa. Mutta ne käytännön toimet, mitä nyt on perheissä tehty ja kunnissa tehty, osoittavat sen, että on menty se maalaisjärki edellä ja ajateltu sitä terveyttä ennen kaikkea ja menty sinne kouluun silloin siinä tilanteessa, kun on ollut sitten pakko tai ei ole hoitoa tai muuta onnistuttu järjestämään. Eli kiitos myös siitä ministerille, aktiivisesta esiintymisestä tuolla sosiaalisen mediankin puolella.

Se hyvä puolihan meillä on toisaalta, että meillä on rakennettu tämä järjestelmä kuitenkin hyvin joustavaksi ja paikalliseksi. Meillä vedotaan opetuksen järjestäjiin, kuntiin, jotka niitä ratkaisuja tulevat tekemään itsenäisesti. Toki on tärkeää, että meillä on ohjeistus Opetushallituksesta tai ministeriöstä selvillä, mutta kuitenkin meillä koko tämä järjestelmä on aina ollut niin, että kunnat toimivat ja siellä myöskin tunnetaan ne erilaiset koulut, erilaiset tavat toimia ja haetaan siellä ratkaisuja, jotka olisivat sitten käytännön kannalta kaikista järkevintä, ja näinhän sen pitää olla. Se tietysti vain vaatii sen, että ohjeistus on kunnossa ja yleensä myös, että se ohjeistus tulee tarpeeksi ajoissa.

Haluan myös, arvoisa puhemies, kiittää ennen kaikkea Suomen opettajia. Täytyy sanoa, että he ovat nyt aikamoisen urakan edessä. Tiedän näin omasta kokemuksestani, olen opettaja koulutukseltani, että ei itseäni, eikä kovin montaa kollegaa silloin yhdessä vaiheessa kiinnostanut opetella uusia järjestelmiä ja tapoja käyttää näitä laitteita. Viikko sitten tapasin vanhoja kollegoitani, jotka sanoivat, että nyt on ollut pakko opetella järjestelmät ja alkaa tehdä ja tuottaa sitä oppisisältöä myös sitä kautta. Se on ollut tietyllä tapaa pakko, mutta se on ollut hyvä asia. Ehkä tämä myös opettaa sitä, että voitaisiin kehittää entistä enemmän myös jonain päivänä sitten opetus- ja kulttuuriministeriön piirissäkin ja opetushallituksen piirissä erilaisia tapoja opettaa ja oppia. Kyllä opettajat nyt näinä päivinä aikamoiisiin suorituksiin venyvät ja heille siitä suuri kiitos ja myöskin arvostuksen osoitus.

Kysymys — varmaan tästä on jo vähän täällä keskusteltu — on tietysti nämä vastuut ja velvollisuudet: eli se, että eihän voi olla niin, että kunta opetuksen järjestäjänä kantaa kaiken vastuun näistä oppilaista myös siinä tapauksessa, kun he ovat koulussa etäopetuksessa, eli se, mitä kotona tapahtuu, tapaturmia tai muuta, että se olisi kaikki kuntien vastuulla, tai mikä vakuutus sen korvaa, tietysti on omat tapaturmavakuutukset ja muuta, mutta miten vakuutusyhtiöt suhtautuvat esimerkiksi tällaiseen tilanteeseen. Me olemme siis täysin uudessa tilanteessa, ei tällaista ole ollut, mutta tulee vain itse kuntapäätäjänä mieleen,

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

että miten sitten siellä näihin asioihin suhtaudutaan ja pystytään viemään sitten asioita eteenpäin. Myös täältä suunnalta erityinen kiitos ja tsemppi opetusministerille tässä ennen-näkemättömässä, ennalta-arvaamattomassa tehtävässä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tätä asiakohtaa varten tässä vaiheessa varattu tunti alkaa olla nyt täynnä, ja loppu-aika menee ministeri Anderssonille. — Olkaa hyvä.

17.32 Opetusministeri Li Andersson: Arvoisa puhemies! Myös omalta osaltani erittäin suuret ja lämpimät kiitokset kaikille edustajille hyvästä keskustelusta, aiheellisista huomioista ja hyvistä kysymyksistä, ja ehkä liittyen tähän viestiin suomalaisille vanhemmille ja huoltajille: siinä me olemme kaikki vastuussa, ja minusta on ollut hienoa myöskin, että näissä poikkeuksellisissa olosuhteissa suomalaiset päättäjät ovat tehneet yhteistyötä siinä, että saadaan se viesti tästä etäopetuksen ensisijaisuudesta kaikkiin koteihin perille.

Muutama käytännön kysymys, jotka tässä nousivat esille liittyen muun muassa oppilas-huoltoon ja kouluruokailuun: Tämän asetuksen osalta meidän käyttämä muotoilu on se, että se pitää järjestää siinä laajuudessa kuin on mahdollista toteuttaa, ja se muotoilu jättää kyllä kunnille harkintavaltaa sen suhteen. Meillä on paljon kuntia, jotka ovat sitten... tässä mainittiin yhtenä esimerkkinä Vantaa, missä se on rajattu lastensuojeluasiakkuuksiin, ja Lappeenrannassa on tarvepohjaisesti kartoitettu tilannetta. Oppilashuollon osalta sama asia. Eli kyllä se mahdollistaa edelleen sen, että pidetään palvelut pystyissä ja ehkä etä- tai puhelinneuvonnankin kautta pystytään järjestämään oppilashuoltoa, myöskin muutoin kuin kasvotusten tapahtuvien tapaamisten kautta, vaikka sekin on THL:n ohjeistusten mukaan mahdollista, mikäli vain pidetään kiinni näistä hygieniapolisäännöistä. Mutta erityisesti kouluruuan osalta olen itse painottanut sitä, että totta kai siinäkin järjestämisessä pitäisi nyt huomioida se, mitä me pyrimme tekemään näillä poikkeuksellisen rajoittavilla toiminna myöskin opetussektorin puolella, eli näiden lähikontaktien vähentäminen, että se ei saa unohtua myöskään silloin, kun kunnissa sitten tehdään järjestelyjä ehkä eritoten tämän kouluruuan suhteen.

Olemme myöskin käyneet alustavia keskusteluja siitä, onko lisämäärärahatarpeita liittyen esimerkiksi näihin etäopetuslaitteisiin, mutta ainakin tässä vaiheessa näyttää siltä, että aika monet kunnat ovat itse asiassa panostaneet jo aikaisemmin paljon näihin digitaalisiin oppimisympäristöihin, oppimateriaaleihin ja laitteisiin, mutta tämänkaltaista kartoitusta on meneillään ja tekeillä.

Ehkä yleisesti voi vielä sen huomion nostaa esille, kun tässä monet ovat kiittäneet opetusalan ammattilaisia, että kyllä minun mielestäni suomalainen koulutusjärjestelmä tässä täysin poikkeuksellisessa tilanteessa todellakin on osoittanut oman vahvuutensa, eli meidän varhaiskasvatuksen ammattilaiset, opettajat, rehtorit, sivistystoimen työntekijät käytännössä päivässä onnistuivat siirtymään poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin, etäopetukseen — ja jopa peruskoululaisten osalta, miltä osin meidän lainsäädäntö ei kunnolla tunne tätä etäopetuksen käsitettä, vaan on sen sijaan puhuttu poikkeuksellisista opetusjärjestelyistä. Eli todellakin itsekin haluan kiittää kaikkia niitä suomalaisia, jotka ovat tehneet kovaa työtä tämän mahdollistamiseksi ja jotka joutuvat kyllä tulevienkin viikkojen aikana aikamoisiin suorituksiin, jotta saadaan tätä ylläpidettyä.

Kuten tässä on monissa puheenvuoroissa tuotu esille, ongelmatontahan tämä ei suinkaan ole millään tavalla, mitä tulee esimerkiksi oppimiseroihin, mitä tulee perheiden tilanteisiin, opettajien jaksamiseen. Tiedetään, että on haastavampaa tukea tuen tarpeessa ole-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

via oppilaita tällaisessa tilanteessa: vaikka erityisen tuen päätöksen ja pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevat voivat saada lähiopetusta omasta koulustaan, niin meillä on kuitenkin iso joukko muita oppilaita, joiden kohdalla emme nyt pysty samalla tavalla takaamaan oppimisen tukea kuin normaalitilanteessa koulussa, ja tiedetään myöskin, että perheiden tilanteet vaihtelevat paljon. Kun tässä todettiin, että 1.—3-luokkalaisten määrä ei nyt tässä vaiheessa ole kasvanut, vaikka tätä linjausta jouduttiin tarkentamaan, niin me toki tulemme nyt seuraamaan tätä koko ajan Opetushallituksen ja aluehallintovirastojen kautta, jotta meillä on kokonais käsitys siitä, kuinka iso määrä oppilaita meillä Suomessa on lähiopetuksessa.

Mutta kuten monet edustajat ovat todenneet, niin mitä pidemmälle tässä mennään, sitä haastavampi tästä tilanteesta valitettavasti tulee, ja se näkyy sitten vanhempien jaksamisessa, se näkyy perheiden toimeentuloon liittyvien ongelmien lisääntymisessä ja näkyy varmasti myöskin siinä, että silloin nämä opetukseenkin liittyvät järjestelyt tulevat yhä haastavammiksi ylläpitää. Siksi me tarvitsemme nyt kyllä paljon panostuksia, paljon yhteistyötä niin opetuksen järjestäjien kuin Opetushallituksen kanssa siinä, että saadaan tämä tilanne hoidettua mahdollisimman hyvin suomalaisten nuorten ja meidän laadukkaan opetuksen näkökulmasta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä samassa täysistunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.38.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.31.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 4. käsittelyä. Keskustelu jatkuu.

20.31 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Tosiaan me käsittelemme nyt valtioneuvoston uutta asetusta varhaiskasvatuksen sekä opetuksen ja koulutuksen järjestämisvelvollisuutta koskevista väliaikaisista rajoituksista annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:n muuttamisesta. Tämähän oli meillä sivistysvaliokunnassa viime viikolla, ja teimme siitä lausunnon. Sen jälkeen sitten perustuslakivaliokunta vielä lähetti tämän valtioneuvostolle, ja nyt olemme saaneet tämän uuden asetuksen sitten tänne. Huomenna käsittelemme sitten sitä mietintöä, minkä perustuslakivaliokunta antaa. Mutta totean valiokunnan esityksenä ja lausuntona, että me korostamme, että opetuksen järjestäjällä on velvollisuus tiedottaa mahdollisimman pian kaikille oppilaille ja huoltajille, mitkä koulun ja oppilaitoksen palvelut, mukaan lukien opiskeluhoollon palvelut, valtioneuvoston asetuksen voimassaoloaikana on mahdollista toteuttaa ja miten niitä tarvitsevien pitää toimia niitä saadakseen.

Onhan se todella hienoa, että toisaalta saatiin nopeasti tämä etäopetus käyntiin. Pitää kuitenkin muistaa, että oppivelvollisuus jää ja etäopetuksesta pitää nimenomaan huolehtia. Mutta kiitos kaikille, opetustoimen henkilöstölle ja varhaiskasvatushenkilöstölle ja opettajille ja muulle henkilöstölle, että hyvin on päästy käyntiin. Paljon tietysti on pitänyt

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

joustaa, ja paljon on vielä kehittämistä, mutta haluamme valiokuntana lähettää sinne viestin, että hyvin on päästy käyntiin.

Haluan muistuttaa siitä, että esimerkiksi kouluruokailu ja oppilashuolto ovat sellaisia asioita, joihin sitten huomenna vielä paneudumme. Se tuli esille, kun viime viikolla tätä lausuntoa teimme. Me valiokunnassa pidämme erittäin tärkeänä, että eri viranomaiset yhteensovittavat antamansa määräykset ja ohjeet siten, että niistä välittyy selkeä ja yksiselitteinen kuva kansalaisille ymmärrettävällä tavalla. Meillä on Suomessa paljon maahanmuuttajia. On tärkeää, että kaikki saavat tiedon ymmärrettävällä tavalla. Opetus- ja kulttuuriministeriölle ja Opetushallitukselle lankeaa erityinen vastuu poikkeussäännösten mahdollisimman yhdenmukaisen ja lasten ja oppilaiden ja opiskelijoiden oikeusturvan näkökohdat huomioon ottavan selkeän ohjeistuksen aikaansaamiseksi eri järjestäjätahoille.

Sivistysvaliokunta korostaa, että nyt päätetyn poikkeustilan aikana ja sen mahdollisesti pitkittyessä asianomaisten viranomaisten on huolellisesti seurattava ja arvioitava nyt ehdotettujen palveluja rajoittavien päätösten vaikutuksia erityisesti heikoimmassa asemassa oleviin lapsiin ja nuoriin. Valiokuntahan painottaa myöskin, että lapsilla ja nuorilla on hyvin vaihtelevat mahdollisuudet oppia ja omaksua uusia asioita ilman riittävää lähiopetusta, ja sen tähden pitää myöskin — jos ja kun etäopetukseen tietysti on se pääsääntö, josta on myöskin opetusministeri ansiokkaasti kertonut ja sanonut — huolehtia sitten siitä tukiopeutuksesta, niin että se varmasti sitten hoituu tilanteessa, jossa on tällaisia erityistarpeita omaavia oppilaita. Ja myöskin jatkossa pitää sitten miettiä, miten tulevaisuudessa, jos oppimispolkua uhkaa ongelmat, ne voidaan poistaa, mutta se on tämän akuutin kriisin jälkeistä aikaa.

Valiokunta toteaa tässä lausunnossaan myös, että opetuksen ja muun toiminnan toteuttaminen poikkeusoloissa vaatii paljon lapsilta, nuorilta ja opettajilta, muulta henkilökunnalta sekä toimintojen järjestäjiltä. Poikkeavat järjestelyt vaativat joustavuutta eri osapuolilta. On tärkeää, että rajoituksia tulkitaan sallivasti lapsen ja nuoren oikeudet huomioiden. Valiokunta pitää myös välttämättömänä, että opetuksen ja koulutuksen järjestäjät varautuvat normaalitilanteeseen palautumiseen huolella ja suunnitelmallisesti. On tärkeää huolehtia siitä, että oppilaat ja opiskelijat saavat tarvitsemansa tuen, jotta opiskelu jatkuu mahdollisimman hyvin tässä poikkeusaikana mutta myös sen jälkeen. On myös tärkeää, että asetuksen piiriin kuuluvat toiminnan järjestäjät saavat riittävästi ohjeistusta päätöksentekomenettelyä varten. Tämä koskee sekä toiminnan rajoittamista koskevaa yleistä päätöksentekoa että yksilöä koskevia päätöksiä mahdollisine muutoksenhakuoikeuksineen.

Se, mitä viestiä tuolta kentältä tuli viikonlopun aikana, kertoo, että kyllä siellä jonkin verran sitä epätietoisuutta vielä oli, mutta varmasti tässä alkuvuikosta päästään sitten jo paremmin käyntiin.

Vielä kerran kiitoksia joustavuudesta ja ammattitaitoisesta henkilöstöstä. — Kiitos.

20.36 Anna-Kaisa Ikonen kok: Arvoisa puhemies! Kriisitilanteissa on tärkeä antaa oikeaa tietoa ja selkeitä ohjeita. Ohjeiden osalta tässä etäopetusasiassa ei ole täysin onnistuttu, ja kunnat ja perheet ovat joutuneet tekemään ratkaisujaan epätietoisuuden vallassa. Ohjeistuksen vaihtelevuus on ollut valitettavaa, ja koska viesti linjanmuutoksesta lähti osin epäselvänä kentälle, koronaviruksen leviämisen kannalta riskinä oli, että lapset olisivat laajemminkin palanneet koulunpenkille. Onneksi näin ei käynyt.

Täällä on hyvin tänään päivällä puhuttu lasten oikeudesta oppimiseen. Nyt kuitenkin poikkeuksellisen terveysuhan edessä sen turvaamiseen on löydettävä ensisijaisesti muut

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

keinot kuin lähiopetus. On totta, että osalle lapsista ja nuorista, varsinkin pienemmille lapsille, etäopetus voi olla haastavaa. Siksi oppilaiden ja opettajien riittävän tuen saamiseen tässä hankalassa tilanteessa on kiinnitettävä erityistä huomiota. Oppilas- ja opiskeluhuollon palveluiden jatkuminen on tässäkin tilanteessa kyettävä turvaamaan. Lisäksi tukiope- tuksen järjestämiseen ja muihin tukitoimiin on varauduttava panostamaan vielä pitkään tämän nyt päällä olevan kriisin jälkeenkin.

Yksittäisenä kysymyksenä haluan kiinnittää huomiota kouluruokailuun. Sen järjestäminen oli aiemman päätöksen mukaan vapaaehtoista, mutta tarkempia ohjeita ei tullut, ja nyt näemme tällä hetkellä sen tilanteen Suomen kunnissa, että meillä on hyvin vaihtelevia tul- kintoja tästä tehty ja erilaisin oikeuksin ihmiset kouluruokaa saavat. Monelle lapselle ja nuorelle kouluruoka on kuitenkin päivän ainoa lämmin ateria. Tämä huoli koskee erityi- sesti kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevia lapsia ja nuoria ja sellaisia perheitä, joi- den toimeentulo on tiukalla. Jotta nämä lapset ja nuoret eivät jää vaille kunnon ruokaa, niin kouluruoan tulisi onnistua sitä tarvitseville niin organisoituna, että riski koronaviruksen le- viämiseen ei kasva. Kunnissa on jo kehitetty tähän erilaisia malleja eväspusseista alkaen, ja uskon, että sieltä löytyy varmasti hyviä, levitettäviä ratkaisumalleja. Mutta tämä on asia, johon toivon, että vielä pysähdytään koko maan ja lasten yhdenvertaisuuden nimissä.

Mitä kuluneen viikon vaihtuneista ohjeistuksista sitten voidaan oppia jatkoa varten: En- sinnäkin kunnat tarvitsevat selkeät linjaukset palveluiden järjestämiseksi tällaisessa tilan- teessa ja myöskin taloudellista tukea tässä haastavassa tilanteessa. Hallituksen on tehtävä päätökset, jotka ohjaavat kuntia. Ja toisaalta, mitä voidaan oppia sitten ihmisten tasolla: ih- miset tarvitsevat selkeää pääviestiä. Tiedän, että monessa perheessä on mietitty nyt viikon- loppunakin niitä valintoja, että laittaako lapsen kouluun vai eikö laita, jos on kyseessä pie- ni lapsi. On tärkeää, että kaikki lapset, jotka suinkin vaan voivat, opiskelevat edelleen ko- toa käsin. Se on tässä koronaviruksen tilanteessa ja epidemian ehkäisemisessä, siitä näkö- kulmasta, tärkeää. On tärkeää välttää kaikkia ylimääräisiä kontakteja, ja tiedämme, että kouluelämässä niitä tapahtuu paljon. Tämä suojaa niin opettajia kuin perheitäkin. Ja tarvit- tava tuki, oli kyse sitten oppimisen tuesta, psykososiaalisesta tuesta tai kouluruoasta, on vaan saatava tukemaan tätä etäopetusta.

Lopuksi vielä haluan lausua lämpimän kiitoksen opettajille, rehtoreille ja kaikille kou- lujen henkilökuntaan kuuluville. Te olette tehneet vaikeassa tilanteessa upeaa työtä ja ot- taneet viikossa digitaalisessa pedagogiikassa todellisen, ilmiömäisen loikan. Kun olen seu- rannut tätä loikkaa ja tätä etäopetuksen kehitystä omien lasteni kautta, niin voin sanoa, että olen kyllä todella ylpeä suomalaisesta koulusta jälleen kerran ja tässä kriittisessäkin tilan- teessa. — Kiitos.

20.39 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä varhaiskasvatusta, koulu- tusta ja opetusta koskeva muutoslakiesitys koskien tätä meidän tilannetta ja valmiuslakeja on äärimmäisen perusteltu ja kiitettävän nopeasti valmisteltu. Siitä kiitos opetusministeril- le ja -ministeriön henkilökunnalle. Erinomaista venymistä koko hallitukselta.

Mihin kiinnitän huomiota, on se, että kyllä täytyy ihailia sitä opettajien ja yleensä sitä työtä tekevien ihmisten venymiskykyä. Juuri luin tuosta Pohjois-Karjalan maakunnan pää- lehdestä Karjalaisesta, miten siellä Heinävaaran koululla on opettaja järjestänyt niinkin fiksusti sen koulutuksen, että siellä opettaja järjestää oppilaille aamulla tämmöisen videon välityksellä tapahtuvan konferenssin, jossa oppilaiden kanssa käydään läpi, mitä tänäpänä tehdään. Sitten nettiyhteyden välityksellä oppilaat saavat tehtävät. Liikuntaakin on järjes-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

tetty, ja on kuulemma ihan kuvattu sitä, miten oppilaat suorittavat kotona esimerkiksi erilaisia venyttelyjä urheilusuorituksen jälkeen. Elikkä tämä kuvaa sitä, että digimaailma mahdollistaa lähes melkein mitä vain. Opettaja valvoo sitä, ja sitten kun annetaan koti-tehtävät, niin sitten ne palautuvat netin välityksellä opettajan tarkistettavaksi, ja sitten saa myös palautteen, miten tehtävä meni.

Tästä kaikesta hienosta toiminnasta ensinnäkin iso kiitos kuuluu näille opettajille ja kaikille siihen osallistujille: järjestäjille ja vanhemmille tietenkin, ja ahkerille oppilaille ennen kaikkea, että he ovat täysin mukana siinä. Muun muassa videokonferenssi aamulla alkaa tietysti aivan normaalina kouluaikana, silloin ei vedetä lonkkaa, vaan ollaan jo aamulla aktiivisesti mukana opetustyössä, joka tapahtuu viestintävälineiden avulla.

Mutta se, mikä tässä maassa vielä puuttuu — mielestäni olen puhunut siitä kymmeniä kertoja, ja edelleen mainitsen sen — on nopeat valokuituyhteydet koko maahan. Ajatelkaapa nyt, jos jonain päivänä tulee isompia ongelmia. On totta, että jos koko viestintäliikenne meillä romahtaa, niin silloin ei tietenkään mikään viesti kulje, mutta normaaliolosuhteissa nämä nopeat viestintäyhteydet, valokuituyhteydet ovat korvaamattoman arvokkaita, koska ne varmistavat yhteiskunnan toimivuuden myös kriisiolosuhteissa paljon, paljon paremmin. Terveystieteiden kannalta se on aivan välttämätön, yritysten kannalta yhtä lailla välttämätön. Kaikkien ihmisten kannalta välttämätön fasiliteetti, joka pitää laittaa kuntoon, ja 99,9-prosenttisesti kaikki on kiinni tästä talosta.

Saisimmeko me vihdoin ja viimein tähän taloon syntymään sellaisen täydellisen yhteisymmärryksen, että käytettäisiin reilummin näitä rakennerahastoja, mitä EU meille tarjoaa, näiden valokuituyhteyksien rakentamiseen? Olen tästä pitkään puhunut, jo monen eduskuntakauden aikana, ja aina löytyy joku este. Siellä on joku investointisuoja tai joku tällainen keinotekoinen este, joka varmasti on rakennettu ihan keinotekoisesti, ettei sitä vain Suomeen rakennettaisi. Se on selvä asia, että markkinaehtoisesti nämä yhteydet eivät synny. Siinä tarvitaan eduskunnan vahvaa ohjaavaa kättä ja rahamääriä, joita myös EU:sta meille saa. Opetuksenkin kannalta ja tämän parhaillaan käsiteltävän asian kannalta nämä tietoliikenneyhteydet ovat korvaamattoman arvokkaita, ja on edelleen ihmeellistä, että tämä asia on vielä edelleenkin kesken tässä maassa. Sanotaanko, että tämä on viimeinen varoitus siitä, että nämä asiat pitää laittaa kuntoon. Toivon, että eduskunta puuttuu tähän lähiaikoina kovalla kädellä.

20.43 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tämä asetuksen muutos on perusteltu, koska aiemmin annettu asetus ei ollut riittävän yksiselitteinen. Minä olen vakuutunut, että kaikki ne perheet, jotka voivat pitää lapsensa kotona kotikoulussa, tekevät nyt niin. Toisaalta yhteiskunnan rattaat on pidettävä pyörimässä niin hyvin kuin mahdollista, ja jos vanhempien työssäkäymisen edellytyksenä on, että pienet koululaiset ovat koulussa oppimassa, sen mahdollistaminen on yhteiskunnan toiminnan kannalta tärkeää.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä haluan minäkin osaltani kiittää osaavia ja ammattitaitoisia opettajia, jotka pystyivät todella nopealla aikataululla muuttamaan opetustaan etäopetuksiksi ja mahdollistamaan sen, ettei koulunkäynnissä tullut kenenkään kohdalla katkosta. Toki osalle oppilaista etänä opiskelu tuottaa suurta vaikeutta, ja siksi kuntien pitäisi nyt huolehtia, että lapset saavat opetuksen lisäksi myös riittävästi henkilökohtaista tukea oppimisessaan. Koulunkäyntiavustajille, koulupsykologeille, koulukuraattoreille ja myös kulttuurin parissa työskenteleville löytyy kunnissa paljon tärkeää työtä, ja siellä olisi siksikin nyt lomautusten sijasta mietittävä, miten eri ammattilaisten tekemää työtä voidaan

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

siirtää nettiin ja puhelimitse hoidettavaksi. Oppilashuollon tarve ei ole hävinnyt mihinkään, pikemminkin päinvastoin. Monet lapset tarvitsevat sitä nyt entistä enemmän. Esimerkiksi kaikissa perheissä ei ole voimavaroja seurata lasten opiskelua kotona, ja tämän voi esimerkiksi koulunkäyntiavustaja tehdä puhelimen välityksellä.

Toisaalta nyt on jo mietittävä, miten kriisin jälkeen mahdollistetaan kaikkien oppilaiden normaalille oppimispolulle takaisin pääseminen, jos siis tämän kotikoulun aikana opiskelu ei ole sujunut niin hyvin kuin pitäisi. Erityisen haastavassa asemassa ovat esimerkiksi yhdeksänneltä luokalta toiselle asteelle siirtyvät, joiden tulisi nyt keväällä saada peruskoulun päästötodistus.

Toki meillä on muitakin ihmisryhmiä kuin kotikoululaiset, jotka tarvitsevat erityistä tukea ja apua kriisistä selviytymiseen, ja toivonkin kunnissa mietittävän lomautusten sijasta riittävän laaja-alaisesti ja luovasti sitä, miten työntekijät voisivat siirtyä tekemään kriisin aikana näitä tehtäviä.

Arvoisa puhemies! Meillä on paljon lapsia, joiden ainoa lämmin ateria päivässä on ollut kouluateria, ja näiden lasten kohdalla koronaepidemiolla on erityisen suuri kielteinen vaikutus. Ymmärrän hyvin ja on itsestäänselvää, ettei joukkoruokailuja voida järjestää, mutta toivon, että kunnissa pystyttäisiin selvittämään apua tarvitsevat perheet ja tavalla tai toisella varmistamaan, että lapset saavat kunnan aterian päivittäin. Toteutus vaatii varmasti luovutusta, mutta se on järjestettävissä, jos tahtoa riittää.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Monissa perheissä on nyt todella tiukka tilanne jaksamisen suhteen. Eräs äiti lähetti minulle tänä päivänä viestin, josta luen suoran lainauksen. Se kuuluu näin: ”Meidän perheessä molempien vanhempien työmäärä on työpaikalla lisääntynyt poikkeuksellisen tilanteen takia, eli olemme siellä pidempään kuin aikaisemmin. Joudumme tekemään ylitöitä, ja kotona on päiväkotikokoinen ja kaksi koululaista, joista toisella on oppimisen haasteita. He ovat sen verran isoja, etteivät voi mennä enää kouluun. Tätä kokonaisuutta on kyllä tosi vaikea hoitaa. Meidän vanhempien työpäivät kestävät aamusta iltaan, mutta alakoululaiset, ainakin jos on oppimisen haasteita, selvästi tarvitsevat aikuisen kokoaikaisen tuen etäopiskeluun. Tämä ei tule olemaan meille helppoa.” Näin erilaisissa tilanteissa perheissä nyt ollaan, ja perheiden psyykkistä tukeakin olisi syytä kunnissa nyt kehittää.

Ilokseni huomasin tänään, että Lastensuojelun Keskusliitto on laatinut vanhemmille huoltajan selviytymisoppaan koronaviruskaranteeniin ja kotiopetukseen. Tämä löytyy netistä tällä nimellä. Minä suosittelen lämpimästi siihen tutustumaan ja jakamaan tätä linkkiä eteenpäin, koska siellä oli todella hyviä ohjeita ja vinkkejä tähän hankalaan tilanteeseen siellä perheessä. Tässä yhteydessä kiitän myös Lastensuojelun Keskusliittoa nopeasta reagoimisesta vanhempien avun ja tuen tarpeeseen.

20.47 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Minä varasin tämän puheenvuoron siinä vaiheessa, kun ministeri oli täällä vielä paikalla. Olisin kysynyt häneltä siitä, mikä määrä lapsista on peruskoulussa tällä hetkellä lähiopetuksen piirissä, kun lähtökohtana on, että me olemme etäopetuksessa. Ymmärsin, että ministeri aikaisemmin jo korosti, että vaikka tämä uusi asetusesitys, asetuksen korjaus, tehdään tässä valmiuslakeihin liittyen, niin peruslähtökohta kuitenkin edelleen on tämä etäopetus.

Se on selvä, kuten juuri edellisessä puheenvuorossa me kuulimme edustaja Mäkisaloropposen puolelta jo sen, että tämä asetus on siitä, että kriittisimpien alojen ammatinharjoittajien lapsille, pienimmille lapsille, täytyy varmistaa se lähikoulu ja kouluopetus, niin

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

se oli vähän epäselvä, ja on luontevampaa niin, että me itse asiassa haluamme varmistaa sen kaikille niille pienille lapsille, joille on välttämätöntä käydä koulua lähiopetuksen muodossa.

Tämän tilanteen tunnistan hyvin tuolta Vantaalta. Meidän esikaupunkialueella on paljon haavoittuvia perheitä, joiden pohjalta pystyy kyllä hyvin arvioimaan sen tilanteen — muun muassa tähän kouluruokailuun on täällä viitattu — että näille kaikkein pienimmille lapsille on mahdotonta itse asiassa kuvitella, että se opetus järjestyisi kunnolla etäopetuksen piirissä, koska perheolot ovat siinä mielessä hankalat. Ja siinä suhteessa on hyvin tärkeää, että tässä myöskin tämä näkökulma on mukana ja että tämä asetuksen korjaus, joka tässä nyt tehdään, on järkevä.

20.49 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Täällä on monessa puheenvuorossa viitattu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen, joka hyväksyttiin 20. päivä marraskuuta 1989. [Kovaaänistä puhetta toisen edustajan puhelimesta] — No niin, siellä oli jo lähetys menossa. — Tämä lapsen oikeuksien sopimus antaa vahvan kansainvälisen hyväksynnän sille, että lapsuus on itsessään tärkeä. Kun tässä poikkeustilanteessa perustuslakivaliokuntaan tulee useita asetuksia, jälkitarkastukseen, niin me vertaamme näitä rajoituksia muun muassa perusoikeuksiin ja tähän lasten oikeuksien sopimukseen. Tässä sopimuksessa tavoitteena on lapsen hyvä elämä. Se saa olla myöskin meillä tavoitteena, kun toteutamme vaikkapa sitä etäopetusta kouluissamme.

Nostan täältä sopimuksesta muutamia kohtia, jotka on hyvä ottaa huomioon, kun pohdimme tämän koulujärjestelmän toimivuutta nyt poikkeusoloissa. Nimittäin lapsen oikeudet toteutuvat tai jäävät toteutumatta nimenomaan arjessa. Täällä on seuraavia asioita:

Ketään ei saa syrjiä. Lasta koskevia päätöksiä tehtäessä on aina ensimmäiseksi otettava huomioon lapsen etu. Lapsella on oikeus elää vanhempiensa kanssa. — Tuo tietysti toteutuu varsin hyvin tällä hetkellä. — Lapsella on oikeus saada tietoa. Lapsella on oikeus yksityisyyteen ja perhe-elämään. Lapsella on oikeus saada tietoa tiedotusvälineiltä. Lasta tulee suojella hänen hyvinvointinsa kannalta vahingolliselta aineistolta. — Kun nyt sitten käytämme digiopetusta, ja tieto on verkossa, niin myöskin tällaista ohjausta lapset tarvitsevat. — Lasta on suojeltava kaikelta väkivallalta, välinpitämättömältä kohtelulta ja hyväksikäytöltä. — Olemme keskustelleet tänään perheitten ongelmista, jotka voivat kasvaa poikkeavissa oloissa, tarvitaan viranomaisten yhteistyötä. — Vammaisen lapsen erityistarpeet tulee huomioida, ja hänen tulee saada nauttia täysipainoisesta ja hyvästä elämästä. — Tämä on otettava toteutuksessa huomioon. — Lapsella on oikeus sosiaaliturvaan. Lapsella on oikeus käydä ilmaiseksi peruskoulua. Koulutuksen tulee kehittää lapsen kykyjä. Lapsella on oikeus lepoon, leikkiin ja vapaa-aikaan. Tässä muutamia nostoja.

Kun tällä hetkellä suurin osa lapsista on kotona, sinne tulee huolehtia riittävät laitteet. Jos perheellä ei ole varallisuutta hankkia omaa, niin monet koulut ovatkin lainanneet välineitä kotiin. Opiskelijahuolto, lastensuojelu, niiden tulee toimia myöskin näissä oloissa. Kaikessa tässä tarvitaan opettajien joustavuutta, luovuutta ja yhteistyötä, ja sitä he ovat todella tehneet. — Kiitos heille.

20.53 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa herra puhemies! Nämä asetukset väliaikaisista rajoituksista ovat totta kai kovin tarpeellisia. Vaikka asetukset muuttuivatkin sinänsä ymmärrettävästä syystä, aiheuttivat ne epäselvyyttä kentällä. Se tietysti kertoo siitä, että olemme

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

poikkeuksellisessa tilanteessa. Ja niin kauan kun ihmiset asioita hoitavat, epätäydellisyydet ovat mahdollisia.

Puhemies! Mitä enemmän tässä aikaa kuluu, niin saatamme olla myöskin tilanteessa, jossa perheissä ja vanhempien taholla alkaa ilmaantua turnausväsymystä, ja sen takia myöskin meidän edustajien ja kaikkien alalla toimivien ihmisten taholta täytyy jaksaa viestiä yksiselitteistä viestiä siitä, että lapsen ja lasten paikka tällä hetkellä on olla kotona, mikäli se suinkin on mahdollista.

Toinen asia ja tärkeä sellainen myöskin on se, että näinä poikkeuksellisina aikoina tavalla tai toisella pystyisimme tukemaan perheiden ja kotien jaksamista näissä tilanteissa, joissa vanhemmat saattavat hoitaa työtään, auttaa lasten kotiopetuksessa, murehtia omaa toimeentuloaan ja ylipäättään perheen tulevaisuutta. Ja realismin nimissä on varmaan mainittava myöskin se, että mikäli nämäkään vallitsevat keinot, mitkä ovat tällä hetkellä käytössä, eivät kauttaaltaan riitä, yhä voimakkaampiin keinoihin täytyy myöskin koulumaailmassa ja opetusmaailmassa varautua.

Nyt, jos koskaan, tarvitsemme näkökulmaa, jossa on syytä kohdistaa kaikki huomio vain ydinasioihin ja jättää koko muu hälinä taustalle. On selvä asia, että kunnat, opetuksen järjestäjät, koulut kaipaavat yksiselitteistä ohjeistusta, mutta täytyy myöskin sallia paikalliset joustot, paikalliset olosuhteet. Usein siellä ruohonjuuritasolla on suurin ja ylin ymmärrys siitä, miten näistä poikkeuksellisista ajoista selvittäään.

20.56 Jussi Halla-aho ps: Arvoisa herra puhemies! Minulla on ollut viime viikon ajan tilaisuus seurata vierestä etäopiskelun alkua kolmessa eri koulussa ja kolmella eri kouluasteella. Kaikki kunnia opettajakunnalle, joka on joutunut improvisoimaan hyvin lyhyellä varoitusajalla. Opetuskäytännöt ovat toki varsin kirjavia, mutta ne ehkä ja toivottavasti yhtenäistyvät ajan kanssa.

Etäopiskelu sopii oppilaille, jotka kykenevät itsenäiseen, kurinalaiseen työhön ja joiden vanhemmat pystyvät tukemaan lapsiaan opinnoissa ja arjen hallinnassa. Kaikilla lapsilla tilanne ei valitettavasti ole näin hyvä. Oppimiserot alueiden välillä, tyttöjen ja poikien välillä, suomalaisten lasten ja maahanmuuttajataustaisten lasten välillä ovat erittäin suuria ja nimenomaan tässä viimeisessä ryhmässä OECD-maiden suurimpia. On huomattava riski, että lennosta käynnistetty etäopetus etenkin pitkään jatkuessaan kasvattaa näitä kuiluja entisestään. Kukaan meistä ei tiedä, miten kauan tämä tilanne jatkuu, todennäköisesti useita kuukausia joka tapauksessa. On mielestäni utopiaa kuvitella, että kriisin jälkeen löytyisi oppilashuoltoon ja tukiopetukseen niin paljon lisäresursseja, että koulusulun aiheuttamat vahingot saataisiin korjattua.

Koulujen sulkeminen on epidemian hallinnan kannalta ehdottomasti ainoa oikea ratkaisu. Sen aiheuttamia ongelmia nyt ja etenkin tulevaisuudessa ei kuitenkaan pidä vähätellä. Mitään patenttiratkaisua minulla itselläni ei niihin ongelmiin ole, mutta olisi syytä harkita esimerkiksi lukukauden keskeyttämistä ja lasten panemista lomalle nyt ja lukukauden jatkamista kesällä, jos tilanne sen sallii. Näin voitaisiin toimia ainakin nuorempien kuin 9.-luokkalaisten kohdalla, jolloin varhennettu loma ei vaikuttaisi peruskoulun päättämiseen ja toiselle asteelle siirtymiseen.

Arvoisa puhemies! Korostan, että ongelma ei ole etäopetuksen ja opettajien työn laadussa. Ongelma on lasten erilaisissa valmiuksissa ja etenkin perheiden erilaisissa valmiuksissa suoriutua tästä tilanteesta.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Käytän tilaisuuden hyväkseni ja kiitän omien lasteni opettajia ja kaikkia muitakin suomalaisia opettajia venymisestä tässä erikoisessa tilanteessa.

20.59 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Koulut toimivat nyt todellakin erikoisessa tilanteessa, ja jos ollaan rehellisiä, niin koulujen ja kuntien välillä on tällä hetkellä käytössä hyvin erilaisia käytänteitä. Näin se vain on.

Tällaisessa tilanteessa korostuvat viranomaisten selkeät ohjeet ja määräykset, ja sen verran täytyy todeta siihen viime perjantai-iltapäivän episodiin, että kyllähän siitä nyt toivon mukaan oppirahat maksettiin. Perjantai-iltapäivällä kello 15 koulut saavat uusia tietoja, mitenkä tätä koulua pitäisi maanantaina viedä eteenpäin — totta kai siinä on paljonkin parantamisen varaa. Mutta joka tapauksessa selkeät ohjeet ovat a ja o. Tämä koskee sekä ministeriötä, Opetushallitusta että kuntien kouluviranomaisia. Sanon tämän entisenä koulu-toimenjohtajana, miten näitä asioita pitää ajatella, nimittäin eri puolilla Suomea on sellaisia tilanteita, että rehtoreilta ja opettajilta vaaditaan nyt oikeastaan enemmän kuin pelkästään se, mikä heille kuuluu, eli sen oman opetustyön tekeminen. Meillä on sitä varten viranomaiset, jotka päättävät koulun pyörittämiseen liittyvistä linjanvedoista. Opettajat opettavat, rehtorit rakentavat sitä koulun opetusta tässä poikkeustilanteessa. Eli summa summarum: kaikilla aloilla vaaditaan kriisijohtajuutta, koulupuolella myös.

Mutta, arvoisa puhemies, sen myös totean, että kun tässä esitetään huolestuneisuutta, että mitenkä nuoret siellä etäopetuksessa pärjäävät, niin sanon myös sen, että nuoret ovat hyviä sopeutumaan erilaisiin tilanteisiin, sekä nuoret että lapset, ja olen vakuuttunut siitä, että tämä etäopetustilanne voidaan hoitaa kohtuullisen tyylikkäästi. Siihen tarvitaan vanhempia mukaan siltä osin, että kontrolli siellä kotona pelaa ja toimii, että siellä tehdään niitä asioita, mitä koulu vaatii. Ja tässä tehdään nyt todellakin tällainen superdigiloikka muutamassa päivässä — jos ajatellaan positiivisesti, niin ehkä siitä on tulevaisuutta varten jotain hyötyä.

Jatkan hieman siitä, mitä edustaja Halla-aho äskeisessä puheenvuorossaan toi esille. Itse sillä opetusalan kokemuksella sanon, että ehkä kuukausi, puolitoista voidaan mennä eteenpäin näillä metodeilla ja särkymää ei tule sitten enempää, mutta kyllä kriisin pitkittyessä tulee myös opetusministeriön arvioida hyvin kriittisesti ja ratkaista isoja asioita: Pitääkö lukukautta jatkaa mahdollisesti kesäkuulla — sinne voidaan ilmeisesti muutama päivä laittaa lisää aika vähäisilläkin lainsäädäntömuutoksilla — vai pitääkö jossain vaiheessa todellakin päättää, että lukukausi on nyt tässä? Se voi tulla meidän eteen hyvinkin nopeasti, ja sitten täytyy miettiä, että kun elämä jatkuu ja koulu jatkuu, mitenkä sitten syksyllä mennään eteenpäin. Mutta jossain vaiheessa pitää myös osata tällä puolella viheltää peli poikki.

Mutta tässä lopuksi vielä totean, kun tässä on kiitelty opettajia ja koulujen toimijoita, että onhan tämä ollut mahtava rutistus muutamassa päivässä, ja suomalaiset oppilaat ovat hyvässä huomassa, kun suomalaiset opettajat ja opetusalan henkilöstö antavat heille opetusta nyt muuttuneessa tilanteessa. Haluan myös esittää tässä kiitoksen siitä työstä, mitä on tähän asti tehty ja kevään mittaan tehdään jatkossakin.

21.03 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Viime viikko tosiaan haastoi meidät perheissä. Koska meillä peruskoululaisia on melkein 600 000, niin hyvin erilaisia tilanteita oli siellä etäopetuksen ja etätöiden ja erilaisten etätukien toiminnoissa. Vanhemmilta tuli kyllä puolessavälissä viikkoa huolestuneita puheluita. Moni oli huolissaan omasta jaksamisestaan, mutta yllättävän moni oli huolissaan myös siitä, onko kaikilla mahdollisuus

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

lämpimään ateriaan ja onko kaikilla mahdollisuus saada siihen etäopetukseen tukea omilta vanhemmilta ja minkälainen se perhetilanne hyvin erilaisten toimeentulovaikeuksien ja muiden, päihde-, väkivaltavaikeuksienkin osalta on.

Meidän perusopetuslaissa on kuitenkin se, että meidän tehtävä ja kunnan järjestämisvastuulla on taata kaikissa tilanteissa lapselle oikeus oppimiseen turvallisessa ympäristössä. Nyt kun se turvallinen ympäristö siihen etäopetukseen on siellä kodin sisällä, niin se myöskin haastaa erilaiset tukitoimet, on se sitten koulukuraattoreitten tai muiden osalta. Joissakin tilanteissa ne toimivat todella hyvin, mutta meidän on myös tunnustettava ja tunnustettava, että sillä ei pysty kaikkea sitä, mitä koulun seinien sisällä on pystynyt järjestämään, samalla tavalla järjestämään.

Kiitos tietenkin kuuluu opettajille ja rehtoreille ja koulun henkilökunnalle, miten nopeasti — oikeastaan käytännössä yhden päivän varoajalla — tähän etäopetukseen siirryttiin. Perjantaina tuli sitten huolestuneita viestejä. Me varmaan kaikki saimme niitä viestejä, että olemme tehneet toista viikkoa töitä etäopetuksen osalta, ja nyt sitten se perjantainen linjaus tavallaan avata lähiopetus kaikille ykkös—kolmasluokkalaisille ja erityisen tuen oppilaille oli monille koulun opettajille hyvin pelottava, ja onneksi sitä sitten myöskin tarkennettiin.

Eli, arvoisa puhemies, kunnat kaipaavat selkeitä linjauksia. Jos ajatellaan, että meillä on tosiaan peruskoululaisia vajaa 600 000 — se porukka on valtava — ja vaikka nyt eletään tietenkin niin, että pystytään tämä viheliäs virusepidemia mahdollisimman pienille alueille taltuttamaan, niin meillä ei ole varaa siihen, että tulevina viikkoina meidän lapset ja nuoret eivät oppisi, ja meillä ei ole varaa ainakaan siihen, että joku kokisi, että hänet syrjäytettäisiin vahvemmin yhteiskunnasta ja koulumaailmasta sen takia, että me joudumme tekemään todella rajuja toimenpiteitä koulumaailmassakin.

Ja vaikka nyt etenemme näin ainakin sinne pääsiäiseen asti, niin koen, että on meidän tärkeää seurata ja toivottavasti hallitus seuraa ja arvioi viikko viikolta ja päivä päivältä, että pystytään varautumaan myös siihen pääsiäisen jälkeiseen aikaan riippumatta siitä, jatkuuko etäopetus vai siirrytäänkö lähiopetukseen, pidennetäänkö lukukautta vai jatketaan, keskeytetäänkö, lopetetaan. Olisi myöskin tärkeää, että ne arviot, mitä tässä tulevina viikkoina tämän suhteen tehdään, olisivat näkyvissä täällä eduskunnassakin päätöksenteon perusteina. Perusopetuslaki antaa tällä hetkellä mahdollisuuden lukukauden pidentämiseen vain kuudella vuorokaudella, ja sen tietenkin kaikki ymmärtävät, että se on liian vähän.

Arvoisa puhemies! Tässä tämä.

21.07 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Ensimmäiseksi kiitokset hallitukselle tämän asetuksen antamisesta ja sen muuttamisesta. Ymmärrän hyvin, että tämä piti nyt antaa, koska se kriittisten alojen listaaminen yksiselitteisesti kävi mahdottomaksi. Ymmärrän kyllä, minkälaista haittaa tämä on kunnissa ja opettajille nyt aiheuttanut, mutta haluan korostaa sitä, että se on varmaan viimeinen niistä meidän huolistamme, joita meillä tässä vakavassa kriisissä nyt on, että tämän asian kanssa hivenen jouduttiin niin sanotusti veivaamaan.

Haluan myös korostaa kaikille sitä, että niin helpolta kuin se kuulostaisikin, valtio ei yksiselitteisesti voi sanella kansalaisille aivan kaikkea, vaan meillä myös jokaisella on vastuu omasta terveydestämme, lähimmäistemme terveydestä, ja meidän täytyy sitä vastuuta myös käyttää, kuten nyt näyttää, että on käynyt: vaikka annettiin lupa 1.—3.-luokkalaisille

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

tulla sinne kouluun, mikäli vanhemmat näin katsovat, niin oppilasmäärät ovat kuitenkin pudonneet merkittävästi, aivan kuten kuuluikin.

Haluan myös tässä vielä ilmaista, että edustaja Halla-ahon esitys on kyllä sellainen, jota toivoisin, että opetusministeriössä nyt arvioidaan. Se saattaisi olla järkevää, että lukukausi nyt keskeytettäisiin ja sitä jatkettaisiin jossakin vaiheessa myöhemmin. Totta kai se aiheuttaa vaikeuksia esimerkiksi lomien ja muiden suunnittelun kannalta, mutta tässä tapauksessa lienee kuitenkin kaikkien kannalta tärkeintä, että me huolehtisimme lasten oikeuksista, lasten oikeuksista saada hyvää opetusta ja siitä, että kaikki pysyvät tässä yhteiskunnassa mukana.

21.09 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa puhemies! Suurin osa suomalaisista suhtautuu hyvin vastuullisesti siihen, miten pyrimme hidastamaan ja torjumaan koronaviruksen leviämistä. Se näkyy myös siinä, että vaikka asetusta nyt muutettiin, niin edelleenkin kouluissa ja päiväkodeissa ovat olleet selvästi vain ne, joille se on aivan välttämätöntä. Maanantaista lähtien ei ole tullut mitenkään erityisen paljon lisää oppilaita kouluihin. Nyt tämä on pääsiäiseen asti, mutta valitettavasti on todennäköistä tai arveltavaa, että tämä tulee jatkumaan pidempään, ja silloin on äärimmäisen tärkeä miettiä eräitä seikkoja, muun muassa perheiden toimeentuloa — ei ole mitenkään itsestäänselvää, että vanhemmat pystyvät olemaan poissa työstään viikkoja antaakseen etäopetusta lapsilleen — eli miten me turvaamme perheiden toimeentulon tänä aikana. Siihen pitää yksinkertaisesti löytyä ratkaisu. Eivät perheet voi olla ilman toisen vanhemman tai ainoan vanhemman palkkaa hoitamassa lapsia kotona.

Toinen kysymys on tietysti se, että jos tämä pitkittyy, niin miten pystymme entistä paremmin antamaan tukiovetusta etänä — tiedän jo nyt opettajien antavan tukiovetusta etänä, mutta se vaatii uudenlaisia ratkaisuja — ja ylipäättänsä perheiden jaksaminen sen kanssa, että ei ole myöskään helppoa tehdä etätöitä kotona ja pyrkiä samaan aikaan huolehtimaan ehkä päivähoidossa tai varhaiskasvatuksessa olevista lapsista ja toisaalta peruskoulun etäopetusta antamaan. Tämä on hyvin raskas kokonaisuus, ja varmaan moni on ymmärtänyt sen, miten arvokasta työtä opettajat tekevät, nyt kun on itse kotona pyrkinyt antamaan tätä etäopetusta.

Eli nämä ovat sellaisia ongelmia, haasteita, joita pitää ratkaista nyt, riippumatta tästä asetuksesta, jos ja kun tämä tilanne jatkossa todennäköisesti pitkittyy.

En ole aivan varma, että se, että katkaisisimme tässä vaiheessa kouluvuoden ja aloittaisimme sen joskus, ehkä mahdollisesti kuukausien päästä, olisi se ratkaisu, jolla tämä tilanne ainakaan parantuu tästä näin, vaan kyllä nyt luulen, että tässä päivien ja viikkojen aikana tämä etäopetus parantuu, kun siitä saadaan kokemusta, ja meidän opettajat pystyvät sitä entistä paremmin antamaan ja löytämään niitä kipupisteitä.

Mutta tämä toimeentulokysymys on sellainen, joka vaatii ratkaisua, ja sitten ne tukitoimet, joilla tuetaan entistä paremmin perheiden jaksamista näissä monissa haasteissa.

21.12 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Vielä otan itsekin kantaa tähän. Nyt pitää muistaa koko ajan, että me olemme 100 kilometrin matkalta menneet vasta sentin. Elikkä meillä on vielä pitkä matka tässä edessä ja mahdollisesti toinen aalto ja niin edelleen. Nyt pitää muistaa koko ajan, että nyt me luomme sitä tulevaisuutta tässä yhdessä, ja siinä pitää pitää pää kylmänä ja sydän lämpimänä, koska meidän pitää luoda niitä käytäntöjä, jotka kantavat sitten pidemmälle.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Tässä puhuttiin muun muassa siitä, mistä esimerkiksi edustaja Arhinmäki käytti hyvän puheenvuoron, että tulee taloudellisia ongelmia, saattaa tulla myös hermojen kiristymistä, ja nimenomaan se sellainen turnausväsymys, taisteluväsymys, on myöskin semmoinen, mikä meidän pitää ottaa tässä huomioon. Ja pitää muistaa, että kaikki se, mitä me voimme tehdä täältä käsin, että helpotettaisiin vanhempien ja opettajien ja viranomaisten tehtävää, pitää meidän tehdä.

Mutta sitten kun täällä tuli esille se, että nyt yhtäkkiä sitten lukukausi keskeytettäisiin, niin ettäkö se tehtäisiin nyt juuri, kun me olemme saaneet niin sanotusti koneet käyntiin — en kannata sitä missään nimessä, monesta syystä: siitä syystä, että nyt jos me yhtäkkiä sanoisimme, että by the way, nyt me sitten lopetammekin tämän harjoituksen, mitä me olemme tässä tehneet, niin kyllä siinä menisi sekaisin tämä yhteiskunta lopullisesti. Sitten miettikääpä tätä: Vaikka kaikki joutuvat nyt joustamaan ja on tiukka tilanne, niin se tuo kuitenkin sellaista määrätynlaista järjestystä tähän yhteiskuntaan. Nyt jos yhtäkkiä sitten lähdetäisikin niin sanotusti kesälaitumille tässä välillä, niin se kyllä tarkoittaisi sitä, että nämä tartuntavaaratkin kyllä sitten lisääntyisivät. Että pitää koko ajan muistaa, mitä varten me olemme tekemässä näitä muutoksia. Me olemme tekemässä niitä, että me saamme tätä tautitaakkaa vähemmäksi ja saamme nimenomaan loivennettua sitä ja viivästettyä tätä pahinta aikaa ja sillä lailla loivennettua sitä myöskin — tämä pidentää tätä tilannetta mutta kuitenkin loiventaa tätä tilannetta ja sitä kapasiteettia sitten säilyttää paremmin.

Että pidetään nyt vaan tätä disipliiniä yllä ja selkä suorana ja pää kylmänä ja sydän lämpimänä. — Kiitos.

21.14 **Ari Koponen ps:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kivisaari toi täällä esiin turnauskestävyyden. Se on itse asiassa tällä hetkellä erittäin tärkeässä roolissa. Nyt näyttää siltä, että viime viikosta tähän viikkoon oppilasmäärät eivät ole nousseet hirveästi, toki isoja paikallisia eroja siinä on. Mutta kun tässä mennään eteenpäin, tulee perheille todella taloudellisia ja jaksamisen kanssa ongelmia, ja siinä varmasti laskee kynnyksistä niitä lapsia sinne kouluun. Ja sitten jos esiopetus- ja alakouluoppilaita alkaakin olla koulut taas pullollaan, niin sen myötä kyllä vesittyvät nämä muut isot toimet, mitä nyt esimerkiksi ollaan tekemässä, pistämässä ravintoloita ja baareja kiinni. Eli tuo on asia, mitä pitää kyllä seurata koko ajan erittäin tarkasti.

21.15 **Janne Sankelo kok:** Arvoisa puhemies! Kun tässä heräsi keskustelua tästä kevätlukukauden jatkosta, niin vielä kertaan sitä, mitä itse tässä ajattelin. Siis näen tämän etäopetuksen osalta tilanteen niin, että me voimme näillä järjestelyillä kuukausi puolitoista menä varsin sujuvasti eteenpäin, mutta kyllä minä nyt rohkenen epäillä sitten, että sen jälkeen täytyy kyllä ruveta miettimään, voidaanko opetuksen tavoitteet saavuttaa pidempiaikaisesti niin, että oltaisiin useampi kuukausi etäopetuksessa. Eli joudumme varmaan sitten tuossa muutaman viikon päästä arvioimaan, onko tämä mielekäs tapa viedä opetusta eteenpäin. Mehän voimme kesäkuulla muutaman päivän mahdollisesti opetusta jatkaa, mutta ehkä se tulee sitten siinä toukokuun alkupuolella mietittäväksi, että jospa tämä nyt olisi tämän lukuvuoden osalta tässä. Kyllä tällainen arvio joudutaan ehkä tekemään.

21.16 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Minäkin jäin miettimään tätä edustaja Halla-ahon heittämiä ajatuksia siitä, että lukuvuosi päätettäisiin tässä lähiaikoina ja otettaisiin

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

siin reilusti kesälomaa, aloitettaisiin vaikka syksyllä hieman aikaisemmin tai jotain vastavaa tai sitten kesäkuussa täydennettäisiin.

Jotensakin kuitenkin olen yhtymässä tähän edustajien Risikko ja Arhinmäen vasta-ajatteluun siinä, pannaanko siinä pää pensaaseen asetelmassa, jossa nyt vaaditaan yrittäjiltä innovatiivisuutta siihen, että näihin poikkeusoloihin me kehittelemme uusia tuotteita, uutta toimintaa. Tässähän nyt on sama juttu, innovatiivisuutta koulujärjestelmän osalta, eli tällä etäopetuksella nyt testaillaan sen toimintamuotoja. Minä itsekkin vähän kaihdan sitä etäopetusta, kun olen itse niin avuton tuolla digimaailmassa, mutta nuoret sitä hallitsevat. Siellä varmasti tulee uusia metodeja ja oivalluksia itse opetuksenkin liittyen.

Tärkeää on kuitenkin, että tämä yhteiskunta pyrkii näissä poikkeusoloissakin niin pitkälle toimimaan kuin mahdollista ja hoidamme ja keksimme nyt niitä innovatiivisia ratkaisuja, miten sopeudumme tähän poikkeukselliseen tilanteeseen. Ei panna päätä pensaaseen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto viimeistään keskiviikkona 25.3.2020 klo 11.00 mennessä.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle merenkulun turvallisuuden kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevaan yleissopimukseen liittyvän vuoden 2005 pöytäkirjan ja mannerjalustalla sijaitsevien kiinteiden lauttojen turvallisuuden kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevaan pöytäkirjaan liittyvän vuoden 2005 pöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 100/2019 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 1/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 100/2019 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 11/2020 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 3/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 3/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

17.39 **Paula Risikko kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valiokunnan puheenjohtajana haluan esitellä tämän valiokunnan mietinnön.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin johtokunnan kokoonpanoa ehdotetaan siis muutettavaksi siten, että oikeusministeriö nimeäisi jatkossa johtokunnan jäsenistä nykyisen neljän sijasta viisi. Johtokuntaan ei enää kuuluisi opetus- ja kulttuuriministeriön nimeämää jäsentä. Valiokunta perustelee tätä asiaa:

Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti on Helsingin yliopiston yhteydessä toimiva tutkimusinstituutti. Se harjoittaa riippumatonta kriminologista ja oikeuspoliittista tutkimusta ottaen huomioon oikeusministeriön ja yhteiskunnan tietotarpeet. Se seuraa ja analysoi rikollisuutta, rikollisuuden kontrollin ja seuraamusjärjestelmän toimintaa, oikeusoloja ja lainsäädännön vaikutuksia sekä raportoi niiden kehityspiirteistä. Lisäksi se ylläpitää sille laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi tarvittavaa tutkimusrekisteriä.

Instituutio on siirtynyt vuoden 2015 alusta osaksi Helsingin yliopistoa. Sen toimintaa ohjaa ja valvoo Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista annetun lain 1139/2007 2 §:ssä tarkoitettu johtokunta, jonka asettaa Helsingin yliopiston rehtori. Johtokuntaan kuuluu yhdeksän jäsentä, joista oikeusministeriö nimeää neljä ja opetus- ja kulttuuriministeriö yhden. Lisäksi instituutin henkilöstö valitsee keskuudestaan yhden jäsenen.

Hallituksen esityksen mukaan oikeusministeriö nimeää jatkossa johtokunnan jäsenistä viisi nykyisen neljän sijasta eikä johtokuntaan enää siten kuulu opetus- ja kulttuuriministeriön nimeämää jäsentä. Esityksen mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön ei ole enää tarpeen olla edustettuna instituutin johtokunnassa, kun instituutin toiminta on vakiintunut osaksi Helsingin yliopistoa. Instituutin tutkimus-, seuranta- ja muu toiminta kohdistuu oikeusministeriön toiminnan alaan kuuluviin asioihin. Oikeusministeriö ja Helsingin yliopisto kannattavat esitystä.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella sivistysvaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena, ja valiokunta ehdottaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Haluan vielä muutaman sanan sanoa instituutin toiminnan rahoituksesta, koska se nousi siellä valiokuntakuulemisessa.

Hallituksen esityksessä todetaan, että Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti otetaan huomioon Helsingin yliopiston valtion rahoituksessa valtakunnallisena tehtävänä. Instituutille toimitettu valtion rahoitus valtakunnallisen tehtävän vuoksi on saadun selvityksen mukaan noin kaksi miljoonaa euroa vuodessa, mikä vastaa instituutin aiempaakin rahoitustasoa.

Sivistysvaliokunnan kokouksessa on noussut esille huoli instituutin tulevasta rahoituksesta ja sen turvaamisesta. Asiantuntijalausannon mukaan eräissä alustavissa keskusteluissa on esitetty valtakunnalliseen erityistehtävään liittyvän erityisrahoituksen poistamista instituutilta ja instituutin siirtämistä rahoituksenkin osalta kiinteäksi osaksi Helsingin yliopistoa.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Helsingin yliopiston ja ministeriön välinen sopimusneuvottelu yliopiston tavoitteista ja määrärahoista vuosille 21—24 käydään kesäkuussa. Sitä seuraavan sopimuskauden eli vuosien 25—28 valtakunnallisista tehtävistä ja niiden rahoituksesta ei päätetä tässä yhteydessä. Yliopistojen rahoitusmallia seuraavan kerran uudistettaessa kunkin valtakunnallisen tehtävän tarkoituksenmukaisuus ja tarve on tarkoitus arvioida tapauskohtaisesti. Selvityksessään ministeriö ilmoittaa varautuvansa osaltaan huolehtimaan sovitusta rahoitusvelvoitteesta.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Sivistysvaliokunta painottaa Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin erityisen valtakunnallisen tehtävän merkitystä lainsäädännön ja lainvalmistelun tasolla. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että opetus- ja kulttuuriministeriö jatkossa huolellisesti arvioi suunniteltujen yliopiston rahoitusmallin muutosten vaikutuksia myös instituutin mahdollisuuksiin toteuttaa sille annettua merkittävää erityistehtävää.

Mutta kuten totesin, meidän päätösesityksemme tästä varsinaisesta hallituksen esityksestä on, että eduskunta hyväksyisi muuttamattomana hallituksen esitykseen 11/2020 sisältyvän lakiehdotuksen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset sivistysvaliokunnan puheenjohtajalle.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 11/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaaliturva- ja vakuutuslainsäädännön muuttamiseksi EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen johdosta

Hallituksen esitys HE 87/2019 vp
Valiokunnan mietintö StVM 1/2020 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 87/2019 vp sisältyvät 1.-6. ja 8.-41. lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä hallituksen esitykseen HE 87/2019 vp sisältyvän 7. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 20 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 9/2020 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 3/2020 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Hoskonen.

Keskustelu

17.45 **Hannu Hoskonen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käsitteilyssä on vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annettu lakiesitys ja samoin ympä-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

ristövaikutusten arviointimenettelyä koskevan lakiesityksen muuttaminen. Ympäristövaaliokunta käsitteli asiaa huolella kuullen asiantuntijoita, antoi yksimielisen mietinnön.

Korostan, että tähän asiaan liittyy kovin vähäpätöiset asiat kokonaisuuden kannalta. Kysymyshän on siitä, että tarvittaessa annetaan jatkoaikaa näiden hoitosuunnitelmien toteutumiselle. Jos luonnonolosuhteet ovat olleet vaikeat ja sen hoitosuunnitelman toteutuminen ei ole tapahtunut ylivoimaisten esteiden takia, niin tämän lainmuutoksen myötä voidaan myöntää jatkoaikaa.

Samoin tässä lakiesityksessä muutetaan sitä, että ympäristövaikutusten arviointeihin liittyy monesti erilaisten näytteidenottoa ja -keruuta tuolla maasto-olosuhteissa. Tällä lainsäädännön muutoksella viranomaisen saa sitten tarkat rajat ja ohjeet siitä, miten hänen tulee toimia virkatehtävää hoitaessaan. Päällisin puolin katsottuna hyvin vähäpätöinen laki. Mutta kuten nykyinen perustuslaki sanoo, meidän on kansalaisille määrättävistä oikeuksista ja velvollisuuksista aina säädettävä lailla.

Ja tässä tuleekin, arvoisa puhemies, se iso asia esille. Kun nyt merkitään viranomaisen oikeudet ja velvollisuudet tätä virkatehtävää hoitaessaan, mitkä ovat hänen oikeutensa näyttöönotossa, niin korostan, että tässä samassa yhteydessä nousee väkisin esille toinen asia. Jos puhemies sallii, lyhyt esimerkki tulevista päätöksistä: Parhaillaan ollaan suunnittelemassa Suomeen suuria luonnonsuojelualueita, joissa ollaan poistamassa käytännössä metsästyoikeuksia hyvin, hyvin monelta alueelta, kuten muun muassa kotikunnassani. Ympäristöministeriössä ollaan vakavasti sitä mieltä, että kysymyksessä on pelkkä asetuksenantovaltuuden piiriin kuuluva asia. Näinhän ei suinkaan ole.

Jos kerran merenhoitosuunnitelmien ja ympäristövaikutusten arviointien suhteen joudutaan lakia muuttamaan — jotta näytteenotto saa tarkat rajat, mitä lain mukaan saa tehdä, ja se vaatii lainmuutoksen, niin kuin tässä esityksessä nimenomaan on — niin sitten kun ollaan poistamassa valtavat alueet metsästysalueista ja ihmisten oikeuksia loukataan — ja se muka olisi vain asetuksenantovaltuuden nojalla tapahtuva asia — niin tämä kannattaa, arvoisa puhemies, pitää mielessä näin tärkeässä asiassa. Tämä asia on hyvin vähäpätöinen, mutta äsken mainitsemani asia on erittäin vakava ja erittäin kauaskantoinen.

Toivon, että eduskunta muistaa tämän, kun sitten seuraavaksi käsitellään esimerkiksi metsästysasioita, että nykyisen perustuslain mukaan kansalaisten oikeudet ja velvollisuudet on aina otettava lakiin. Asetuksilla ei voi operoida.

17.48 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Hoskonen nosti kyllä ääretömän tärkeän näkökulman tässä esille. Niin kuin hän totesi: vaikka tässäkin tapauksessa on kyse vähäpätöisestä, pienestä asiasta, niin se, että siinä asetetaan kuitenkin selkeät rajat sille viranomaisen toiminnalle, täytyy pitää kaikessa toiminnassa mielessä.

Ja edustaja Hoskosen lailla jaan tämän huolen siitä, että esimerkiksi nyt kun näitä uusia luonnonsuojelualueita kaavaillaan, sieltä oltaisiin pelkästään asetustasoisella päätöksellä poistamassa kansalaisten olemassa olevia oikeuksia metsästykseseen ja mahdollisesti kalastukseen ja myös muuhun luonnontuotteiden keruuseen, tällaisia oikeuksia, jotka heillä jo nykyään on. Sitä ei yksiselitteisesti voida tehdä. Toivon itsekkin, edustaja Hoskosen lailla, että eduskunta tämän kyllä muistaa.

Pidetään huolta siitä, että meillä on tässä maassa hyvät edellytykset näihin perinteisiin harrastuksiin ja perinteisen elämäntavan harjoittamiseen myös tulevaisuudessa.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

17.48 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Tässä käytetään suuria sanoja: joku asia on ”vähäpätöinen” mutta ”äärettömän tärkeä” — nämä ovat ääri-ilmaisuja molemmat. Jos joku on äärettömän tärkeä, niin se menee jo vähän sellaiseen kohtaan, että ei ole ihan varma, mitä puhuja tarkoittaa.

Tässä asiassa kyllä tuntuu siltä, että siinä on järkeä. Kun pohditaan perusoikeuksia, niin tuntuisi siltä, että pelkkä asetus ei olisi riittävä, ja tämä lakiteitse tapahtuva asian käsittely, jota edustaja Hoskonen tässä esitti, ainakin minusta tuntuu järkeenkäyvältä — en tiedä sen äärettömän tärkeydestä ollenkaan mitään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Koetetaan pitää, arvoisat edustajat, tämä keskustelu tässä aiheessa. Ei mennä merta edemmäs kalaan.

17.49 **Raimo Piirainen sd:** Arvoisa puhemies! Minäkään en mene nyt merelle, eli anteeksi vain, mutta Hoskosen puheenvuoro oli todella hyvä.

Minulla on lähinnä kysymys tähän liittyen, että kun lainsäädäntöä annetaan, niin yleensä asetuksenantovelvollisuus tai asetuksenmyöntövaltuudet tai tämältyypiset ovat aina lain perusteluissa. Jos valiokunta haluaa, niin sehän voi vaatia, että se asetus käy eduskunnassa, ja tämä on semmoinen asia, mikä pitää ottaa lainsäädännössä tulevaisuudessa huomioon.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Hoskonen.

17.50 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa puhemies! Nimenomaan näin, kun nyt ollaan tätä pientä lakia muuttamassa, nimenomaan ympäristövaikutusten arviointia koskevaa lakia. Tämä lakiesitys olkoon todiste siitä, että kun viranomainen toimii — on ympäristövaikutusten lainmukaista arviointia tekemässä vaikka jotakin hanketta koskien — niin nyt hänelle lakiin kirjataan selkeät oikeudet, millä hän niitä näytteitä ja maastotarkastuksia tekee. Aivan looginen ja aivan selkeä viesti eduskunnalta siihen, miten tulee toimia.

Uuden perustuslain hengessä meidän tulee nämä velvollisuudet kirjata nimenomaan lakiin, ja sitähan tässä nyt juuri ollaan tekemässä. Kysymys yksittäisenä tekona — näytteenotto, vaikka vesinäytteenotto rannassa — on tapahtumana kovin vähäpätöinen, mutta sekin kirjataan lakiin, että näin saa toimia.

Minkä takia sitten jossakin isossa yhteydessä valtavaa määrää ihmisiä koskeva laki ohitetaan asetuksenantovaltuudella? Eihän näin voi olla. Kyllä tässä pitää eduskunnan jämäköityä siinä, että ihmisten oikeuksista pidetään kiinni, ja jos oikeuksia rajoitetaan tai annetaan jopa lisäoikeuksia, ne säädetään aina lailla. Se on eduskunnan velvollisuus.

Ja ymmärrän edustaja Kiljusen erinomaisen puheenvuoron siitä, että hän lakia paljon tuntevana henkilönä osaa nämä mittakaavat hallita.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 9/2020 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

9. Puhemiesneuvoston ehdotus eduskunnan päätökseksi eduskunnan työjärjestyksen 13 §:n muuttamisesta

Puhemiesneuvoston ehdotus PNE 1/2020 vp
Valiokunnan mietintö PeVM 1/2020 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, puhemiesneuvoston ehdotukseen PNE 1/2020 vp sisältyvän eduskunnan työjärjestystä koskevan päätösehdotuksen. Päätösehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

10. Puhemiesneuvoston ehdotus eduskunnan päätökseksi eduskunnan pankkivaltuutettujen johtosäännön 3 §:n muuttamisesta

Puhemiesneuvoston ehdotus PNE 2/2020 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 2/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi puhemiesneuvoston ehdotukseen PNE 2/2020 vp sisältyvän eduskunnan pankkivaltuutettujen johtosäännön muutosehdotuksen mietinnön mukaisena. Asian käsittely päättyi.

11. Ilmoituksia

11.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on tänään 24.3.2020 antanut hallituksen esityksen HE 25/2020 vp, joka otetaan asian kiireellisyyden vuoksi lähetekeskusteluun tässä täysistunnossa.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 25/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

21.18 **Työministeri Tuula Haatainen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus päätti tänään kello 16 alkaneessa istunnossa uudesta toimenpiteestä koronaviruksen leviämisen hidastamiseksi. Tämä virus on uusi, eikä ihmiskunnalla ole vastustuskykyä nyt tällaista virusta vastaan. Tähän ei ole olemassa myöskään rokotetta, niin kuin tiedämme, ainakaan vielä, eikä spesifiä lääkettä. Ja tiedämme myös, että tämä tauti tarttuu pisara-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

tartuntana lähikontaktissa ihmisten välillä. Näin ollen tärkein keino välttää taudin leviämistä on lähikontaktien välttäminen ihmisten kesken. Me tiedämme myös, että tämä tartunta voi tapahtua jo ennen kuin oireet alkavat. Valtaosa tartunnoista kuitenkin tapahtuu vasta oireiden puhjettua.

Näin ollen THL:n ja laajan asiantuntijajoukon, tutkijajoukon, tiedon pohjalta STM:n kanssa on yhteistyössä nyt valmisteltu laki, jolla pyritään vähentämään ihmisten välisiä lähikontakteja, joissa tämä hyvin herkästi tarttuva tauti leviää. Tästä syystä hallitus esittää, että kaiken ravintolatoiminnan osalta ravintolatoimijoiden on lopetettava tuotteiden tarjoaminen asiakkaille ravintolan tiloissa. Tämä koskee nyt kaikkia kahviloita, pubeja, yökerhoja ja ruokaravintoloita. Kuitenkin tuotteiden ulosmyynti olisi sallittua, kuten nykyisinkin. Eli näin ollen käytännössä niissä sisätiloissa ja ulkona terasseilla ja lähiulkotiloissa ei myöskään saisi näitä tuotteita nauttia. Laki on määräaikainen ja voimassa toukokuun loppuun saakka. Mikäli sitten tämä tilanne muuttuisi yhtäkkiä merkittävästi paremmaksi, niin hallituksella on valmius myös purkaa tätä rajoitusta aiemmin.

Käytännössä siis ravintolatiloihin ei — ei sisätiloissa eikä ulkoterasseilla eikä muissa ulkotiloissa — saa tarjoilla eikä nauttia ruokia eikä juomia. Myöskään itsepalveluna ostettuja tuotteita ei saa jäädä nauttimaan näihin ravintolan tiloihin. Ulosmyynti on mahdollista suoraan asiakkaalle sekä ruokalahettilpalvelujen tai toimituspalvelujen kautta, kuten nykyin. Työpaikkojen henkilöstöruokalot samoin kuin koulujen, päiväkotien, sairaaloiden tai esimerkiksi vanhusten hoivakotien ja vanhainkotien ravintolat saisivat olla edelleenkin auki.

Ravitsemusliikkeiden aukiolon rajoittamislaki on tarkoitus nyt saada voimaan niin pian kuin mahdollista, eduskunnan vaatiman käsittelyajan puitteissa. Haluankin kiittää eduskuntaa ja puhemiesneuvostoa hyvin joustavasta asioidenkäsittelytavasta, kun olemme saaneet tämän jo heti tänään tänne lähetekeskusteluun, ja kiitän myös eduskuntaa siitä, että on valmiutta käsitellä asioita ripeästi eteenpäin.

On ajateltu, että tämän lain voimassaolon määräaikaisuus on yhteneväinen hallituksen 12.3. tekemän suosituksen kanssa, jolla siis suositeltiin, että kaikki yli 500 hengen yleisötilaisuudet on peruttu toukokuun loppuun saakka.

Näillä sanoilla asia on esitelty. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Huomasin, että edustaja Kärnän puheenvuoropyyntö oli ensin tässä, mutta se oli poistunut. Mutta luotetaan siihen, että siinä oli joku tekninen vahinko. — Eli edustaja Kärnä.

21.23 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia, ja kiitos ministerille esittelystä. Kiitoksia myös koko hallitukselle ja myös oppositiolle siitä, että tämä tärkeä ja kova rajoittamistoimi ollaan nyt tekemässä. Samassa yhteydessä haluan kiittää myös niitä matkailu- ja ravintola-alan yrittäjiä, jotka ovat omaehtoisesti jo sulkeneet liiketoimintaansa koronaviruksen leviämisen ehkäisemiseksi.

Olen kuitenkin kiistatta huolissani siitä, että tämä on todella kova taloudellinen päätös. Me puhumme 5,3 miljardin euron liiketoiminnasta vuositasolla ja noin 50 000 työpaikasta, ja erityisesti pk-sektorin yrittäjät tulevat olemaan todella kovissa vaikeuksissa tämän päätöksen jälkeen. Me tarvitsemme heille nyt voimakkaita tukitoimia. Olen iloinen siitä, että hallituksen esitys ei rajoita ulosmyyntitoimintaa, joka on tällä hetkellä mahdollista myös maksimissaan 5,5-prosenttisten alkoholijuomien osalta. Olen kuitenkin huolissani

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

siitä, että ainoastaan noin 300 yrityksellä meidän 8 400 ravintolasta on tällainen ulosmyyntilupa, ja toivoisin hallituksen harkitsevan sitä, että tämä lupa nyt tämän lainsäädännön myötä myönnettäisiin aidosti kaikille, että siinä yhteydessä, kun ihminen käy noutamassa itselleen ruokaa, hänen olisi mahdollista saada mukaan myös vähintäänkin näitä 5,5-prosenttisia alkoholijuomia.

Itse asiassa toivoisin harkittavaksi myös sitä, mihin totta kai tarvitaan sitten alkoholi-lainsäädännön muutos, että me voisimme myydä ulos ravintoloista ja mahdollisesti myös kotiinkuljettaa esimerkiksi alle 15 prosentin alkoholijuomia. Tässä kannustan ottamaan mallia esimerkiksi Australiasta, joka teki tällaisen ratkaisun. Australiassa asiakkaat voivat nyt ostaa noutomyynnissä tai tilata myös kotiin näitä hivenen vahvempia juomia, koska meidän on tunnustettava se fakta, että ravintolatoiminnassa suuri osa katteesta otetaan näistä alkoholijuomista. Ja itse asiassa pohdiskelen näin henkilökohtaisena kannanottona sitä, että olisin vaikka valmis siihen, että me pistämme Alkon myymälät kiinni ja pistämme nämä yksityiset ravintolat myymään sitä alkoholia kansalaisille, koska tässä tilanteessa katson, että meidän ei tule suojella valtion monopolia, vaan meidän täytyy ennen kaikkea yhdessä suojella meidän yksityisiä yrittäjiä, meidän pk-sektoria ja varmistaa, että meillä on ravintolatoimintaa tässä maassa myös tämän koronakriisin jälkeen.

21.26 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Tänään kuulimme ja keskustelimme lisätalousarvion yhteydessä hallituksen toimista, joita tehdään yritysten tilanteen helpottamiseksi. Tänään valtiovarainministeri Kulmuni kommentoi tuoreeltaan tätä ravintoloiden sulkemista ja totesi, että päätös on rankka mutta tehty ihmisten terveyden hyväksi. Hän myös totesi, että yritykset tulevat tarvitsemaan jo kerrottujen toimien lisäksi runsaasti lisää tukea ja että asia valmistellaan ripeästi. Tämä on nyt todella tärkeää, ja uskon, että tälle tulee eduskunnan täysi tuki. Huoli yrittäjien toimeentulosta ja maamme talouden kestävyydestä on meidän kaikkien yhteinen, ja olemme nyt tekemässä todella poikkeuksellisia, todella poikkeuksellisia toimia ihmisten terveyden ja turvallisuuden vuoksi.

Arvoisa puhemies! Kun kyse on ihmisten terveyden ja hyvinvoinnin vuoksi tehtävistä toimista, niin kansalaisiltakin on tullut laaja tuki näille toimille. Tätä ravintoloiden sulkemista ovat myös monet ravintolat itse toivoneet, ja moni ravintola on jo laittanut niin sanotusti lapun luukulle. Esimerkiksi omassa kotikaupungissani Oulussa näitä lappuja on ilmestynyt. Siellä on ruokaravintoloita, yökerhoja, kahviloita, baareja laitettu jo kiinni, ja monen ravintoloitsijan viesti on ollut se, että kun tällainen määräys sulkemisesta tulisi valtiollaan taholta, niin heillä mahdollisesti olisi sitten esimerkiksi vakuutuksen kautta mahdollisuudet saada korvauksia.

Tämä hallituksen esitys mahdollistaisi tuotteiden niin sanotun ulosmyynnin, ja tässä esityksessä todetaan, että tämä hyödyttää esimerkiksi ruokalähettiläpalveluja tarjoavia toiminnanharjoittajia, joiden palvelujen kysyntä kasvaa. Nyt minunkin mielestäni on aivan erityisen tärkeää pohtia, onko meillä mahdollisuuksia tehdä sellaisia nopeita toimia näille ravintoloille, jotta he voivat kehittää toimintaansa erityisesti tämän ulosmyynnin suhteen.

Tuosta alkoholin myynnistä yleensä olen edustaja Kärnän kanssa hyvin samaa mieltä, mutta nyt kun on kyse ihmisten terveyden ja hyvinvoinnin vuoksi tehtävistä toimista, niin tällainen alkoholin myynnin rajoitusten purkaminen olisi mielestäni täydellisessä ristiriidassa itse asian kanssa enkä sitä kannata.

Tässä hallituksen esityksessä on paljon hyvää, ja nyt toivon, että myös saadaan ripeästi liikkeelle näiden yritysten toiminnan turvaaminen.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Tässä esityksessä todetaan myös nämä henkilöstöravintolat, jotka ministeri myös toi esille. Haluaisinkin kysyä ministeriltä: onko nyt tulossa sellaisia ohjeistuksia tai määräyksiä, jotka varmistavat sitä, että myöskin siellä henkilöstöravintoloissa — kouluissa, vanhainkodeissa, vankiloissa ja muualla — pidetään ne turvavälit ja vältetään sellaisia isompia kokoontumisia, jotta sielläkin vältetään näiden tartuntojen leviäminen mahdollisimman hyvin?

Toivon, että asia etenee ripeästi.

21.29 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on perusteltu. Kuten perustelutekstissä lukee, niin juuri ravintoloissa ihmisten välinen kanssakäyminen on niin tiivistä, että pisaratartunta on hyvin mahdollinen. Tartuttavuuteen ja tähän R0-arvoon täytyy puuttua, jotta terveydenhuolto kestää koronasta kasvavan kuorman, ja tämä esitys on siinänsä linjassa aiemmin esitettyjen toimien kanssa tällaisen systemaattisen taudin rajoittamisen suhteen.

Mahdollisuus noutomyyntiin ja henkilöstöravintolojen ja vastaavien auki pitämiseen on hyvä esimerkki lainsäädännöstä, jossa fiksusti etsitään se tasapaino rajoitusten ja toiminnan jatkuvuuden välillä. Kuitenkin tämä on valtavan kova isku tälle alalle, ja vaikka osin iskuun vastataan niillä toimin, mitä ylipäänsä on nyt esitetty jo aikaisemmin yrittäjien ja yritysten tukemiseen, niin on selvää, että juuri tämä ala on sen tyyppinen, että tähän kohdistuva erityisrajoite, hyvin perusteltu sellainen, ja alan rakenne tarkoittavat sitä, että isku on hyvin kova.

Epidemian realiteetit kuitenkin määrittävät nyt ne tarvittavat toimenpiteet, ja tämä, kuten sanottu, on perusteltu esitys. Mutta silti on hyvä huomioda, että vaadittavien toimien vaikutusta niistä kärsiville aloille on syytä kohtuullistaa niin paljon kuin mahdollista ilman, että se epidemian torjunta siitä kärsii, ja tässä tapauksessa lienee paikallaan tarkastella, kuten edustaja Kärnä sanoi, esimerkiksi juomien ulosmyynnin sääntelyn ja käytäntöjen lieventämistä.

Yleisesti on tärkeä seurata tämän esityksen vaikutuksia ja sitä, miten ala siihen vastaa, miten ihmisten käyttäytyminen muuttuu näin, ja sitten olla valmiudessa löytää niitä tapoja, löytää ne mekanismit ja hyvät käytännöt siihen, että me saamme tämän epidemian taistumaan mutta että sen iskun, joka tästä seuraa elinkeinoelämälle, yrityksille ja ihmisten toimeentulolle, yli voidaan sillata niin hyvin kuin mahdollista.

21.31 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Tahdon kiittää hallitusta, että vihdoinkin, vihdoinkin annatte baareille ja ravintoloille määräyksen lopettaa tarjoilun sisä- ja ulkotiloissaan. Mutta on aivan anteeksiantamatonta, että te olette antaneet yrittäjien roikkua löysässä hirressä näin pitkään. On aivan poikkeuksellista, että yrittäjät ovat itse vaatineet omien kuppiloidensa sulkemista asiakkailta, kun hallitus ei ole ollut tätä valmis tekemään.

Asiakasvirrat ovat romahtaneet, mutta yrittäjät ovat joutuneet luovimaan mahdottomassa tilanteessa, kun ovia ei ole kannattanut sulkea toivottujen vakuutuskorvausten menettämisen pelossa. Esimerkiksi meillä Oulussa eräs baari kirjoitti jo viime viikolla sivullaan: ”Toivomme hallituksen linjaavan selkeästi, mitä ravintoloiden tulee tehdä tässä tilanteessa. He ovat pyytäneet, että ei-välttämättömät yksityiset toimijat sulkisivat liiketilansa, ja tottelemme tätä pyyntöä, mutta tarvitsemme valtionjohdolta määräyksiä ja apuja, jotta voimme joskus sitten tilanteen mentyä ohi avata ovet. Tämänhetkinen tilanne, jossa vastuun kantavat yksityiset yritykset ajamalla itsensä vapaaehtoisesti konkurssiin, on kä-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

sittämätön.” Tai toinen hyvin legendaarinen kantapaikka, joka julkaisi antimainokseksi nimeämänsä päivityksen, kirjoitti näin: ”Miksi emme itse sulje oviamme? Mikäli suljemme baarimme itse, emme saa vakuutusyhtiöltä mahdollista keskeytysvakuutusta, ja tämä suis-taisi meidät vakaviin taloudellisiin ongelmiin. Pidämme siis erittäin vastentahtoisesti baarimme avoinna ja toivomme, että suojelisitte itseänne ja läheisiänne.”

Arvoisa puhemies! Jätin baarien sulkemisesta toimenpideoitteen ja löysin itseni kansanedustajana lopulta siitä tilanteesta, että olin kuvaamassa valistusvideota ihmisille baarien välttämisestä, kun enää mitään muuta päättäjänä ei voinut tehdä. Tuon videon on ehtinyt nähdä 800 000 suomalaista tähän päivään mennessä, kun on odotettu, että hallitus lopettaisi jatkailun.

Nyt on niin, että hallitus ei vain voi enää jatkaa tällä samalla mentaliteetilla eteenpäin: että ensin vähätellään oppositiota, kun se ehdottaa kovempia toimia väestön suojaamiseksi, ja sen jälkeen hallitus kuitenkin päätyy juuri näihin toimenpiteisiin, mutta myöhässä, ja syyttää kaiken lisäksi jälkiviisaudesta. Tällainen politikointi on jätettävä taakse. Me oppositiona nimenomaan tuemme teitä, kunhan vain menette toimissanne ripeästi eteenpäin, koska esimerkit maailmalta osoittavat, että suurin vaikuttavuus toimilla on, kun ne tehdään rohkeasti ajoissa.

Nyt kun baarit saadaan kiinni, yrittäjät todella tarvitsevat nopeasti kaiken tuen, ja seuraavien suojaustoimenpiteiden osalta, kuten esimerkiksi ulkonaliikkumiskiellon osalta, hallitus ei voi enää edetä myöhässä ja liian pienillä toimilla, sillä muuten se vaarantaa terveydenhuoltojärjestelmän, jonka piirissä ollaan oltu jo muutenkin siinä tilanteessa, että kertakäyttöisiä suojia on jouduttu alkaa pesemään. — Kiitos.

21.35 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Meille on tänne nyt nopeasti tullut esille majoitus- ja ravitsemustoimintaa koskeva väliaikainen muuttamisesitys, ja oli varmasti ennakoitavissa, että näin tapahtuu. Tietenkin on hyvä, että se on meillä täällä ja se on kiireellisenä tähän nyt otettu. Huomenna jatkuu sitten valiokunnissa. Siellä on talousvaliokunta, ja sitten myöskin perustuslakivaliokunta katsoo tätä.

Minä kiinnitän huomiota siihen, että tässä siis mahdollistetaan ulosmyynti, mikä minun mielestäni on erinomaisen hyvä asia. Sitten täällä kuitenkin sanotaan vielä näin: ”Pykälän 3 momentissa rajattaisiin sulkemisen ulkopuolelle lain 1 §:n 3 momentissa tarkoitetut henkilöstöravintolat. Mainittu säännös kattaa yhteisön, säätiön tai laitoksen omalle henkilökunnalle tai muulle rajoitetulle henkilöpiirille tarkoitetun ruoan ja juoman tarjoamisen. Momentissa tarkoitetut yhteisöt ja säätiöt voivat olla yksityisoikeudellisia tai julkisoikeudellisia. Käytännössä säännös tarkoittaisi, että esimerkiksi vanhainkodit, sairaalat mukaan lukien esimerkiksi mielisairaalat ja vammaisten hoitoon tarkoitetut yksiköt, varuskunnat, vankilat, päiväkodit ja koulut sekä teollisuuslaitosten henkilöstöravintolat voisivat jatkossa olla avoinna.” Tässä minä kiinnitän huomiota siihen, että näissä, jotka jäävät nyt auki, on mahdollisuus myös massatapaamiseen, ja nyt pitää todella tarkkaan sekä tässä ulosmyyntiasiaa että tässä, että jätetään jotkut auki — minä siis kannatan tätä esitystä, siitä ei ole kahta kysymystä — on nyt kyllä tultava nopeasti säännöt, mitä saa tehdä ja mitä ei saa tehdä. Minä tekisin ehdottomasti niin, että kun te huomenna lähdette tätä käsittelemään, niin ottakaa asiakassilmäläsit, yrittäjyysilmäläsit ja terveysilmäläsit päähän ja näistä kaikista näkökulmista katsotte tätä. Sitten, soittakaa jo nyt illalla Ruokavirastoon, että se alkaa tehdä näitä sääntöjä, että meillä on huomenna säännöt, mitä saa tehdä ja mitä ei saa tehdä. Nimittäin se on taas yhtä hädellisiä se loppuviikko, jos meillä ei ole selvät säännöt näihin, että

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

mitä pitää tehdä. Tämä on vain ihan sellainen nöyrä toivomus ja ehdotus. Ja kun meillä on valtavasti porukkaa kyllä tätä tekemään ja esimerkiksi Seinäjoella on hyvä Ruokavirasto, niin sinne vain heti kilautatte kaverille, että nyt rupeatte tekemään näitä sääntöjä. Me nimittäin tarvitsemme nämä.

Täällä on tullut hyviä esimerkkejä. En ota kantaa tähän ulosmyyntiin, että mitä saa myydä ja mitä ei, mutta kaikki pitää nyt katsoa tarkasti. Meidän pitää huomioida asiakas, meidän huomioida yrittäjä ja ennen kaikkea terveys.

21.37 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Kun tauti on kova, niin rohdotkin pitää olla kunnossa. Pitää tietysti olla tarkkana, että asiat ovat tasapainossa. Tämä toimenpide, jota esitetään, on tuttu kyllä Keski-Euroopan maista, eli tässä asiassa me seuraamme nyt muita maita. Toivottavasti tämä tehdään nyt riittävän ajoissa, asiakkaat nimittäin ovat kyllä ravintoloista kaikonneet jo omin päin.

Itse asiassa pari asiaa, jotka tähän liittyy, jotka haluan tässä myös varmistaa kysymyksellä: Kun ravitsemusliikkeet nyt suljettaisiin 31.5. asti, ja toisaalta meillä on nämä valmiuslain asetukset voimassa nyt 13.4. asti, niin jotenkin tuntuu, että näissä olisi kannattanut mennä jotenkin niin kuin yhtä jalkaa. Tässähän oli perusteena, ministerikin kertoi, että 500 hengen tilaisuudet on peruttu sinne 31.5. asti, mutta nyt puhutaan jo taas sitten kokoluokaltaan ihan toisenlaisesta ulottuvuudesta. Eli haluaisin varmistaa sen, että ajateltiin sitä, että tätä valmiuslakia ja tämäntyyppisiä kokoontumisrajoituksia sitten vietäisiin käsi kädessä?

Joka tapauksessa riskihän tässä on se, miten ravintoloitsijoita tuetaan tässä tilanteessa. Jätetäänkö yrittäjät yksin kantamaan nyt vastuuta? Tämä tarkoittaa sitä, että meidän täytyy nyt siihen aikaisempaankin keskusteluun viitaten löytää ratkaisua nyt näistä Business Finlandista ynnä muista kokonaisuuksista, joilla me saamme semmoisia rahoitusruiskeita siihen akuuttiin kassakriisiin, joka tästä väistämättä syntyy.

Vielä se asia, mikä on ilman muuta huomioitava sitten ruoan ja juoman ulosmyynnissä, niin kyllähän tätä pitää seurata myös se byrokratian tehokas poistaminen, eli että nyt pitää antaa sitten mahdollisuudet näille toimijoille toimia sellaisessa ympäristössä, että ruoka ja juoma voivat kuitenkin lähteä kansalaisten tavoitettavaksi.

Yksi asia vielä: Tässähän hallituksen esityksen perusteluissa puhutaan siitä, tätä on pohdittu, että olisiko tämä ollut mahdollista tehdä alueellisesti jollakin tavalla, kun totuus on kuitenkin se, että tällä hetkellä osa Suomea on suhteellisen virusvapaata aluetta. Näin se on. Pitää aina miettiä näitä kokonaisuuksia tosiaan, että mitenkä näitä rohtoja käytetään, niin kysyn myös sen, että olisiko tässä hallituksen mielestä ollut mahdollisuus rakentaa jonkinmoista alueellista porrastusta?

21.41 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Voimme kyllä olla tyytyväisiä siihen, että näissä poikkeusoloissa ja tilanteiden nopeasti muuttuessa hallitus pystyy tekemään nopeasti esityksiä. Ja vaikka edustaja Tynkkynen tuossa hieman kritisoi, niin haluan kuitenkin muistuttaa, että me kaikki kannamme yhdessä huolta tästä tilanteesta ja ravitsemusliikkeitten yrittäjien tilanteesta.

Minusta on tärkeää ja pääasia, että me olemme tänä iltana nyt nopeasti tekemässä päätöksiä sen suhteen, että me saamme tämän tilanteen nopeasti hallintaan. Kyllä minä toivoisin, arvoisa puhemies ja hyvät kollegat, myös sitä, että niin tästä salista kuin myös koko kansakunnasta löytyisi yhteinen konsensus, sitä, että kun on tämmöinen tiukka tilanne,

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

poikkeusolot, päällä, niin löytyisi semmoinen konsensus, että yhdessä pienenä ketteränä kansakuntana me voittaisimme tämän koronaviruksen, ja juurikin näitä toimenpiteitä nyt pitää nopeasti tehdä. Niin kuin tuossa arvoisa ministerikin toi esille, että tämä virus leviää pääasiassa pisaratartuntana, siis ihmisten välillä, ja tartunnan saanut saattaa levittää virusta ennen oireiden alkamista, ja juuri näissä baareissahan tämä virus leviää. On nyt todellakin hyvä asia, että me saamme tämän tilanteen hallintaan tällä nopealla esityksellä, että ravitsemusliikkeet suljetaan asiakkailta, tuotteiden ulosmyynti asiakkaille ravitsemusliikkeiden tiloista olisi kuitenkin sallittu.

Arvoisa puhemies! Haluan esittää asianomaiselle ministerille kysymyksen tästä ulosmyynnistä suoraan asiakkaalle. Edustaja Kärnä toi esille, että kun on yli 8 000 ravitsemusliikealan yrittäjää tässä maassa, niin 300 yrittäjällä olisi lupa myydä näitä tuotteita ulos. Kysynkin, että miten heillä, joilla tätä lupaa ei ole — tuleeko tässä sitten tämä keskeyttämismvakuutus voimaan, että yrittäjät saavat ahdinkoon hieman tukea?

21.43 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Paaterolle selkeästä esittelystä. [Puhemies: Haataiselle!] — Haataiselle, korjaan. [Naurua] Näin illalla suotakoon.

Tämän arvaamattoman taudin selättämisessä tarvitaan ripeitä ja voimakkaita toimia. Tämä vahva ratkaisu tuo toki mukanaan vaikeuksia yrityksille, joita tulee sitten tukea erilaisin toimin kriisin yli.

Valtioneuvosto haluaa muuttaa siis väliaikaisesti majoitus- ja ravitsemustoiminnasta annettua lakia niin nopeasti kuin mahdollista. Moni yrittäjä on jo laittanut lapun ravintolansa luukulle. He ovat halunneet ottaa huomioon sen tosiasian, että tartunta voi tapahtua aivan kuin vahingossa ennen kuin oireet edes alkavat. Toki valtaosa tartunnoista tapahtuu oireiden jo alettua. Tällä lakimuutoksella pyritään vähentämään ihmisten välisiä kontakteja, että saadaan vakava tilanne hallintaan. On hyvä, että tuotteita voi edelleen myydä ulos, kuten nykyisinkin, suoraan asiakkaalle tai välityksen kautta. Moni haluaa ostaa esimerkiksi ruokaa kotiinsa, kunhan kuljetus saadaan toimimaan.

Lakimuutos lähtee nyt perustuslailliseenkin arvioon. Perustuslaki turvaa jokaiselle oikeuden hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Ravitsemusliikkeiden aukiolon rajoittaminen merkitsee puuttumista perustuslain 18 §:ssä turvattuun elinkeinovapauteen. Esitys vaikuttaa myös perustuslain 15 §:ssä turvattuun elinkeinovapauteen. Toisessa vaakakupissa on väestön terveyden suojeleminen ja terveydenhuoltojärjestelmän toimintakyvyn säilyttäminen näissä oloissa. Perustuslain mukaan jokaisella on oikeus elämään ja välttämättömään huolenpitoon. Julkisella vallalla on velvollisuus turvata riittävät terveyspalvelut ja edistää väestön terveyttä.

Arvoisa puhemies! Monien perheiden ongelmat voivat kasvaa poikkeavissa oloissa. Jotta jokainen lapsi on turvassa, jotta lapset eivät kotona opiskellessaan joudu väkivallan ja alkoholisten johtuvien vaikeuksien uhreiksi, en kannata alkoholin myynnin helpottamista ravintoloiden ulkopuolelle. Tuetaan yrityksiä muilla keinoilla. Sen sijaan pidän tärkeänä sitä, että perheet saavat monipuolista ja monialaista tukea, että ne selviävät poikkeavassa arjessa eteenpäin.

21.46 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Mielestäni tämä hallituksen esitys on pääosin perusteltu. Koronavirus on levinnyt nopeasti epidemiaksi, ja sairastuneita

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

on Suomessakin jo lähes 800 henkeä. Mielestäni on täysin ymmärrettävää ja perusteltua, että näitä lisärajoituksia tässä kohtaa tehdään.

Tämä esitys määrää ravintolat, yökerhot, kuppilat ja kahvilat sulkemaan ovensa nyt määräajaksi. Tuotteiden ulosmyynti on silti edelleen mahdollista. Tiedämme sen, että jo tähän mennessä monet ravintoloitsijat, kuppilanpitäjät ovat oma-aloitteisesti rajoittaneet omaa toimintaansa itse, koska tähän mennessä selkeitä ohjeita tai määräyksiä siitä, miten heidän tulisi toimia, ei hallituksen toimesta ole heille annettu. Pidän kuitenkin tärkeänä ja hyvänä, että nyt nämä selkeät määräykset annetaan.

Arvoisa puhemies! Täällä on paljon käyty keskustelua yrittäjien kesken myös siitä, miten tämä esitys nyt on tehty. Sain juuri viestin eräältä yrittäjältä, joka totesi, että tällä tapaa toteutettuna tämä esitys ei tuo heille juurikaan apua, sillä tämä ei myöskään tarjoa sitä tukea tuolta vakuutusten kautta. Siteeraan lyhyesti: ”Vahinkojen korvattavuuden edellytyksenä on, että Suomen viranomainen on antanut tartunta-, eläintauti- tai elintarvikelakiin perustuvan velvoittavan ja välittömästi vakuutettuun liiketoimintaan liittyvän määräyksen tartunta- tai eläintautien vastustamiseksi. Yleinen viranomaisen määräys liikkumisen rajoittamiseksi tai asiakkaiden määrän väheneminen koronaviruksen aiheuttaman pelon vuoksi ei ole korvattavaa.” Näin ollen siis olemme tilanteessa, että edes nämä yrittäjät, joilla on nyt laajat keskeyttämisvakuutukset, eivät tule saamaan sieltä tukea.

Haluaisin kysyä ministeriltä nyt ensinnäkin: miten hallitus päätyi valmistelemaan esityksen tähän lainsäädäntöön eikä esimerkiksi niin, että nämä säädökset olisi tuotu tartuntatautilain yhteyteen, jolloin se tilanne olisi sitten mahdollisesti ollut toinen?

Herra puhemies! Haluan myös todeta sen, että on tärkeää, että näitä rajoituksia nyt saadaan aikaiseksi, mutta se, mikä tässä jää huomiotta, on se, että meidän koko ravintola- ja majoitustoimiala on syvän kriisin keskellä. Jos emme tee nyt määrätietoisia toimia, tue yrittäjiä, niin meillä on keväällä edessä laaja kriisi alalla ja paljon konkurssseja.

Näin ollen kysyisin ministeriltä myös siitä, minkälaisia suoria toimia hallitus on valmistelemassa ravintola-alan yrittäjien tukemiseksi, sillä pelkästään se, että tarjotaan mahdollisuutta saada lainarahoitusta tai järjestellä lainoja uudestaan, ei tosiasiasa auta valtaosaa alan yrittäjistä. He eivät joko saa enempää lainaa, tai sitten se tilanne on jo niin haastava muilta osin, että tarvittaisiin pikemminkin muunlaisia toimia, kuten esimerkiksi vastaantuloa verotuksessa tai työnantajamaksujen kompensointia siltä osin, kun heillä on vielä työntekijöitä töissä. Elikkä toivoisin, että ministeri myös avaa sitten sitä, mitä ylipäänsä ollaan tekemässä suorilta toimin.

Se, mitä täällä edustaja Kärnä pohti tuotteiden ulosmyyntioikeuden osalta, kuulostaa minusta oikeinkin perustellulta. On varmasti näin, että se ei tätä alan kriisiä ratkaise, mutta yhtenä konkreettisena toimenä näkisin, että hallituksen kannattaisi nyt pikaisesti käydä tästä asiasta neuvonpitoa ja tuoda myös sitten eduskunnan käsittelyyn ne säännökset, jotka tätä asiaa myös helpottaisivat.

21.51 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Haluaisin uskoa, että suurin osa suomalaisista on ottanut tosissaan ohjeet ylimääräisten kontaktien vähentämisestä omassa arjessa. Jokainen on pohtinut itselleen välttämättömiä palveluita, siirtynyt mahdollisuuksien mukaan etätöihin, ottanut lapset kotiin etäopetukseen, välttänyt iäkkäiden sukulaisten tapaamista ja niin edelleen. Kun tiedot koronavirustartuntojen määrän kasvusta ja tartuntaennusteet ovat päivittyneet, on hallitukselle käynyt selväksi, että tehdyt toimet eivät valitettavasti

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

vieläkään ole riittäviä. Paikat, joihin ihmisiä kokoontuu, ovat riski tartuntojen levittämiseen ja saamiseen.

Meille nyt saapuneessa lakiesityksessä ehdotetaan ravitsemusliikkeiden aukiolojen rajoittamista. Ravitsemusliikkeet olisi pidettävä suljettuna asiakkailta, mutta liikkeistä voisi myydä ulos niin kutsuttuja take away -annoksia. Tämä on hyvä rajausta, sillä se mahdollistaa ainakin osan ravintoloista toiminnan jatkumisen ja ylläpitää ruoan saatavuutta. Samoin lain ulkopuolelle jäisivät henkilöstöravintolat, joita ovat esimerkiksi päiväkotien, koulujen, sairaaloiden ja vankiloiden ruokalat. Myös tämä on mielestäni hyvä linjaus työpaikalla läsnä olevien työolosuhteiden ylläpitämiseksi.

Rajoitus kuitenkin vaikeuttaa ravintoloiden taloudellista asemaa jo ennestään vaikeassa tilanteessa, ja haluankin kysyä: onko suunniteltu uusia korvauksia yritysten tulonmenetyksiin? Perustelumuistiossa todetaan, että vakuutus- ja vuokraehtojen kannalta lainmuutos voinee yrittäjän näkökulmasta mahdollistaa korvauksia tai vuokrahelpotuksia nykytilanetta paremmin. Tähänkin liittyen kysymys: voiko tämä muuten kannatettava ulosmyyntimahdollisuus tuoda tähän kuitenkin hankaluuksia?

Ravintola-ala työllistää noin 50 000 henkilöä. Tämän päälle on vielä paljon vuokratyövoimaa. Päätös varmasti lisää lomautuksia ja irtisanomisia. Työlainsäädäntöön sovitut joustot tulevat siis tarpeeseen: työttömyysturvan omavastuupäivän poisto, takaisinottovelvoitteen pidentäminen, työntekijän oikeus purkaa myös määräaikainen työsopimus lomautustilanteessa ja niin edelleen. Tarpeelliseksi käyvät myös työttömyysetuuden maksatukseen sujuvoittaminen ja työttömyyskassojen taloudellinen tukeminen.

Esitys on merkitty kestäväksi 31.5.2020 asti, mikä on tällä hetkellä päätettyä valmiuslain aikaa pidempi jakso. Valitettavasti arviot epidemia-ajan kestosta yhä useammin jatkuvat kesälle asti, ja joutunemme tähän todellisuuteen sopeutumaan monella eri sektorilla. Sitä lyhyemmäksi poikkeusaika kuitenkin jäänee, mitä paremmin rajoitukset toimivat. Omaan ajatteluuni kuuluu myös, että ennen liikkumista rajoitettavia toimenpiteitä on käytävä läpi muut keinot tartuntojen vähentämiseksi. Sellainen rajoitus meillä nyt on käsittelyssä, ja voin sitä tänä poikkeusaikana tukea.

21.54 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Tätä ravintoloiden sulkemisesitystä on täällä pyydetty ja jopa vaadittu yli hallitus- ja oppositiorajojen, ja ovatpa monet ravintola-alan yrittäjätkin itse sitä pyytäneet ja vaatineet kautta Suomen. Keskustelin juuri lappeenrantalaisen Lucky Monkeys -ravintolayrittäjän Tony Gilabertin kanssa, ja hekin ovat valmiita näihin talkoisiin mukaan. Tosin hän totesi, että jos ravintolat menevät kiinni, niin 3 000 litraa olutta joudutaan kaatamaan viemäriin, mikä on kyllä oma tragediansa sekini.

Arvoisa puhemies! On hyvä, että hallitus tarttuu määrätietoisesti toimeen tässä asiassa, mutta huonoa on nyt se, jos ravintola-alan yrittäjät, jotka haluavat kantaa vastuunsa tässä asiassa, joutuvat yksinomaan maksumiehiksi ja -naisiksi. Osalla varmasti on keskeytysvakuutus, ja se heitä auttaa, osalla se auttaa osittain, ja varmasti monella on niin, ettei tällaista keskeytysvakuutusta ole lainkaan. Kysymykseni hallitukselle on nyt: mikä on teidän suunnitelmanne, ja mitä te aiotte tehdä näiden ravintola-alan yrittäjien auttamiseksi taloudellisesti, jottei tämä rajoittamistoimien koko lasku kaadu heidän niskaansa?

Edelleen tämän asian jatkokäsittelyssä pyydän ja toivon, että valiokunnassa pyydetään asiantuntijaksi Matkailu- ja Ravintolapalvelut Mara ry:n edustaja kertomaan, miten he asiat kokevat, jotta varmasti alan tunnot tulevat siellä valiokunnassa selviksi ja meillekin tiedoksi tämän asian jatkokäsittelyssä.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

21.56 **Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Voisiko sanoa: ”Oi aikoja, oi tapoja.” Tämä on toki looginen jatke yhä voimakkaammille toimenpiteille virusta vastaan, ja nämä on pakko tehdä, vaikka totta kai tekee kipeää. Toki on mainittava myös se, että käytännössä hyvin pitkälle myös asiakkaat ja yrityksetkin ovat jo aikaisemmin tehneet johtopäätöksiä ja ravintoloita, pubeja, yökerhoja on mennyt kiinni, mutta nyt linjaan tuli selvyys ja tällä mennään. Ratkaisussa totta kai, jos siitä haluaa myönteisiä puolia hakea, tämä ulosmyyntimahdollisuus on olemassa, ja toivoisin kaikin puolin, että ihmiset käyttäisivät tätä mahdollisuutta hyväkseen mahdollisten lähettien noutamana tai itse noudettuna, mikäli vain suinkin mahdollista.

On todella valitettavaa, että elämme tällaisia aikoja. Nyt jos koskaan on selvää, että tämä osittain lamauttaa, osittain lomauttaa suuren ja valtavan joukon ihmisiä. Siksi arvoon arvaamattomaan nousevatkin hallituksen toimet, jotka ovat jo paitsi käytössä niin osa myöskin vielä valmisteluissa. Kyllä totuus lienee tässäkin kohtaa se, että mikäli lisätoimia ei tule, niin suuri konkurssiaalto lienee väistämätön. Erilaisia keinoja varmasti on hyvä miettiä, esimerkiksi työnantajatukea, jossa apua annettaisiin esimerkiksi sosiaalivakuutusmaksuissa, kenties yrittäjätukea, valtionosuutta erilaisissa maksuissa tai yksinyrittäjätukea, esimerkiksi peruspäivärahan suuruista tuloutusta tietyn ajanjakson ajan. Keinoja piisaa kyllä, mutta enemmän on kyse siitä, että me saisimme alamäkeen syöksyvää liikettä hidastettua.

Onneksi meillä on hallitus, joka etenee voimakkaasti näissä toimenpiteissä. Kiitämkin myös työministeri Haataista siitä, että eteneminen on johdonmukaista viruksen leviämistä vastaan.

21.58 **Heikki Vestman kok:** Arvoisa puhemies! Koronavirusepidemia pahenee Suomessa päivä päivältä. Erityisen kriittinen tilanne on Uudellamaalla, jossa on tämänhetkisen tiedon mukaan yli 60 prosenttia Suomen 800 koronatartunnasta. Vaikka koulujen, kulttuurin ja liikunnan tiloja ja jopa kirkkoja on Suomessa suljettu, niin baarit ja yökerhot ovat pysyneet täällä pääkaupunkiseudullakin auki. Bileet jatkuivat viime viikonloppunakin, vaikka tiedossa on, että tästä aiheutuu inhimillistä kärsimystä. On selvää, että koronavirus leviää tehokkaasti etenkin yökerhojen lähikontakteissa. Välinpitämättömyys ei voi enää jatkua, koska se tappaa. Pidänkin välttämättömänä, että hallitus reagoi vauhdilla etenevään tartuntatilanteeseen ja sulkee ravitsemusliikkeiden, kuten yökerhojen, baarien, kahviloiden ja ravintoloiden, tilat asiakkailta. Nämä toimet tulevat, näin pelkään, tosin jälkijunassa, mutta on hyvä, että ne nyt tehdään.

Ravitsemusalan yrittäjille, joista valtaosa on pk-yrittäjiä, tilanne on ollut tietysti täysin kohtuuton jo jonkin aikaa. Arjen poikkeusolothan ovat vallinneet ja asiakkaat ovat kaikonneet jo ennen näitä rajoitustoimia. Alan yrittäjät kuuluvat niihin, joihin koronakriisi ja sen välttämättä vaatimat rajoitustoimet osuvat pahiten. No, lakiesityksen rajausta, joka sallii työpaikkaravintoloiden aukiolon, on kyllä omiaan vääristämään kilpailua alalla, sillä sehän sallii eräiden suurten toimijoiden pitää ravintoloitaan edelleen auki. Pientä helpotusta pk-yrittäjien tilanteeseen tuo se, että ruoan ulosmyynti kuitenkin sallitaan. Verottajakin on tänään muuttanut lounaseteleiden ehtoja siten, että niitä voi käyttää myös kuljetuksesta aiheutuvien kustannusten kattamiseen, mikä on erinomainen asia.

Yrittäjien tukalaan tilanteeseen auttaisi myös se, että alkoholin ulosmyyntiä helpotettaisiin. Ulosmyyntilupa tulisi antaa suoraan, jos yrittäjällä on nykyisin anniskelu- ja myyntioikeus. Lisäksi viinit ja oluet tulisi saada ulosmyynnin piiriin. Tämä olisi erittäin tärkeä

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

kädenojennus alan yrittäjille. Ja kysyisinkin, arvoisa ministeri, onko hallitus tällaiseen kädenojennukseen valmis.

No, useilla alan yrittäjillä on lisäksi epävarmuus siitä, kattaako keskeytysvakuutus liikkeen sulkemisen tällaisella lainmuutoksella, joka tehdään siis majoitus- ja ravitsemuspalveluista annettuun lakiin. Ja minunkin saamieni viestien perusteella pelko on se, että vakuutusehdot vaativat juurikin tartuntatautilain mukaisen sulkemispäätöksen. Ja arvoisa ministeri, minäkin kysyn teiltä, selvittekö näitä alan vakuutusehtoja tässä kiireisessä lainvalmistelussa. Olisiko tartuntatautilakiin tehty lainmuutos ja sen mukaan tehdyt avin keskeytyspäätökset kuuluneet todennäköisesti laajemmin yrittäjien keskeytysvakuutusten piiriin?

No, epävarmuus on kaiken kaikkiaan täysin kohtuuton yrittäjille. Isoin puute tässä esityksessä on se, miten ravintoloitsijoita tuetaan tässä tilanteessa. Tästä hallitus ei ole tehnyt vielä mitään päätöksiä. Vain ohimennen esityksessä viitataan tilanteisiin, joissa laki sallii vuokran kohtuullistamisen. Ravintolayrittäjät jätetään yksin, ellei hallitus rinnalla tuo eduskuntaan omaa tukipakettia ravintoloille ja alalle. Ilman tätä koronan torjunnan kustannus kaadetaan kyllä yksittäisten yrittäjien niskaan. Ja siis kysehän ei ole normaalista yrittäjäriskistä, kyse on poikkeusoloista, joissa valtion pitää ottaa yrittäjäriskiä kannettavakseen. Todellisuus siis on, että asiakasmäärät ovat jo romahtaneet, kassa on monella tyhjä. Jollain pitäisi maksaa palkat ja vuokrat. Eräs epätoivoinen ravintolayrittäjä kertoi minulle viime viikolla, että oli itkenyt lähettäessään lomautusilmoituksia hyvälle työntekijöilleen. Arvoisa työministeri, aikooko hallitus auttaa näitä pulaan jääviä yrittäjiä erityisellä tukipaketilla ravintola-alalle?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Otetaan edustaja Mäkisalo-Ropponen, ja sen jälkeen ministerin vastauksia.

22.03 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Nyt on kaikkein tärkeintä saada epidemian eteneminen hidastumaan, sillä muuten terveydenhuollon resurssit eivät tule riittämään. Jos terveydenhuollon kapasiteetti ylitetään, niin siitä seuraa kärsimystä ja kuolemaa, ja sitä meistä ei varmasti kukaan halua.

Kuten tässä lakiesityksessä todetaan, tartuntojen leviämisen ehkäisy ja hidastaminen uusin ja laajemmin rajaustoimin on välttämätöntä ihmisten henkeä ja terveyttä uhkaavan vaaran torjumiseksi. Ravintoloissa ihmisten välinen kanssakäyminen on niin tiivistä, että siellä pisaratartunta on jopa erittäin todennäköistä, jos siellä on viruksenkantaja.

Esityksessä on rajattu työpaikkaruokailu rajoittamistoimenpiteiden ulkopuolelle, ja tämä on mielestäni hyvä asia, mutta toivottavasti työpaikoilla muistetaan kaikki hygieniaasiat ja turvavälit. Mietinkin mielessäni, pitäisikö ohjeistusta tarkentaa ja kerrata jälleen kerran.

Samaten ravintolat voivat jatkaa ruuan ulosmyyntiä ja kotiinkuljetusta. Nämä ovat järkeviä poisrajauksia, ja toivottavasti kansalaiset, joilla on varaa hyödyntää näitä palveluita, tekisivät nyt niin. Näin voidaan tukea ainakin osaa vaikeuksissa olevia yrityksiä ja yrittäjiä.

Arvoisa puhemies! Uskon ja toivon, että kansalaiset ymmärtävät tämän esityksen perusteet ja myös omalla toiminnallaan tukevat tätä kaikkien meidän yhteistä tavoitetta eli saada koronatilanne hallintaan estämällä tapausten liian nopea kasvu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. Sitten ministerin Haatainen, 3 minuuttia paikalta.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

22.05 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Tämän pandemian hidastamiseksi tehdyt toimenpiteet vaikuttavat monin tavoin yritysten selviytymiseen. Mutta hallituksen ensisijainen päämäärä on nyt säästää ihmishenkiä ja turvata meidän terveydenhuollomme toiminnan kapasiteetti, ja siksi näitä rajoitustoimenpiteitä tehdään. Ja tämä uusi rajoitustoimenpide on otettu käyttöön, koska THL:n ja muiden asiantuntijoiden toimesta tämä on nähty nyt tähän ajankohtaan sopivaksi ja oikein mitoitetuksi toimenpiteeksi. Raha on tässä nyt toissijainen asia, lähtökohtana on ihmisten terveys ja ihmishenget.

Toinen asia, johon heti alusta lähtien hallitus on kiinnittänyt huomiota, on se, mihin nämä rajoitustoimenpiteet kohdistuvat, ja se, mitä maailmalla on jo tapahtunut tämän pandemian aiheuttamana, kun vienti on heikentynyt, toimitukset ovat heikentyneet ja niin edespäin. Se on aiheuttanut tietenkin yrityksille ongelmia, ja näin ollen hallituksen keskeinen tehtävä on välttää turhia konkurssseja tämän pandemian takia ja myös välttää työpaikkojen menetyksiä. Ja siihen on tehty sitten omia toimenpiteitä ja lainsäädäntöä on tulossa. Tästä syystä hallitus on tehnyt mittavan tukipaketin, jossa tukea suunnataan muun muassa Finnveran kautta, Business Finlandin kautta, ely-keskusten kautta ja Teollisuussijoituksen kautta. Näillä toimilla hallitus pyrkii nyt luomaan tietä ja polkua sille, että yritykset selviytyisivät eteenpäin. No nyt tämän uuden rajoitustoimen vuoksi meillä on uudenlainen yrittäjäkenttä tässä edessä, ja kyllä hallituksen istunnossa oli se tahtotila ilmeinen, että halutaan nyt edelleenkin etsiä keinoja elinkeinoministerin toimesta niiden toimien löytämiseksi, joilla voidaan sitten myös auttaa näitä yrityksiä, jotta ne selviytyvät yli tämän rajoitustoimenpiteen.

Täällä on peräänkuulutettu myös alkoholilainmuutosta. Sitä ei tässä yhteydessä ole tehty näinä illan ja yön tunteina. Nyt on keskitytty tähän yhteeseen asiaan eli ravintolatoiminnan sulkemiseen. Mutta se ulosmyynti, kuten täällä on todettu, take away -toiminta, on mahdollista nykyllä lainsäädännön puitteissa, ja siellähän on mahdollista myös näitä mietoja juomia myydä ulos.

Työpaikkaravintoloiden osalta täällä peräänkuulutettiin ohjeita sinne. Tämä viesti menee sosiaali- ja terveysministeriölle, näin uskon. Myös tästä edustaja Risikon esityksestä Ruokaviraston ottamisesta tähän mukaan ohjeistusvälineeksi vien [Puhemies koputtaa] viestin eteenpäin — se kuuluu maa- ja metsätalousministerille. On varmasti syytä näitä yhä täsmentää, mutta uskon, että tämä kenttä on helposti hallittavissa, [Puhemies koputtaa] koska nämä työpaikkaravintolat ovat hyvin ohjeistettavissa.

22.09 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Täytyy sanoa heti alkuun, että kyllähän tämä on surullinen mutta osaltaan myöskin välttämätön esitys, mitä nyt tänne eduskuntaan on nopealla aikataululla tuotu.

Juuri juttelin sukulaiseni kanssa, joka ravintolaa pyörittää, ja puhuimme siitä, että kaikki tukutilaukset seis ja väki lomautetaan ja kaikki palvelu loppuvat kohta ja että siihen pitää nyt varautua hyvin nopealla aikataululla. Niin kuin tässä esityksessä on todettu, niin tämä tulee myöskin näiltä näkymin olemaan pitkä, aina sinne toukokuun loppuun. Tietysti tilanne saattaa muuttua, mutta osaltaan tässä esityksessä todetaan, että mitä tulee suhteessa perustuslain 23 §:ään, niin ”tilapäinen” ja ”rajoitukset mahdollisia ainoastaan poikkeusoloissa”, eli kyllähän tämä nyt osaltaan jo tulee kertomaan siitä, miten nämä poikkeusolot varmastikin tulevat tässä maassa jatkumaan myös sen 13. päivä huhtikuuta jälkeen.

Tietysti tärkeintä on nyt miettiä keinoja, millä näitä ravintolayrittäjiä ja muita pystytään tukemaan, minkälaista pakettia heille antamaan. Heitä ei voi jättää yksin, niin kuin ei ke-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

tään yrittäjää tai palkansaajaa nyt tässä tilanteessa. Vuokratatto tai jonkinlainen tukeminen siihen vuokranmaksuun täytyy olla nyt sitten seuraavana harkinnassa myöskin hyvinkin nopeasti.

Osaltaan tämä asettaa myös erilaisia tilanteita eri puolilla maata. Pitää huolehtia myös siitä, että meillä huoltoasemien yhteydessä olevat kaupat pyörivät jatkossakin, vaikka siellä ravintola- tai kahvilatoimintaa nyt sitten ei olisikaan, koska ne ovat monesti ainoita paikkoja likimainkaan kilometreihin, missä elintarvikkeita myydään, niin siitä pitää huoli.

Edustaja Marttinen toi hyvin ansiokkaasti esiin tämän vakuutusasian, ja tämä on todella vaikea. En ole mikään vakuutusalan asiantuntija ja yrittänyt tänään niitä sitten katsoa ja myöskin jakaa ihmisille, jotka tästä asiasta kysyvät. Tuolta Vakuutus- ja rahoitusneuvonastakin on tähän kantaa otettu, mutta siellä sanottiin muun muassa näin: ”vapaaehtoisilla vakuutuksilla ei kuitenkaan ole mahdollista riskien mittakaavan vuoksi suojautua yleisemmiltä yhteiskunnan häiriötiloilta, kuten nyt käsillä olevan kaltaisilta, koko väestöä uhkaavilta epidemioilta”. Ainahan kyse on tietysti yksittäisen ihmisen tai yrityksen vakuutusehdoista, mutta tällaiseen ei varmastikaan ole monessa paikassa varauduttu eikä myöskään siihen, millä tavalla sitten vakuutusyhtiöt näitä riskejä pystyvät osaltaan kantamaan.

Kun tämä lakiesitys näin pikaisesti tulee, niin meidän on nyt osaltamme nyt huolehditava siitä ja valmisteltava vain jo seuraavia paketteja, niin kuin ministeri tuossa totesi, että miten pystytään auttamaan tässä tilanteessa yrittäjiä, kun nyt yhtäkkiä kaikki sitten loppuu.

22.12 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Näissä puheenvuoroissa on tietenkin päivitelty tämän tilanteen poikkeuksellisuutta. Itsekään yli 16 vuoden edustajaurani aikana en ole ollut siinä tilanteessa, että täysistunnon kuluessa ilmoitetaan selkeästi uudesta asiasta, joka tulee tiukkana lähetekeskusteluun — me kaikki tiedämme, miksi — ja tämä kertoo sekä hallituksen tehokkuudesta että myöskin eduskuntalaitoksen tehokkuudessa. Tämöisessä kriittisessä tilanteessa meidän on pakko reagoida.

Tässä eräessä puheenvuorossa Tynkkynen peräänkuulutti sitä, että hallitus on toiminut hitaasti: että eihän tässä nyt ole ihmeekään, että Keski-Euroopasta päin nyt näitä prosesseja on jo aikaisemmin tuotettu jo, eli ravintoloita, baareja, yökerhoja, kahviloita on pantu kiinni lakiteitse. Kyllä, kyllä on pantu kiinni, ja me tiedämme hyvin sen syyn. Syynä on juuri se, että nämä pisaratartunnat ovat levinneet näistä pisteistä hyvin tehokkaasti ja voimakkaasti. Onhan meillä uutisoitu se selkeästi, että Alppien hiihtokeskuksissa olevista baareistahan tämä tänne voimallisesti on tullut, myöskin tänne Pohjolaan levinnyt tämä koronavirus, eli kyllä nämä tällaiset tapaamispaikat ovat mitä altteimpia tälle pisaratartunnalle. Hienoa, että tähän nyt tehdään se ratkaisu, mikä on selkeästi jo ilmassa ollut pidempään, koska ravintoloissakin jo asiakkaatkin ovat kaikonneet ja me olemme tajunneet sen, että tähän liittyy vahvoja riskejä.

Pääkaupunkiseudulla on näkynyt hyvin selkeästi sekin seikka näissä tartunnoissa, että yllättävän suuri osuus on näitä niin sanottuja nuoria aikuisia, jotka ovat tämän koronavirus-tartunnan saaneet, ja epäilemättä merkittävä osa näistä nuorista aikuisista on saanut tämän tartunnan juuri tämäntapaisista kohtaamistilanteista, joissa on iltoja esimerkiksi vietetty. En ole tässä asiassa tietenkään asiantuntija, mutta voin tätä tietysti arvioida näin päin.

Edustaja Vestman käytti puheenvuoron, jossa hän pohti tätä kilpailun vääristymistä, mikä tapahtuu siinä, että vankiloissa ja varuskunnissa saadaan edelleen pitää ruokalaa auki. Sama koskee tietysti päiväkoteja, ja sama koskee vanhainkoteja ja näitä työpaikka-ruokaloita. Minun on vaikea nähdä, mikä kilpailuvääristymistilanne siinä on — ne ovat

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

omalla tavallaan sopimusruokaloita, joissa se asiakaskunta on rajattu, selkeästi rajattu. Hyvälläkään palvelulla sitä asiakasmäärää ei saada lisättyä, eli se ei ole normaalin kilpailun piirissä olevaa toimintaa ja se on täysin välttämätöntä toimintaa erityisesti suljetuille laitoksille, ja siinä suhteessa tämä tilanne on välttämätön — että hallitus tämän tunnistaa. Ehkä kannattaa sitten näissä työpaikkaruokaloissa ja muissa ottaa sitä samaa käytäntöä kuin täällä eduskunnassakin, jossa meillä on nyt kyllä selkeästi monilla tavoin erityyppistä tuo palvelu meidän työpaikkaruokaloissamme kuin aikaisemmin.

Arvoisa puhemies! Täällä on paljon puhuttu tämän alan yrittäjistä, ja on syytäkin puhua. Tämä on poikkeuksellisen iso porukka palvelualan yrityksiä: kyseessä on yli 10 000 yritystä, jotka nyt joutuvat sulkemaan lakiteitse ovensa. Vähemmän on puhuttu siitä, että täällä on yli 50 000 työntekijää. Kyllä tämä ravintoloiden, baarien, kahviloiden sulkeutuminen on vähintään yhtä kuolettava kriisitilanne työntekijöille, jotka täällä ovat työskennelleet, joilta loppuu leipä. [Heikki Vestman: Totta kai!] Eli kyllä tässä nyt kannattaa katsoa tämä kokonaisuus koko ajan, että sekä yrittäjät että työntekijät tässä kantavat tätä riskiä, ja se asetelma on hyvä nähdä tässä tilanteessa.

Jos täällä nyt pyydetään sitä, että hallituksen pitää pystyä nyt tukemaan niin, että tätä kriisiä voidaan ratkaista esimerkiksi yrittäjien kohdalla, niin yksinkertaisesti sellaisia rahamääriä ei ole olemassa, joilla tämä kaikki voidaan hoitaa. On aivan selvä, että hallituksen pitää tehdä voitavansa, että kriisistä päästään mahdollisimman pienillä vaurioilla ylitse, mutta kyllä tämä kriisi on syvä tällä alalla, niin kuin monilla muillakin aloilla, ja sen takia on palkitsevaa, että myöskin ravintola-alalla tämä suoramyymintämahdollisuus nyt on olemassa. Kun me olemme tänään puhuneet näistä innovatiivisista toimista poikkeusoloissa, joita nyt on edellytetty — sekä Business Finlandin rahoitusten takana, kouluilta etäopetuksen piirissä innovatiivista toimintaa — niin tässä on myöskin nyt tietysti mahdollisuus edes jotain helpotusta saada tämän suoramyynnin kautta siihen, että tähän toimintaan tulisi uusia ulottuvuuksia, joilla sitten saattaa jopa tulevaisuudessa olla uudentyypistä merkityssisältöä myöskin itse sen bisneksenkin kannalta.

22.17 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton mielestä pitää tehdä kaikki ne toimet koronaepidemian hidastamiseksi ja pysäyttämiseksi, jotka ovat tehokkaita ja järkeviä, ja ne pitää tehdä oikea-aikaisesti. Toimi, jossa nyt joudutaan sulkemaan ravintoloita, osittain johtuu siitä, että ne ohjeet korkeintaan 10 hengen kokoontumisesta, ne, jotka on julkisille paikoille annettu, niin ne eivät ole päteet yksityisissä tiloissa. Suurin osa suomalaisista on ollut vastuullisia, mutta valitettavasti kaikki eivät ole olleet vastuullisia, ja se on johtanut tähän tilanteeseen. Jo pidempään olen kysynyt sitä, voitaisiinko erityisesti tähän anniskeluun tässä tilanteessa siihen puuttua. Siihenhän se erityisesti — ei niinkään tähän ruokailuun, vaan anniskeluun — on liittynyt tämä näin, ja olen miettinyt sitä, olisiko lain sijaan voinut avin päätöksillä tehdä päätökset anniskelun osalta.

Olisi tehty niin, tai tehdään näin, niin kuin nyt hallitus esittää, niin tämä on todella raju isku yrityksille ja yrittäjille, ja yritykset ja yrittäjät tarvitsevat tukea. Ne tarvitsevat sekä valtion tukea, yhteiskunnan tukea että myös meidän tavallisten ihmisten tukea, kun tämä lakiesitys mahdollistaa noutoruoan hakemisen, take awayn, niin on tärkeää, että me pyrimme käyttämään niitä palveluita, joita on, ja tällä tavalla tukemaan yrityksiä ja yrittäjiä. Itse asiassa hyvin monet yrittäjät ovat toimineet jo nyt vastuullisesti: ovat lopettaneet ruoan tarjoilun paikan päällä ja keskittyneet ainoastaan noutoruoan tarjoamiseen. Tämä näkyy hyvin monissa paikoissa, eli näin on jo toimittu tähän asti.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Tätä lainsäädäntöä on ravintolapuolelta, erityisesti anniskeluun keskittyneiden ravintoloiden puolelta, toivottu ja on ajateltu, että tätä kautta saataisiin keskeytysvakuutusten kautta sitten korvauksia. Voi olla, että tässä on vähän liikaa toiveikkuutta — valitettavasti. Kun olen keskustellut ja käynyt läpi näitä sopimuksia, niin loppujen lopuksi aika harvassa on sitten näistä keskeyttämisvakuutuksista tämä pandemia mainittu ja niissäkin, jotka ovat hyvin laajoja, niin voi olla hyvin vaikea hakea tätä näin. Sen vuoksi ei yksin näihin voi nojata eikä yksin toivoa. Ymmärrän, että moni on hädässä takertunut siihen ajatukseen, että vakuutuksen kautta voisi saada korvausta. Silloin pitää miettiä, että mitkä ovat ne ravintolan kiinteät kustannukset, ja vuokrat ovat niitä isoja kiinteitä kustannuksia — vaikka ravintola on kiinni, vuokrat juoksevat, ja nyt kysymys on siitä, että millä tavalla vuokranantajat tulevat vastaan.

Monet taloyhtiöt ovat omatoimisesti jo niin ravintolayrittäjiä kuin muita yrittäjiä tulleet vastaan puolittamalla vuokria tilapäisesti 3 kuukauden ajaksi tai antamalla muita alennuksia, mutta sitten meillä on iso joukko pörssiyrityksiä, institutionaalisia sijoittajia, ulkomalaisia pääomasijoittajia, jotka eivät ole tulleet ainakaan toistaiseksi mitenkään vastaan esimerkiksi ostoskeskuksissa. On kohtuuton tilanne, jos tässä kriisissä yhteiskunta maksaa, veronmaksajat tukevat valtion varoilla yrityksiä ja sitten tuki valuu näille, jotka eivät suostu vuokria alentamaan vaan keräävät sen saman summan. Se on lyhytnäköistä myös näiden vuokranantajien näkökulmasta, koska jos yritykset kaatuvat, niin sitten, kun ne ovat tyhjillään, niin ei saa yhtään mitään.

Arvoisa puhemies! Samaan aikaan, kun pitää miettiä yrityksiä ja yrittäjiä, pitää miettiä myös työntekijöiden toimeentuloa. Tämä johtaa irtisanomisiin, tämä johtaa lomautuksiin. Palvelualojen ammattiliiton kassassa odotetaan kymmeniätuhansia hakemuksia parissa viikossa työttömyyskassasta, ja kysymys on, miten nämä pystytään hoitamaan. Omavastuupäivien poisto on todella tärkeätä, että päivästä yksi alkaa saamaan ansiopäivärahaa, mutta miten me helpotamme sitä, että ne päätökset eivät tule kuukausien päästä, koska ihmiset tarvitsevat rahaa tässä ja nyt. Voidaanko tehdä niin, että jotkut tietyt summat annetaan suoraan, kun ilmoittautuu työttömäksi ja sitten, kun on aikaa, niin myöhemmin ne lasketaan? Tämäntyypisiä nyt tarvitaan, ja samalla tavalla, vaikka jos työttömyyskassan jäsen putoaa Kelan rahoille, niin suoraan vain pitää antaa tukea, jotta perhe tulee toimeen, ihminen tulee toimeen, ja sitten katsotaan jälkikäteen, tasataan nämä summat. Esimerkiksi jos katsoo alan keskimääräisen ansiopäivärahan ja maksaisi siitä 80 prosenttia, niin todennäköisesti siihen haitariin aika suuri osa mahtuu. Sitten pitää huomioida myös, että palvelualoilla on ollut paljon määräaikaisia esimerkiksi opiskelun ohessa työskenteleviä tai muuten. Heidän toimeentulonsa putoaa kokonaan pois, ja he ovat kuitenkin rakentaneet koko toimeentulonsa sen varaan, että se rakentuu erilaisista paloista, ja nämä eivät samalla lailla näy Kelan päivärahoissa tai kassarahoissa välttämättä.

Arvoisa puhemies! Tämä on varmasti tarpeellinen, vaikka on duubioita ja pohdintaa siitä, olisiko tämän voinut tehdä anniskelun rajoittamisella ja ravintolatoiminnalle ruoan osalta olisi enemmän annettu tilaa, mutta kyllä tämä nyt tarvitaan. Silti on sanottava se, että erityisesti poikkeusaikoina, poikkeustilanteessa pitää erityisen tarkasti pitää huolta siitä, että toimitaan oikeusvaltioperiaatteen mukaan, perustuslain mukaan ja parlamentarismien sääntöjä noudattaen. Täytyy sanoa, että tänään olin eduskuntaryhmän puheenjohtajana kaikkien eduskuntaryhmien yhteisessä kokouksessa, jossa tästä keskusteltiin, ja siinä vaiheessa tämä laki oli vielä hahmottumassa. Puhuttiin, että tämä tulee mahdollisesti huomenna, ja sitten klo 19.41 tulee tekstiviesti, että klo 20.15 jatkuu istunto ja tämä on täällä salissa. Sitä

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

ennen oli tullut pääsihteereiden sähköpostiin hetkeä aikaisemmin varoitus tästä. Vajaa puoli tuntia ennen tämän keskustelun alkua meille tulee hallituksen esitys sähköpostiin. Tämä ei täytä hyvän parlamentarismien periaatteita siitä, että me pystymme kunnolla valmistautumaan, lukemaan, käymään läpi hallituksen esitystä niin, että me voimme tässä lähete keskustelussa sitä kommentoida. Eikä voi olla niin, että reilu puoli tuntia ennen saadaan hälytys siitä, että näin merkittävästä isosta ja periaatteellista asiasta täällä keskustellaan. [Puhemies koputtaa] Haluan tämän sanoa siksi, että on äärimmäisen tärkeää, että poikkeustilanteessakin aina kunnioitetaan perustuslakia, oikeusvaltioperiaatetta ja parlamentarismia — ja tässä kyllä mennään parlamentarismien osalta rimaa hipoen.

22.24 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puheenjohtaja! Aivan ensimmäiseksi: todella lämpimät kiitokset ministeri Haataiselle ja ylipäätään koko hallitukselle nyt tästä vastuullisesta esityksestä.

Edustaja Arhinmäen puheenvuoro oli monin paikoin erittäin ansiokas, ja kiitos myös siitä, mutta tähän viimeiseen kommenttiin tästä parlamentarismien toteutumisesta: Olen toisaalta ihan samaa mieltä, mutta huomioiden tämä aikataulu, mikä tässä nyt on, ja tämä kolmen päivän varoaika, niin että saadaan sitten myös toimenpiteet käyntiin, ja ottaen huomioon, että viikonloppukin on edessä ja tilanne alkaa olla aika kriittinen, ymmärrän toisaalta tämän poikkeuksellisen menettelyn. Pääasia nyt kuitenkin, että saamme tämän esityksen eduskunnan käsittelyyn.

Tiedetään, niin kuin on jo todettu monin paikoin, että ravintolat ja yökerhot ovat muualla Euroopassa olleet ihan keskeinen tartuntapaikka, josta monet tartuntaketjut ovat lähteneet leviämään. Kuten ministeri Haatainen erinomaisesti jo perusteli, niin tämä toimenpide on hyvin paikallaan myös meillä täällä Suomessa, ja kuten tiedetään, niin tilannetta vastaavissa muissa Euroopan maissa on seurattu hyvin tarkkaan. Jos arvioidaan sitä, missä hetkessä elämme nyt tällä hetkellä Suomessa, niin on perusteltua sanoa, että toimimme oikeaan aikaan. On myös esimerkkejä maista, joissa ottaen huomioon viruksen levinneisyyden päätöksiä on tehty ehkä jopa liian myöhään, mutta meillä ei liian myöhäistä vielä ole.

Tässä on todettu useaan otteeseen jo se, että tämä päätös ei ole missään tapauksessa ollut helppo. Taloudelliset vaikutukset ovat valtavia, ja toisaalta liikutaan myös hyvin kriittisesti ja vahvasti alueella, jossa puututaan perustavanlaatuisen oikeuteen ja vapauteen harjoittaa elinkeinoa. Täällä on tuotu huoli esille, että nämä vakuutukset eivät todella kaikissa tapauksissa korvaa näitä yrittäjien menetyksiä, ja tukitoimet ovat varmasti enemmän kuin tarpeen.

Minusta tässä salissa kuitenkin aika rehellisesti todettiin myös se tosiasia, että varmasti aivan kaikkia toimijoita ei voida pelastaa — se on tosiasia — mutta kaikki voitava tehdään. Keinoja meillä kyllä siihen on, ja niitä varmasti käyttöön otetaan, mutta ottaen huomioon tämän mittakaavan on todennäköistä, että konkurssesja tulee, vaikka tehtäisiin mitä. Siitä huolimatta minimoidaan vahinkoja.

Minun on pakko tässä yhteydessä osaltani todeta, että vaikka valtaosa suomalaisista on koko tämän matkan ajan ja tässä tilanteiden edetessä toiminut todella vastuullisesti, noudattanut hallituksen ohjeistuksia ja suosituksia, niin etenkin monet yökerhot Suomessa ovat olleet aivan tupaten täynnä nyt vielä ihan viime päiviin saakka. Kyse ei voi olla enää tiedon puutteesta, koska sitä on ollut saatavilla hyvin paljon. Toisaalta on aika surullista, että joudutaan tekemään äärettömän rajuja toimenpiteitä osin myös sen takia, että meillä eivät kansalaiset välttämättä suhtaudu riittäväällä vakavuudella siihen tilanteeseen, jossa nyt

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

eletään. Tällä ei ole nyt tarkoitus erityisesti syyllistää ketään, mutta kyllä minä väitän, että meillä on vielä aika paljon tehtävää myös siinä, että joka ikinen suomalainen ymmärtää sen oman henkilökohtaisen vastuunsa siinä, miten tätä epidemiaa pystytään hillitsemään.

Täällä tuli esille tämä ajatus siitä, että rajoituksia tehtäisiin vain osassa maata. Se on varmasti haasteellinen. Meillä ei ole kovin tarkkaa tietoa siitä, mikä tämä taudin levinneisyys nyt tällä hetkellä on, ja kuten on todettu, niin tilanne voi muuttua hyvinkin nopeasti.

Ajatus tästä alkoholinmyynnin lisäämisestä tai täydellisestä vapauttamisesta ei ainkaan minulta saa ihan varauksetonta kannatusta. Me tiedämme hyvin, että runsaan alkoholinkäytön erittäin kielteiset vaikutukset kulminoituvat hyvin usein kotioloissa, ja nyt kun ravintolat menevät kiinni, niin tietenkin tämä riski entisestään kasvaa etenkin niissä perheissä, joissa alkoholinkulutus jo lähtökohtaisesti on runsaampaa. Eli tässä kontekstissa minusta viimeinen toimi, mitä nyt kaivataan, on se, että vielä lähtisimme erityisesti vapauttamaan tätä alkoholin myyntiä, niin kuin tässä salissa on tuotu esille.

Ihan lopuksi: Minusta me olemme toistaiseksi täällä eduskunnassa kyenneet yhdessä tuumin hakemaan ratkaisuja hyvin vaikeisiin kysymyksiin ja ongelmiin nyt, kun poikkeus-tilanteen keskellä elämme. Minä toivon ihan vilpittömästi sitä, että tämän kriisin keskellä ei nyt aloitettaisi tätä poliittisten irtopisteiden repimistä keinolla millä hyvänsä. Tästäkin on ikävä kyllä nyt tänään ollut jo esimerkkejä. Minusta on tärkeätä nyt muistaa, että olemme tässä kriisissä yhdessä ja vain yhdessä tästä selviämme. Pidetään siitä kiinni. — Kiitos.

22.30 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että nyt saimme tähän asiaan selkeän linjauksen. Tämä päätös luonee myös vuokranantajille painetta siihen, että he suostuisivat vuokrahelpotuksiin. Toivottavasti näin käy ja pystymme tätä poikkeusolojen taakkaa kantamaan yhdessä.

On kuitenkin täysin selvää, että ravintoloiden liikevaihtoon tämä rajoitus tekee valtavan loven, ja sitä kautta työllisyysvaikutukset ovat suuret. Jo tulleiden arvioiden mukaan puhutaan kymmenistä tuhansista työntekijöistä. Ravintoloitsijoiden tuki on nyt ensiarvoisen tärkeää. Kukaan ei halua nähdä enää 90-luvun laman kauheuksia.

Monien asiantuntijoiden mukaan karanteeni ja eristys ovat tällä hetkellä ainoat toimivat keinot virusta vastaan. Tämän myötä myös liikkumista tulisi rajoittaa tiukemmin. Pääministerin suulla on tänään kuultukin, että eristämislle on vahvat perusteet, mutta se on lainsäädännöllisesti hankalasti toteutettava toimenpide. Toivottavasti tähän saadaan kanssa vauhtia.

Ministeri sanoi täällä, että raha on toissijainen asia. Näin varmasti on, mutta se on myös tässä asiassa osa terveyttä, koska tosiaan 90-luvun laman itsemurha-aaltoa ja muita isoja ongelmia tuskin kukaan haluaa enää nähdä.

Tuosta lain voimaantulosta olisin kysynyt ministeriltä: Onko siitä mitään tietoa? Onko tulossa esimerkiksi viikonlopuksi? Koska niin kuin täällä tuli aiemmin esille, niin voi olla, että sitten jos baarit ovat vielä auki, niin sinne lähdetään viimeistä kertaa sitten juomaan. — Kiitos.

22.32 Joakim Strand r: Värderade talman, arvoisa puhemies! Haluan itsekkin nostaa jälleen kerran hattua ministerille ja hallitukselle erittäin ripeistä ja kovistakin päätöksistä kansalaisten terveyden suojelemiseksi.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Man kan minsann säga att regeringen har vidtagit stränga åtgärder och i rekordsnabb tidtabell.

On kuitenkin tärkeää, että nyt kaikki tehtävät päätökset perustuvat vahvasti asiantuntijoiden näkemykseen toimenpiteiden välttämättömyydestä.

Vi måste se till att alla de beslut vi tar faktiskt är nödvändiga för att uppnå de målsättningar vi har.

Tässä on ollut monipuolisia, hyviä puheenvuoroja. Muun muassa edustaja Kärnä puhui tästä ulosmyynnistä, ja ymmärrän hyvin, että hallitus ei ole nyt siihen asiaan keskittynyt, mutta ehkä sitäkin voisi ainakin yhdessä näitten toimijoiden kanssa miettiä, millä kaikilla tavoin tässä poikkeuksellisessa tilanteessa voidaan tukea näitä ravintoloita. Ei ole mitenkään helppoa istua odottamassa, että jospa joku tulisi take awayta ostamaan. En usko, että tullaan sitäkään hirveästi näkemään ainakaan kaikissa tilanteissa.

On myös jatkuvasti ja alueellisesti pystyttävä arvioimaan, miten nämä toimet vaikuttavat ja miten me voimme myös mahdollisimman nopeasti päästä eroon näistä rajoituksista.

Vi måste kunna tro på ett liv också efter corona och ha en tydlig tidtabell för hur vi kan frångå dessa begränsningar genast när läget så tillåter.

Joo, tässä on tullut paljon hyviä puheenvuoroja, en lähde niitä toistamaan. Talousvaliokunnassa varmaan monipuolisesti tätä käsitellään, aloitellaan työ siellä huomenna. Mutta tässä kun on puhuttu sekä työntekijöistä että yrittäjistä, niin haluan vielä sanoa, että kyllä tässä kaikki ovat samassa veneessä. Meillä on tuhansia yrityksiä, 50 000:ta työntekijää tämä koskee, liikevaihto noin reilu 5 miljardia.

Såväl företagarna som arbetstagarna som hela Finland, regering och opposition, sitter nu i samma båt i det här fallet.

Ja jatketaan tästäkin eteenpäin hyvää yhteistyötä.

22.34 **Mats Löfström r:** Ärade herr talman! Läget med coronaviruset är ytterst allvarligt. Därför är det också viktigt att vidta åtgärder för att minska spridningen. Här har redan regeringen vidtagit många goda åtgärder. Jag lyfter också på hatten till regeringen för den snabbheten man har agerat med, och finländarna har också varit mycket noga med att hörsamma de rekommendationer som regeringen har föreslagit.

Läget är ändå för många av landets restauranger också redan nu mycket allvarligt, vilket propositionen också konstaterar. Det här lagförslaget kommer tyvärr innebära ytterligare svårigheter för många kiosker, caféer och restaurangföretagare, alldeles i synnerhet de som är små, alltså egen- och familjeföretagarna, och inte de som har en stor kedja i ryggen. Jag skulle därför vilja fråga ministern om har man gjort konsekvensbedömning. Hur många aktörer kommer slås ut, hur många caféer kommer läggas ner på grund av det här lagförslaget? Finns det någon sådan konsekvensbedömning ännu?

Och sedan det andra jag skulle vilja fråga om, som också flera andra ledamöter har tagit upp här, är de ekonomiska konsekvenserna av förslaget. Vilka åtgärder har man tänkt bryg-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

ga över den här krisen för våra restaurangföretagare? Har man till exempelvis funderat på att man skulle momsbefria restaurangföretagarna för en vis tid för de hyror och övriga kostnader som man är fast vid?

Coronaviruset spridning är för tillfället mycket olika i olika delar av landet. I vissa sjukvårdsdistrikt finns verkligt få fall, och regeringen har sagt att problemet är Nyland, och har också sagt att man därför överväger och vill isolera Nyland. Och därför vill jag för det tredje också fråga om det därför är nödvändigt att nu vidta de här åtgärderna i hela landet direkt, också på de orterna där det inte finns fall, eftersom detta också riskerar att påverka matförsörjningen på mindre orter. Jag tänker här inte på de stora diskoteken utan på de mindre kioskerna, caféerna och restaurangerna.

Avslutningsvis: I propositionen konstaterar regeringen att utan begränsande åtgärder kommer till och med 80 procent av befolkningen att smittas av coronaviruset, det här visar att läget är ytterst allvarligt. Samtidigt skulle det vara viktigt också för riksdagen att få se de prognoser som regeringen använder och använt som underlag för det här förslaget till riksdagen. Det är viktigt att också vi hela tiden kan basera våra beslut på experternas syn och vad som är nödvändigt.

Läget med coronaviruset är som sagt ytterst allvarligt, och det är extra problematiskt eftersom vi inte vet hur det kommer att breda ut sig och när det tar slut. Just därför är det också viktigt att hela tiden kalibrera alla åtgärder proportionerligt och med flexibilitet så att man maximerar smittskyddet samtidigt som man minimerar kostnaderna för samhällsekonomin. Det är verkligen inte en enkel uppgift, och jag avundas inte regeringen som tar de operativa besluten och försöker hitta den här balansen.

22.40 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Aloitin työurani 25 vuotta sitten tiskarin hommista, koska äidilläni oli silloin perheyrittys Ilmajoella ravintola-alalla. En kuuna päivänä olisi voinut kuvitella, että istun eduskunnassa salissa tekemässä rajoituksia, niin vahvoja rajoituksia kuin me olemme tehneet tämän viimeisen viikon aikana, elinkeinotoimintaan ja sillä ajatuksella, että olen odottanut tätä päätöstä useita päiviä.

Arvoisa puhemies! On pakko sanoa, että tätä päätöstä on tosiaan odotettu jo viime viikolla, erityisesti tuolla pohjoisessa. Monet hiihtokeskukset ja niiden lähellä olevat ravintolat olivat auki, ja se sai Oulun seudullakin suuret, suuret jonot aikaan liikenteessä, kun ihmiset eri puolilta Suomea, mutta kuitenkin etelästä päin, siirtyivät tuonne Lappiin. Me kaikki tiedämme, mitä se tarkoittaa, kun on vastassa näinkin viheliäs virus kuin korona, näkymätön virus, jota vastaan on taisteltava kaikin keinoin.

On hyvä, että tämä esitys nyt on täällä. Mutta huolta se aiheuttaa edelleen. Tässä oli edustaja Marttisella hyvä puheenvuoro näihin keskeyttämismaksuun liittyen, ja samaa kysyn vielä — olisi tärkeää, että me näkisimme ne perusteet: minkä takia tätä keskeyttämistä ravitsemus- ja palvelualan toiminnassa, hotelli- ja ravintola-alalla, ei laitettu sulkuun sen tartuntalain puolelta.

No sitten on mietittävä, miten tästä eteenpäin. Yhden kysymyksen jo sain: koskeeko tämä huoltamoita samalla tavalla, elikkä jos on vaikka yksityinen liikenneasema ja kun ei aikaisemmin ole ollut varsinaista ulosmyyntiä tai ravintolatoimintaa ulosmyynnin osalta, niin onko niin, että sieltäkin siis sitten voi tulevaisuudessa myydä ruoka-annoksia ja muuta vastaavaa ulos? Ymmärsin, että tämä ei rajoita siis ravintoloiden ulosmyyntiä ruoan eikä juoman osalta, kuten ministeri tuossa äsken toki toi esiin.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

No sitten nämä palvelu-, matkailu-, ravintola- ja tapahtuma-alan yritykset ovat ottaneet yhteyttä. Minä uskon, että yrittäjät kyllä ymmärtävät nämä meidän kovat toimet, joilla koronavirusta vastaan taistellaan, mutta yrittäjät eivät kuitenkaan ymmärrä sitä, minkä vuoksi heidät ja heidän työntekijänsä laitetaan maksamaan suurin osa näistä torjuntatoimista. Me ymmärrämme, että hallitus tekee niitä toimia, mutta se ei tässä tilanteessa lohduta, kun se tilanne näyttää siltä, varsinkin näillä aloilla, että se lisävelan otto ei ole vaihtoehto, koska ei ole sitä näkymää, että sen velan voisi maksaa takaisin, olkoon se velkoja sitten pankki, valtio tai vaikka naapuriyrittäjä.

Ja sitten näihin verolinjauksiin. Nyt oli hienoa, että verottaja toimi, eli tänään tuli tietoa, että lounassetelillä voi maksaa lounaan ohessa myös näitä kuljetuskustannuksia. Mutta se koskettaa nyt sitten vain ravintoloiden omia ruokatoimituksia. Viime vuosina ovat esimerkiksi Foodora ja Wolt tulleet ja ovat toimineet hyvin, ja ne eivät ota vastaan nyt tälläkään hetkellä lounaseteleitä, koska ne maksut hoidetaan heidän omien järjestelmiensä kautta. Olisi tärkeää, että syntyisi elinkeinotoimintaa myöskin sille puolelle, että näihin kuljetuksiin tulisi uutta elinkeinotoimintaa, jotta ravintolat eivät ole pelkästään sen varassa, että odottavat, tuleeko asiakkaita ottamaan take away -annoksia vai ei.

Sitten mitä tulee näihin vuokranantajiin, niin on tietenkin selvää, että kaikkien on maksettava tätä laskua yhdessä jonkin verran ja täytyisi saada myöskin vakuutusyhtiöt, kiinteistösijoittajat ja vuokranantajat tulemaan vastaan. Elikkä siinä mielessä on hyvä, että tämä päätös tässä nyt on.

Toivon vielä, että saataisiin eduskuntaan tai ainakin valiokuntakäsittelyyn ne perusteet, minkä takia sitä keskeytystä ei sieltä tartuntalain puolelta lähdetty valmistelemaan. — Kiitos.

22.45 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Haataiselle hallituksen esityksen esittelystä ja kiitos koko hallitukselle määrätietoisesta toiminnasta terveyden puolesta tässä haastavassa tilanteessa. Me elämme hyvin poikkeuksellista aikaa. Globaalisti pandemiaksi muodostunut koronavirus uhkaa myös suomalaisten terveyttä. Muiden maiden kokemusten perusteella voimme arvioida, että myös meidän on pikaisesti löydettävä vaikuttavat keinot virustartuntojen torjumiseksi. Meillä on oltava valmius tehdä ripeitä toimenpiteitä, ja hallitus on osoittanut, että tuota valmiutta löytyy.

Tutkimusten ja muiden maiden tautitilanteen kehittymisen perusteella me ymmärrämme, että sosiaalisten kontaktien rajaaminen on ainoa tapa estää virusten leviämistä ja nyt esitetyt rajoitustoimet ovat välttämättömiä ihmisten terveyden turvaamiseksi. Kiitos hallitukselle tämän esityksen ripeästä mutta perusteellisesta valmistelusta. Päätöstä ravintoloiden toiminnan rajoittamisesta ei ole helppo tehdä, eikä sitä olla tekemässä kevyin perustein. Yhteinen tilanneymmärrys ja sitoutuminen näihin toimiin on tärkeää. Me tiedämme myös, että näillä toimilla on vakavat vaikutukset yrityselämälle ja taloudelle. Meidän on nyt etsittävä tässä samalla kaikki mahdolliset keinot, joilla voidaan auttaa yrityksiä selviytymään tämän poikkeusajan yli. Täällä on lueteltu hyviä ehdotuksia edellisissä puheenvuoroissa, ja lisäkeinoja varmasti selvitetään. Meidän täytyy myös auttaa lomautettavia ja irtisanottavia ravintolatyöntekijöitä selviämään. Näitä henkilöitä tulee todennäköisesti olemaan paljon jo lähiviikkoina. Mitä paremmin me tässä onnistumme, sitä paremmin pääsemme palaamaan normaaliin elämänrytmiin tämän pandemian taltuttamisen jälkeen.

22.47 Matias Marttinen kok: Herra puhemies! Kiitoksia ministerille vastauksestanne.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Minusta on erittäin hyvä, että me käymme keskustelua nyt ravintoalan yrittäjistä ja heidän tilanteestaan. Tilanne on tällä hetkellä hyvin vakava: kassat ovat monella tyhjat, monen yrityksen liikevaihto on myös pudonnut rajusti. Ja kun täällä aikaisemmin edustaja Kiljunen nosti esiin myös toimialalla työskentelevää 50 000:ta työntekijää, niin ilman muuta kyse on totta kai yrittäjien tulevaisuudesta, heidän mahdollisuudestaan jatkaa sitä liiketoimintaa, mutta yhtä lailla siis siitä, että nämä ihmiset säilyttävät myös työpaikkansa, ja me olemme totta kai huolissamme myös siitä. Me haluamme yhtä lailla hoitaa tämän asian myös kuntoon.

Mutta, rouva ministeri, toistan kysymykseni, mihin en mielestäni saanut vastausta. Kun olen käynyt keskustelua toimialan yrittäjien kesken siitä, että keskeinen ongelma tässä hallituksen esityksessä on siis se, että tämä toiminnan rajoittaminen ei perustu tartuntatautilain mukaiseen määräykseen, vaan nyt kun säännös tuodaan majoitus- ja ravitsemistoinnasta annettuun lakiin, niin mikä on ollut hallituksen analyysi tämän ratkaisun taustalla, koska tällä on nyt vaikutusta myös tähän vakuutuspuoleen. Tämä askarruttaa nyt monta yrittäjää tällä hetkellä, koska he pohtivat tälläkin hetkellä sitä, mikä heidän yrityksensä tilanne on huomenna, tai saatikka ensi viikolla, joten tähän olisi hyvä saada myös sitten vastaus.

Ministeri mainitsi myös tämän hallituksen tekemän kriisipaketin: Finnveran teollisuus-sijoituksen, Business Finlandin ja ely-keskuksen avustukset. Minusta on kuitenkin totuudenmukaista todeta, että valtaosa näistä toimista on enemmän tai vähemmän lainapainotteisia instrumentteja. On tietysti tärkeä ja hyvä, että liikepankit voivat järjestellä yritysten lainoja, antaa pitempiä maksuaikoja ja muita, mutta monelle ravintola-alan yrittäjille se lisälainan otto ei ole enää käytännössä mahdollista, eivätkä monet ole siihen enää edes valmiita. Näin ollen siis itse asiassa valtaosa näistä toimista, mitä tässä ensimmäisessä kriisipaketissa on tehty, ovat sellaisia, että niistä ei käytännössä ole apua nyt näille toimialan yrittäjille ja heidän tilanteeseensa, ja tämä on se asia, mihin hallituksen täytyy tässä kohtaa nyt sitten myös herätä.

Myös tämä Business Finlandin avustus, joka on suoraa avustusta, kohdistuu pelkästään osakeyhtiömuotoisille toimijoille, jolloin sekin itse asiassa jättää koko sen isomman kentän sieltä ravintolapuolelta pois, pienemmät yrittäjät, toiminimimuotoiset yrittäjät, ja tämä on myös iso epäkohta, joka myös kaipaa korjausta.

Nyt kun moni yrittäjä on erittäin tiukalla, moni on jo lomauttanut työntekijänsä ja moni miettii tällä hetkellä, miten selviää huomiseen ja ensi viikkoon, niin on täysin välttämätöntä, että hallitus valmistelee nyt sitten uuden kriisipaketin. Olen ymmärtänyt ministeri Lintilän puheesta, että tällaista valmistelua tehdään, ja tässä valmistelussa täytyy kiinnittää erityinen huomio nyt suomalaisiin pieniin ja keskisuuriin yrittäjiin, jotka ovat todellisissa vaikeuksissa tällä hetkellä.

Me tarvitsemme myös suoraa tukea yrityksille. Kuten aikaisemmin totesin, yksi vaihtoehto voisi olla se, että kolmen kuukauden ajalta kompensoidaan työnantajan maksamat sivukulut siltä osin kuin nämä työntekijät ovat vielä töissä. Veropuolen tukimuodot: esimerkiksi näissä verojen maksujärjestelyissä pitäisi pystyä lykkäämään veronmaksua eteenpäin korotta — siis, herra puhemies, korotta. Ei 4 prosentin korolla, mitä hallitus nyt esittää, vaan sielläkin täytyisi saada kyllä järkevämpi ratkaisu aikaiseksi.

Lisäksi minusta pitäisi selvittää, voisiko yritys tässä tilanteessa saada myös maksamiaan veroja hakemuksesta takaisin esimerkiksi arvonlisäverojen osalta tämän akuutin kassakriisin ratkaisemiseksi, jotta he pääsevät tästä syvimmästä tilanteesta sitten yli ja pys-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

tyvät jatkamaan taas liiketoimintaa ja myös turvaamaan ne kymmenien tuhansien suomalaisten työpaikat.

Herra puhemies! En tähän puheenvuoroni lopuksi malta olla myös vetoamatta vuokranantajiin tässä loppukohdassa. Meillä on hienoja esimerkkejä siitä, miten eri puolilla Suomea, muun muassa Suomen Turussa, keskeinen vuokranantaja on tullut yrittäjää vastaan, ja toivon, että myös vuokranantajat ymmärtävät sen, että tässä tilanteessa on myös heidän etunsa, että yrittäjät pääsevät tästä tilanteesta yli, ja toivon tässä myös sellaista yhteisvastuullisuutta ja ymmärtäväisyyttä.

22.52 Anna-Kaisa Ikonen kok: Arvoisa puhemies! Tartuntatilanteen kannalta ravintoloiden sulkeminen on oikea ratkaisu. Kiitos hallitukselle tästä lain nopeasta valmistelusta: sillä saadaan ehkäistyä näitä ihmiskontakteja, jotka muodostavat suurimman uhan koronaviruksen leviämislle, ja tämä pitää paikkansa, on kyse sitten yökerhosta tai buffetpöydästä. Toivottavasti tämä linjaus selkiyttää myöskin ravintola-alan tilannetta. Ravintolayrityksistä moni on jo nyt menettänyt muitten rajoitusten myötä asiakaskuntaansa niin laajasti, että he ovat joutuneet laittamaan lapun luukulle ja lomauttamaan työntekijät.

Tämän kiellon rinnalla tulisi kuitenkin ratkaista ravintolayrittäjien tukeminen näitten vaikeuksien yli, jotta terveet ravintolat eivät pääse kaatumaan ja ihmiset menetä työtään — eikä tämä koske ainoastaan ihan pientä joukkoa, vaan ravintola-ala on hyvinkin iso työllistäjä, me puhumme kymmenistä tuhansista työpaikoista, ja tässä mielessä tämä on hyvin olennainen kysymys, että rakennetaan se silta yli vaikean ajan.

Edustaja Arhinmäki toi täällä esiin sen, että tämän lain käsittelyssä mennään parlamentarismiin ja hyvän lainsäätämisen rajoja hipoen. On totta, että tämä asia tuotiin todellisella pika-aikataululla tänne saliin ja kaikilla edustajilla ei ole tänään edes mahdollisuutta tulla tänne käymään tätä lähetekeskustelua eikä meillä ole ollut aikaa kunnolla tutustua tähän esitykseen ja mahdollisuutta arvioida kaikkia sen ulottuvuuksia.

Itseäni erityisesti mietityttää tässä laissa yksi näkökulma, ja se on tämä laki, jonka nojalla tässä toimitaan. Siitä minä olen antanut itseni ymmärtää, että rajoitus ei onnistunut näitten muiden lakien nojalla, ja kysyisinkin ministeriltä: onko näin, ja mitä vaikutuksia hallitus on arvioinut olevan sillä, että päädyttiin juuri tämän lain käyttöön? Minä kysyn tätä siksi, että ravintolayrittäjät, jotka ovat olleet viime päivinä ainakin itseäni yhteydessä, ovat kuvanneet vakuutustensa korvaavan tartuntatautilain nojalla tehdyt toiminnan keskeytykset, mutta nyt meillä ei ole esimerkiksi tästä vakuutuspuolesta selkeää tietoa tässä salissa, vaikka käytännössä puhumme tartuntataudista. Tämä logiikka on tässä laissa toisenlainen ainakin vakuutuksenantajien näkökulmasta. Toki on todettava, että eri yrittäjillä on erilaiset vakuutukset, ja me emme voi tästäkään kentästä puhua yhtenä yhtenäisenä kokonaisuutena.

Mutta niin tai näin, viestini tässä on se, että yrittäjien selviäminen vaikean ajan yli pitää tavalla tai toisella varmistaa. Se voi tapahtua sitä kautta, että otetaan tätä vakuutuspuolta huomioon, tai se voi tapahtua tuen kautta, mutta olennaista on se, että tätä kulmaa ei unohdeta tässä ravintoloiden sulkemisen yhteydessä. Ja mitä edustaja Marttinen täällä toi esiin tästä vuokranantajien vastuusta, niin pidän tätä erittäin tärkeänä ja hyvänä näkökulmana, että myöskin jokaisen vuokranantajan etu, jos vain suinkin mahdollista, on pitää hyvä vuokralainen tulevaisuutta ajatellen siinä. Varmaan on puolin ja toisin intresseissä nyt tulla vähän vastaan.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Arvoisa puhemies! Vaikka tämä prosessi on jouduttu viemään läpi kiireellä eikä se kai-kin osin täytä hyvää lainsäädäntötapaa tämän kiireen vuoksi, niin tässä tilanteessa, missä olemme koronaviruksen keskellä, pidän hyvänä sitä, että hallitus on vienyt näitä koronaviruksen leviämistä ehkäiseviä toimia nopeasti eteenpäin. — Kiitoksia.

22.55 Ville Kaunisto kok: Puhemies! Tämä on tärkeä päätös. Ravintoloiden, baarien ja kahviloiden sulkeminen on hyvinkin oikea päätös, siitä ei varmasti olla kovinkaan eri mieltä. Mutta näistä pienistä asioista tässä yhteydessä ollaan eri mieltä, ja on minusta vähän ikävää, kun olen tätä keskustelua seurannut työhuoneestani, että täällä aletaan vetoamaan siihen, että ei saisi olla eri mieltä kansallisen yhtenäisyyden vuoksi. Edelleen uskon siihen, että meidän pitää pystyä keskustelemaan asioista, ja uskon, että keskustelu jopa parantaa sitä lopputulosta.

Tässä oikeastaan edustajat Talvitie, Vestman, Marttinen ja Ikonen ovat kysyneet sitä kysymystä, mitä haluaisin arvoisalta ministeriltä kysyä: eli miksi juuri ei tartuntatautilain kautta edetty tässä yhteydessä?

Toinen tärkeä asia, jonka haluan nostaa, on nyt tämä hämmennys, joka tietyllä tavalla tuli: että hallitus on valmis sulkemaan tämän koko toimialan, mutta minkäänlaisia paketteja heidän tukemisekseen ei vielä ole valmiina. Ymmärrän kiireen, mutta, sanotaan näin, että kun koko ala on roikkunut hieman ikävässä tilanteessa tässä jo jonkin aikaa ihmisten, asiakkaiden puutteen vuoksi, niin olisi jollain tavalla kohtuullista, että ainakin suhteellisen nopealla aikataululla ratkaisuja heidän huoliinsa pystyttäisiin taloudellisesti antamaan, ja heitä ei voi missään nimessä jättää asiassa yksin. Kuten edustaja Marttinen sanoikin, lainan antaminen on harvoin tässä tilanteessa ratkaisu. Ne yrittäjät, joiden kanssa minä olen puhunut, eivät ole edes halukkaita ottamaan lainaa. Heille tämä toiminta ei ole niin kannattavaa, että joku päivä sitten näitä lainoja voitaisiin edes maksaa takaisinpäin. Eli se yhtälö ei oikein toimi.

Mutta tässä ovat edellä edustajat pitäneet hyviä puheenvuoroja, joten en vaivaa tämän pidempään. — Kiitos.

22.58 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa puhemies! Kyllä keskustelua pitää käydä ja eri mieltäkin saa olla, ja tällaisessa asiassa on nimenomaan hyvä, että käydään keskustelua, punnitaan tarkkaan, koska niin kuin sanottua, nämä esitykset tulevat nopeasti, mikä on välttämättöntä, mutta se vaatii myös meiltä edustajilta aikamoista tarkkuutta ja hallitukselta tarkkuutta, koska siellä saattaa olla myös sellaisia asioita, mitkä ovat valmistelussa jääneet huomaamatta. Viimeistään tämän talon käsittelyssä, valiokuntakäsittelyssä, ne pitää sitten huomata.

On ehkä myös kohtuutonta vaatia kaikkia ratkaisuja heti. Tämä tilanne vaihtuu niin nopeasti, ja pitää varautua. Nyt tehdään tämä ratkaisu, sitten osaltaan jo valmistellaan tietysti muita ratkaisuja, mutta ne eivät kaikki vain mahdu samaan iltaan, samaan päivään, ei välttämättä edes samalle viikolle, joten meidän edustajien pitää varautua siihen, että täällä tullaan lähiviikkoina istumaan ja paljon.

Talouselämää lueskelin, ja täytyy vielä edustaja Marttiselle sanoa, että kyllä tämä vaakuutusasia on hyvin kimurantti. Sielläkin kyllä moneen kertaan todettiin se, että ei tätä keskeytysvakuutusta ole koskaan tarkoitettu tällaiseen laajamittaiseen epidemiaan, ja en tiedä, miten se suhtautuisi sitten edes tuon tartuntalain kanssa. Eli siellä haastattelussa on todettu, että käytännössä se vaatisi monesti, että siinä yhdessä toimipaikassa tai ravintolassa

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

olisi jokin tartunta tai korona havaittu, jolloin se vakuutus korvaisi sitä. Eli kyllä tässä on vaikea tilanne, ja välttämättä tämä talo ei pysty sitä osaltaan heti ratkaisemaan.

Haluaisin loppuun ministeriltä kysyä — ei liity suoraan ravintoloihin — kun julkisuudessa on paljon puhuttu näistä kuntosaleista, että ovatko ne nousseet missään keskusteluun.

22.59 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Täällä kysyttiin tuossa alku-puolella keskustelua, milloin tämä laki tulee voimaan. Toivomus on, että niin pian kuin mahdollista, mutta eduskunta noudattaa tietenkin parlamentarismien sääntöjä. Hallitus on tuonut tämän esityksen, ja eduskunta on itse katsonut, että haluaa ottaa tämän tällä aikataululla käsittelyyn, mistä tietenkin hallitus kiittää, että tällaista joustavuutta nyt on löytynyt näissä asioissa.

Edustaja Arhinmäelle tästä huolesta, palkansaajista, niin me kannamme kyllä huolta palkansaajista. Tässä suhteessa on muutoksia tulossa, eli omavastuupäivät poistetaan ja työ-säoaloehdot helpotetaan. Tämä on STM:n hyvässä valmistelussa.

Tämä esitys on nyt kaiken kaikkiaan eduskunnan käsissä, ja minä toivon, että se käydään nyt sitten myös huolella läpi, niin kuin varmasti tehdäänkin. Tätä halutaan mahdollisimman pian käyttöön sen vuoksi, että haluamme, että me saamme nyt tämän ravintolatoi-minnan aisoihin, jotta saadaan epidemia aisoihin. Sinänsä tämä ala on jo toiminut vastuul-lisesti monessa suhteessa, niin kuin edustajatkin ovat täällä todenneet, ja siitä tälle alalle myös kiitos. Ravintolat ovat tehneet jo omaehtoisesti toimia, ja ne ovat olleet aivan oikeita, mutta kokonaisuus ei vielä ole riittävä.

Liittyen tarkkoihin arvioihin siitä, miten tämä tulee vaikuttamaan, on selvää, että tämä tulee vaikuttamaan ravintola-alan yrityksiin eikä vaikutus ole myönteinen, mutta hallitus pyrkii kaikin keinoin välttämään sen, että turhia konkursseja nähtäisiin. Siitä syystä val-mistelu on elinkeinoministeriön toimesta käynnistynyt niiden toimenpiteiden löytämiseksi, joilla voidaan sitten varmasti erityisesti tukea. Kannan myös itse huolta ja jaan tämän huolen kanssanne erityisesti näistä pienistä ja keskisuurista yrityksistä, ja tämä on, kuten sanoin, elinkeinoministerin työn alla.

Edustaja Marttinen ja monet muutkin kysyivät sitä, miksi tätä ei ole tehty sosiaali- ja ter-veysministeriön lakien pohjalta — on mainittu tartuntatautilaki. Tätä tietenkin voidaan itse STM:n taholta kommentoida, mutta sieltä ei näyttänyt löytyvän työkalua tähän rajaami-seen. Siitä syystä päädyttiin tähän, että tehdään tämä laki nyt sitten meiltä työ- ja elinkei-noministeriön puolelta eli minun esittelystäni, jotta saadaan tämä asia nopeasti liikkeelle. Siitä syystä tähän päädyttiin.

Sitten näistä vakuutusehdoista, niin ne ovat yksityisten yritysten välisiä sopimuksia, ja niiden läpikäyminen ei kyllä hallituksen esityksessä olisi mahdollista. Tämä nyt vain on se totuus.

Kiitän tästä keskustelusta. Minusta on hyvä, että monelta puolelta tätä käydään läpi. To-dellakin nyt tämä on sitten eduskunnan käsissä, ja toivon tälle eteenpäinmenoa. — Kiitos.

23.03 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa puhemies! Kuten puheenvuorossani mainitsin, tämä omavastuupäivien poisto lomautettujen tai irtisanottujen osalta, samoin kuin tämä työssäoloehdon lyhentäminen ovat erinomaisia ja äärimmäisen tärkeitä päätöksiä, ja siinä työmarkkinajärjestöt näyttivät voimansa myös, että pystyivät sopimaan, ja niitä tietysti täydestä sydämeistäni tuen. Mutta se, mitä halusin puheenvuorossani painottaa, on se, että kun erityisesti tämä päätös tulee vaikuttamaan palvelualojen työttömyyteen — se tulee tar-

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

koittamaan sitä, että kymmeniätuhansia ihmisiä jää työttömäksi — ja kun ajatellaan palvelulojen työttömyyskassaa, joka kai on käsitelty keskimäärin 2 000 hakemusta kuukaudessa, ja nyt kuukaudessa tulee ei 20 000 hakemusta vaan vielä enemmän hakemuksia, niin kysymys on siitä, että ihmisillä ei ole mahdollisuutta odottaa, kun inhimillisesti ymmärrettään, että ei ole osaavia käsittelijöitä eikä aika vain riitä käymään sitä koko prosessia läpi ja odottamaan kuukausien päähän, että tulee päätös siitä ansiopäivärahasta, vaan nyt pitää löytää ne keinot, joilla maksatus voi alkaa heti ja sitten tarkemmin jälkikäteen. Sama Kansaneläkelaitoksen osalta: niiden kohdalla, jotka eivät ole kassojen jäseniä ja jotka tulevat saamaan peruspäivärahaa, samalla tavalla myös siellä on pitkät ajat ja ihmiset tarvitsevat toimeentuloa heti — joten ihan yhtä lailla siellä tarvitaan. Tämä oli se, mitä tarkoitin tällä työntekijöiden huomioimisella siinä tilanteessa, kun nyt valitettavasti kymmenettuhannet tulevat irtisanotuiksi tai lomautetuiksi, eivät he voi jäädä ilman toimeentuloa kuukausien ajaksi.

23.05 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää ministeri Haataista siitä, että istutte täällä meidän kanssamme iltamyöhään ja vastaatte kysymyksiin. Mutta täytyy myös muistaa, minkä takia istutaan täällä tänä iltana yömyöhään, nimittäin viikonloppuna tosiaan pippalot olivat päällä ja ihmiset kulkivat jopa Kainuuseen ja Lappiin asti ja käyttivät ravintolapalveluita hyödyksi.

Haluankin, puhemies, tässä vielä tuoda sen esille, että kun nyt ollaan pistämässä ravitsemusliikkeitä kiinni, niin eikö olisi jo jossain vaiheessa myös syytä pohtia ostoskeskusten kiinni laittamista. Ja kun tässä edustaja Vestman toi aikaisemmin esille sen, että Suomen koronatartunnoista, 800 tartunnasta, 60 prosenttia on Uudellamaalla, niin kyllä pitäisi myös miettiä tätä Uudenmaan sulkemistakin. Nimittäin itsekkin olin täällä koko viikonloppun kainuulaisena kansanedustajana. Pidän huolen omalta osaltani sen suhteen, että en lähde Kainuuseen ja vie vahingossakaan mitään tartuntoja, ja olen hyvin iloinen siitä, että Kainuussa ei vielä tänäkään päivänä ole todettu tartuntatapauksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Vielä ministeri Haatainen tähän työttömyys-turvaan liittyen.

23.06 Työministeri Tuula Haatainen: Edustaja Arhinmäelle halusin vielä vastata. Samaa huolta jaan, ja nämä työttömyyskassat kuuluvat STM:n alaisuuteen, mutta tietenkin TEMin kanssa koko ajan työministerinä käyn keskustelua, koska me teemme yhteistyötä. Siellä se prosessi kulkee monella tapaa yhdessä, mutta kassojen toiminnasta vastaa sosiaali- ja terveysministeriö. Mutta siellä on nyt luotu lainsäädäntö, jossa on mahdollista maksaa ennakkomaksua. Hallitus on käynyt keskustelua, että nyt pitää monin tavoin edistää sitä, että pystytään varmistamaan se, että ihmisten tileille tulee rahaa, ja nyt sitten toinen asia on, miten Kelan järjestelmät saadaan toimimaan. Tätä kaikkea nyt haetaan. Mutta näitä välineitä, jotka ovat olemassa, tullaan käyttämään, ja pitää huolehtia siitä, että nämä systeemit myös toimivat ja palvelevat sitä tarkoitustaan.

Tämä kassa nimenomaan, PAMin alan kassa, on jo nykyisellään rasitettu, mutta niin tässä monet muutkin kassat tulevat olemaan, ja sinne ollaan suuntamassa lisää resursseja, jotta tähän käsittelyyn saadaan lisäresursseja. Se on selvää.

Pöytäkirja PTK 31/2020 vp

Mutta tämän huolen jaamme, ja tulemme etsimään keinoja, että tämä toimii. Kaikki ei välttämättä mene juuri niin kuin on tähän saakka mennyt, siihen pitää varautua, mutta kaikkia keinoja käytetään.

23.08 Matias Marttinen kok: Herra puhemies! Täällä edustaja Kettunen käytti erinomaisen puheenvuoron, ja oikeastaan vain näin opposition puolesta — täällä kun meitä vielä muutama edustaja on paikalla — haluamme kiittää ministeri Haataista ensinnäkin siitä, että olette ollut täällä läsnä. Sehän ei ole myöskään aina aivan mennyt näin, että ministeri näin sinnikkäästi on paikalla omaa esitystään perustelemassa, vastaamassa kansanedustajien kysymyksiin. Tämä on erittäin iso, tärkeä asia meidän parlamentarismissa, että valtioneuvoston jäsenet tällä tapaa kunnioittavat myös tämän talon työtä.

Vaikka täällä mielipiteitä on monenlaisia, niin uskon kuitenkin, että tavoite on meillä yhteinen, ja olemme ilman muuta valmiita jatkamaan keskustelua siitä, mitä eri näkemyksiä meillä olisi siihen, miten yrittäjiä voidaan tässä kohtaa tukea, ja uskon, että sieltä myös paljon yhteistä pintaa löytyy.

Herra puhemies! Tässä vain meidän kiitoksemme ministerille siitä, että hän on esimerkillisesti ja hienolla tavalla asiaa täällä eduskunnassa tänään esitellyt ja vastannut meidän kysymyksiimme.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

13. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 25.3.2020 klo 15.00. Täysistunto lopetettiin klo 23.10.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen